

คู่มือ

การดำเนินการทางวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น

สำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย

- ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- พนักงานเทศบาล
- พนักงานเมืองพัทยา
- พนักงานส่วนตำบล

ส่วนการบริหารงานบุคคล

สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ใช้อำนาจการบริหารงานบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และให้มีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลดังกล่าวแต่ละชั้น พร้อมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน เริ่มจากการกำหนดมาตรฐานกลางของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) การกำหนดมาตรฐานทั่วไปของคณะกรรมการกลางในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.จ., ก.ท. และ ก.อบต.) ตลอดจนการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จ.จ., ก.ท.จ., ก.เมืองพัทยา และ ก.อบต. จังหวัด) ให้สอดคล้องกันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่น

หนังสือคู่มือการดำเนินการทางวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่นนี้ จัดทำขึ้นโดยยึดพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ทั้ง ๓ องค์กร เป็นหลักในการอธิบายให้เหตุผล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น คือ ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานเมืองพัทยา และพนักงานส่วนตำบล ทั้งนี้ เนื่องจากหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงนั้น สาระสำคัญส่วนใหญ่จะกำหนดให้มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน หวังว่าคงจะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานตามสมควร

ส่วนการบริหารงานบุคคล
สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
กรมการปกครอง

๒ มกราคม ๒๕๔๕

สารบัญ

บทที่ ๑

วินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น

เรื่อง	หน้า
คำนิยามศัพท์	๑
- ความหมาย	๒
- ความสำคัญ	๓
วินัยและการรักษาวินัย	๔

บทที่ ๒

การดำเนินการทางวินัย

ความหมาย	๒๕
การสืบสวน	๒๕
- วิธีการสืบสวน	๒๗
การตั้งเรื่องกล่าวหา	๒๙
การสอบสวน	๓๑
- ประเภทของการสอบสวนทางวินัย	๓๑
ก. การสอบสวนที่ไม่เป็นกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไป	๓๑
ข. การสอบสวนที่เป็นกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไป	๓๒
๑. กรณีที่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๓๓
๒. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๓๔
๓. องค์ประกอบและคุณสมบัติของกรรมการสอบสวน	๓๔
๔. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๓๕
๕. การแจ้งผู้ถูกกล่าวหาและคณะกรรมการสอบสวน	๓๗
๖. หน้าที่ประธานกรรมการสอบสวน	๓๗

๗.	การรายงานต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๓๘
๘.	การประชุม	๓๘
๙.	การคัดค้านกรรมการสอบสวน	๔๒
๑๐.	การเปลี่ยนตัวกรรมการหรือเลขานุการ	๔๓
๑๑.	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน	๔๓
๑๒.	การเตรียมการและวางแนวทางสอบสวน	๔๔
๑๓.	การแจ้งข้อกล่าวหา	๔๔
๑๔.	การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา	๔๗
๑๕.	การกำหนดประเด็นสอบสวน	๕๕
๑๖.	การสอบสวนพยานบุคคล	๖๐
	- ข้อห้ามในการสอบสวน	๖๑
๑๗.	การสอบสวนปรากฏการณ์กระทำผิดในเรื่องอื่น	๖๓
๑๘.	การแต่งตั้งกรรมการสอบสวนด้วยเหตุอื่นแล้วพบมูลความผิดวินัย อย่างร้ายแรง	๖๓
๑๙.	การสอบสวนพาดพิงไปถึงผู้อื่น	๖๔
๒๐.	การสอบสวนกรณีผู้ถูกกล่าวหาโอน (ย้าย)	๖๔
๒๑.	การสอบสวนกรณีเกี่ยวข้องกับคดีอาญา	๖๔
๒๒.	การสอบสวนกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุด	๖๕
๒๓.	การสอบสวนกรณีผู้ถูกกล่าวหาตาย	๖๕
๒๔.	การรวบรวมพยานหลักฐาน	๖๕
๒๕.	การสอบสวนหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่างท้องที่	๖๖
๒๖.	การแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติม	๖๗
๒๗.	การดำเนินการทางวินัยผู้ออกจากราชการไปแล้ว	๖๘
๒๘.	การขยายเวลาการสอบสวน	๖๘
๒๙.	การทำรายงานการสอบสวน	๖๙
๓๐.	การทำสารบัญสำนวนการสอบสวน	๘๐
๓๑.	กำหนดระยะเวลาการสอบสวน	๘๑
	- ตารางกำหนดระยะเวลาการสอบสวน	๘๓
๓๒.	การนับระยะเวลา	๘๓
๓๓.	การดำเนินการของผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๘๔
การให้พักราชการ		๘๕
	- ความหมาย	๘๕
	- หลักเกณฑ์และวิธีการ	๘๕
การให้ออกจากราชการไว้ก่อน		๘๑
	- ความหมาย	๘๑
	- หลักเกณฑ์และวิธีการ	๘๑

การพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ	๙๗
- ความหมาย	๙๗
- หลักการพิจารณาความผิด	๙๘
- หลักการพิจารณากำหนดโทษ	๙๙

บทที่ ๓ การลงโทษ

ความหมาย	๑๐๑
จุดมุ่งหมาย	๑๐๑
ระดับโทษ	๑๐๓
การลงโทษ	๑๐๔
๑. ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ	๑๐๔
๒. คำสั่งลงโทษ	๑๐๔
๓. การออกคำสั่งลงโทษ	๑๐๕
การแต่งตั้งอนุวินัย ฯ	๑๑๖
ข้อควรคำนึงในการสั่งลงโทษ	๑๑๖

บทที่ ๔ การออกจากราชการ

ความหมาย	๑๑๙
วิธีดำเนินการ	๑๑๙
๑. การออกจากราชการเพราะตาย	๑๑๙
๒. การพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ	๑๒๐
๓. การลาออกจากราชการ	๑๒๐
- หลักเกณฑ์การลาออกจากราชการ	๑๒๑
- ข้อควรทราบเกี่ยวกับการลาออก	๑๒๖
๔. การออกจากราชการเพราะถูกสั่งให้ออก	๑๒๖
๕. การออกจากราชการเพราะถูกสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก	๑๓๑
วันออกจากราชการ	๑๓๒

บทที่ ๕

การรายงานการดำเนินการทางวินัย การลงโทษ และการให้ออกจากราชการ

หลักเกณฑ์	๑๓๗
การรายงาน	๑๓๘
๑. การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง	๑๓๘
๒. การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง	๑๔๒
๓. การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการ	๑๔๓
ข้อควรคำนึง	๑๔๓

บทที่ ๖

การเปลี่ยนแปลงการลงโทษ หรือการให้ออกจากราชการ

ความหมาย	๑๔๔
สาเหตุที่เปลี่ยนแปลง	๑๔๔
๑. กรณีดำเนินการไม่ถูกต้อง	๑๔๔
๒. กรณีดำเนินการไม่เหมาะสม	๑๔๕
วิธีการเปลี่ยนแปลง	๑๔๕

บทที่ ๗

สิทธิการอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์

ความหมาย	๑๕๒
ความสำคัญ	๑๕๒
กรณีที่อุทธรณ์ได้	๑๕๒
หลักเกณฑ์ทั่วไป	๑๕๓
สิทธิของผู้อุทธรณ์	๑๕๔
การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ	๑๕๕

๑. วิธีการอุทธรณ์	๑๕๖
๒. การยื่นและพิจารณาอุทธรณ์กรณีมีการโอน	๑๕๖
๓. กรณีมีการเพิ่มเติมอุทธรณ์	๑๕๗
การพิจารณาที่ถือว่าสิ้นสุด	๑๕๗
การแต่งตั้งอนุทธรณ์ ฯ	๑๕๘
การคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการ	๑๕๘
การพิจารณาหลังการสั่งพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์	๑๕๙
การพิจารณาอุทธรณ์ของ ก. จังหวัด	๑๖๐
หลักการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์	๑๖๐
ผลหลังการสั่งอุทธรณ์	๑๖๓
การนับเวลา	๑๖๔
การรายงานผลการพิจารณาอุทธรณ์	๑๖๔
การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง	๑๖๔

บทที่ ๘

การร้องทุกข์ และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

ความหมาย	๑๖๖
ความสำคัญ	๑๖๖
เหตุแห่งการร้องทุกข์	๑๖๖
๑. กรณีที่ร้องทุกข์ได้	๑๖๘
๒. กรณีที่ร้องทุกข์ไม่ได้	๑๖๘
หลักเกณฑ์และวิธีการ	๑๖๘
๑. หลักเกณฑ์ทั่วไป	๑๖๘
๒. วิธีการร้องทุกข์	๑๖๘
การคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการ	๑๖๙
การนับเวลาในการร้องทุกข์	๑๗๐
การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์	๑๗๐
การวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์	๑๗๑
การรายงานผลการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์	๑๗๑
บทสรุป	๑๗๑
แผนภูมิเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย และการออกจากราชการ	๑๗๓

บทที่ ๙
ระดับมาตรฐานของ ก.พ.

- มาตรการให้ความคุ้มครองข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ
(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๓๑
ลงวันที่ ๒๕ ก.พ. ๒๕๔๒) ๑๘๗
- ขอปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี
(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว. ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธ.ค. ๒๕๓๖) ๑๘๘
- การลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง
(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ น.ว.๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ต.ค. ๒๕๐๓) ๑๘๙
- การพิจารณาการกระทำผิดวินัยของข้าราชการ
(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๓/ว. ๒๒ ลงวันที่ ๒๒ ก.พ. ๒๕๓๒) ๑๙๐
- ปัญหาการตีความตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘
(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๑๒/ว. ๔ ลงวันที่ ๑๐ ต.ค. ๒๕๓๑) ๑๙๑
- การให้ถ้อยคำในการสอบสวน
(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๒/ว ๑ ลงวันที่ ๒๔ ม.ค. ๒๕๒๙) ๑๙๒
- การอำนวยความสะดวกและให้ข้าราชการเป็นมิตรไม่กดขี่ข่มเหงราษฎร
(หนังสือสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๐๒/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๐๔) ๑๙๓
- การช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา
(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๓/ว. ๑๖๖ ลงวันที่ ๑๓ ก.ย. ๒๕๒๘) ๑๙๔
- การช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา
(หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๓๘๒๑๗ ลงวันที่ ๑๔ ส.ค. ๒๕๒๘) ๑๙๕
- การลงโทษผู้ละทิ้งหน้าที่เวรรักษาสถานที่ราชการ
(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๑/ว. ๑๐๓ ลงวันที่ ๔ มิ.ย. ๒๕๒๘) ๑๙๗
- การสั่งลงโทษข้าราชการ
(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ว. ๓ ลงวันที่ ๒๕ มี.ค. ๒๕๒๘) ๑๙๘

ขอให้คณะรัฐมนตรีวางหลักเกณฑ์ให้หลักประกันแก่ข้าราชการบำนาญ และประจำที่ต้องคดีในการปฏิบัติหน้าที่ (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๒๙ ลงวันที่ ๒๙ ก.พ. ๒๕๒๓)	๑๙๙
การจ่ายเงินเดือนระหว่างพักให้แก่ข้าราชการ (หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ สร ๐๕๐๓/๓๐๖๖ ลงวันที่ ๑๗ ก.ย. ๒๕๒๒)	๒๐๐
เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เวลาราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัว (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/ว. ๓๗ ลงวันที่ ๑ มี.ค. ๒๕๒๑)	๒๐๒
ข้าราชการซึ่งมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถึงแก่ความตายเสียก่อนได้รับการวินิจฉัยเรื่องที่กระทำผิดวินัย (หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๔/๑๔๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ พ.ค. ๒๕๒๐)	๒๐๓
การลงโทษข้าราชการกระทำผิดวินัย กรณีลาไปศึกษา ณ ต่างประเทศ แล้วไม่เดินทางกลับมารับราชการภายในกำหนดเวลาที่ได้รับอนุมัติ (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๔๐๑/ว ๔๐ ลงวันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕๑๐)	๒๐๕
การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยกรณีทุจริตในการสอบ (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๔๐๑/ว ๕๐ ลงวันที่ ๑๒ เม.ย. ๒๕๑๑)	๒๐๗
การเบิกจ่ายเงินเดือนข้าราชการเมื่อมีกรณีต้องถูกจับกุมคุมขัง (หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๓/๕๕๕๗ ลงวันที่ ๒๖ ก.พ. ๒๕๑๑)	๒๐๘
ให้พิจารณาลงโทษข้าราชการที่ใช้เวลาราชการไปหาความสำราญส่วนตัว (หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ลับ ที่ น.ว. ๒๖๔/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๑๕ ธ.ค. ๒๔๙๘)	๒๑๐
การปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบ (หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๘๐/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๙ ธ.ค. ๒๔๙๘)	๒๑๑
ห้ามข้าราชการและพนักงานขององค์การรัฐบาลเล่นการลงแชร์ (หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๑๒/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๔ ม.ค. ๒๔๙๗)	๒๑๒

แนวทางลงโทษข้าราชการเล่นการพนันและเสพสุรา

(หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๒๐๘/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๓ ก.ย. ๒๔๙๖)

๒๑๓

การปฏิบัติงานล่าช้า

(หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๒๙๓/๒๔๙๕ ลงวันที่ ๒๗ พ.ย. ๒๔๙๕)

๒๑๔

การสอบสวนเรื่องราวร้องทุกข์กล่าวโทษข้าราชการ

(หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๒๖๓/๒๔๙๕ ลงวันที่ ๕ พ.ย. ๒๔๙๕)

๒๑๕

ระเบียบการสอบสวนเรื่องราวร้องกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย

(หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๙๗/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๒๒ ส.ค. ๒๔๙๖)

๒๑๖

ขอความอนุเคราะห์

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๒๙ ลงวันที่ ๑๐ พ.ค. ๒๕๓๗)

๒๑๗

หารือปัญหาการนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการ

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๑๐๐๐ ลงวันที่ ๒๙ พ.ย. ๒๕๓๗)

๒๑๘

หารือปัญหาการสั่งเพิ่มโทษหรือลดโทษ

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๓๓๔ ลงวันที่ ๑ มิ.ย. ๒๕๓๘)

๒๑๙

หารือปัญหาการพิจารณาโทษข้าราชการ

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๗๓๗ ลงวันที่ ๑๙ ต.ค. ๒๕๓๘)

๒๒๐

หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๓/ป ๔๐๒ ลงวันที่ ๕ ก.ค. ๒๕๓๘)

๒๒๑

ขอหารือการลงโทษลดขั้นเงินเดือน

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ พ.ย. ๒๕๓๙)

๒๒๒

หารือเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๐๘๓ ลงวันที่ ๒๔ ต.ค. ๒๕๓๙)

๒๒๓

หารือปัญหาการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๘๘๔ ลงวันที่ ๑๖ ก.ย. ๒๕๓๙)

๒๒๔

ขอสำเนาหนังสือราชการ

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๖๔๑ ลงวันที่ ๒๒ ส.ค. ๒๕๔๐)

๒๒๖

หารือปัญหาเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการผู้ถูกลงโทษทางวินัย

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๕๗ ลงวันที่ ๔ ก.พ. ๒๕๔๐)

๒๒๘

การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยกรณีเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง

ค่าพาหนะเดินทางและเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จ

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ ก.ค. ๒๕๓๖)

๒๓๐

การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยกรณีทุจริตเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง

ค่าพาหนะเดินทางและเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จ

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๖ ลงวันที่ ๒๘ พ.ค. ๒๕๑๑)

๒๓๑

การสั่งลดโทษให้มีผลย้อนหลัง

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๑๑/ป ๑๔๒๔ ลงวันที่ ๒๔ ส.ค. ๒๕๓๐)

๒๓๒

หารือทางปฏิบัติ

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๑๑/ป ๒๓๖ ลงวันที่ ๓๐ ม.ค. ๒๕๓๐)

๒๓๔

การพิจารณาโทษทางวินัยในกรณีที่เป็นเหตุในลักษณะคดี

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ว ๗ ลงวันที่ ๒๑ ส.ค. ๒๕๒๙)

๒๓๖

ข้าราชการอ้างว่าไม่รู้กฎหมายและระเบียบแบบแผนในหน้าที่

(หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๘๙/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๙๗)

๒๓๗

การปฏิบัติราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ น.ว. ๑/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๐๑)

๒๓๘

หารือการลงโทษลดขั้นเงินเดือน

(หนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศธ ๑๕๐๖(สจว.)/๘๗๒ ลงวันที่ ๒๔ ต.ค. ๒๕๓๘)

๒๓๙

แนวทางควบคุมป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานรัฐบาล

(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ น.ว. ๑๐/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๘ ก.พ. ๒๕๐๖)

๒๔๐

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องราร้องทุกข์และกล่าวโทษข้าราชการ (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๒๐๘.๓/ว ๑๐๒ ลงวันที่ ๑๗ ก.ย. ๒๕๔๑)	๒๔๙
หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ และการสอบสวนเรื่องราร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๘.๓/ว ๒๐๗ ลงวันที่ ๒๕ ม.ค. ๒๕๔๒)	๒๕๐
หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ และการสอบสวนเรื่องราร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๖/๑๗๐๘๕ ลงวันที่ ๒๕ ธ.ค. ๒๕๔๑)	๒๕๒
การรับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการซึ่งมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำผิดวินัย แล้วออกจากราชการโดยกรณียังไม่ถึงที่สุด (หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๕/ว ๔ ลงวันที่ ๑๑ ม.ค. ๒๕๔๒)	๒๕๕
การสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๔ ลงวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๕๐๙)	๒๖๒
การสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๙ ลงวันที่ ๖ ต.ค. ๒๕๐๙)	๒๖๓
การสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการต่างสังกัดกรมกระทรวงที่กระทำผิดร่วมกัน (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ น.ว. ๓/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๒๙ ม.ค. ๒๕๙๔)	๒๖๔
การสอบสวนทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๒/ว ๕๒ ลงวันที่ ๑๐ มี.ค. ๒๕๓๗)	๒๖๕
การใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๔/ว ๖๑ ลงวันที่ ๓๐ มี.ค. ๒๕๔๑)	๒๖๖
มาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้แจ้งข้อมูลเท็จเกี่ยวกับคุณสมบัติ และผลงานของบุคคลในการขอรับการประเมินบุคคล (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๗.๓/ว ๕ ลงวันที่ ๑๒ เม.ย. ๒๕๔๒)	๒๖๗

คุณสมบัติของกรรมการสอบสวน (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ว ๖ ลงวันที่ ๒๘ ก.ค. ๒๕๒๙)	๒๖๙
การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ป ๙๓๔ ลงวันที่ ๑๔ ก.ค. ๒๕๒๙)	๒๗๐
หรือการสั่งเพิ่มโทษข้าราชการ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๘๐ ลงวันที่ ๑๗ มี.ค. ๒๕๔๒)	๒๗๒
หรือปัญหาการสั่งลงโทษข้าราชการ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๔๐๓ ลงวันที่ ๒๐ ส.ค. ๒๕๔๒)	๒๗๔
หรือปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๑๑๗ ลงวันที่ ๓๐ ต.ค. ๒๕๓๙)	๒๗๗
หรือการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ปกปิด ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๒๔๒ ลงวันที่ ๒๒ มิ.ย. ๒๕๔๒)	๒๗๙
การพิจารณาการดำเนินการทางวินัยเกี่ยวกับการลอกเลียนผลงาน (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ปกปิด ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๔๒๔ ลงวันที่ ๑๗ ก.ค. ๒๕๔๔)	๒๘๒
หรือหลักเกณฑ์การพิจารณาการดำเนินการทางวินัย (หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๓.๓/๑๔๓๖ ลงวันที่ ๒๖ มี.ค. ๒๕๔๔)	๒๘๔
หรือเกี่ยวกับการขอถ่ายเอกสารหนังสือร้องเรียน (หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กขร) ๑๓๑๑/๓ ลงวันที่ ๒๑ มี.ค. ๒๕๔๔)	๒๘๖
หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครองตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (หนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ ศป ๐๐๐๓/๐๖๒-๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มิ.ย. ๒๕๔๔)	๒๘๙

แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดกรณีเงินขาดบัญชี หรือมีการทุจริตทางการเงิน ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๓/ว ๒๕๗๓ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐)	๒๙๗
แนวทางการแก้ไขปัญหากรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเงินขาดบัญชี หรือมีการทุจริตทางการเงิน (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๖/ว ๑๕๒๕ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑)	๒๙๙
หาหรือปัญหาสำนวนการสอบสวนทางวินัยสูญหาย (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๖/๑๕๐๐๗๔ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๑๙)	๓๐๐
หาหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการออกคำสั่งลงโทษทางวินัย (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๖/๘๕๒๙๘ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๐)	๓๐๑
ข้าราชการเมาสุราในเวลาปฏิบัติราชการ (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๘/๑๒๗๖๓๖ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๐)	๓๐๒
ปัญหาการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๘/๑๙๑๒๙๑ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๑)	๓๐๓
หาหรือกรณีข้าราชการขาดราชการ (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๘/๔๗๐๕๒ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๒๒)	๓๐๔
หาหรือปัญหาการพิจารณาโทษทางวินัย (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๘/๑๒๓๖๓ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๒๓)	๓๐๖
ฐานะการเป็นข้าราชการ (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๑๐/๒๑๐๖๔๖ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๓)	๓๐๘
สภาพและฐานะของข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออก ปลดออก ไล่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๘/๘๙๙๗๑ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๒๓)	๓๐๙
การขอกลับเข้ารับราชการ (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๘/๑๓๖๐๐ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๒๑)	๓๑๐

	หน้า
<p>หารือการสั่งให้ข้าราชการกลับเข้ารับราชการ (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๑๑/๔๙๘๖๗ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๒๕)</p>	๓๑๑
<p>หารือกรณีข้าราชการถูกฟ้องคดีอาญา (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๖/๘๖๖๘ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๑๙)</p>	๓๑๓
<p>หารือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการที่ออกจากราชการไปแล้ว (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๑๑/ล ๕๖ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๐)</p>	๓๑๕
<p>หารือการสั่งลงโทษข้าราชการหลังจากที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๑๑/๑๒๑๖๒๑ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๒๕)</p>	๓๑๗
<p>ข้าราชการไม่มาปฏิบัติราชการ (สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ป ๗๔๕ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๘)</p>	๓๑๘
<p>การปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๒/ว. ๑๘๐ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๑)</p>	๓๑๙
<p>ข้าราชการลาป่วยแล้วไปทำงานที่อื่น (สำเนาหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๐๖/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๙๗)</p>	๓๒๐
<p>ข้าราชการลาป่วยแล้วไปทำงานที่อื่น (สำเนาหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๕๗/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๙๗)</p>	๓๒๑
<p>ข้าราชการลาป่วยแล้วไปทำงานที่อื่น (สำเนาหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๖๖/๒๔๙๕ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๙๕)</p>	๓๒๒
<p>จัดเวรรักษาราชการประจำสถานที่ราชการ (สำเนาหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ น.ว. ๑๐๑/๒๔๙๕ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๙๕)</p>	๓๒๓
<p>ข้าราชการแตกความสามัคคี (สำเนาหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๓๘/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๙๗)</p>	๓๒๔
<p>การรายงานกรณีพนักงานประจำต้องหาคดีอาญา (สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ ที่ มท ๑๓๓๓๓/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๙๘)</p>	๓๒๕
<p>บรรณานุกรม</p>	๓๒๗

บทที่ ๑

วินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น

คำนิยามศัพท์

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๑๖ ตอน ๑๒๐ ก วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ในมาตรา ๓ ได้กำหนดความหมายของคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ไว้ว่า หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง...ส่วนคำว่า “พนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายถึง ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานส่วนตำบล ข้าราชการกรุงเทพมหานคร พนักงานเมืองพัทยา และข้าราชการหรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง... นอกจากนี้ คำว่า พนักงานส่วนท้องถิ่น ยังมีความหมายสอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๖๒ ง ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ซึ่งให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และในข้อ ๑๘ ของประกาศฉบับดังกล่าวยังมีคำว่า “ผู้บริหารท้องถิ่น” ซึ่งหมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๓ วรรคหก มาตรา ๒๕ วรรคเจ็ด และมาตรา ๒๘ วรรคเจ็ด แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๔ ได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยไว้ ดังนี้

“ข้อ ๒๑ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติ โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

ข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้มีมาตรฐานเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน” และ

“ข้อ ๒๓” พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย จักต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษ ทั้งนี้ การลงโทษทางวินัยให้มีมาตรฐานเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน”

จากข้อกำหนดในมาตรฐานกลางดังกล่าว คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล และคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล จึงได้กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ โดยนำพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎ ก.พ. และระเบียบ ก.พ. ที่เกี่ยวข้องมากำหนด

เป็นมาตรฐานทั่วไป เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน สำหรับใช้บังคับกับพนักงานส่วนท้องถิ่น

เพื่อความเข้าใจร่วมกันในการใช้หนังสือคู่มือการดำเนินการทางวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น เล่มนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา จึงขอใช้ศัพท์ที่กำหนดขึ้นเฉพาะ เมื่อกล่าวถึง บุคคล องค์การ หรือคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ แล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้ คือ

“องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา

“พนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายถึง ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานส่วนตำบล และพนักงานเมืองพัทยา

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายถึง นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกเมืองพัทยา โดยเฉพาะ

“ผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับมอบอำนาจ” หมายถึง ผู้บริหารท้องถิ่นระดับรองที่มีใช้พนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้บริหารท้องถิ่น

“คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือ ก.จังหวัด” หมายถึง คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพนักงานเทศบาล คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล และคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยา

“อนุวินัยฯ” หมายถึง คณะอนุกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจากราชการของ คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพนักงานเทศบาล คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล และคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยา

“อนุอุทธรณ์ฯ” หมายถึง คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของ คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพนักงานเทศบาล คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล และคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยา

“คณะกรรมการกลาง หรือ ก.กลาง” หมายถึง คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล และคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล (เมืองพัทยา มีคณะกรรมการกลางชุดเดียวกับเทศบาล ตามมาตรา ๒๘ วรรคแปด แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒)

“ก.ถ.” หมายถึง คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

ความหมาย

คำว่า “วินัย” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายถึง การอยู่ใ้ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ ข้อบังคับ ชื่อปฏิภกหนึ่งในพระไตรปิฎก เรียกว่า วินัยปิฎก หรือสิกขาบทของพระสงฆ์

คำว่า “วินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น” แยกพิจารณาออกได้เป็น ๒ ความหมาย คือ

๑. หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนความประพฤติที่ทางราชการกำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องยึดถือหรือปฏิบัติ

๒. หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่พนักงานส่วนท้องถิ่นแสดงออกมาในทางที่ถูกที่ควร เป็นการควบคุมตนเองให้แสดงพฤติกรรมที่ถูกระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้

ดังนั้น วินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น ตามความหมายในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือมาตรฐานทั่วไปอื่นที่ออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงหมายถึง แบบแผนความประพฤติที่กำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นพึงควบคุมตนเอง และควบคุมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้

ความสำคัญ

วินัยพนักงานส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญเป็นอันมากต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลในการบริหารงาน เพราะพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งของรัฐบาลในการบริหารราชการ ซึ่งจะเข้าถึงประชาชนโดยตรง หากพนักงานส่วนท้องถิ่นมีวินัยไม่ดีพอ จะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือศรัทธาอันจะส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศของรัฐบาลอย่างแน่นอน

วินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะมีความสำคัญต่อราชการเป็นส่วนรวมแล้ว ยังมีความสำคัญต่อตัวพนักงานส่วนท้องถิ่น และต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นอีกด้วย หากจะกล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปก็คือ เพื่อประโยชน์ของราชการ เพื่อความเจริญ ความสงบเรียบร้อยของราชการ และเพื่อให้ราชการดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

วินัยและการรักษาวินัย

วินัยที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการกลาง เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ฉบับลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นพึงยึดถือเป็นแบบแผนในการควบคุมความประพฤติ ซึ่งพนักงานส่วนท้องถิ่นต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ดังนี้

ข้อ ๒ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ

จุดมุ่งหมายของวินัยข้อนี้ ก็เพื่อต้องการให้พนักงานส่วนท้องถิ่นให้ความร่วมมือร่วมใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลในการปกครองประเทศอย่างเต็มที่โดยไม่คัดค้านการปกครองในระบอบนี้ ไม่ฝักใฝ่ในระบอบอื่น และไม่ละเลยหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติเพื่อเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การกระทำที่เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น อาจแสดงออกมาได้ทั้งทางกายและทางวาจา การกระทำที่เป็นการไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว เป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง เว้นแต่การกระทำนั้นจะเป็นการทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือเป็นการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือมติคณะรัฐมนตรี จนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงจึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในกรณีบุคคลจะเข้ารับการบรรจุเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นแต่ไม่มีลักษณะตามข้อ ๒ นี้ จะถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไป ถ้าเป็นกรณีขาดคุณสมบัติตามข้อนี้ก่อนวันบรรจุเข้ารับราชการและความพึงปรากฏขึ้น ก็จะต้องสั่งให้ออกจากราชการฐานขาดคุณสมบัติโดยพลัน แต่ถ้าเป็นกรณีขาดคุณสมบัติ ดังกล่าวภายหลังบรรจุเข้ารับราชการแล้ว กล่าวคือ แต่เดิมก่อนบรรจุเข้ารับราชการก็เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดีอยู่ แต่เมื่อบรรจุเข้ารับราชการแล้วจึงไม่เลื่อมใส เช่นนี้จะสั่งให้ออกจากฐานขาดคุณสมบัติหาได้ไม่ แต่เป็นกรณีที่จะต้องพิจารณาดำเนินการทางวินัยฐานไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งจะลงโทษสถานใด หรือจะสั่งให้ออกจากราชการฐานประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการได้หรือไม่ประการใด จะต้องพิจารณาปรับบทให้ถูกต้องและเหมาะสมตามควรแก่กรณี โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงและหลักที่จะใช้ในการวินิจฉัยด้วย

ข้อ ๓ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม ห้ามมิให้อาศัย หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ในวรรคหนึ่ง คำว่า “หน้าที่ราชการ” หมายความว่าหน้าที่ที่เป็นราชการโดยตรงเท่านั้น หากเป็นหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่ราชการโดยตรง เช่น การปฏิบัติหน้าที่อื่นในรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การของรัฐ เป็นต้น

ก็ไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “หน้าที่ราชการ” ตามข้อนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติเพิ่มเติมว่าในกรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายโดยกฎหมาย หรือโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดยคำสั่งของผู้บังคับบัญชาให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐหรือหน่วยงานใด ว่าเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการไว้โดยชัดแจ้ง

การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้มีหน้าที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานที่ราชการหรือนอกสถานที่ราชการก็ได้ ถ้าไม่มีกฎหมายบังคับไว้โดยเฉพาะว่าต้องปฏิบัติในสถานที่ราชการ และการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไม่จำเป็นจะต้องปฏิบัติในวันและเวลาทำงานตามปกติเสมอไป อาจปฏิบัติในวันหยุดราชการหรือนอกเวลาที่กำหนดให้ปฏิบัติราชการตามปกติก็ได้

การพิจารณาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใด มีหน้าที่ราชการ ในเรื่องใดหรือไม่ นั้น มีแนวทางการพิจารณาบางประการ ดังนี้

๑. พิจารณาจากกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป หรือระเบียบ ที่กำหนดหน้าที่ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

๒. พิจารณาจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งได้แสดงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งต่าง ๆ ไว้ เมื่อใครดำรงตำแหน่งใดก็ย่อมมีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้

๓. พิจารณาจากคำสั่ง หรือการมอบหมายของผู้บังคับบัญชา แม้จะไม่มีกฎหมายหรือมาตรฐานกำหนดตำแหน่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ไว้ แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ใดทำหน้าที่ใดหรือมอบหมายหน้าที่ใดให้ผู้ใดปฏิบัติภายในขอบเขตอำนาจของผู้บังคับบัญชา ก็ย่อมเป็น หน้าที่ราชการของผู้ที่ได้รับคำสั่งหรือรับมอบหมายนั้นที่จะต้องรับผิดชอบตามนั้น การมอบหมายอาจทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมอบหมายด้วยวาจา หรือมอบหมายโดยพฤตินัยอย่างอื่นก็ได้

๔. พิจารณาจากพฤตินัย โดยพิจารณาจากการที่พนักงานส่วนท้องถิ่นสมัครใจเข้าผูกพันตนเองยอมรับเป็นหน้าที่ราชการที่ตนต้องรับผิดชอบ

คำว่า “ซื่อสัตย์” หมายความว่า ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

คำว่า “สุจริต” หมายความว่า ปฏิบัติด้วยความมุ่งหมายในทางที่ดีที่ชอบตามคลองธรรม

คำว่า “เที่ยงธรรม” หมายความว่า ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง

ในวรรคสอง การพิจารณาว่าผู้ใดกระทำผิดวินัยตามวรรคนี้หรือไม่ จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการ ในเรื่องนั้นหรือไม่ หากได้ความว่าผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้น จึงจะพิจารณาต่อไปว่า ผู้นั้นได้อาศัยอำนาจหน้าที่นั้น หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่นั้นหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ และการอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการนั้น ไม่จำเป็นจะต้องทำโดยตรง เพียงแต่ยอมให้ผู้อื่นทำ หรือแม้แต่โดยทางอ้อมก็เข้าข่ายเป็นความผิดแล้ว

ในวรรคสาม เป็นการกำหนดลักษณะความผิดวินัยที่ร้ายแรงอย่างหนึ่งในฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยให้นิยามหรือความหมายของการทุจริตต่อหน้าที่ราชการไว้ด้วยว่าการกระทำอย่างใด จึงจะเข้าข่ายเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การกระทำที่จะเป็นการกระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามความในข้อ ๓ วรรคสามนี้ จะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองมาแล้ว แต่การกระทำผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองนั้นเป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง กรณีจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ต่อเมื่อเข้าเกณฑ์ตามวรรคสามนี้ด้วย และการที่จะพิจารณาว่าการกระทำผิดวินัยเช่นใด จะเป็นกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๓ วรรคสามนี้ หรือไม่นั้น มีองค์ประกอบในการพิจารณา ๔ ประการ คือ

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
๒. ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไปโดยมิชอบ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ
๓. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้
๔. โดยมีเจตนาทุจริต

ผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำครบทั้ง ๔ องค์ประกอบ จึงจะเป็นการกระทำความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยอาจแยกอธิบายได้ ดังนี้

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ ๓ วรรคหนึ่งข้างต้น แล้ว
๒. ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไปโดยมิชอบหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ คำว่า “ปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หมายความว่า ได้มีการกระทำลงไปแล้ว

คำว่า “ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หมายความว่า มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ แต่ผู้นั้นไม่ปฏิบัติ หรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่ การที่ไม่ปฏิบัติหรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่นั้นจะเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเป็นการจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามหน้าที่โดยปราศจากอำนาจที่จะอ้างได้ตามกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ปล่อยปละละเลยก็ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่จะเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ส่วนจะเป็นความผิดฐานใด ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป

การที่พนักงานส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่จะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการนี้ จะต้องเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วย

คำว่า “มิชอบ” หมายความว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือทำนองคลองธรรม ซึ่งแยกพิจารณา ดังนี้

(๑) มิชอบด้วยกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือมติคณะรัฐมนตรี

(๒) มิชอบด้วยแบบธรรมเนียมของทางราชการ

(๓) มิชอบด้วยทำนองคลองธรรม

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยถูกต้องตามกฎหมาย ตามมาตรฐานทั่วไป ตามระเบียบของทางราชการ ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ และตามทำนองคลองธรรมทุกประการแล้ว ภายหลังได้รับประโยชน์ส่วนตัวเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นในลักษณะ “ของขวัญ” หรือที่เรียกกันว่า “กินตามหน้า” ไม่เข้าลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ จึงไม่เป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๓ วรรคสามนี้ แต่อาจเป็นความผิดฐานอื่น เช่น ฐานประพฤดิชั่ว เป็นต้น

๓. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้

การปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบที่จะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการได้นั้น ต้องเป็นการกระทำเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

คำว่า “ผู้อื่น” หมายถึง ใครก็ได้ที่จะได้รับประโยชน์จากการที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

คำว่า “ประโยชน์” หมายถึง สิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้ได้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการ เป็นต้น

คำว่า “สมควรได้” หมายถึง ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับประโยชน์ใด ๆ ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ในกรณีที่มีกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดกำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็เป็นประโยชน์อันควรได้โดยชอบธรรมหรือโดยชอบด้วยเหตุผล แต่ต้องมีไซ้เรียกร้องเอาเกินกว่าที่ควรจะได้ ถ้าเป็นการเรียกร้องเอาเกินกว่าที่จะพึงได้แล้ว ก็เป็นการได้รับประโยชน์ที่สมควรได้ด้วยเช่นเดียวกัน

๔. โดยมีเจตนาทุจริต

การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาลึกลงไปถึงเจตนาของผู้กระทำนี้ด้วยว่า มีเจตนาทุจริต หรือมีเจตนาอื่นใด ซึ่งหมายถึงจิตอันชั่วร้าย คิดเป็นโจรในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมุ่งที่จะให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับผลประโยชน์ที่สมควรได้โดยเรื่องนี้ไม่มีหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ว ๒ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๒๘ แจกแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติว่า การพิจารณาความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการซึ่งผู้กระทำผิดจะถูกลงโทษสถานหนักถึงขั้นไล่ออกหรือปลดออกจากราชการนั้น จะต้องพิจารณาหลักฐานชัดเจนพอสมควรว่าผู้กระทำผิดมีเจตนาทุจริตหรือเจตนาทุจริตต่อหน้าที่ราชการด้วย

รวมความแล้วโดยปกติพนักงานส่วนท้องถิ่นพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม ไม่พึงแสวงหาประโยชน์ที่สมควรได้ หากผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องใดโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่สมควรได้ และเข้าองค์ประกอบทั้ง ๔ ประการดังกล่าวแล้วกรณีเป็นการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ในการพิจารณาความผิดในกรณีเช่นนี้ จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบให้ได้ความหรือปรากฏหลักฐานแจ้งชัดจริง ๆ เพราะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก ซึ่งทางราชการไม่พึงประสงค์ที่จะให้บุคคลผู้ประพฤติเช่นนี้อยู่ในราชการ หากลงโทษผู้ใดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการไปแล้ว จะทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสที่จะกลับเข้ารับราชการอีก เพราะจะขอให้พิจารณายกเว้นคุณสมบัติเพื่อขอกลับเข้ารับราชการอีกไม่ได้

ข้อ ๔ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดี หรือความก้าวหน้าแก่ราชการ

หลักการสำคัญของวินัยข้อนี้ที่กำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่น ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการมิใช่เพียงแต่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผล แต่ต้องตั้งใจโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วย

ข้อ ๕ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอุตสาหะ เอาใจใส่ ระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

จุดมุ่งหมายเพื่อให้พนักงานส่วนท้องถิ่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความขยันหมั่นเพียรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในทางราชการด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการอันพึงมีพึงได้มิให้เกิดการบกพร่องในการปฏิบัติราชการขึ้นได้ และที่สำคัญจะต้องไม่ประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่การกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าเป็น การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของ คำว่า “ประมาท” และ “เลินเล่อ” ไว้ดังนี้

“ประมาท” หมายความว่า ขาดความรอบคอบ ขาดความระมัดระวัง

“เลินเล่อ” หมายความว่า ขาดความระวัง หรือไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

ดังนั้น คำว่า “ประมาทเลินเล่อ” จึงหมายความว่า ขาดความระมัดระวัง ไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

การประมาทเลินเล่อนี้ต้องเป็นเรื่อง ในหน้าที่ราชการ ของผู้นั้นจึงจะเป็นความผิดวินัยตามข้อนี้ ถ้าไม่ใช่เรื่องในหน้าที่ราชการของผู้นั้น ก็ไม่ผิดตามข้อนี้ อะไรเป็นหน้าที่ราชการ และใครมีหน้าที่ราชการในเรื่องใดหรือไม่ มีแนวทางพิจารณาตามที่กล่าวไว้แล้วในข้อ ๒ ข้างต้น

การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการนั้น มีได้ทั้ง การกระทำ และการ ละเว้นการกระทำ เช่น ควบคุมนักโทษไม่ดี ผลอจนนักโทษหลบหนี ก็เป็น การกระทำ โดยประมาทเลินเล่อ สීමให้อาหารนักโทษ ผู้ถูกคุมขังอยู่ ก็เป็นการ ละเว้นการกระทำ โดยความประมาทเลินเล่อ

การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ มีทั้งเป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง และเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แล้วแต่ว่าผลจากการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการนั้น จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการเพียงใด ถ้าเสียหายแก่ราชการเพียงเล็กน้อยก็เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง แต่ถ้าเกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรงแล้วก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ในวรรคสอง การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แยกเป็นองค์ประกอบได้ ดังนี้

๑. ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

๒. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ถ้าเข้าเพียงองค์ประกอบ ๑ ไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่หากเข้าทั้งองค์ประกอบ ๑ และองค์ประกอบ ๒ จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การพิจารณาว่าเกิดผลเสียหายแก่ราชการร้ายแรงหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ความเสียหายไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์สินเงินทอง อาจเป็นการเสียสิทธิของทางราชการเสียหายแก่ระบบงาน หรือเสียหายในด้านความเชื่อถือที่ประชาชนมีต่อทางราชการก็อาจเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรงได้ เช่นกรณีดังกล่าวข้างต้นผู้คุมประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้นักโทษหลบหนีจากที่คุมขังไป กรณีนี้อาจเป็นการเสียหายแก่ระบบการควบคุมผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์อย่างร้ายแรง และประกอบกับนักโทษที่หลบหนีไปนั้นอาจไปก่ออาชญากรรมขึ้นอีกก็ได้ ซึ่งเป็นภัยแก่สังคม จึงถือว่าเป็นการเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงได้ เพราะฉะนั้นในการลงโทษผู้กระทำผิดวินัยตามข้อนี้จึงต้องวิเคราะห์ถึงความเสียหายของทางราชการเพื่อจะได้กำหนดความหนักเบาของระดับโทษให้ได้มาตรฐานในการกระทำผิดนั้น

ข้อ ๖ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาล โดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การปฏิบัติหน้าที่ราชการของพนักงานส่วนท้องถิ่นต้องให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาล ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ราชการดังกล่าวจะต้องไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

ความในวรรคสอง การกระทำอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการ “จงใจ”

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้ความหมายคำว่า “จงใจ” ว่า
ตั้งใจ หมายถึง เจตนา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ บัญญัติว่า “ผู้ใด จงใจ หรือประมาทเลินเล่อ
ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สิน
หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำ
โดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น”

แต่คำว่า “จงใจ” ตามความในข้อ ๒ วรรคสองนี้ มีความหมายกว้างกว่าที่กล่าวมาแล้ว กล่าว
คือ แม้การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายรัฐบาลนั้น
จะไม่ได้มุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือไม่อาจเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นว่าจะ
เสียหายแก่ราชการได้ก็ตาม ถ้าการกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำนั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่าง
ร้ายแรงแล้ว ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามข้อนี้แล้ว

ข้อ ๗ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจ และรับทราบเหตุการณ์
เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และต้องป้องกันภัยอันตรายซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติจน
เต็มความสามารถ

จุดมุ่งหมาย กำหนดเป็นหน้าที่พิเศษให้พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนต้องปฏิบัติ โดยถือ
หลักความปลอดภัยของประเทศชาติเป็นวัตถุประสงค์สูงสุดในการปฏิบัติราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นทุก
คนไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งใดจะละเลยหน้าที่นี้โดยอ้างว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนหาได้ไม่ เช่น พบเหตุการณ์ความ
เคลื่อนไหวที่ผู้ก่อการร้ายส่องกล้องกำลังหรือวางแผนเพื่อก่อเหตุวินาศกรรมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของทางราชการ
หรือศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศในเขตท้องที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อล้มล้างรัฐบาล และระบบการ
ปกครองประชาธิปไตย หรือเพื่อก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมืองทุกรูปแบบ พนักงานส่วนท้องถิ่นที่
อยู่ในเขตท้องที่นั้นทุกคนจะต้องช่วยป้องกันด้วย จะทำเฉยโดยอ้างว่าเป็นเรื่องของตำรวจ ทหาร
และข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามผู้ก่อการร้าย ตนเองไม่เกี่ยวข้องด้วยหาได้ไม่

ข้อ ๘ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องรักษาความลับของทางราชการ

การเปิดเผยความลับของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

จุดมุ่งหมายก็เพื่อกำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนต้องรักษาความลับของทางราชการ
หากพนักงานส่วนท้องถิ่นได้ล่วงรู้ความลับของทางราชการไม่ว่าจะทางใด แล้วนำไปเปิดเผยก็มีความผิด
ตามข้อนี้โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าผู้นั้นมีหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่

“ความลับของทางราชการ” หมายถึงสิ่งที่ไม่พึงเปิดเผย

ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดชั้นของความ
ลับของข้อมูลข่าวสารไว้ ๓ ชั้น คือ

๑. **ลับที่สุด** หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับ ซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน
จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรงที่สุด

๒. **ลับมาก** หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน
จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง

๓. **ลับ** หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อ
ให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ

ในวรรคสอง คำว่า “การเปิดเผยความลับของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ อย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” ต้องครบองค์ประกอบ ๒ ประการ ต่อไปนี้จึงจะถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง คือ

๑. เปิดเผยความลับของทางราชการ
๒. เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ข้อ ๙ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นก็ได้ และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ ตามวรรคหนึ่ง แยกออกได้ ๕ ประการ คือ

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
 ๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
 ๓. สั่งในหน้าที่ราชการ
 ๔. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ
 ๕. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง
- แยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา คำสั่งนี้ไม่จำเป็นต้องสั่งตามรูปแบบของทางราชการ หรือเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นการสั่งด้วยวาจาก็ได้

๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย กฎหมายที่กำหนดการบังคับบัญชา มี ดังนี้

๒.๑ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ กำหนดไว้ว่าถ้าอธิบดีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน อธิบดีต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและให้ทำเป็นคำสั่ง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในจังหวัดนั้นของกรมที่มอบหมายดังกล่าว

๒.๒ กฎหมายจัดตั้งส่วนราชการโดยเฉพาะ เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ กำหนดให้เลขาธิการสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการของสำนักงานสภานโยบายแห่งชาติ เป็นต้น พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หรือพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ ได้กำหนดไว้ว่าผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการใด ฐานะใด

๒.๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๓ บัญญัติให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๒ ได้แก่รัฐมนตรีเจ้าสังกัด อธิบดี และผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งใด บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการใด หรือในหน่วยงานใด ในฐานะใดก็ได้ ผู้ได้รับมอบหมาย ดังกล่าวยังมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น การมอบหมายดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือและต้องไม่เป็นกรณีที่มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้กำหนดการบังคับบัญชาไว้แล้วด้วย

๒.๕ มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับ พนักงานส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดว่า ในสำนักปลัด กองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น มีหัวหน้าสำนัก ปลัดผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น แล้วแต่กรณี คนหนึ่ง เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาพนักงานส่วนท้องถิ่นและลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนัก กองหรือส่วนราชการนั้น

๓. สั่งในหน้าที่ราชการ มีความหมาย ๒ ประการ คือ

๓.๑ ผู้สั่งมีหน้าที่ราชการในเรื่องที่สั่งนั้น หมายถึง เรื่องที่สั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ที่มีช่องทางในหน้าที่ของผู้รับคำสั่งโดยตรง

๓.๒ สั่งให้ปฏิบัติราชการ หมายถึง ถ้าไม่ใช่เรื่องสั่งให้ปฏิบัติราชการก็ไม่มี ความผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

๔. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ หมายความว่า ผู้บังคับบัญชานั้นต้องเป็นผู้อยู่ในฐานะที่จะสั่งให้ทำได้ตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และต้องสั่ง ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตน ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งการโดยไม่อยู่ในฐานะที่จะสั่งได้หรือสั่งการนอกเหนือ อำนาจหน้าที่ของตน หรือฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการแล้ว คำสั่งของผู้บังคับบัญชาก็ไม่มี หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตาม และถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

๕. มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น คือ ต้องมีการขัดขืนไม่ทำตามคำสั่งหรือทำไม่ ตรงตามที่สั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

การกระทำความผิดฐานขัดคำสั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งใน หน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยได้ทั้งร้ายแรงและไม่ร้าย แรง ทั้งนี้แล้วแต่ผลที่เกิดขึ้นจากการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ได้ก่อให้เกิดผลเสียหาย แก่ราชการอย่างใดหรือไม่ ถ้าเกิดความเสียหายแก่ราชการเพียงเล็กน้อย หรือแม้เสียหายในทางการ ปกครองบังคับบัญชาไปบ้าง ก็เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ถ้าการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงแล้ว กรณีก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามวรรคสอง

การที่จะพิจารณาว่า กรณีใดได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ความเสียหายอย่างร้ายแรงอาจเป็นความเสียหายที่เป็นทรัพย์สินหรือ ตัวเงิน หรือความเสียหายอย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สินหรือตัวเงินก็ได้ เป็นต้นว่าความเสียหายแก่ชื่อเสียงของ ทางราชการ หรือความเสียหายในด้านการบริหารราชการก็ได้

ข้อ ๑๐ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติราชการโดยมิให้เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชา เหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

ความข้อนี้ต้องมีองค์ประกอบ ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. เป็นการปฏิบัติราชการ
๒. เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน
๓. เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

๔. ไม่ได้มีคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปให้ทำหรือได้รับอนุญาต
องค์ประกอบทั้ง ๔ ประการ แยกอธิบายได้ดังนี้

๑. เป็นการปฏิบัติราชการ โดยพิจารณาว่า การกระทำนั้นเป็นการปฏิบัติราชการหรือไม่
ถ้าไม่ใช่เป็นการปฏิบัติราชการก็ไม่ใช่ความผิดวินัยฐานกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๒. เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน โดยพิจารณา ดังนี้

๒.๑ พิจารณาตามส่วนราชการต่างๆ มีลำดับกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ
มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง เช่น ในราชการส่วนกลาง กระทรวงแบ่ง
เป็นกรม กรมแบ่งเป็นสำนักหรือกอง สำนักแบ่งเป็นส่วน ส่วนหรือกองแบ่งเป็นฝ่าย หรือเรียกชื่ออย่างอื่นที่
เทียบเท่าส่วนราชการ ดังกล่าว และในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็นสำนักหรือกอง สำนักแบ่งเป็น
ส่วน ส่วนและหรือกองแบ่งเป็นฝ่าย หัวหน้าส่วนราชการนั้นๆ ก็บังคับบัญชาตามลำดับส่วนราชการ เช่น
ผู้บังคับบัญชาเหนือเจ้าหน้าที่ในฝ่ายขึ้นไปชั้นหนึ่ง ก็คือหัวหน้าฝ่าย ผู้บังคับบัญชาเหนือหัวหน้าฝ่ายขึ้นไป
ชั้นหนึ่ง ก็คือหัวหน้ากองหรือผู้อำนวยการกอง หรือ ผู้อำนวยการส่วน เป็นต้น

๒.๒ พิจารณาลำดับตามสายงาน รองหัวหน้าส่วนราชการที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดินบัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชา เช่น รองอธิบดี หรือเป็นผู้บังคับบัญชาที่ได้รับ
มอบหมายตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่น ผู้ช่วย
ผู้อำนวยการกอง หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติ
และลักษณะต้องห้ามเบื้องต้น ถ้าในกรณีดังกล่าวมีตำแหน่งรองอธิบดี หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกองหลายคน
ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องเสนองานต่อรองอธิบดี หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกองคนใดคนหนึ่งตามสายงานที่ได้รับ
มอบหมาย มิใช่จะต้องเสนองานต่อรองอธิบดีหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกองทุกคน และในการบริหารราชการ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

๒.๓ พิจารณาลำดับตามคำสั่งหรือการมอบหมายให้บังคับบัญชา อาจเป็นการสั่งหรือ
มอบหมายให้บังคับบัญชาหน่วยเฉพาะกิจชั่วคราวหรือหน่วยประจำชั่วคราวก็ได้ ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารท้องถิ่น
ได้มีคำสั่งตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นระดับกองออกไปช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยเป็นการชั่วคราว ดังนั้น
พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าหน่วยเฉพาะกิจดังกล่าว จึงเป็นผู้บังคับบัญชา
พนักงานส่วนท้องถิ่นในหน่วยเฉพาะกิจนั้นในฐานะหัวหน้ากอง หรือในกรณีราชการส่วนกลาง อธิบดีได้มี
คำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือให้ข้าราชการผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสังกัดหน่วยงานนั้น ในฐานะ
หัวหน้างาน หรือหัวหน้าฝ่าย มาตรา ๔๓ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕
ดังนั้น หัวหน้าหน่วยนั้นก็เป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น ในระดับหัวหน้างาน หรือหัวหน้าฝ่าย ผู้อยู่ใต้
บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น จะต้องเสนองานต่อหัวหน้าหน่วยงานนั้นในฐานะหัวหน้างานหรือหัวหน้า
ฝ่ายของตนตามลำดับชั้น มิใช่เสนอตรงไปยังหัวหน้ากองหรือ ผู้อำนวยการกอง หรือผู้อำนวยการส่วน

การพิจารณาว่า เป็นการกระทำข้ามผู้บังคับบัญชาหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาพฤติการณ์
ที่กระทำด้วย ทั้งนี้ พิจารณาได้จากข้อเท็จจริงพฤติการณ์ที่แสดงออก

๓. เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย โดยพิจารณาจากกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน หรือกฎหมายจัดตั้งส่วนราชการ หรือมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยเฉพาะ หรือได้รับ
มอบหมายตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังกล่าวมาแล้ว
ในข้อ ๙ ข้างต้น

๔. ไม่ได้มีคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปให้ทำหรือได้รับอนุญาต คือ มีข้อยกเว้น

๒ กรณี

๔.๑ กรณีที่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หมายความว่าผู้บังคับบัญชาตั้งแต่เหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งเป็นผู้สั่ง เช่น อธิบดีสั่งให้ข้าราชการคนหนึ่งในกองใดกองหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษโดยตรง ข้าราชการผู้นั้นก็ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้น แล้วรายงานโดยตรงไม่ผ่านหัวหน้ากองหรือผู้อำนวยการกองของตน และไม่ต้องผ่านรองอธิบดีก็ได้ ไม่เป็นความผิดฐานกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เป็นต้น

๔.๒ กรณีที่ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราวชั่วคราว คือผู้บังคับบัญชาตั้งแต่เหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งเป็นผู้อนุญาตเป็นพิเศษ เช่น รองอธิบดีสั่งหัวหน้าฝ่ายหรือผู้อำนวยการกองว่าในระหว่างที่รองอธิบดีไปประชุมนอกสำนักงาน ถ้ามีเรื่องด่วน ให้เสนอตรงไปยังอธิบดีได้โดยไม่ต้องรอเสนอผ่านตน เช่นนี้ ถ้ามีเรื่องด่วนในระหว่างที่รองอธิบดีไปประชุมนอกสำนักงาน หัวหน้าฝ่ายหรือผู้อำนวยการกองก็เสนอเรื่องตรงไปยังอธิบดีได้ ไม่เป็นความผิดฐานกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เพราะได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราวชั่วคราวจากรองอธิบดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเหนือตนแล้ว

ข้อ ๑๑ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

การรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบของข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง มีดังนี้

๑. มีการรายงาน
 ๒. ข้อความที่รายงานเป็นเท็จ หรือเป็นการปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง
 ๓. เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา
- ความในวรรคหนึ่ง แยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑. มีการรายงาน คำว่า “รายงาน” หมายถึงการบอกสิ่งที่ได้รู้ได้เห็น หรือสิ่งที่ต้องบอกกล่าว อจรายงานด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ ลักษณะการรายงานนั้นอาจเป็นการเสนอข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา หรือเสนอขออนุญาตขออนุมัติ หรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบสิ่งที่ตนมีหรือได้ทำมาหรือได้รู้เห็นมา

๒. ข้อความที่รายงานเป็นเท็จหรือเป็นการปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง คือ ข้อความที่รายงานนั้นไม่เป็นความจริง หรือเป็นการรายงานโดยมีเจตนาปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้งถือว่าเป็นการรายงานเท็จ

๓. เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา คือ เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายบังคับได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๙ ข้างต้น จะเป็นผู้บังคับบัญชาในลำดับเหนือขึ้นไปชั้นใด ๆ ก็ได้ แต่ถ้าเป็นการรายงานต่อผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายก็ไม่มี ความผิดฐานรายงานเท็จตามข้อนี้ เช่น ต่อกกรรมการสอบสวน หรือต่อผู้อำนวยการกองอื่นที่ไม่ใช่ผู้อำนวยการกองของตน ซึ่งไม่เป็นการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา แต่มีข้อน่าสงสัยเกิดว่าอาจมีความผิดฐานประพฤตชั่วได้ เพราะพูดไม่ตรงความจริง

ถ้าเป็นการรายงานต่อรองอธิบดีต้องถือว่าเป็นการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา แม้จะเป็นคนละสายงานก็ตาม เพราะรองอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในกรมรองจากอธิบดี

องค์ประกอบของข้อ ๑๑ วรรคสอง เมื่อเข้าองค์ประกอบทั้งสามข้อของวรรคหนึ่งแล้ว ซึ่งต้องเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง จึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง อย่างไรก็ตามการเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๓ วรรคสาม

ข้อ ๑๒ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

ในข้อนี้ มีองค์ประกอบ ๒ ประการ คือ

๑. มีระเบียบหรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ

๒. ไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมที่พนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องถือและปฏิบัติ หมายถึง เฉพาะระเบียบหรือแบบธรรมเนียมของทางราชการเท่านั้น และไม่จำเป็นจะต้องเป็นระเบียบหรือแบบธรรมเนียมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการการไม่ถือและไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมที่มีใช้ของทางราชการก็ไม่ใช่ความผิด เช่น แบบธรรมเนียมในการช่วยเหลือเพื่อนพนักงานส่วนท้องถิ่นในการแต่งงาน เป็นต้น

ระเบียบหรือแบบธรรมเนียมตามข้อนี้ มุ่งหมายถึงเรื่องทั่ว ๆ ไปที่เป็นเรื่องของทางราชการด้วย แตกต่างกับข้อ ๖ ที่มุ่งถึงเฉพาะระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น แต่บางกรณีอาจเป็นความผิดทั้งสองข้อก็ได้

“ถือ” หมายความว่า ให้มุ่งยึดถือไว้ด้วยความเต็มใจในการแสดงออก และต้องปฏิบัติตามด้วยระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการที่พนักงานส่วนท้องถิ่นพึงยึดถือปฏิบัติมีอยู่มาก เช่น แบบธรรมเนียมในการเสนองานต่อผู้บังคับบัญชา ระเบียบการลาหยุดราชการ ระเบียบเกี่ยวกับการลงชื่อมาปฏิบัติราชการและมติคณะรัฐมนตรี กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในกรณีต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการที่ว่านี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นระเบียบหรือแบบธรรมเนียมที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับในส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ก็ได้

ข้อ ๑๓ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการจะละทิ้ง หรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง มีดังนี้

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

๒. ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ

๓. มีเจตนาละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่

“อุทิศ” หมายความว่า ทำเพื่อ สละให้โดยเจาะจง การอุทิศเวลา หรือสละเวลาให้แก่ราชการ หมายถึงว่าใช้เวลาทั้งหมดปฏิบัติราชการตามที่ทางราชการต้องการ โดยไม่ใช้เวลานั้นไปทำอย่างอื่น หรืออยู่ว่างเฉย ๆ โดยไม่ทำราชการตามหน้าที่

“เวลาของตน” หมายถึง รวมทั้งเวลาราชการและนอกเวลาราชการที่ต้องปฏิบัติราชการตามปกติด้วย เช่น ทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จะต้องให้พนักงานส่วนท้องถิ่นบางคนปฏิบัติราชการในเวลาหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน หรือหลังจากเลิกงานเวลา ๑๖.๓๐ น. หรือในวันหยุดราชการ ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้มาทำงานในวันหรือเวลานั้นๆ ได้ ผู้รับคำสั่งจะต้องปฏิบัติตาม

“ทอดทิ้ง” หมายถึง ละเลย ทิ้งขว้าง ไม่เอาเป็นธุระ ไม่เอาใจใส่ ไม่นำพา ตัวอยู่แต่ไม่เอาธุระ ไม่ทำงาน ไม่เอาใจใส่งาน เช่น มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ไม่สนใจทำงานในหน้าที่ของตนให้เรียบร้อย หรือเสร็จไม่ทันตามที่ควรจะทำ ปล่อยให้งานค้าง

“ละทิ้ง” หมายถึง ละด้วยวิธีทิ้ง วาง ปล่อย สละ ละเสียด เช่น มีหน้าที่ราชการแต่ไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งอาจไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการเลย หรือมาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ไม่อยู่ที่โต๊ะทำงานหรือจุดที่กำหนดให้ปฏิบัติงาน กลับละทิ้งหน้าที่ออกไปที่อื่นเสีย ซึ่งอาจไปนอกสำนักงานหรือไปเพียงห้องอื่นหรือจุดอื่นนอกจุดที่กำหนดให้อยู่ประจำทำงานก็ได้

ข้อสำคัญต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติด้วย ถ้าเขาไม่มีอะไรจะทำจะถือว่าเขาละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ไม่ได้ เพราะผู้บังคับบัญชาไม่มอบหมายการงาน การละทิ้งต้องมีเจตนาไม่มาทำงานหรือมาแต่ไม่ทำงานไปที่อื่น

ข้อ ๑๓ วรรคสอง การละทิ้งหน้าที่ราชการที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แยกได้ ๒ กรณี คือ

๑. กรณีที่เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

มีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ถ้ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการไปทำธุระในเรื่องส่วนตัว ถือว่าเป็นกรณีไม่มีเหตุผลอันสมควร แม้จะละทิ้งหน้าที่ราชการเพียงชั่วคราวไม่นานก็อาจเป็นความผิดร้ายแรงได้ เช่น ละทิ้งหน้าที่เวรยามรักษาสถานที่ราชการไปชั่วขณะหนึ่ง เป็นเหตุให้มีผู้ลอบวางเพลิงเผาอาคารสถานที่ราชการ กรณีนี้เป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง แต่ถ้าเจ็บป่วยมากในทันทีทันใดซึ่งต้องละทิ้งหน้าที่ไปหาแพทย์ทันทีถือว่ายังมีเหตุผลอันสมควร ยังไม่ถึงกับเป็นความผิดร้ายแรง กรณีใดจะถือว่ามีเหตุผลอันสมควรหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป

๒. กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการไปเป็นเวลานาน

มีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์แสดงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

ถ้าไม่มีเจตนาแต่ถูกจับกุมตัวยังไม่ถือว่าละทิ้งหน้าที่ แต่เมื่อได้ประกันตัวออกมาแล้วไม่ไปปฏิบัติงานทันทีโดยไม่ยื่นใบลา ก็เข้ากรณีละทิ้งหน้าที่

กรณีหายไปจากบ้านเฉย ๆ ไม่มีใครรู้ สืบสวนก็ไม่ได้ข้อเท็จจริง ก็ถือว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร ถ้าปรากฏภายหลังว่าผู้นั้นตายไปก่อนก็ไม่เข้า หรือถูกลักพาตัวไปก็ไม่เข้า แต่ถ้าเป็นเพียงสันนิษฐานว่าถูกลักพาตัวไป สืบสวนไม่ได้ข้อเท็จจริงว่าถูกลักพาตัวไปก็เข้าข้อนี้

การที่จะพิจารณาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน จะมีเหตุผลสมควรหรือไม่นั้น ผู้บริหารท้องถิ่นต้องสืบสวนดูให้เป็นที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้สอดคล้องกับกรณีความผิดปรากฏชัดแจ้งซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจที่จะสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกได้ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน แต่ต้องนำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือ ก.จังหวัดให้มีมติเห็นชอบเสียก่อน ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีอำนาจสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกตามมติ ก.จังหวัด

การพิจารณาความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการจะเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ จะต้องดูพฤติการณ์ประกอบกับเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น พนักงานส่วนท้องถิ่นเจ็บป่วยมาก ไม่มาปฏิบัติราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่ยื่นใบลาหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทั้งๆ ที่ในระหว่างเจ็บป่วยอยู่นั้นสามารถลงชื่อในใบลาได้ แต่เมื่อหายป่วยแล้วก็มาทำงานและยื่นใบลาป่วย กรณีนี้ การหยุดราชการไปนั้นก็มิใช่เหตุผลและตามพฤติการณ์ก็ยังไม่แสดงถึงเจตนาหรือจิตใจที่จะไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ จึงไม่เป็นความผิดร้ายแรงตามวรรคสองนี้ แต่เป็นความผิดที่ไม่ถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ ตามข้อ ๑๒ ซึ่งมีข้อความผิดวินัยร้ายแรง

สำหรับกรณีพนักงานส่วนท้องถิ่นได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดวันลาที่ได้รับอนุมัติแล้ว ยังคงศึกษาต่อโดยไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีนี้ ถ้าปรากฏว่ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถ้าเกินกว่า ๑๕ วันก็ให้ลงโทษสถานหนักเช่นเดียวกับกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ได้มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือ ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่าความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลยเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน หรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

ข้อ ๑๔ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้งกัน และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่างพนักงานส่วนท้องถิ่นด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

ความในข้อนี้กำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นปฏิบัติต่อพนักงานส่วนท้องถิ่นด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ๔ ประการ คือ

๑. ให้สุภาพเรียบร้อย
 ๒. ให้รักษาความสามัคคี
 ๓. ไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง
 ๔. ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ
- แยกอธิบายเป็นข้อ ๆ ได้ ดังนี้

๑. ให้สุภาพเรียบร้อย คำว่า “สุภาพเรียบร้อย” หมายความว่า การแสดงออกทางกิริยาหรือวาจาในลักษณะอ่อนโยน ละมุนละม่อม รวมทั้งใช้กิริยาวาจาที่ไม่หยาบคายและเหมาะสมแก่บุคคลและสถานที่

การที่จะพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จะต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์สถานการณ์ และลักษณะในการติดต่อระหว่างพนักงานส่วนท้องถิ่นด้วยกันนั้นเป็นกรณีๆ ไป การใช้ถ้อยคำนั้นต้องดูว่ามีเจตนาว่าอย่างไรประกอบการวินิจฉัยด้วย

๒. ให้รักษาความสามัคคี การรักษาความสามัคคีระหว่างพนักงานส่วนท้องถิ่นด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ถ้าพนักงานส่วนท้องถิ่นแต่ละหน่วยงานมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นอย่างดี กิจการทั้งปวงก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

แต่ถ้าขาดความสามัคคีกัน ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะทำให้หน่วยงานนั้นขาดการประสานงาน ขาดประสิทธิภาพ จะเป็นผลเสียแก่ราชการโดยรวม

๓. ไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง การปฏิบัติหน้าที่ราชการของพนักงาน ส่วนท้องถิ่นต้องมีความจริงใจต่อหน้าที่ราชการ ต่อผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง ไม่กระทำการอย่างใด ๆ อันเป็นการกลั่นแกล้งกัน จะเป็นการกระทำในหน้าที่หรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อผลเกิดขึ้นจะเกิดแก่ราชการโดยรวมแล้ว พนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องเว้นการกระทำนั้น เพื่อให้เกิดผลดีแก่ราชการ

๔. ให้ช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการสำเร็จเรียบร้อยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การกระทำผิดวินัยตามข้อ ๑๔ นี้ไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง นอกจากจะเข้ากรณี เป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามข้อ ๑๕ ข้างต้นด้วย

ข้อ ๑๕ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมและให้การ สงเคราะห์แก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า และด้วยความสุภาพเรียบร้อย ห้ามมิให้ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิด วินัยอย่างร้ายแรง

ความในข้อ ๑๕ วรรคหนึ่งกำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติต่อประชาชน ๖ ประการ คือ

๑. ต้องต้อนรับประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนเอง
๒. ต้องให้ความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน
๓. ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

โดยให้บริการประชาชนทุกคนที่มาติดต่ออย่างเสมอหน้ากัน

๔. ต้องให้ความสงเคราะห์ คือช่วยเหลือเท่าที่พึงกระทำได้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อใน ราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า

๕. ต้องสุภาพเรียบร้อยต่อประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

๖. ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงราษฎร

การไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ อย่างไม่อย่างหนึ่ง เป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง ส่วนการ ไม่ปฏิบัติตามข้อ ๖ คือ การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงราษฎรเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติในการให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อ ราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้าหรือโยกโย้

การกระทำที่เข้าลักษณะเป็นการผิดวินัย จะต้องเป็นการปฏิบัติต่อประชาชนผู้มาติดต่อ ราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน หากปฏิบัติต่อประชาชนอื่นที่ไม่ใช่ผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน ก็ไม่เป็นการผิดวินัยตามข้อนี้

“ประชาชน” หมายความว่า บุคคลทั่ว ๆ ไป หมายรวมถึงชาวต่างประเทศด้วย

“ราษฎร” หมายความว่า พลเมืองของประเทศซึ่งต้องเป็นคนไทยอยู่ในปกครองของ

“ดูหมิ่น” หมายความว่า ดูถูกว่าไม่จริงจัง หรือไม่เก่งจริง ตามประมวลกฎหมายอาญาหมายถึงการแสดงออกทางกิริยาหรือวาจาหรือเขียนเป็นหนังสือหรือภาพอันเป็นการสบประมาท หรือดูถูกผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งทำให้เขาเสียหาย เช่น คำพิพากษาฎีกา ที่ ๒๒๔๖/๒๕๑๕ วินิจฉัยด้วยคำที่จำเลยกล่าวว่า “พนักงานที่ดินหมาๆ ชอบกินแต่เบี้ย (ชอบกินสินบน)” นั้นเป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๔๗/๒๕๑๕ วินิจฉัยว่าการที่นายตำรวจไม่รับแจ้งความเรื่องสุนัขกัดหลานจำเลยตามที่จำเลยแจ้ง แล้วจำเลยได้กล่าวต่อนายตำรวจผู้นั้นว่า “ทำอย่างนี้ไม่ยุติธรรม” เป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ เป็นต้น

ข้อสังเกต ถ้าเป็นการดูหมิ่นชาวต่างประเทศไม่เป็นความผิดฐานดูหมิ่นราษฎร เพราะไม่เป็นผลเมืองของประเทศไทย จึงไม่เป็นความผิดตามข้อ ๑๕ วรรคสอง หรือตามข้อ ๖ แต่อาจจะผิดฐานไม่สุภาพเรียบร้อยต่อประชาชนตามข้อ ๑๕ วรรคแรก หรือฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามข้อ ๑๔

“เหยียด” หมายความว่า ถือเอาว่า ลงเอาว่า เช่น เหยียดคนลงเป็นสัตว์

“หยาม” หมายความว่า ดูหมิ่น ดูถูก

“เหยียดหยาม” จึงหมายความว่า การกล่าวถ้อยคำหรือการแสดงกิริยาอาการดูถูกหรือรังเกียจ

“กตขี้” หมายความว่า ช่มให้อยู่ในอำนาจของตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจเอา

“ช่มเหง” หมายถึง ใช้กำลังรังแก

การที่มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี้หรือช่มเหงราษฎร เป็นความผิดวินัยร้ายแรง เพราะพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของหน้าที่หรือเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และให้บริการแก่ราษฎรในหน้าที่ต่างๆ เป็นผู้ติดต่อใกล้ชิดกับราษฎร คอยบำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎรและเป็นตัวเชื่อมในการสร้างความสัมพันธ์หรือความเข้าใจอันดีระหว่างราษฎรกับรัฐบาล ดังนั้น ถ้าพนักงานส่วนท้องถิ่นไปดูหมิ่นเหยียดหยาม กตขี้หรือช่มเหงราษฎรเสียเองแล้ว ย่อมทำให้ราษฎรเดือดร้อน อีกทั้งเกิดความรู้สึกเกลียดชังพนักงานส่วนท้องถิ่น ข้าราชการและรัฐบาล และอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลได้ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคและผลเสียหายอันร้ายแรงในการปกครองประเทศขึ้นได้ในที่สุด

การที่จะพิจารณาว่า การกระทำอย่างใดจึงเป็นความผิดวินัยฐานดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี้หรือช่มเหงราษฎรนั้น มีองค์ประกอบเป็นแนวทางวินิจฉัย คือ

๑. เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น คือผู้กระทำการดูหมิ่นเหยียดหยาม กตขี้หรือช่มเหงราษฎรนั้น ต้องกระทำโดยการแสดงออกว่าตนเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือราษฎรรู้สึกว่าเป็นการกระทำของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น แต่ถ้าผู้กระทำไม่ได้แสดงตนว่าเป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือราษฎรไม่ได้รู้สึกว่าเป็นการกระทำของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นก็ไม่ผิดฐานนี้ เช่น นายแพทย์ไปในงานเลี้ยงเปิดร้านค้าแห่งหนึ่ง มีบรรดาวัยรุ่นที่มาร่วมงานส่งเสียงเอะอะ นายแพทย์ซึ่งเป็นผู้อาวุโสในงานจึงได้ห้ามปราม แต่วัยรุ่นกลุ่มนั้นก็ไม่เชื่อฟัง นายแพทย์ผู้นั้นจึงชักปืนมาจ่อแล้วบังคับให้วัยรุ่นกราบเท้า กรณีนี้ไม่เป็นความผิดฐานกตขี้หรือช่มเหงราษฎร เพราะนายแพทย์มิได้กระทำในฐานะข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

๒. ผู้ถูกดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี้ หรือช่มเหง ต้องอยู่ในฐานะราษฎร คือมีฐานะเป็นพลเมืองของประเทศไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนราษฎรเป็นผู้อยู่ในปกครองของรัฐและรับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. เจตนา หรือจงใจ คือผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนาหรือจงใจที่จะดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงราษฎรผู้กระทำโดยตรง ถ้าหากการกระทำนั้นเป็นไปโดยพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นไม่ได้มีเจตนาหรือจงใจที่จะกระทำต่อผู้นั้นโดยตรง ก็ไม่เป็นความผิดตามข้อ ๑๕ วรรคสองนี้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้นเป็นเรื่อง ๆ ไป

๔. การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงราษฎรนั้น มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือของทางราชการ คือ ทำให้ราษฎรเกิดความรู้สึกรังเกียจหรือชิงชังบรรดาข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย หรือรังเกียจ ชิงชัง รัฐบาลหรือทางราชการเป็นส่วนรวม จึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าหากการกระทำนั้นไม่มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือของทางราชการ ก็ไม่เป็นความผิดร้ายแรงตามข้อ ๑๕ วรรคสองนี้ การที่จะถือว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้อ ๑๕ วรรคสองนี้ จะต้องกระทำการเข้าองค์ประกอบทั้ง ๔ ข้อ ดังกล่าวมาแล้ว

ข้อ ๑๖ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องไม่กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

องค์ประกอบตามข้อนี้ มี ๒ ประการ คือ

๑. กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์

๒. อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

อาจพิจารณาได้ ดังนี้

๑. กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์ การหาผลประโยชน์นั้นไม่ว่าจะเป็นการกระทำของตัวพนักงานส่วนท้องถิ่นเอง หรือเป็นการที่พนักงานส่วนท้องถิ่นยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์ และไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นนั้นโดยตรง

๒. อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน แยกออกได้ ๒ กรณี คือ

๒.๑ อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม คือ พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นอาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนโดยไม่เที่ยงธรรม โดยลำเอียงเข้าข้างตนเอง หรือเข้าข้างคนที่ตนยอมให้หาประโยชน์ หรือมีทางที่จะปฏิบัติต่อกรณีของผู้อื่นโดยไม่เท่าเทียมกับที่ปฏิบัติต่อกรณีของตนหรือของผู้ที่ตนยอมให้หาประโยชน์ได้ ทั้งนี้ แม้จะยังไม่มีการณ์ที่ทำให้เสียความเที่ยงธรรมเกิดขึ้นเพียงมีทางที่อาจเกิดกรณีที่ทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้ ก็ต้องห้ามตามข้อนี้แล้ว การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรเป็นการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นดำรงอยู่ ว่าจะมีทางที่อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมดังกล่าวได้หรือไม่ หากมีทางที่อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้ ก็ต้องห้ามตามข้อนี้

กรณีกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมนี้ หากกระทำโดยไม่ได้อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนก็ผิดตามข้อ ๑๖ นี้เพียงข้อเดียว ซึ่งเป็นวินัยไม่ร้ายแรง แต่ถ้ากระทำโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน ก็เป็นความผิดตามข้อ ๓ อีกด้วย ซึ่งอาจเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็ได้แล้วแต่กรณี

๒.๒ อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
 “เกียรติศักดิ์” หมายถึง ฐานะซึ่งได้รับการสรรเสริญ

การพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดเป็นการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นดำรงอยู่ว่า อยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญหรือเป็นที่นับถือของประชาชนเพียงใด พนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งสูงๆ ที่เรียกกันว่าชั้นผู้ใหญ่ย่อมอยู่ในฐานะเป็นที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นที่นับถือของประชาชนมากกว่าชั้นผู้น้อย จึงต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่มากกว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นชั้นผู้น้อย ตำแหน่งที่ต้องทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาในวงสังคม หรือเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนทั่วไป เช่นตำแหน่งพนักงานครู หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นระดับสูง เป็นต้น มีลักษณะเป็นตำแหน่งที่ควรรักษาเกียรติศักดิ์เป็นพิเศษ นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชนหรือสังคมหรือทางราชการว่ามีความรังเกียจเหยียดหยาม ดูถูกดูแคลนต่อผู้กระทำการนั้นๆ เพียงใดหรือไม่ด้วย ถ้าประชาชนหรือสังคม หรือทางราชการมีความรู้สึกดังกล่าว ก็เป็นความผิดตามข้อนี้ แต่ถ้าไม่มีความรู้สึก เช่นกล่าวมานี้ก็ไม่เป็นความผิดตามข้อนี้

ข้อสังเกต

๑. ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เข้าข้อ ๓
๒. ถ้าเป็นเรื่องไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เข้าข้อ ๑๖
๓. ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติเข้ามาตรา ๑๙

ข้อ ๑๗ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

ความเป็นมาของข้อนี้ ได้นำมาบัญญัติไว้เมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นเกี่ยวกับคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินว่า คำสั่งนี้มีลักษณะเป็นกฎหมาย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงมีผลเป็นกฎหมาย

สรุปได้ว่าคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าว มีผลเป็นกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๙ นี้ โดยเพิ่มเติมว่าห้ามดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นในบริษัทห้างร้านเอกชน คือทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจได้ว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านของเอกชนเหล่านั้น อาศัยชื่อของตนเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยตรงหรือทางอ้อมด้วย ทั้งนี้ ตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นตำแหน่งกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้จัดการ แม้จะเป็นเพียงกรรมการธรรมดา หากการดำรงตำแหน่งกรรมการนั้นทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจได้ว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านเอกชนเหล่านั้นอาศัยชื่อของตนเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยตรงหรือทางอ้อมก็ต้องห้ามด้วยและข้าราชการผู้ใดกระทำผิดวินัยตามข้อห้ามนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การหาประกันชีวิตไม่มีความผูกพันในสถานะลูกจ้างกับบริษัท นอกจากนั้นใช้เวลาวันหยุดราชการหรือนอกเวลาราชการอันเป็นเวลาว่างหาประกัน การยอมให้บริษัทห้างร้านอาศัยชื่อของตนแสวงหาประโยชน์ จะต้องดูเป็นเรื่องๆ ไป การเป็นผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทไม่ต้องห้ามตามข้อนี้

ข้อสังเกต

กรณีพนักงานส่วนท้องถิ่น ใช้เวลานานนอกเหนือจากเวลาราชการไปทำงานพิเศษเป็นพนักงานในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เช่น เป็นพนักงานบัญชีในเวลากลางคืนหรือในวันหยุดโดยไม่ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่า

เป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านของเอกชนอาศัยชื่อของตนแสวงหาประโยชน์ ไม่เป็นการกระทำผิดวินัยตามข้อ ๑๗ และตามคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าว แต่ถ้าหากเป็นการใช้เวลาราชการไปทำงานก็เป็นความผิดฐานไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ หรือถ้าการเป็นพนักงานในห้างหุ้นส่วนบริษัทดังกล่าวเป็นการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ก็มีความผิดตามกรณีนั้น ๆ ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

ส่วนกรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นตำแหน่งผู้จัดการในกิจการอื่นอันมิใช่หัวหน้าส่วนหรือบริษัท เช่น เป็นผู้จัดการมูลนิธิ กรณีไม่เป็นการต้องห้ามตามข้อ ๑๗ นี้ และคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าว เพราะข้อห้ามดังกล่าวห้ามเพียงมิให้เป็นผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเท่านั้น การเป็นผู้จัดการมูลนิธิจึงอยู่นอกข้อห้ามดังกล่าว แต่การเป็นผู้จัดการกิจการอื่นที่มีใช้ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ก็อาจผิดวินัยในฐานอื่นได้เช่นเดียวกับพนักงานส่วนท้องถิ่นไปเป็นพนักงานในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวข้างต้น

ข้อ ๑๘ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ก็จะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการโดยอนุโลม

มาตรฐานทั่วไปข้อนี้กำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ ๒ ประการ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน คือ

๑. ให้วางตนเป็นกลางทางการเมือง
๒. ต้องปฏิบัติตามระเบียบทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมือง

เกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลางในทางการเมือง มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๓/ว ๕ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๙ เรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทยและอนุมัติให้ดำเนินการและถือปฏิบัติตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยมีหลักปฏิบัติในข้อ ๓ ว่า “ให้ข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ได้วางตัวเป็นกลาง ไม่ให้ฝักใฝ่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดเป็นอันขาด”

ระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการพลเรือน ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๙ กำหนดไว้ในข้อ ๒ ว่า “ข้าราชการพลเรือนจะนิยมหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย และจะไปประชุมอันเป็นการประชุมของพรรคการเมืองนั้นเป็นการส่วนตัวก็ได้ แต่ในทางที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและในหน้าที่ราชการต้องกระทำตนเป็นกลาง ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงพรรคการเมืองและไม่กระทำการให้เป็นการฝ่าฝืนวินัยที่กำหนดไว้สำหรับข้าราชการพลเรือนกับต้องไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามดังต่อไปนี้ด้วย คือ

๑. ไม่ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองใด ๆ เว้นแต่ผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒ หรือข้าราชการการเมือง
๒. ไม่ใช้สถานที่ราชการในกิจการทางการเมือง
๓. ไม่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลให้ปรากฏแก่ประชาชน
๔. ไม่แต่งเครื่องแบบราชการไปร่วมประชุมพรรคการเมืองหรือไปร่วมประชุมในที่สาธารณะสถานใด ๆ อันเป็นที่ประชุมที่มีลักษณะทางการเมือง
๕. ไม่ประดับเครื่องหมายของพรรคการเมืองในเวลาสวมเครื่องแบบราชการหรือในเวลาราชการ หรือสถานที่ราชการ

๖. ไม่แต่งเครื่องแบบของพรรคการเมืองเข้าไปในสถานที่ราชการ
 ๗. ไม่บังคับให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใดและไม่กระทำการในทางให้ผู้อื่นให้โทษ เพราะเหตุที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนนิยมหรือเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใดที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย

๘. ไม่ทำการขอร้องให้บุคคลใดอุทิศเงินหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง

๙. ไม่โฆษณาหาเสียงเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง หรือแสดงการสนับสนุนพรรคการเมืองใด ๆ ให้เป็นการเปิดเผยในที่ประชุมพรรคการเมือง และในที่ที่ปรากฏแก่ประชาชนหรือเขียนจดหมายหรือบทความไปลงหนังสือพิมพ์ หรือพิมพ์หนังสือหรือใบปลิวซึ่งจะจำหน่ายแจกไปยังประชาชนอันมีข้อความที่เป็นลักษณะของการเมือง

๑๐. ไม่ปฏิบัติหน้าที่แทรกแซงในทางการเมือง เป็นเครื่องมือเพื่อกระทำกิจการต่าง ๆ อาทิ เช่น วิ่งเต้นติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคการเมืองเพื่อนำร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติเสนอสภา ฯ หรือตั้งกระทู้ถามรัฐบาล

๑๑. ในระยะเวลาที่มีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แสดงออกโดยตรงหรือโดยปริยายที่จะเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง และในทางกลับกันไม่กีดกันตำหนิติเตียน ทัณฑ์หรือให้ร้าย ผู้สมัครรับเลือกตั้ง”

สำหรับข้าราชการประจำหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองในลักษณะที่ปรึกษา อาจทำให้เสียความเป็นกลางในทางการเมือง ไม่ต้องด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ พลเรือน ที่นำมาเป็นแม่แบบในการร่างมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ซึ่งยึดระบบคุณธรรมเป็นหลักการ

ข้อ ๑๘ พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องรักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบในการพิจารณาเรื่องการประพฤติชั่ว มี ๓ ประการ คือ

๑. เกียรติศักดิ์ของข้าราชการ

๒. ความรู้สึกของสังคม

๓. เจตนาที่กระทำ

องค์ประกอบทั้ง ๓ ประการ สามารถแยกอธิบายได้ ดังนี้

๑. เกียรติศักดิ์ของข้าราชการ พิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ราชการของผู้กระทำประกอบกับพฤติการณ์ในการกระทำของพนักงานส่วนท้องถิ่นนั้น โดยพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดแบบธรรมเนียมของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ดี อันบุคคลที่อยู่ในฐานะและตำแหน่งเช่นนั้น ควรประพฤติปฏิบัติเพียงใดหรือไม่ การพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดจะทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นเพียงใดหรือไม่นั้น ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๑๖ ข้างต้น

๒. ความรู้สึกของสังคม พิจารณาโดยวิเคราะห์จากความรู้สึกของประชาชนทั่วไปหรือของทางราชการ ว่ามีความรังเกียจต่อการกระทำนั้น ๆ โดยรู้สึกว่าเป็นการประพฤติชั่วเพียงใดหรือไม่

๓. เจตนาที่กระทำ พิจารณาจากการกระทำ โดยผู้กระทำรู้สำนึกในการกระทำและประสงค์ ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นหรือไม่ หากไม่มีเจตนาที่ไม่เป็นการประพฤตชั่ว เช่น ขับรถชน คนโดยประมาท ไม่เป็นการประพฤตชั่วเพราะกระทำไปโดยไม่มีเจตนามุ่งร้ายต่อส่วนตัว และการที่ นายตำรวจกล่าวปราศรัยโจมตีหัวหน้าพรรคการเมืองผู้หนึ่งในระหว่างมีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร ตามข้อ ๑๕ นายตำรวจผู้นั้นไม่ได้กระทำด้วยเจตนามุ่งร้ายต่อส่วนตัว เพราะเนื้อหาสาระ ที่ปราศรัยทั้งหมดแสดงว่าเป็นการกระทำด้วยเจตนาดีต่อส่วนรวม การกระทำของนายตำรวจผู้นั้นจึงไม่ เป็นการประพฤตชั่ว

ข้อ ๒๐ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอัน มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ให้กระทำโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบ อย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ หรือการอื่นใดในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนา ทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย

การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ให้กระทำโดยการเอาใจใส่ สังเกตการณ์ และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัยในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการป้องกันตามควรแก่กรณีได้

เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยมีพยาน หลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที

เมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหา หรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้ใดกระทำผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บริหารท้องถิ่นรีบดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาใน เบื้องต้นว่ากรณีมีมูล ที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่า กระทำผิดวินัย จึงจะยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิด วินัยให้ดำเนินการตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปนี้

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อนี้ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

คำว่า “ผู้บริหารท้องถิ่น” ในวรรคห้า หมายความว่ารวมถึงผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมาย ตามความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วย ซึ่งวินัยบทนี้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมและดูแลระมัดระวังให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง หากผู้บังคับบัญชาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นใดให้ความสำคัญและสนใจในการรักษาวินัยของพนักงานส่วนท้องถิ่นในหน่วยงานอย่างจริงจัง ก็จะทำให้วินัยของพนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นดี อันจะส่งผลให้งานสำเร็จเป็นผล ดีมีประสิทธิภาพด้วย ในทางตรงกันข้าม หากผู้บังคับบัญชาละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ตาม ข้อนี้โดยไม่สุจริตแล้ว จะทำให้วินัยพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น วินัยข้อนี้จึงกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องรับผิดชอบในผลแห่งการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่สุจริตของตน โดยถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นกระทำผิดวินัยด้วย

ข้อ ๒๑ พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยตามที่กำหนดในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย จักต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่กำหนดในหมวด ๒

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

โทษ ๕ สถานดังกล่าวข้างต้น แบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. โทษสำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ไล่ออก ปลดออก ซึ่งหากมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก
๒. โทษสำหรับความผิดวินัยที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง ได้แก่ ลดขั้นเงินเดือน หรือตัดเงินเดือน ซึ่งหากมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษจากลดขั้นเงินเดือนเป็นตัดเงินเดือน หรือจากโทษตัดเงินเดือนเป็นภาคทัณฑ์ก็ได้
๓. โทษสำหรับความผิดวินัยเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ภาคทัณฑ์ และหากเป็นความผิดวินัยครั้งแรกจะงดโทษให้โดยว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก็ได้

การลงโทษแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้กระทำผิดวินัยในแต่ละระดับนั้น ผู้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น หรือผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาหรือการสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดตามข้อ ๖๙ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย และนอกจากนี้จะต้องนำหลักมโนธรรม หลักความเป็นธรรม และนโยบายของทางราชการมาประกอบการพิจารณาด้วย

บทที่ ๒

การดำเนินการทางวินัย

ความหมาย

การดำเนินการทางวินัย หมายถึง กระบวนการทั้งหลายที่กระทำเป็นวิธีการตามกฎหมาย ตามมาตรฐานทั่วไป หรือตามหลักเกณฑ์ เมื่อพนักงานส่วนท้องถิ่นถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ซึ่งได้แก่ การสืบสวน การตั้งเรื่องกล่าวหา การสอบสวน การให้พักราชการและการให้ออกจากราชการไว้ก่อน การพิจารณาความผิด การกำหนดโทษ และการลงโทษ

จุดมุ่งหมายของการดำเนินการทางวินัยก็เพื่อให้ได้ความจริงว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ถูกกล่าวหา ได้กระทำผิดในกรณีใดหรือไม่ ให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามกระบวนการทางนิติธรรม ให้ผู้กระทำ ความผิดได้รับการลงโทษและไม่ให้ลงโทษผู้ไม่มีความผิด ให้การลงโทษเป็นไปโดยเหมาะสมกับความผิด และเพื่อให้การลงโทษเป็นไปโดยสุจริต

การสืบสวน

การสืบสวนทางวินัย คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบ รายละเอียดแห่งกรณีในการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น แยกออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่

๑. การสืบสวนก่อนการดำเนินการทางวินัย
 ๒. การสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย
- การสืบสวนทั้ง ๒ กรณีแยกอธิบายได้ ดังนี้

๑. การสืบสวนก่อนการดำเนินการทางวินัย ได้แก่ การสืบสวนเมื่อมีกรณีสงสัยว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นอาจกระทำผิดวินัย เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะฟังว่า กรณีมีมูลน่าเชื่อว่าพนักงานส่วน ท้องถิ่นกระทำผิดวินัยหรือไม่ หากกรณีมีมูลก็ดำเนินการทางวินัยต่อไป แต่ถ้าสืบสวนแล้วเห็นว่ากรณี ไม่มีมูลก็ไม่ต้องดำเนินการทางวินัย

การสืบสวนก่อนการดำเนินการทางวินัย เป็นกระบวนการที่ไม่ต้องทำเป็นพิธีการตาม กฎหมายหรือตามมาตรฐานทั่วไป จึงอาจกระทำโดยทางลับก็ได้

การสืบสวนก่อนการดำเนินการทางวินัยเป็นกระบวนการที่จะกระทำก่อนการดำเนินการ ทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น เพราะการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดแม้เพียงตั้ง เรื่องกล่าวหา หรือสอบสวน ก็มีผลกระทบต่อผู้นั้นและทางราชการเป็นส่วนรวมแล้ว กล่าวคือ พนักงานส่วน ท้องถิ่นผู้นั้นจะถูกครหา นินทา หรือดูหมิ่น เกลียดชังจากข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ตลอดจนสังคมทั่วไป ซึ่งจะกระทบกระเทือนถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ยิ่งการสอบสวนใช้เวลา นานๆ ก็ยิ่งจะเสียหายหรือเสียประโยชน์แก่ผู้ถูกสอบสวนเป็นอย่างมากทั้งในด้านความดีความชอบและ โอกาสในความก้าวหน้า จึงไม่ควรผลิผลมาดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดไปโดยมิได้ สืบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงเสียก่อนว่ากรณีมีมูล

ฉะนั้น ก่อนที่จะตั้งเรื่องทำการสอบสวนผู้ใดว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจะต้องเห็นว่ากรณีมีมูลที่ต้องสอบสวนจึงจะตั้งกรรมการขึ้นทำการสอบสวน มิใช่ว่าเมื่อมีผู้กล่าวหาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ตั้งกรรมการขึ้นทำการสอบสวนในข้อหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงไปเลย แต่ควรจะได้หาข้อเท็จจริงจนเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรสอบสวนเสียก่อน จึงจะตั้งเรื่องกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และตั้งกรรมการขึ้นดำเนินการสอบสวนทางวินัย ซึ่งหนทางหนึ่งที่จะให้ได้ข้อเท็จจริงว่ากรณีมีมูลหรือไม่ดังกล่าวนั้นก็จะต้องสืบสวนเสียก่อน

อย่างไรก็ดี หากมีผู้กล่าวหาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดกระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับเรื่องกล่าวหาจะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ทราบว่าการกรณีมีมูลหรือไม่ มิฉะนั้น ผู้บังคับบัญชานั้นจะมีความผิดในฐานะที่ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยแล้วไม่ดำเนินการทางวินัย ทั้งนี้ หากเก็บเรื่องที่มีผู้กล่าวหาว่าเสียเลยโดยเชื่อเอาเองว่ากรณีไม่มีมูล จะเป็นการเสี่ยงต่อการถูกร้องเรียนว่า “รู้ว่าผู้อยู่ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยแล้วไม่ดำเนินการทางวินัย” ซึ่งหากมีการร้องเรียนขึ้นดังกล่าว ผู้บังคับบัญชานั้นก็ยากที่จะอ้างว่ากรณีไม่มีมูล ทางที่ดีที่สุดจึงควรจะได้ทำการสืบสวน และบันทึกผลการสืบสวนไว้เป็นหลักฐาน จะได้ไม่เสี่ยงต่อความผิด ดังกล่าวมา เพราะเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ากรณีไม่มีมูล ก็เท่ากับว่าผู้อยู่ได้บังคับบัญชาไม่ได้ทำความผิดวินัยตามที่ผู้กล่าวหา จึงไม่ต้องดำเนินการทางวินัย

กรณีที่จะทำการสืบสวน ได้แก่ กรณีที่มีการกล่าวหา หรือเป็นที่สงสัยว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นกระทำผิดวินัย ซึ่งการกล่าวหา หรือสงสัยว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นกระทำผิดวินัยนั้นอาจมีที่มาอันเป็นมูลกรณีแห่งเรื่องที่ปรากฏขึ้นหลายทาง เช่น

๑. มีผู้ร้องเรียนขึ้นมากล่าวหาพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยผู้ร้องเรียนนั้นได้แจ้งชื่อและที่อยู่ของตนเองเป็นที่แน่นอน พร้อมทั้งระบุกรณีที่กล่าวหาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นกระทำผิดวินัยนั้น พอที่จะสามารถดำเนินการสืบสวนได้กรณีเช่นนี้ก็ควรสืบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้นเสียก่อนว่ากรณีมีมูลตามเรื่องที่กล่าวหาหรือไม่

๒. ผู้บังคับบัญชารู้เห็นหรือสงสัยว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นในบังคับบัญชากระทำผิดวินัย ซึ่งผู้บังคับบัญชาอาจรู้เห็นการกระทำเอง หรือมีผู้บอกให้รู้ หรือพบเห็นจากเอกสารหลักฐานก็ได้ ซึ่งควรสืบสวนหาข้อเท็จจริงว่ากรณีมีมูลเป็นการกระทำผิดวินัยหรือไม่

๓. ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นแจ้งมาให้ทราบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นในบังคับบัญชากระทำผิดวินัยหรือสงสัยว่ากระทำผิดวินัย เช่น ได้รับแจ้งจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย หรือสำนักงาน ก.พ. เป็นต้น (กรณี สตง. หรือ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด อาจดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสืบสวนหรือตั้งกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงขึ้นอีก ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น)

๔. มีบัตรสนเท่ห์ กล่าวหาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นในบังคับบัญชากระทำผิดวินัยโดยบัตรสนเท่ห์ซึ่งกรณีการกล่าวหาเป็นบัตรสนเท่ห์ได้มีหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๖/๑๗๐๘๕ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ และการสอบสวนเรื่องราวร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัยในข้อ ๑ กล่าวหาว่า “เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องราวกล่าวโทษข้าราชการ ในเบื้องต้นให้ถือเป็นความลับทางราชการ หากเป็นบัตรสนเท่ห์ให้พิจารณาเฉพาะรายชื่อระบุหลักฐานกรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้ง ตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอนเท่านั้น” กรณีเช่นนี้ ผู้บังคับบัญชาก็ควรสืบสวนข้อเท็จจริงให้ได้ความว่า กรณีมีมูลตามบัตรสนเท่ห์หรือไม่

๒. การสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย การสืบสวนประเภทนี้ ได้แก่การสืบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เช่นข้อเท็จจริงที่จะฟังได้ว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่กระทำผิดวินัยฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการอันเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามข้อ ๒๘ (๒) หรือไม่ การสืบสวนดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการอันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการทางวินัย ในกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งไม่ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนก็ได้ เพราะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง กล่าวคือข้อเท็จจริงปรากฏชัดแล้วว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นได้ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน ไม่จำเป็นที่จะต้องสอบสวนว่าละทิ้งหน้าที่ราชการหรือไม่แล้ว เพียงแต่สืบสวนให้ได้ว่าความว่าการละทิ้งหน้าที่ราชการนั้นมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือไม่เท่านั้น ถ้าการละทิ้งหน้าที่ราชการนั้นมีเหตุผลอันสมควร และมีได้จิตใจที่จะฝ่าฝืนระเบียบของทางราชการก็ไม่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งซึ่งถ้าจะลงโทษฐานกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนก่อน แต่ถ้าการละทิ้งหน้าที่ราชการนั้นไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ก็เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง อันเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามข้อ ๒๘ (๒) ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่าควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือ ก.จังหวัด พิจารณาโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงโดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนก็ได้

วิธีการสืบสวน

วิธีการสืบสวนทางวินัยนั้นไม่มีกฎหมาย ระเบียบอันใด หรือแม้แต่มารฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ฉะนั้น การสืบสวนอาจจะดำเนินการโดยวิธีการอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของเรื่องที่จะทำการสืบสวนว่าควรจะใช้วิธีการอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่จะให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆ ว่ากรณีเป็นอย่างไร

กรณีสืบสวนทางวินัย ผู้บริหารท้องถิ่นอาจดำเนินการเองหรือให้ผู้อื่นดำเนินการสืบสวนก็ได้ หรืออาจส่งประเด็นหรือข้อสำคัญที่จะต้องสืบสวนไปเพื่อขอให้ผู้บริหารท้องถิ่นหรือหัวหน้าส่วนราชการในท้องถิ่นนั้น เช่น จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือสถานทูตช่วยสืบสวนให้ก็ได้

การสืบสวนอาจกระทำได้ทั้งโดยทางลับและโดยเปิดเผย

การสืบสวนโดยทางลับ ได้แก่ การสืบสวนที่ดำเนินการไปโดยมิให้ผู้กระทำผิดหรือผู้ถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิดรู้ตัวถึงเรื่องที่จะทำการสืบสวน โดยใช้กลวิธีที่เหมาะสม เช่น เข้าไปพูดคุยโดยปกติธรรมดา หวานล้อมให้เข้ามาในประเด็นที่ต้องการทราบ หรือทำที่เป็นเข้าไปศึกษาถึงวิธีการดำเนินการหรือการปฏิบัติงาน และขอเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยไม่ทันรู้ตัวหรือจะมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์เพื่อที่จะได้ทราบถึงความเคลื่อนไหว หรือข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ว่ามีแนวโน้มพอที่จะเชื่อได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่

การสืบสวนโดยเปิดเผย ได้แก่ การหาข้อเท็จจริงโดยวิธีแจ้งหรือแสดงให้ผู้ถูกสงสัยหรือผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงประเด็นแห่งความผิดและขอให้เข้าชี้แจงแสดงเหตุผลแก้ข้อกล่าวหา โดยปกติผู้สืบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่หรือข้อมูลต่างๆ ไว้ก่อน เพื่อสะดวกในการที่จะชี้หรือยืนยันถึงข้อกล่าวหา

กรณีใดจะสมควรสืบสวนเปิดเผยหรือโดยทางลับนั้นย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะสืบสวน ความร้ายแรงแห่งกรณี ตลอดจนความเสียหายหรือเสียชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ในกรณีที่มีผู้ร้องทุกข์หรือร้องเรียนกล่าวหาโดยอ้างพยานหลักฐานแน่ชัด จะใช้วิธีการสืบสวนโดยเปิดเผยก็ได้ แต่หากเป็นกรณีที่สงสัยว่าจะมีการกระทำผิดหรือมีผู้ร้องเรียนโดยกล่าวหาลอยๆ หากจะดำเนินการสืบสวนโดยเปิดเผยอาจเป็นการเอิกเกริก ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดเลยจะทำให้เขาเสียชื่อเสียง หรือถ้าหากเขากระทำผิดจริงจะเป็นทางให้ผู้กระทำผิดไหวตัวหรือรู้ตัว อาจจะมีการทำลายหลักฐานหรือเสียมสอนพยานให้ใช้ถ้อยคำบิดเบือนได้ จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสืบสวนโดยวิธีลับมิให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานรู้ตัวหรือเตรียมการล่วงหน้าได้ หรือถ้าหากสืบสวนแล้วปรากฏว่าไม่เป็นความจริงตามข้อกล่าวหาจะได้ไม่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเสียชื่อเสียง

สำหรับการสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย ตามข้อ ๒๘ (๒) กรณีพนักงานส่วนท้องถิ่นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน ซึ่งมาตรฐานทั่วไปกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสืบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงก่อนว่า การละทิ้งหน้าที่ราชการของผู้นั้นไม่มีเหตุอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือไม่นั้น ผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ละทิ้งหน้าที่ราชการ จะดำเนินการสืบสวนด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้หนึ่งผู้ใดไปสืบสวน หรืออาจส่งประเด็นหรือข้อสำคัญที่จะต้องสืบสวนไปเพื่อขอให้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือหัวหน้าส่วนราชการในท้องถิ่นนั้น เช่น จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สถานทูต หรือผู้ที่เชื่อถือได้ใดๆ สืบสวนให้ก็ได้ และอาจกระทำได้โดยเปิดเผยโดยมีหนังสือสอบถามไปยังผู้ที่ควรเชื่อถือได้ ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นมีเหตุอย่างไรจึงมิได้ไปปฏิบัติราชการ ถ้าสามารถพบตัวพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ละทิ้งหน้าที่ราชการได้ และให้เขาชี้แจงเหตุผลดังกล่าวไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ก็จะเป็นหลักฐานยืนยันแน่นอนยิ่งขึ้น ถ้าไม่พบตัวผู้ละทิ้งหน้าที่ราชการอาจสอบถามบรรดาญาติมิตรของเขาเพื่อที่จะได้ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ ณ ที่ใด จะได้ติดต่อกับผู้นั้นเพื่อขอทราบเหตุที่ละทิ้งหน้าที่ราชการนั้นได้ ทั้งนี้ ผู้สืบสวนควรพยายามดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงและเหตุแห่งการละทิ้งหน้าที่ราชการนั้นโดยแน่นอนแล้วบันทึกรายงานการสืบสวนนั้นให้ปรากฏหลักฐานไว้ และส่งรวมเรื่องเพื่อประกอบการพิจารณาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ละทิ้งหน้าที่ราชการไปนั้นได้ละทิ้งหน้าที่ราชการไปโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ หรือพฤติการณ์ที่ละทิ้งหน้าที่ราชการนั้นได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือไม่ โดยไม่ควรริบดวงรูปเหตุแห่งการละทิ้งหน้าที่ราชการทั้งที่ยังไม่ได้ข้อเท็จจริงที่แน่ชัดเพียงพอ อันอาจทำให้การพิจารณาโทษเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

ในการสืบสวน ถ้าได้บันทึกถ้อยคำของผู้ที่ได้สอบถามและให้ลงลายมือชื่อไว้ด้วยก็จะเป็นหลักฐานที่ดี แต่ถ้าผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อหรือจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ผู้สืบสวนจะทำเพียงบันทึกรายงานการสืบสวนขึ้นก็ได้

การตั้งเรื่องกล่าวหา

การตั้งเรื่องกล่าวหา เป็นการตั้งเรื่องดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและเห็นว่ากรณีมีมูล ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนตามข้อ ๖๘ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย การตั้งคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวเป็น “การตั้งเรื่องกล่าวหา” โดยในคำสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้นจะระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหาและ “เรื่องที่กล่าวหา” ไว้ ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งในมาตรฐานทั่วไปมิได้บังคับให้ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวน การตั้งเรื่องกล่าวหาอาจกระทำโดยบันทึกแจ้งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ถูกกล่าวหาทราบเป็นลายลักษณ์อักษรว่าถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยในเรื่องใดสาระสำคัญในการตั้งเรื่องกล่าวหา ก็คือ ข้อความซึ่งบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหาและเรื่องที่กล่าวหา ผู้ตั้งเรื่องกล่าวหา ก็คือผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา

การตั้งเรื่องกล่าวหานี้ เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็ตาม โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าเขาถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยในเรื่องใด เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาจะได้รู้ตัวและมีโอกาสชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาได้ และจะได้เป็นหลักฐานว่าผู้บังคับบัญชาซึ่งรู้ว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำผิดวินัยได้ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นแล้ว โดยมีได้ละเอียดเนื้อหาของตนตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๐ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หากมิได้มีการลงโทษเพราะเห็นว่าไม่มีความผิด และมีผู้ร้องเรียนขึ้นมาว่ารู้ว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นในบังคับบัญชากระทำผิดวินัยแล้วไม่ดำเนินการทางวินัย ก็จะได้มีหลักฐานแสดงได้ว่าได้ดำเนินการทางวินัยแล้ว คือ ได้ตั้งเรื่องกล่าวหาแล้ว แต่ผลการพิจารณาปรากฏว่าไม่มีความผิดจึงมิได้ลงโทษ นอกจากนี้ การตั้งเรื่องกล่าวหาโดยแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเรื่องที่กล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหา ได้เตรียมชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพื่อความเป็นธรรม ถ้าผู้นั้นมิได้กระทำผิดวินัยจะได้ไม่ลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิดหรือถ้าผู้นั้นกระทำผิดวินัยจริงผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาจะได้พิจารณาความผิดและลงโทษผู้นั้นได้โดยถูกต้องและเหมาะสมกับความผิด อันเป็นการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อ ๖๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดไว้ว่า

...การลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด และมีให้เป็นไปโดยพยายาม โดยอคติ หรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงให้เห็นชัดเจนนว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยโดยมีข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน พยานหลักฐาน และเหตุผลที่สนับสนุนข้อกล่าวหาอย่างไร เป็นการกระทำผิดวินัยกรณีใด ตามข้อใด...

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น การตั้งเรื่องกล่าวหาจึงเป็นพิธีการที่จำเป็นในการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง

การตั้งเรื่องกล่าวหาพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใด ควรกระทำก็ต่อเมื่อผู้บังคับบัญชาได้สืบสวนรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานในเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาแล้วเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรจะดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้น ไม่ควรตั้งเรื่องกล่าวหาพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดไปโดยมิได้สืบสวนให้เห็นว่ากรณีมีมูลเสียก่อน เพราะจะเป็นทางเสียหายแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้น และแก่ทางราชการเป็นส่วนรวมดังได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องที่ว่าด้วยการสืบสวน

พึงเข้าใจว่า “เรื่องที่ถูกกล่าวหา” นั้น ไม่ใช่ “ฐานความผิด” แต่เป็นเรื่องราวหรือการกระทำ ที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด เพราะฉะนั้น ในการตั้งเรื่องกล่าวหาในคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนในกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จึงควรระบุแต่เพียงเรื่องราวหรือการกระทำที่ กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดเท่านั้น ไม่ควรระบุข้อว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิด

การระบุข้อว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิดนั้น ควรปล่อยให้เป็นที่ของคณะกรรมการ สอบสวน และผู้มีอำนาจพิจารณาโทษที่จะพิจารณาปรับบทหลังจากได้สอบสวนพิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว ถ้าผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไปกำหนดข้อว่าด้วยวินัย หรือฐานความผิดไว้ใน คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเสียแต่แรกแล้ว อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการจำกัดขอบเขตของการ สอบสวนพิจารณาให้อยู่เฉพาะในข้อว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิดที่กำหนดไว้ ถ้าสอบสวนพิจารณาเกินกว่า นั้นจะเกิดปัญหาว่าเป็นการสอบสวนเรื่องอื่น หรือพิจารณาลงโทษในเรื่องอื่นที่มีใช้เรื่องที่ให้สอบสวน แต่ถ้า ในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนระบุแต่เพียงเรื่องราว หรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหา กระทำความผิดโดยไม่ระบุข้อว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิด คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้มีอำนาจพิจารณา โทษอาจพิจารณาว่า ผลการสอบสวนในเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้น ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิด วินัยในเรื่องนั้นอย่างไร แล้วปรับบทความผิดวินัยฐานใด ตามข้อใดก็ได้

การสอบสวน

การสอบสวนทางวินัย เป็นกระบวนการหนึ่งในการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังหาให้ได้ความจริงและยุติธรรม และเพื่อที่จะพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยจริงหรือไม่ ถ้ากระทำความผิดจริงก็จะได้ลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยนั้น ก่อนจะมีการประกาศใช้มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร ซึ่งจะใช้วิธีการใดก็ได้เพราะกฎหมายมิได้กำหนดรูปแบบวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรไว้ แต่ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนแล้วดำเนินการกระบวนการตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ตามนัยมาตรา ๑๐๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

ต่อมามาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ข้อ ๒๒ วรรคสาม ก็ได้กำหนดว่า...ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการสอบสวนตามที่ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นสมควร...ดังนั้น การดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงต้องดำเนินการสอบสวนตามที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร ซึ่งเป็นการสอบสวนที่ไม่เป็นไปตามกระบวนการตามที่กล่าวโดยละเอียดต่อไป สำหรับแนวทางการสอบสวนเบื้องต้นได้กำหนดไว้ในข้อ ๒๒ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ว่า ...การดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ให้สอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า และต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา

ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธินำทนายความ หรือ ที่ปรึกษา เข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้... ซึ่งการให้สิทธิดังกล่าวเป็นการให้เข้า “ฟัง” เท่านั้น ทนายความหรือที่ปรึกษาไม่มีสิทธิที่จะทำการอื่นใดแทนผู้ถูกกล่าวหาในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือการให้ปากคำของตนแต่อย่างใด

การให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหานำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้นั้น เป็นแนวคิดที่นำมาจากพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๒๓ ที่กำหนดให้คู่กรณีมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในการพิจารณาทางปกครองได้

การสอบสวนทางวินัย แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

ก. การสอบสวนที่ไม่เป็นกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไป

ข. การสอบสวนที่เป็นกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไป

การสอบสวนทั้ง ๒ ประเภท มีลักษณะดังนี้

ก. การสอบสวนที่ไม่เป็นกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไป การสอบสวนประเภทนี้ได้แก่ การสอบสวนที่กระทำขึ้นโดยมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือ ก.จังหวัด มิได้บังคับให้ต้องกระทำให้ครบถ้วนกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไป เช่น การสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษในกรณีความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง หรือการสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น

ก่อนได้ดำเนินการสอบสวนตามมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ ก.จังหวัด การสอบสวนประเภทนี้แม้ไม่บังคับให้ต้องกระทำตามแบบ แต่ในทางปฏิบัติผู้บังคับบัญชาต้องใช้เป็นกระบวนการอันหนึ่งเมื่อดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ทราบข้อเท็จจริงหรือพินิจเรื่องที่ว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยในกรณีใดตามข้อใด หรือไม่

ฉะนั้น เมื่อมีกรณีพนักงานส่วนท้องถิ่นถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย แม้จะเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงซึ่งมาตรฐานทั่วไปมิได้บังคับให้ทำการสอบสวนตามแบบก่อนพิจารณาลงโทษ ก็ควรจะได้ทำการสอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า เพื่อมิให้ลงโทษผู้ที่ไม่มี ความผิด และจะได้สั่งลงโทษผู้กระทำผิดให้ถูกต้องและเหมาะสมตามกรณี และตามข้อกำหนดของวินัยด้วย

การสอบสวนประเภทที่ไม่เป็นกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไปนี้ จะดำเนินการโดยวิธีใด อย่่างไรก็ได้ เช่น จะตั้งกรรมการขึ้นสอบสวนก็ได้ หรือจะมอบหมายให้ผู้อื่นผู้ใดสอบสวนก็ได้ หรือจะเพียงให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือโดยวิธีอื่นใดก็ได้ที่จะทำได้ข้อเท็จจริงพอที่จะวินิจฉัยได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยจริงหรือไม่อย่างไร ถ้าทำผิดก็จะปรับบทและกำหนดโทษได้

แต่จะอย่างไรก็ตาม การสอบสวนกรณีนี้ก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อ ๒๒ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง อันว่าด้วยการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา การให้โอกาสชี้แจงและนำสืบ และการให้สิทธินำพยานหลักฐานหรือที่ปรึกษาเข้าฟังด้วย

ข. การสอบสวนที่เป็นกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไป การสอบสวนประเภทนี้ได้แก่การสอบสวนที่กฎหมาย หรือมาตรฐานทั่วไปบังคับให้ต้องกระทำ และมีขั้นตอนที่ต้องกระทำตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการสอบสวนเป็นกระบวนการ คือ การสอบสวนในกรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งข้อ ๒๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และดำเนินการทางวินัย กำหนดว่า...

ข้อ ๒๒ การดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยให้สอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า และต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา

ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธินำพยานหลักฐานหรือที่ปรึกษาเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ดำเนินการสอบสวนตามที่ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นสมควร ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน

เมื่อดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ถ้าฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๖๗ หรือข้อ ๖๘ แล้วแต่กรณี ถ้ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย จึงจะยุติเรื่องได้

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามวรรคสามในเรื่องที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามข้อ ๓ (๔) หรือข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และคณะกรรมการสอบสวนตามข้อดังกล่าวได้สอบสวนไว้แล้ว คณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสาม จะนำสำนวนการสอบสวนตามข้อดังกล่าวมาใช้เป็นสำนวนการสอบสวน และทำความเข้าใจกับผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยถือว่าได้มีการสอบสวนตามวรรคสามแล้วก็ได้

การสอบสวนพิจารณากรณีที่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๔

ในกรณีที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในหมวด ๓ จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้...

การสอบสวนที่เป็นกระบวนการตามมาตรฐานทั่วไป ต้องทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด กล่าวคือ ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน เพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า และต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา และในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธินำพยานความหรือที่ปรึกษาเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้ และที่สำคัญต้องดำเนินการสอบสวนตามกระบวนการที่กำหนดในหมวด ๔ ด้วย

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หมวด ๔ ได้กำหนดกระบวนการเพื่อให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) นำไปกำหนดเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนไว้พอสรุปได้ ดังนี้

๑. กรณีที่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

กรณีที่จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน คือ กรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งได้แก่กรณีที่ถูกลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยในกรณีความผิดตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ดังต่อไปนี้

(๑) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามข้อ ๓ วรรคสาม

(๒) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตาม

ข้อ ๕ วรรคสอง

(๓) ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตามข้อ ๖ วรรคสอง

(๔) เปิดเผยความลับของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตาม

ข้อ ๘ วรรคสอง

(๕) ขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตาม

ข้อ ๙ วรรคสอง

(๖) รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๑๑

วรรคสอง

(๗) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตามข้อ ๑๓ วรรคสอง

(๘) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการตามข้อ ๑๓ วรรคสอง

(๙) ดุหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้มาติดต่อราชการ ตามข้อ ๑๕ วรรคสอง

(๑๐) กระทบความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยศาลมิได้รอกำหนดโทษหรือรอกาลงโทษไว้ หรือให้ลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ตามข้อ ๑๙ วรรคสอง

(๑๑) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๑๙ วรรคสอง

ข้อยกเว้น

ตามข้อ ๒๒ วรรคเจ็ด ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดว่า... ในกรณีที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง (ตามข้อ ๒๘) จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้ คือ

ก. กรณีกระทบความผิดที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ได้แก่

(๑) กระทบความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยศาลมิได้รอกำหนดโทษหรือรอกาลงโทษไว้ หรือให้ลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน และผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือเห็นว่ามีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

ข. กรณีผู้กระทำผิดได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บริหารท้องถิ่น หรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวน สอบสวน หรือคณะกรรมการสอบสวนตามหมวด ๔ และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

๒. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนในกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และข้อ ๒๒ วรรคสาม ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย แต่จะอย่างไรก็ตามผู้บริหารท้องถิ่นอาจมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้น เป็นผู้ใช้อำนาจแทนผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งการมอบหมายจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.จังหวัดกำหนด

๓. องค์ประกอบและคุณสมบัติของกรรมการสอบสวน

คณะกรรมการสอบสวนต้องประกอบด้วยประธานกรรมการ และกรรมการอีกอย่างน้อยสองคน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ในกรณีจำเป็นจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ ซึ่งกรรมการจะต้องมีคุณสมบัติ ตามข้อ ๓๑ ดังนี้

(๑) ประธานกรรมการ และกรรมการทุกคน ตลอดจนเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการต้องเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นนั้นๆ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนพิจารณาหรือเพื่อความยุติธรรม อาจแต่งตั้งจากพนักงานส่วนท้องถิ่นอื่นหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน โดยได้รับความยินยอมจากต้นสังกัด แต่ต้องไม่ใช่ข้าราชการการเมือง หรือนักการเมืองท้องถิ่น

(๒) ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งระดับไม่ต่ำกว่า หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา แต่ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา ส่วนกรรมการอื่นตลอดจน

เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ จะดำรงตำแหน่งใด ระดับใด ก็ได้

(๓) กรรมการคนหนึ่งต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย

จะอย่างไรก็ตามในกรณีที่ปรากฏว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่ถูกต้องตามที่กำหนดในข้อนี้ จะทำให้การสอบสวนทั้งหมดเสียไป ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ให้ถูกต้องตามข้อ ๖๑

เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไปแล้ว แม้ภายหลังประธานกรรมการจะดำรงตำแหน่งระดับต่ำกว่าหรือเทียบได้ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา ก็ไม่กระทบถึงการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ หากมีการสอบสวนไปแล้ว ผลการสอบสวนนั้นก็เป็นอันใช้ได้

การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวน การพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวน หรือการเปลี่ยนแปลงผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน ไม่กระทบถึงการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

การแต่งตั้งพนักงานส่วนท้องถิ่นอื่นหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนเป็นกรรมการ มีมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นว. ๑๗๘/๒๕๙๒ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๙๒ ให้ตกลงกับกระทรวงเจ้าสังกัดของข้าราชการผู้นั้นเสียก่อน เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดไม่ขัดข้องแล้วจึงให้แต่งตั้งเป็นกรรมการได้ ซึ่งในกรณีเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นอื่นก็ต้องตกลงกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าสังกัดนั้น หรือหากเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือนก็ต้องตกลงกับผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นเสียก่อน เมื่อไม่ขัดข้องแล้วก็สามารถแต่งตั้งเป็นกรรมการได้

๔. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้มีสาระสำคัญ ตามแบบ สว. ๑ โดยกำหนดให้ระบุ
สิ่งต่อไปนี้ตามข้อ ๓๒ ไว้ด้วย คือ

- (๑) ชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา
- (๒) เรื่องที่กล่าวหา
- (๓) ชื่อและตำแหน่งของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน

(ตัวอย่าง)
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

แบบ สว. ๑

ครุฑ

คำสั่ง...(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)....

ที่...../.....(เลขปีพุทธศักราช)

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ด้วย.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....พนักงานส่วนท้องถิ่น

ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....

มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง/หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/
บกพร่องในหน้าที่ราชการ/ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการในเรื่อง.....
(เรื่องที่กล่าวหา ถ้ากล่าวหาหลายเรื่องให้ระบุทุกเรื่อง).....

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ ประกอบกับมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
งานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และความในข้อ ๒๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษา
วินัย และการดำเนินการทางวินัย/ข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ จึงแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบสวนเพื่อสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องดังกล่าว ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

.....(ชื่อและตำแหน่ง)..... เป็นประธานกรรมการ

.....(ชื่อและตำแหน่ง)..... เป็นกรรมการ

ฯลฯ

ฯลฯ

.....(ชื่อและตำแหน่ง)..... เป็นกรรมการและเลขานุการ

.....(ชื่อและตำแหน่ง)..... เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามหมวด ๔ ว่าด้วยการ
สอบสวนพิจารณาของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยให้แล้ว
เสร็จโดยเร็วแล้วเสนอสำนวนการสอบสวนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

อนึ่ง ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า กรณีมีมูลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง/
หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/บกพร่องในหน้าที่ราชการ/ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับ
ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ในเรื่องอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในคำสั่งนี้ หรือในกรณีที่การสอบสวนพาดพิงไปถึง
พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้อื่นและคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาในเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พนักงานส่วนท้องถิ่น
ผู้นั้นมีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนนั้นอยู่ด้วยให้ประธานกรรมการรายงานมาโดยเร็ว

สั่ง ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้สั่ง

(.....)

.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ
๑. การระบุชื่อและตำแหน่งของประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการและเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ (ถ้ามี) ให้ระบุทั้งชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในทางบริหารและตำแหน่งในสายงาน ตลอดจนระดับตำแหน่ง (ถ้ามี)
 ๒. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา ให้ระบุทั้งชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในทางบริหารและตำแหน่งในสายงาน ตลอดจนระดับตำแหน่ง (ถ้ามี)
 ๓. ในกรณีจำเป็นจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการก็ได้
 ๔. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

ข้อสังเกต

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือคำสั่งอื่นที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ ในการปฏิบัติจริงต้องอ้างหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ ก.จังหวัด แทนการอ้างมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและการดำเนินการทางวินัย มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ เพราะมาตรฐานทั่วไปเป็นเพียงกรอบในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ ก.จังหวัดเท่านั้น

๕. การแจ้งผู้ถูกกล่าวหาและคณะกรรมการสอบสวน

เมื่อได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นต้องดำเนินการตามข้อ ๓๓ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน ในการนี้ให้มอบสำเนาคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมรับทราบคำสั่งหรือไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบได้ให้ส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ ในกรณีเช่นนี้เมื่อล่วงพ้น ๑๕ วันนับแต่วันที่ส่งสำเนาคำสั่งดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว

(๒) ส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวน และส่งหลักฐานการรับทราบหรือถือว่ารับทราบตาม (๑) พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาให้ประธานกรรมการสอบสวน และให้ประธานกรรมการสอบสวนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานเพื่อดำเนินการต่อไป

๖. หน้าที่ประธานกรรมการสอบสวน

(๑) รับเรื่องที่กล่าวหา

รับสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หลักฐานการรับทราบหรือถือว่ารับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนของผู้ถูกกล่าวหา และเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาจากผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๒) บันทึกรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ให้ประธานกรรมการสอบสวนลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปี ที่รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หลักฐานการรับทราบหรือถือว่ารับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนของผู้ถูกกล่าวหา และเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาไว้

(๓) ตรวจสอบศึกษาคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนและเอกสารทั้งหมด เพื่อให้ทราบว่

- ก. เอกสารที่ได้รับมานั้น ครบถ้วนหรือไม่
- ข. ผู้ถูกกล่าวหา มีกี่คน ใครบ้าง ดำรงตำแหน่งอะไร และอยู่ที่ใด
- ค. มีเรื่องที่ถูกกล่าวหาที่เรื่อง
- ง. กรรมการสอบสวนมีใครบ้าง ดำรงตำแหน่งอะไร และอยู่ที่ใด

๗. การรายงานต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

การรายงานตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยให้รายงานเมื่อมีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวนเห็นว่าตนมีเหตุอันอาจถูกคัดค้านตามข้อ ๓๖ วรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นรายงาน

(๒) ในกรณีที่จะต้องสอบสวน หรือรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องที่ ให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงาน

(๓) กรณีมีมูลว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการในเรื่องอื่นอีกให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงาน

(๔) กรณีที่การสอบสวนพาดพิงไปถึงพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้อื่นว่ามีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนนั้นด้วย ให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงาน

(๕) ถ้าไม่สามารถสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดตามข้อ ๔๐ ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานเหตุเพื่อขอขยายเวลาการสอบสวน

๘. การประชุม

(๑) เรื่องที่ต้องประชุม

- ก. เพื่อพิจารณาเรื่องที่ถูกกล่าวหาและวางแนวทางการสอบสวน
- ข. เพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร เป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามข้อใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องต่อหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

ค. เพื่อพิจารณาลงมติว่า

๑. ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าผิดเป็นความผิดวินัยกรณีใดตามข้อใด และควรได้รับโทษสถานใด

๒. หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

๓. มีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ถ้าได้รับราชการต่อไป จะเป็นการเสียหายแก่ราชการตามข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

ง. เรื่องอื่น ๆ ที่ควรนำเข้าประชุม เช่น

๑. เมื่อสอบสวนเสร็จแล้ว เห็นควรสอบสวนเพิ่มเติม
๒. งดการสอบสวนพยานที่ไม่มา หรือมาแต่ไม่ยอมให้ถ้อยคำ
๓. งดการสอบสวนพยานที่ทำให้ล่าช้าหรือไม่ใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ
๔. การส่งประเด็นไปสอบสวนพยานต่างท้องที่
๕. ใช้คำพิพากษาเป็นพยานหลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวหา
๖. เรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควร

(๒) องค์คณะในการประชุม

ก. ต้องมีประธานอยู่ร่วมประชุมด้วย ถ้าประธานไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานแทน

ข. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด เว้นแต่การประชุมต่อไปนี้ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคน และไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด คือ

๑. การประชุมเพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหา ได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และเป็นความผิดวินัยกรณีใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร ตามข้อใด

๒. การประชุมปรึกษาหลังจากรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เสร็จเพื่อพิจารณา มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร หรือมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ถ้าได้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการตามข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

ค. การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ก็ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

(๓) บันทึกรายงานการประชุม

คณะกรรมการสอบสวนต้องทำบันทึกรายงานการประชุมไว้ด้วยทุกครั้ง รวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่าคณะกรรมการสอบสวนได้ประชุมตามข้อ ๓๔, ๔๓, ๔๔, ๔๕, ๕๐ และ ๕๗ จริง และเพื่อให้มีหลักฐานไว้ใช้ยืนยันอ้างอิงได้ถ้ามีการตรวจสอบ

(ตัวอย่าง)

บันทึกการสอบสวนประจำวัน

กรณี.....ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

วัน เดือน ปี	รายการปฏิบัติ (ทำอะไร ที่ไหน)	ผู้ปฏิบัติ	รายละเอียด
วันที่..... เดือน...ปี.....	ประชุมคณะกรรมการ ที่..... จว.....	๑. นาย...ประธาน- กรรมการ ๒. นาย...กรรมการ ๓. นาย...กรรมการ และเลขานุการ	๑. ประชุม.....การสอบสวน เพื่อ วางแนวทางสอบสวน ตามเอกสารหมายเลข.....
วันที่..... เดือน...ปี.....	แจ้งและอธิบายข้อ กล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าว หาทราบ ที่..... จว.....	๑. นาย...ประธาน- กรรมการ ๒. นาย...กรรมการ ๓. นาย...กรรมการ และเลขานุการ	๑. กำหนดนัดหมายแจ้งและอธิบาย ข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ในวันที่...เดือน.....พ.ศ..... ทำการแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา ให้นาย/นาง/นางสาว.....ผู้ถูก กล่าวหาทราบ ตามแบบ สว.๒ (รับสารภาพ หรือปฏิเสธข้อกล่าว หา) ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาให้ การ..... ตามเอกสารหมาย เลข.....
วันที่..... เดือน...ปี.....	สอบสวนพยานบุคคล และตรวจสอบเอกสาร ที่..... จว.....	๑. นาย...ประธาน- กรรมการ ๒. นาย...กรรมการ ๓. นาย...กรรมการ และเลขานุการ	๑. สอบสวนนาย/นาง/นางสาว..... ตามเอกสาร หมายเลข..... ๒. ได้รับ (ต้นฉบับ/สำเนา) เอกสาร เรื่อง...จาก...เมื่อ..... ตามเอกสารหมายเลข.....

วัน เดือน ปี	รายการปฏิบัติ (ทำอะไร ที่ไหน)	ผู้ปฏิบัติ	รายละเอียด
วันที่..... เดือน...ปี.....	สอบสวนพยานผู้ถูกกล่าวหา	๑. นาย...ประธาน- กรรมการ ๒. นาย...กรรมการ ๓. นาย...กรรมการ และเลขานุการ	สอบสวนนาย/นาง/นางสาว..... พยานผู้ถูกกล่าวหาที่..... ตามเอกสารหมายเลข.....
วันที่..... เดือน...ปี.....	ตรวจสอบสถานที่ตั้งโครงการ..... ที่.....	๑. นาย...ประธาน- กรรมการ ๒. นาย...กรรมการ ๓. นาย...กรรมการ และเลขานุการสถานที่ตั้งโครงการ..... และคณะกรรมการได้บันทึกผลการ ตรวจสอบ..... เอกสารหมายเลข.....
วันที่..... เดือน...ปี.....	ตรวจสอบ..... ที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้าง ที่.....	๑. นาย...ประธาน- กรรมการ ๒. นาย...กรรมการ ๓. นาย...กรรมการ และเลขานุการ	ตรวจสอบเอกสารเรื่อง.....ซึ่ง ผู้ถูกกล่าวหาอ้างและคณะกรรมการ ได้รับ (ต้นฉบับ/สำเนา) เอกสาร ดังกล่าวจาก.....เมื่อ..... ตามเอกสารหมายเลข.....
วันที่..... เดือน...ปี.....	ประชุมคณะกรรมการ ที่.....	๑. นาย...ประธาน- กรรมการ ๒. นาย...กรรมการ ๓. นาย...กรรมการ และเลขานุการ	ประชุมคณะกรรมการเพื่อปรึกษา พิจารณามีมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำ ผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามข้อ กล่าวหา..... ไม่ปรากฏว่า..... คณะกรรมการมีมติว่า.....ตามเอกสารหมาย เลข.....

วัน เดือน ปี	รายการปฏิบัติ (ทำอะไร ที่ไหน)	ผู้ปฏิบัติ	รายละเอียด
วันที่..... เดือน...ปี.....	ทำรายงานการสอบสวน ที่.....	๑. นาย....ประธาน- กรรมการ ๒. นาย....กรรมการ ๓. นาย....กรรมการ และเลขานุการ	จัดทำรายงานการสอบสวนตามเอกสาร หมายเลข.....

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการและเลขานุการ
(.....)

หมายเหตุ : ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

๙. การคัดค้านกรรมการสอบสวน

การคัดค้านกรรมการสอบสวนสามารถกระทำได้ ตามข้อ ๓๖ ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาอาจคัดค้านกรรมการ เลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการสอบสวนที่มีเหตุอันจะทำให้การสอบสวนไม่ได้ความจริงและยุติธรรม ดังนี้

เหตุแห่งการคัดค้าน

- (๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่กระทำการตามเรื่องที่ถูกกล่าวหา
- (๒) มีประโยชน์ได้เสียในเรื่องที่สอบสวน
- (๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ถูกกล่าวหา
- (๔) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาของผู้กล่าวหา
- (๕) มีเหตุอื่นซึ่งอาจทำให้การสอบสวนเสียความเป็นธรรม

วิธีการคัดค้าน ผู้คัดค้านต้องดำเนินการตามวิธีการ ดังนี้

(๑) ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ด้วยว่า จะทำให้การสอบสวนไม่ได้รับความจริง และความยุติธรรมอย่างไร

(๒) หนังสือคัดค้านต้องยื่นต่อผู้บริหารท้องถิ่นภายใน ๗ วัน นับแต่วันรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือวันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน การนับเวลาดังกล่าวนับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันทราบคำสั่งหรือทราบเหตุแห่งการคัดค้าน ส่วนวันสุดท้ายถ้าตรงกับวันหยุดราชการ ให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้าย

ในกรณีที่ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวนเห็นว่าตนมีเหตุอันอาจถูกคัดค้าน ให้ผู้นั้นรายงานต่อผู้บริหารท้องถิ่น

การพิจารณาสั่งคำคัดค้าน หากผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่าหนังสือคัดค้านไม่มีเหตุผลพอที่จะรับฟังได้ ก็ให้สั่งยกคำคัดค้านนั้น โดยให้สั่งการภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับหนังสือคัดค้าน และต้องแสดงเหตุผลในการพิจารณาสั่งการดังกล่าวด้วย พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบ แล้วส่งเรื่องให้คณะกรรมการสอบสวนรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนโดยเร็ว การสั่งยกคำคัดค้านให้เป็นที่สุด

ถ้าไม่สั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดภายใน ๑๕ วันให้ถือว่าผู้ซึ่งถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวน และให้เลขานุการรายงานไปยังผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อดำเนินการเปลี่ยนกรรมการสอบสวนต่อไป

แต่ถ้าผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่า หนังสือคัดค้านมีเหตุผลรับฟังได้ ก็ให้สั่งให้ผู้ซึ่งถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวน

๑๐. การเปลี่ยนตัวกรรมการหรือเลขานุการ

เมื่อได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ถ้าผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่า มีเหตุอันควรหรือจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยน เพิ่ม หรือลดจำนวนผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน ให้ดำเนินการได้โดยให้แสดงเหตุแห่งการสั่งนั้นไว้ด้วย โดยให้ดำเนินการตามข้อ ๓ เกี่ยวกับองค์ประกอบและคุณสมบัติของกรรมการสอบสวนข้างต้น ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการดังกล่าวไม่กระทบถึงการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

๑๑. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน

อำนาจของกรรมการสอบสวน ตามข้อ ๒๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษา วินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดไว้ ดังนี้

(๑) ขอให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐหรือห้างหุ้นส่วน บริษัท ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(๒) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

หน้าที่ของกรรมการสอบสวน กรรมการสอบสวนมีหน้าที่ต้องมาประชุมโดยสม่ำเสมอ และช่วยกันค้นหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหา และดูแลให้เกิดความยุติธรรม

หน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน ต้องทำการสอบสวนข้อเท็จจริง บันทึกปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยานบุคคล ตลอดจนค้นหาและรวบรวมพยานหลักฐาน และรายละเอียดของพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา เพื่อแสวงหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหาและดูแลให้บังเกิดความยุติธรรมตลอดการสอบสวน ในการนี้ให้คณะกรรมการสอบสวนรวบรวมประวัติและความประพฤติของผู้ถูกกล่าวหาที่เกี่ยวข้อง

กับเรื่องทีกล่าวหาเท่าที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณา และให้คณะกรรมการสอบสวนจัดทำบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนไว้ด้วยทุกครั้งว่าวันใดทำอะไรบ้าง (ดูรายละเอียดในข้อ ๘ เรื่องการประชุมข้างต้น)

๑๒. การเตรียมการและวางแผนทางสอบสวน

เมื่อประธานกรรมการรับเรื่องทีกล่าวหาทั้งหมดจากผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ต้องบันทึกวันรับทราบคำสั่งไว้เป็นหลักฐาน แล้วรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องทีกล่าวหา รวมทั้งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนหรือสอบสวนเบื้องต้น ทั้งหมดเท่าที่มีก่อนเริ่มทำการสอบสวน ซึ่งได้แก่เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการตั้งเรื่องกล่าวหา คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หลักฐานการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนหรือจากการสอบสวนเบื้องต้น และข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสอบสวนต่อไป ต่อจากนั้นประธานกรรมการจะต้องดำเนินการประชุมคณะกรรมการสอบสวน เพื่อพิจารณาเรื่องทีกล่าวหาว่ามีข้อกล่าวหาอย่างไร เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้อใด มีองค์ประกอบความผิดอย่างไร และวางแผนทางสอบสวนค้นหาข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน ตลอดจนรายละเอียดของพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับเรื่องทีกล่าวหา และองค์ประกอบความผิดตามข้อกล่าวหา เพื่อให้การสอบสวนได้ความจริง ยุติธรรม และแล้วเสร็จโดยเร็ว

๑๓. การแจ้งข้อกล่าวหา

การแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เป็นสาระสำคัญที่มาตราฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ข้อ ๒๒ กำหนดบังคับให้ต้องกระทำ และข้อ ๔๒ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนที่จะต้องเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาทีปรากฏตามเรื่องทีกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร รวมทั้งแจ้งด้วยว่าในการสอบสวนนี้ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานทีสนับสนุนข้อกล่าวหา ตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาต้องทำบันทึกตามแบบ สว. ๒ โดยทำเป็น ๒ ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้ เมื่อผู้ถูกกล่าวหา ลงลายมือชื่อรับทราบแล้ว มอบให้ผู้ถูกกล่าวหาฉบับหนึ่ง อีกฉบับหนึ่งเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน

“ข้อกล่าวหา” ทีจะต้องแจ้งและอธิบายให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบนั้น คือ กรณีและพฤติการณ์แห่งการกระทำทีอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด ซึ่งจะต้องอยู่ในวงกรอบขอบเขตของ “เรื่องทีกล่าวหา” โดยอธิบายเรื่องทีกล่าวหาให้ชัดเจนขึ้นพอนผู้ถูกกล่าวหาจะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ เช่น อธิบายว่าผู้ถูกกล่าวหาทำอะไร และทำอย่างไรในเรื่องทีกล่าวหา และอธิบายข้อกล่าวหาให้ชัดด้วยว่าการกระทำในเรื่องทีกล่าวหา นั้น กรณีใดเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้อใด และหากต่อมาคณะกรรมการสอบสวน เห็นว่าการกระทำในเรื่องนั้นเป็นความผิดในกรณีอื่นซึ่งไม่ตรงกับทีให้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาไว้ในชั้นแรก คณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบอีกครั้งหนึ่งว่า หากว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องนั้นเป็นการกระทำผิดวินัยในกรณีตามทีมีความเห็นใหม่นั้น ซึ่งอาจแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาใหม่ในตอนแจ้งสรุปพยานหลักฐานทีสนับสนุนข้อกล่าวหา ก็ได้ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหา ทีจะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ตรงประเด็น ตัวอย่างเช่น ตั้งคณะกรรมการสอบสวน นาง ข. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เรื่อง “รับเงินค่าธรรมเนียมแล้วไม่ลงบัญชีและไม่นำส่ง” ถ้าแจ้งข้อกล่าวหาไว้ในชั้นแรกว่ารับเงินค่าธรรมเนียมแล้วไม่ลงบัญชีและไม่นำส่ง โดยอธิบายกรณีและพฤติการณ์แห่งการกระทำทีอ้างว่า นาง ข. กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ทราบ และอธิบายว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการ “ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

ตามข้อ ๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย” ต่อมาคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าไม่ใช่เป็นการ “ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ” แต่เป็นการ “ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ” โดยนำเงินติดตัวไปแล้วตกหายเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบอีกครั้งหนึ่งว่า หากว่าเป็นการ “ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการเป็นเหตุให้เสียหาย ๓๙๓๘ แก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย” ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ตรงประเด็น

การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหานี้ คณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการหลังจากพิจารณาเรื่องที่กล่าวหาและวางแนวทางสอบสวนแล้ว โดยคณะกรรมการสอบสวนต้องเรียกผู้ถูกกล่าวหามาแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ทราบโดยวิธีทำบันทึกตามแบบ สว. ๒ ให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหา หรือมาแล้วแต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหา คณะกรรมการสอบสวนต้องส่งบันทึกตามแบบ สว.๒ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ พร้อมทั้งมีหนังสือสอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดหรือไม่ การแจ้งข้อกล่าวหาโดยวิธีนี้ต้องทำบันทึกตามแบบ สว. ๒ เป็น ๓ ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับส่งให้ผู้ถูกกล่าวหา ๒ ฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้ ๑ ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งคืนมา ๑ ฉบับ ในกรณีเช่นนี้เมื่อพ้น ๑๕ วันนับแต่วันดำเนินการดังกล่าว แม้ไม่ได้รับตอบก็ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบแล้ว

(ตัวอย่าง)
บันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหา

แบบ สว.๒

บันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาตามข้อ ๔๒
ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

เรื่อง การสอบสวน...(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา)...ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง/หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/บกพร่องในหน้าที่ราชการ/ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คณะกรรมการสอบสวนตามคำสั่ง.....(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....
ที่...../.....เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....
พ.ศ..... ได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบดังนี้
.....(อธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร).....

ทั้งนี้ คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วว่า ในการสอบสวนนี้ ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาและมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ
(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ
(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ข้าพเจ้า.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ได้ทราบข้อกล่าวหาและได้รับบันทึกนี้ ๑ ฉบับไว้แล้ว เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)

- หมายเหตุ ๑. ในกรณีที่เรียกผู้ถูกกล่าวหามาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา ต้องมีกรรมการสอบสวนร่วมแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อในบันทึก ทั้งนี้ ให้ทำบันทึกตามแบบ สว. ๒ นี้เป็น ๒ ฉบับ มอบให้ผู้ถูกกล่าวหา ๑ ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย
๒. ในกรณีที่ส่งบันทึกตามแบบ สว. ๒ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหาให้กรรมการสอบสวนลงลายมือชื่อในบันทึกไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้ทำบันทึกตามแบบ สว. ๒ เป็น ๓ ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหา ๒ ฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้ ๑ ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ
๓. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่า การกระทำตามที่ถูกกล่าวหาดังกล่าวเป็นความผิดวินัยกรณีใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ อย่างไรก็ตาม หากผู้ถูกกล่าวหายังคงยืนยันตามที่รับสารภาพ ให้บันทึกถ้อยคำรับสารภาพรวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย
๔. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

๑๔. การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา

การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา ก็เพื่อที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ ของผู้ถูกกล่าวหาอันเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน ซึ่งจะได้นำมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริงตามที่กล่าวหาหรือไม่ ทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ข้อ ๖๘ กำหนดไว้ได้อย่างเต็มที่ อันเป็นไปตามหลักการที่ว่า “ต้องฟังความทั้งสองฝ่าย” กล่าวคือ ก่อนที่จะพิจารณาวินิจฉัยตัดสินว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดทางวินัยหรือไม่นั้น จะต้องฟังความทางฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาด้วย จะฟังความแต่ฝ่ายกล่าวหาเพียงฝ่ายเดียวหาได้ไม่ การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายตามมาตรฐานทั่วไป และเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาด้วย

การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา แบ่งการกระทำได้เป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นการสอบสวนเบื้องต้น กระทำเมื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ซึ่งตามข้อ ๔๓ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณาเรื่องที่ถูกกล่าวหาและวางแนวทางสอบสวนแล้ว ให้เรียกผู้ถูกกล่าวหาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ทราบ แล้วให้ถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ อย่างไร ในขั้นนี้มุ่งหมายให้ถามในเบื้องต้นเพียงเพื่อจะทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาจะรับสารภาพหรือปฏิเสธ เพื่อที่จะได้ดำเนินการในลำดับต่อไป เท่านั้น

ถ้าผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าได้กระทำผิดจริงตามข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งและอธิบายให้ทราบแล้ว ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนบันทึกถ้อยคำรับสารภาพรวมทั้งสาเหตุการกระทำผิดไว้ กรณีเช่นนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องสอบสวนต่อไป และไม่ต้องสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เพราะผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าได้กระทำผิดจริงตามข้อกล่าวหาที่ได้แจ้งและอธิบายให้ทราบอยู่แล้ว แต่ถ้าคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาเห็นว่าเรื่องนั้นถึงแม้ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับสารภาพแล้วก็ตาม แต่สมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อื่นเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาโดยละเอียด จะทำการสอบสวนต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้ แล้วประชุมปรึกษาพิจารณาความผิดและทำรายงานการสอบสวนต่อไป

ตอนที่ ๒ เป็นการสอบสวนโดยละเอียด กระทำหลังจากที่ได้สอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตอนแรกแล้ว และผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพ คือไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะให้ถ้อยคำปฏิเสธหรือภาคเสธหรือไม่ยอมให้ถ้อยคำก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนต่อไป โดยรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาทั้งหมด รวมทั้งสอบพยานบุคคลที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหา จากนั้นคณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณามีมติว่าพยานหลักฐานมีน้ำหนักพอสนับสนุนข้อกล่าวหาหรือไม่

ถ้าการลงมติดังกล่าวไม่ได้คะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ถือว่าพยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักพอสนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนยุติการสอบสวน แล้วทำรายงานการสอบสวนและเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป โดยไม่ต้องสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาอีก รายงานการสอบสวนดังกล่าวให้แสดงไว้ด้วยว่าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำ หรือกระทำผิดไม่ร้ายแรง หรือมีมลทิน หรือมีวามอง

แต่ถ้าการลงมติดังกล่าวมีคะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเห็นว่าพยานหลักฐานมีน้ำหนักพอสนับสนุนว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการสอบสวนสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ แล้วถามผู้ถูกกล่าวหาว่าจะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงภายในเวลาอันสมควร แต่อย่างช้าไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ทราบสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำเพิ่มเติม รวมทั้งนำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยเร็ว การนำสืบแก้ข้อกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหาจะนำพยานหลักฐานมาเองหรืออ้างพยานหลักฐานขอให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกพยานหลักฐานนั้นมาก็ได้

ในการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตอนที่ ๒ ดังกล่าว คณะกรรมการสอบสวนต้องสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะอันเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และถ้าปรากฏตามพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาว่าข้อกล่าวหาที่ได้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเปลี่ยนแปลงไปเป็นข้อกล่าวหาใหม่ว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้ออื่นหรืออย่างอื่น ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาใหม่นั้นให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบด้วย ทั้งนี้ การแจ้งดังกล่าวให้ทำบันทึกตามแบบ สว. ๓ โดยทำเป็น ๒ ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้ แล้วมอบให้ผู้ถูกกล่าวหา ๑ ฉบับ อีกหนึ่งฉบับเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหามาแล้วแต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบหรือไม่มารับทราบข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนส่งบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งปรากฏตามหลักฐาน ของทางราชการหรือสถานที่ติดต่อของผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ พร้อมทั้งมีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงนัด มาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา การแจ้งในกรณีนี้ให้ทำบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ เป็น ๓ ฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหา ๒ ฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ เมื่อล่วงพ้น ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าวแม้จะไม่ได้รับแบบ สว.๓ คืน หรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำตามนัด ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยาน หลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาแล้ว และไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการ สอบสวนจะไม่สอบสวนต่อไปก็ได้ หรือถ้าเห็นเป็นการสมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจะสอบสวนต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้แล้วดำเนินการตามข้อ ๕๗ และข้อ ๕๘ ต่อไป แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหาขอให้ถ้อยคำ หรือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือขอนำสืบแก้ข้อกล่าวหาก่อนที่คณะกรรมการสอบสวนจะเสนอสำนวน การสอบสวนตามข้อ ๕๘ โดยมีเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามที่ ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอ

(ตัวอย่าง)

บันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา

แบบ สว.๓

บันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา
ตามข้อ ๔๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

เรื่อง การสอบสวน.. (ชื่อผู้ถูกกล่าวหา)...ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง/หย่อนความสามารถใน
อันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/บกพร่องในหน้าที่ราชการ/ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ตามที่คณะกรรมการสอบสวนตามคำสั่ง.....(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....
ที่...../.....เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....
พ.ศ. ได้แจ้งข้อกล่าวหาให้.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามบันทึกการแจ้ง
และรับทราบข้อกล่าวหาตามข้อ ๔๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการ
ทางวินัย ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาเสร็จแล้ว
จึงแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ดังนี้

๑. ข้อกล่าวหา

.....(ข้อกล่าวหาซึ่งปรากฏตามพยานหลักฐานว่ากรณีใดเป็นความผิดวินัยตามข้อใด หรือหย่อนความ
สามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับ
ตำแหน่งหน้าที่ราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการอย่างไร).....

๒. สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาว่า

.....(สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบโดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่
มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา).....

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

ข้าพเจ้า.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่
สนับสนุนข้อกล่าวหา และได้รับบันทึกนี้ ๑ ฉบับ ไว้แล้ว เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)

- หมายเหตุ
๑. การประชุมเพื่อพิจารณาข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ตาม
ข้อ ๔๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน
กรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อในบันทึกนี้
 ๒. ในกรณีที่เรียกผู้ถูกกล่าวหา มาเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อ
กล่าวหาให้ทราบ ให้ทำบันทึกตามแบบ สว. ๓ นี้ เป็น ๒ ฉบับ มอบให้ผู้ถูกกล่าวหา ๑
ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือน
ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย
 ๓. ในกรณีที่ส่งบันทึกตามแบบ สว.๓ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ให้
ทำบันทึกตามแบบ สว. ๓ นี้เป็น ๓ ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ ส่งให้ผู้
ถูกกล่าวหา ๒ ฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้ ๑ ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือ
ชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ
 ๔. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก
-

(ตัวอย่าง)
บันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา

แบบ สว.๔

บันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การสอบสวน.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง/หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/บกพร่องในหน้าที่ราชการ/ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ

สอบสวนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....อายุ.....ปี สัญชาติ.....
ศาสนา.....อาชีพ.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
ตรอก/ซอย.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....

ข้าพเจ้าได้ทราบแล้วว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ถูกกล่าวหาในเรื่อง.....
(เรื่องที่กล่าวหา).....ตามคำสั่ง.....(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)...ที่...../
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
และข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำตามความสัตย์จริงดังต่อไปนี้

.....
.....
.....
.....
.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสอบสวนมิได้กระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญาหรือ
กระทำการใด เพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใดๆ และข้าพเจ้าได้ฟังบันทึกถ้อยคำที่อ่านให้ฟัง/ได้อ่าน
บันทึกถ้อยคำเองแล้วขอรับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้องจึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้บันทึกถ้อยคำ
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า...(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ได้ให้ถ้อยคำและลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ช่วยเลขานุการ

(.....)

- หมายเหตุ ๑. ให้ใช้แบบ สว.๔ นี้ได้ทั้งการบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา ตามข้อ ๔๒ วรรคสาม และวรรคสี่ ข้อ ๔๓ วรรคสาม และข้อ ๔๘ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
๒. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาให้บันทึกถ้อยคำรับสารภาพรวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย
๓. การสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา ต้องมีกรรมการสอบสวนร่วมสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย
๔. ถ้าผู้บันทึกถ้อยคำเป็นกรรมการในคณะกรรมการสอบสวนหรือผู้ช่วยเลขานุการให้ผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อทั้งในฐานะผู้บันทึกถ้อยคำและผู้รับรองการให้ถ้อยคำ
๕. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาเสร็จแล้ว ก่อนเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๕๘ ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าจำเป็นจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ให้ดำเนินการได้ ถ้าพยานหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมมานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนสรุปพยานหลักฐานดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้เฉพาะพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนข้อกล่าวหา นั้น โดยปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าวข้างต้น

ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิด หรือต้องรับผิดในคดีที่เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหา ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้ว ให้ถือเอาคำพิพากษานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา โดยไม่ต้องสอบสวนพยานหลักฐานอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบด้วย

ก่อนการสอบสวนเสร็จ ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจง หรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาไว้แล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม หรือขอให้ถ้อยคำ หรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสอบสวนอีกได้

เมื่อการสอบสวนเสร็จแล้ว และยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนคนเดิม หรือผู้บริหารท้องถิ่นคนใหม่ตามข้อ ๕๖ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ถ้าผู้ถูกกล่าวหาจะยื่นคำชี้แจงต่อบุคคลดังกล่าวก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้รับคำชี้แจงนั้นรวมไว้ในสำนวนการเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามที่กล่าวมานี้ คณะกรรมการสอบสวนจะเรียกผู้ถูกกล่าวหาไป สอบสวน ณ ที่หนึ่งที่ได้ตามที่คณะกรรมการสอบสวนกำหนดก็ได้ ซึ่งโดยปกติแล้วก็ทำการสอบสวน ณ ที่ทำการของคณะกรรมการสอบสวน แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหาป่วยต้องพักรักษาตัวอยู่ การสอบสวนนั้นอาจจะ ต้องกระทำ ณ ที่พักของผู้ถูกกล่าวหาก็ได้

อนึ่ง ในการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ต้องมีกรรมการสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะสอบสวนได้ และในการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาที่คณะกรรมการสอบสวน ต้องทำการสอบสวนเองจะแต่งตั้งอนุกรรมการหรือมอบหมายให้กรรมการสอบสวนบางคนทำการสอบสวนไม่ได้ และห้ามมิให้บุคคลอื่นเข้าร่วมทำการสอบสวน ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้ในข้อ ๔๘ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ห้ามมิให้กรรมการสอบสวนผู้ใดกระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญาหรือกระทำการใดเพื่อจูงใจให้บุคคลนั้นให้ถ้อยคำอย่างใดๆ และในการนี้ให้คณะกรรมการสอบสวน เรียกผู้ซึ่งจะถูกสอบสวนปากคำเข้ามาในที่สอบสวนคราวละ ๑ คน ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบสวน เว้นทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการสอบสวนอนุญาตให้อยู่ในที่ สอบสวนเพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวน

การอนุญาตให้ทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าฟังคำชี้แจงหรือฟังการให้ปากคำนั้น ได้นำ แนวคิดจากพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในการพิจารณาทางปกครองที่คู่กรณีต้องมาปรากฏตัวต่อเจ้าหน้าที่ คู่กรณีมีสิทธินำทนายความหรือที่ ปรึกษาของตนเข้ามาในการพิจารณาทางปกครองได้” แต่การเข้ามาของทนายความหรือที่ปรึกษาดาม มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยนี้ กำหนดให้เข้ามา “ฟัง” เท่านั้น มิใช่ให้เข้ามาเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือให้ปากคำแทนผู้ถูกกล่าวหาแต่อย่างใด และ “ผู้ถูกกล่าวหา” เท่านั้น ที่จะมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำ แต่ไม่ได้หมายความว่ารวมถึง “พยาน” ด้วย ดังนั้น ผู้ที่เป็นพยานจึงไม่สามารถนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำ ของตนได้

การสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ให้บันทึกถ้อยคำมีสาระตามแบบ สว. ๔ หรือแบบ สว. ๕ แล้วแต่กรณี เมื่อได้บันทึกถ้อยคำเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟัง หรือจะให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเอง ก็ได้ เมื่อผู้ให้ถ้อยคำรับว่าถูกต้องแล้วให้ผู้ให้ถ้อยคำและผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานและให้ คณะกรรมการสอบสวนทุกคนซึ่งร่วมสอบสวนลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย ถ้าบันทึก ถ้อยคำมีหลายหน้า ให้กรรมการสอบสวนอย่างน้อย ๑ คน กับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำ ห้ามมิให้ชุลบหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้ บันทึกไว้แล้ว ให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้กรรมการสอบสวนผู้ร่วมสอบสวนอย่างน้อย ๑ คน กับผู้ให้ ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่ขีดฆ่าหรือตอกเติม

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้บันทึกเหตุนั้นไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น
 ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ให้นำมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
 และพาณิชย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักปฏิบัติในการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาเท่าที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้เป็นกรรมการสอบสวน
 พึงศึกษาให้ต้องแท้และปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้สำนวนการสอบสวนต้องเสียไป ใช้ลงโทษผู้ถูก
 กล่าวหาไม่ได้ และเพื่อให้ได้ความจริงและให้ความยุติธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหามากที่สุด เพราะจุดมุ่งหมายของ
 การสอบสวนนั้น อยู่ที่ความจริงและความยุติธรรมเป็นสำคัญ คณะกรรมการสอบสวนเป็นเครื่องมือในการ
 ค้นคว้าหาความจริงจากฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาจะได้มีความสบายใจ
 ว่าเขาได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเป็นธรรมในการสอบสวนเรื่องนั้น ๆ แล้ว

๑๕. การกำหนดประเด็นสอบสวน

“ประเด็น” คือ จุดสำคัญที่จะต้องพิสูจน์หรือวินิจฉัย เพราะเป็นจุดที่ยังโต้เถียงกันอยู่
 หรือยังไม่ได้ความกระจ่างชัด หากเรื่องใด สิ่งใด ข้อใด จุดใด ผู้ถูกกล่าวหารับอยู่แล้ว หรือเป็นที่กระจ่างชัด
 อยู่แล้ว ก็ไม่เป็น “ประเด็น” ที่จะต้องพิสูจน์หรือวินิจฉัย ถ้ายังเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ความชัดหรือเป็นข้อเถียง
 หรือเป็นข้ออ้างที่ยังไม่ได้พิสูจน์ จึงจะเป็น “ประเด็น” ที่ต้องพิสูจน์หรือวินิจฉัย

การกำหนดประเด็นสอบสวน คือ การกำหนดจุดสำคัญที่จะต้องหาข้อมูลมาเพื่อใช้พิสูจน์
 เรื่องที่กล่าวหาให้สามารถพิจารณาความผิดได้ สามารถปรับบทลงโทษได้และสามารถกำหนดระดับโทษได้
 จุดสำคัญที่เป็นประเด็นต้องพิสูจน์นี้เป็นจุดที่ยังโต้เถียงกันอยู่ หรือยังไม่ได้ความกระจ่างชัดจึงต้องสอบสวน
 ให้ได้ความแน่นอนชัดเจน

การกำหนดประเด็นสอบสวน เป็นเครื่องนำทางให้การสอบสวนได้เป็นไปตามรูปเรื่องที่ถูกกล่าวหา
 และทำให้การสอบสวนเป็นไปโดยรอบคอบ รัดกุม และรวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นทางให้ได้ข้อเท็จจริง
 โดยละเอียดครบถ้วน หรือที่เรียกกันว่า “สอบให้หมดประเด็น” หรือ “สอบให้สิ้นกระแสความ” เพื่อให้ได้
 ความจริง สามารถพิสูจน์ความผิดได้ สามารถปรับบทลงโทษได้ สามารถกำหนดระดับโทษได้ ทั้งเป็นทาง
 ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาด้วย

การกำหนดประเด็นสอบสวน พึงกระทำหลังจากที่คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งข้อกล่าวหาให้
 ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้ว และถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร และผู้ถูกกล่าวหา
 มิได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพ ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนต่อไปโดยรวบรวมพยาน
 หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาทั้งพยานเอกสารพยานวัตถุและพยานบุคคลทั้งหมดที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหา

จุดสำคัญที่เป็นประเด็นต้องพิสูจน์ในการดำเนินการทางวินัยนั้น มีอยู่ ๓ ด้าน คือ

ก. ประเด็นเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องที่ถูกกล่าวหา

จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทำอะไร ทำอย่างไร ทำที่ไหน ทำเมื่อใด ทำทำไม ทั้งนี้
 เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยหรือไม่ เพราะข้อ ๖๙ วรรคหนึ่ง ของ
 มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดให้ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลง
 โทษให้เหมาะสมกับความผิด และมีให้เป็นไปโดยพยานาบท โดยอคติ หรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มี
 ความผิด และตามหลักทั่วไปจะถือว่าผู้ใดกระทำผิดวินัยได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นได้กระทำหรือละเว้นกระทำการ
 ตามที่บทวินัยกำหนดไว้ว่าเป็นความผิด และเป็นการกระทำหรือละเว้นกระทำโดยเจตนา หรือโดยประมาท

แล้วแต่กรณี ก็จะต้องเป็นการกระทำที่เข้าลักษณะตามจุดมุ่งหมายของวินัยด้วย จึงต้องสอบสวนให้สามารถปรับเข้ากับองค์ประกอบทั่วไปของการกระทำผิดวินัยได้โดยครบถ้วน

ข. ประเด็นเกี่ยวกับความร้ายแรงแห่งกรณี

จะต้องพิสูจน์ว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาอันมีพฤติการณ์ร้ายแรงเพียงใด หรือเสียหายแก่ทางราชการแค่ไหน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณากำหนดระดับโทษที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหา เพราะการจะวางโทษหนักเบาอย่างไร หรือจะลดหย่อนแค่ไหน ภายในกรอบระดับโทษที่กฎหมาย หรือมาตรฐานทั่วไปกำหนดไว้นั้น ต้องคำนึงถึงเหตุผลโดยอาศัยความร้ายแรงแห่งกรณี พฤติการณ์ที่กระทำ และความเสียหายแก่ราชการด้วย

ค. ประเด็นเกี่ยวกับกรณีความผิด

จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดในกรณีใด ตามข้อใด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปรับบทความผิด เพราะข้อ ๖๙ วรรคหนึ่ง ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดว่าในคำสั่งลงโทษให้แสดงให้ชัดเจนว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยโดยมีข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน พยานหลักฐาน และเหตุผลที่สนับสนุนข้อกล่าวหาอย่างไร เป็นการกระทำผิดวินัยกรณีใดตามข้อใด และบทวินัยที่กำหนดไว้เป็นกรณีความผิดในแต่ละข้อก็มียอดประกอบความผิดที่จะต้องปรับข้อเท็จจริงให้เข้ากับข้อกฎหมายนั้นได้ จึงจะถือว่ากระทำผิดตามข้อนั้นๆ จึงต้องตั้งประเด็นสอบสวนให้ได้ความเข้าองค์ประกอบความผิดตามข้อที่จะปรับบทความผิดนั้นโดยครบถ้วน เช่น

ตัวอย่างที่ ๑ (ตัวอย่างที่ ๑-๔ เทียบเคียงข้าราชการพลเรือน)

นายอำเภอถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในเรื่องร่วมกับพนักงานที่ดินอำเภอ ดำเนินการออกใบจอง น.ส. ๒ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส. ๓ สำหรับที่ดินที่จะประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ให้แก่ภรรยาญาติและพวกพ้องของตนโดยหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน และมีพฤติการณ์เป็นการอาศัย หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

เมื่อได้รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นแล้ว คณะกรรมการสอบสวนได้นำกรณีการกระทำตามข้อกล่าวหาที่อ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยนั้นมาพิจารณาปรับความผิดในเบื้องต้นว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งความผิดดังกล่าวนี้ มีองค์ประกอบของความผิดอยู่ ๓ ประการ คือ

- (๑) ผู้กระทำผิดมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
- (๒) ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไปโดยมิชอบ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
- (๓) เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้

ในการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาเบื้องต้นผู้ถูกกล่าวหาได้รับในข้อเท็จจริงประกอบกับมีพยานเอกสารยืนยันว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ออกใบจอง น.ส. ๒ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส. ๓ ในที่ดินแปลงที่เป็นปัญหาจริง ดังนั้น ตามตัวอย่างที่ ๑ นี้ ข้อเท็จจริงที่รับกันแล้วไม่ต้องสอบสวนอีก คือ ข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ออกใบจอง น.ส. ๒ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส. ๓ ในที่ดินแปลงที่เป็นปัญหา ส่วนข้อเท็จจริงที่ยังไม่รับกันซึ่งเป็นประเด็นที่จะต้องสอบสวนหรือพิสูจน์ต่อไป คือ

ก. ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีอำนาจหน้าที่ราชการเกี่ยวกับการออกใบจอง น.ส. ๒ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส. ๓ หรือไม่

ข. ผู้ถูกกล่าวหาได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการเกี่ยวกับการออกใบจอง น.ส. ๒ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส. ๓ ดังกล่าวไปโดยมิชอบอย่างไร หรือไม่

ค. การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบนั้น เป็นไปโดยเจตนา เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ประการใด หรือไม่

(๔) พฤติการณ์แห่งการกระทำผิดนั้น มีลักษณะชั่วร้ายและมีผลเสียหายร้ายแรงเพียงใด

ประเด็นที่จะต้องสอบสวนดังที่กล่าวนี้ คณะกรรมการสอบสวนควรจะต้องสอบหาข้อเท็จจริงให้ได้ทั้งในแง่ที่จะพิสูจน์ว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดจริง และในแง่ที่จะพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิด นอกจากนี้ ยังจะต้องสอบสวนพยานหลักฐานต่างๆ ให้ได้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา ตลอดจนเหตุแวดล้อมกรณีต่างๆ เกี่ยวกับการกระทำนั้นด้วย เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการต่างๆ โดยจงใจหรือเจตนาอย่างไรหรือไม่ และมีเหตุจูงใจในการกระทำนั้นอย่างไร เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยโทษเมื่อปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดจริงด้วย

ถ้าการสอบสวนปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำไปโดยเจตนาทุจริต หากแต่ได้กระทำไปโดยประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ก็ควรจะกำหนดประเด็นสอบสวนใหม่ให้เข้ากับองค์ประกอบความผิดที่เปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่างที่ ๒

เจ้าพนักงานที่ดิน ถูกกล่าวหาว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จตทะเบียนและนิติกรรมซื้อขายที่ดินแปลงหนึ่งไปโดยไม่ใช้ความระมัดระวังในฐานะเจ้าพนักงานที่ดิน คือ ไม่ตรวจสอบสารบบซ้ำอีกครั้งหนึ่งให้แน่นอนว่า ลายมือผู้มอบอำนาจ ตลอดจนข้อความอื่น ๆ ในหนังสือมอบอำนาจถูกต้องหรือมีข้อพิรุธประการใดหรือไม่ และไม่เรียกหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบ และผู้รับมอบอำนาจมาตรวจสอบ ต่อมาปรากฏว่าลายมือชื่อผู้มอบอำนาจนั้นเป็นลายมือปลอมทำให้กรมที่ดินถูกผู้เสียหายฟ้องเป็นจำเลยในคดีแพ่ง จนกรมที่ดินต้องชดใช้เงินให้แก่ผู้เสียหายไป ตามคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นเงินหนึ่งล้านห้าแสนบาทเศษ

ตามตัวอย่างที่ ๒ ข้างต้นนี้ เมื่อนำข้อกล่าวหามารับบทความผิดในเบื้องต้นแล้ว คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง ซึ่งองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง นี้ก็คือ

(๑) มีหน้าที่ราชการที่จะต้องกระทำ

(๒) ได้กระทำหรือละเว้นกระทำในหน้าที่ราชการนั้นโดยประมาทเลินเล่อ

(๓) เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

เรื่องนี้สอบสวนผู้ถูกกล่าวหาเบื้องต้นแล้ว ผู้ถูกกล่าวหารับว่า ตนเป็นเจ้าหน้าที่และเป็นผู้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซื้อขายที่ดินแปลงที่เป็นปัญหาจริง แต่ปฏิเสธว่าตนมิได้ประมาทเลินเล่อ เพราะตนได้ตรวจสอบสารบบลายมือผู้มอบอำนาจ ตลอดจนได้ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการทุกประการ

ฉะนั้น ตามตัวอย่างที่ ๒ นี้ ข้อเท็จจริงที่รับกันแล้วไม่ต้องทำการสอบสวนอีกคือ ผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่ราชการในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซื้อขายที่ดิน และเป็นผู้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซื้อขายที่ดินแปลงที่เป็นปัญหาจริง ส่วนข้อเท็จจริงที่ยังไม่รับกัน ซึ่งจะต้องพิสูจน์หรือกำหนดเป็นประเด็นสอบสวนต่อไปก็คือ

ก. ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างไร เพียงใดหรือไม่ กล่าวคือ ไม่ตรวจสอบสารบบซ้ำอีกครั้งหนึ่งให้แน่นอนว่าลายมือผู้มอบอำนาจ ตลอดจนข้อความอื่นๆ ในหนังสือมอบอำนาจนั้น ถูกต้องหรือมีข้อพิรุณประการใดหรือไม่ และไม่ได้เรียกหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบและผู้รับมอบอำนาจมาตรวจสอบจริงหรือไม่

ข. ถ้าผู้ถูกกล่าวหากระทำโดยประมาทเลินเล่อจริง การประมาทเลินเล่อนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงประการใด เพียงใด

ประเด็นสอบสวนทั้ง ๒ ข้อที่กล่าวนี้ คณะกรรมการสอบสวนฟังสอบสวนพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อให้ได้ความจริงและรายละเอียดแห่งพฤติการณ์ในการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาให้มากที่สุด ในอันที่จะพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยจริงหรือไม่

แต่ถ้าในการสอบสวนนั้น ปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดจริง และได้กระทำไปโดยตั้งใจเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้แล้ว ก็เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการไม่ใช่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ ถ้าการสอบสวนได้ความว่าเป็นกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการเช่นนั้น ก็ต้องกำหนดประเด็นสอบสวนใหม่ให้เข้ากับองค์ประกอบความผิดที่เปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่างที่ ๓

ช่างรังวัด ถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติงานในหน้าที่คั่งค้างหลายราย ผู้บังคับบัญชาติดตามทวงถามและสั่งให้ไปชี้แจงและกำหนดวันส่งเรื่อง กับให้หยุดทำการรังวัดเพื่อประสานงานคั่งค้าง ถ้าจะออกไปแก้ไขรังวัดรายใด ให้ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาก่อน ช่างรังวัดผู้นั้นได้ทราบคำสั่งเป็นการภายในแล้ว แต่ทำเป็นยังไม่ทราบ ได้หลีกเลี่ยงไม่ไปชี้แจงตามคำสั่ง และออกไปแก้ไขรังวัดโดยไม่ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาก่อน

ตามตัวอย่างที่ ๓ นี้ คณะกรรมการสอบสวนปรับบทความผิดในเบื้องต้นว่าเป็นการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๘ วรรคสอง ซึ่งมีองค์ประกอบของความผิดดังนี้

- (๑) มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
- (๒) ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
- (๓) สั่งในหน้าที่ราชการ
- (๔) เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ
- (๕) มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง
- (๖) การขัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ในการสอบสวนเบื้องต้น ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธว่าไม่ได้ทราบคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเลย เรื่องนี้จึงควรกำหนดประเด็นสอบสวน ดังนี้

ก. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชาไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรตามที่กล่าวหาอย่างไรหรือไม่

ข. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายหรือไม่

ค. เป็นการสั่งในหน้าที่ราชการหรือไม่

ง. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการหรือไม่

จ. ผู้ถูกกล่าวหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือไม่ กล่าวคือ ได้ทราบคำสั่งเป็นการภายในแล้วแต่ทำเป็นยังไม่ทราบ และหลีกเลี่ยงไม่ไปชี้แจงตามคำสั่ง กับได้ออกไปแก้ไขรังวัดโดยมิได้ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาก่อนจริงหรือไม่

ฉ. การขัดคำสั่งนั้นมีพฤติการณ์แสดงความชั่วร้าย และเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงอย่างไร เพียงใด

ตัวอย่างที่ ๔

เกษตรอำเภอถูกกล่าวหาว่า กดขี่ข่มเหงราษฎรด้วยการจ้างวานบุคคลอื่นบุกกรุกเข้าไปตัดฟันต้นยางพาราที่ราษฎรปลูกไว้ในที่ดินสงวนเลี้ยงสัตว์ ซึ่งได้ยึดถือครอบครองอยู่ โดยอ้างกับราษฎรว่าเป็นที่ดินที่ทางราชการสงวนไว้เพื่อปลูกยางพาราพันธุ์ดีด้วยทุนสงเคราะห์ปลูกยาง ตนเป็นเกษตรอำเภอได้รับทุนมาแล้วที่แท้จริงแล้วเกษตรอำเภอมิเจตนาจะยึดถือครอบครองที่ดินนั้นเป็นประโยชน์ส่วนตัว

ตามตัวอย่างที่ ๔ นี้ คณะกรรมการสอบสวนปรับบทความผิดในเบื้องต้นเป็นการกดขี่ข่มเหงราษฎรตามมาตรา ๙๔ ซึ่งมีองค์ประกอบของความผิดดังกล่าวนี้ คือ

- (๑) ต้องกระทำการกดขี่ข่มเหงราษฎร
- (๒) ต้องกระทำในฐานะข้าราชการ
- (๓) ผู้ถูกกดขี่ข่มเหงอยู่ในฐานะราษฎร
- (๔) ผู้กระทำได้กระทำโดยมีเจตนา หรือจงใจที่จะกดขี่ข่มเหงราษฎรผู้นั้นโดยตรง
- (๕) การกดขี่ข่มเหงนั้นมีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการหรือทางราชการ

ในการสอบสวนเบื้องต้นผู้ถูกกล่าวหาได้ปฏิเสธตลอดข้อหา ฉะนั้น ตามตัวอย่างข้างต้นนี้

จึงควรกำหนดประเด็นสอบสวน ดังนี้

- (๑) ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการกดขี่ข่มเหงราษฎรอย่างไร
- (๒) การกระทำนั้นกระทำในฐานะข้าราชการหรือในฐานะเอกชน
- (๓) ผู้ถูกกดขี่ข่มเหงอยู่ในฐานะราษฎรหรือไม่
- (๔) ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำโดยมีเจตนาหรือจงใจที่จะกดขี่ข่มเหงราษฎรผู้ถูกกระทำโดยตรงหรือไม่

(๕) การกดขี่ข่มเหงราษฎรมีผลเสียถึงภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการ หรือทางราชการอย่างไรหรือไม่

- (๖) พฤติการณ์แห่งการกระทำผิดนั้น มีลักษณะชั่วร้ายเพียงใด

ตัวอย่างที่ ๕

พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้หนึ่งถูกกล่าวหาว่าละทิ้งหน้าที่เวรยามรักษาสถานที่ราชการเป็นเหตุให้มีผู้ลอบวางเพลิงเผาอาคารสถานที่ราชการ เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ตามตัวอย่างที่ ๕ นี้ คณะกรรมการสอบสวนปรับบทความผิดในเบื้องต้นเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตามข้อ ๑๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ซึ่งองค์ประกอบของความผิดมีดังนี้

- (๑) มีหน้าที่ราชการจะต้องปฏิบัติ
- (๒) ได้ละทิ้งหน้าที่นั้นไป
- (๓) ไม่มีเหตุผลอันสมควร
- (๔) เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ในการสอบสวนเบื้องต้น ผู้ถูกกล่าวหาว่า ตนมีหน้าที่เป็นเวรยามรักษาสถานที่ราชการในวันเกิดเหตุจริง แต่ภาคเสธว่าตนมิได้มีเจตนาจะละทิ้งหน้าที่เวรยามแต่อย่างไร เพราะในวันเกิดเหตุนั้นผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้ตนปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลการก่อสร้างอาคาร สถานที่ราชการอีกแห่งหนึ่งด้วย และขณะที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ นั้น ตนได้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลการก่อสร้างอาคารดังกล่าวอยู่

เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาได้รับข้อเท็จจริงในชั้นสอบสวนเบื้องต้นว่า ตนมีหน้าที่เป็นเวรยามรักษาสถานที่ราชการในวันเกิดเพลิงไหม้จริง จึงไม่ต้องสอบสวนข้อเท็จจริงนี้ แต่มีข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกกล่าวหาภาคเสธ ซึ่งจะต้องกำหนดเป็นประเด็นสอบสวนต่อไป คือ

- (๑) ผู้ถูกกล่าวหาได้ละทิ้งหน้าที่ราชการ หรือไม่อยู่ปฏิบัติงานในหน้าที่เวรยามจริง หรือไม่
- (๒) การละทิ้งหน้าที่นั้นมีเหตุผลอันสมควรประการใด หรือไม่
- (๓) การละทิ้งหน้าที่นั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่

๑๖. การสอบสวนพยานบุคคล

การสอบสวนพยานบุคคล เป็นการสอบถามบุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์หรือบุคคลที่ทราบเรื่องหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังกล่าวหา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง รวมทั้งเพื่อจะได้ทราบรายละเอียดหรือพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหา ในอันที่จะได้ประกอบการพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดตามเรื่องที่กำลังกล่าวหาจริงหรือไม่ อย่างไร

พยานบุคคลที่จะสอบสวนนั้นมีอยู่ ๒ ประเภท คือ พยานบุคคลที่คณะกรรมการสอบสวนเรียกมาสอบสวนเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาหรือเพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรมในเรื่องที่สอบสวนประเภทหนึ่ง กับพยานบุคคลที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้างและนำมา หรือให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกมาสอบสวนประกอบคำแก้ข้อกล่าวหาอีกประการหนึ่ง

การสอบสวนพยานบุคคล คณะกรรมการสอบสวนจะเรียกพยานไปสอบ ณ ที่ใดที่หนึ่งตามที่คณะกรรมการสอบสวนจะกำหนดก็ได้ แต่โดยปกติแล้วจะเรียกสอบ ณ ที่ทำการของคณะกรรมการสอบสวนนั่นเอง ถ้าพยานเจ็บป่วยต้องพักรักษาตัวอยู่ คณะกรรมการสอบสวนจะไปสอบสวนพยาน ณ ที่สถานที่พักของพยานก็ได้

ในกรณีที่พยานอยู่ต่างท้องที่กับคณะกรรมการสอบสวน เช่น พยานอยู่จังหวัดหนึ่ง คณะกรรมการสอบสวนอยู่ในอีกจังหวัดหนึ่ง เป็นต้น กรณีเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะไปสอบสวนพยาน ณ ท้องที่ที่อยู่ของพยานซึ่งเรียกว่าเป็นการ “เดินเผชิญสืบ” ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความก็ได้ หรือประธานกรรมการสอบสวนจะรายงานต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่สังกัดตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการขอให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่นั้นทำการสอบสวนพยานแทนก็ได้ โดยกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่จะต้องสอบสวนไปให้ เช่น มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือผู้บริหารท้องถิ่นในท้องที่นั้น ทำการสอบสวนพยานบุคคลนั้นก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้บริหารท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานเลือกพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่อยู่ในบังคับบัญชาตามที่เห็นสมควรอย่างน้อย ๒ คน มาร่วมเป็นคณะทำการสอบสวน

วิธีปฏิบัติในการสอบสวนพยานบุคคลนั้น ต้องมีกรรมการสอบสวนนั่งสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด จึงจะเป็นองค์คณะทำการสอบสวนพยานบุคคลได้ แต่ในกรณีส่งประเด็นไปสอบ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่นั้นนั่งสอบสวนร่วมกับคณะอีก ๒ คนก็ได้ ทั้งนี้ ในการสอบสวนพยานบุคคลนั้น คณะกรรมการสอบสวนเท่านั้นที่จะทำการสอบสวนจะตั้งอนุกรรมการหรือมอบหมายให้กรรมการสอบสวนบางคนทำการสอบสวนหาได้ไม่

ข้อห้ามในการสอบสวน

๑. ห้ามมิให้กรรมการสอบสวนผู้ใดกระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญาหรือกระทำการใด เพื่อจูงใจให้ผู้ถูกกล่าวหาและพยานให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ

๒. ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบสวน เว้นแต่ทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการสอบสวนอนุญาตให้อยู่เพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวน

๓. ในการบันทึกถ้อยคำห้ามมิให้ขูดลบหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้บันทึกไว้แล้ว ให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้กรรมการสอบสวนผู้ร่วมสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่ขีดฆ่าหรือตอกเติม

๔. ในการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ห้ามมิให้บุคคลอื่นร่วมทำการสอบสวน

กฎเกณฑ์นี้ให้ใช้กับกรณีที่ส่งประเด็นไปสอบสวนโดยขอให้ผู้บริหารท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นทำการสอบสวนด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเรียกบุคคลใดมาเป็นพยานให้บุคคลนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำตามวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการสอบสวนกำหนด

ในกรณีที่พยานมาแต่ไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่มา หรือคณะกรรมการสอบสวนเรียกพยานไม่ได้ ภายในเวลาอันสมควร คณะกรรมการสอบสวนจะไม่สอบสวนพยานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนตามข้อ ๓๙ และรายงานการสอบสวนตามข้อ ๕๘

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า การสอบสวนพยานหลักฐานใดจะทำให้การสอบสวนล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญจะงดการสอบสวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนตามข้อ ๓๙ และรายงานการสอบสวนตามข้อ ๕๘

(ตัวอย่าง)

บันทึกถ้อยคำพยานของฝ่ายกล่าวหา/ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา

แบบ สว.๕

บันทึกถ้อยคำพยานของฝ่ายกล่าวหา/ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การสอบสวน.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง/หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/บกพร่องในหน้าที่ราชการ/ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ

สอบสวนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อพยาน).....อายุ.....ปี สัญชาติ.....
 ศาสนา.....อาชีพ.....(ระบุให้ชัดเจนว่าประกอบอาชีพอะไร ที่ได้ ถ้าเป็น
 ข้าราชการให้ระบุตำแหน่งและสังกัดด้วย).....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
 ตรอก/ซอย..... ถนน.....
 แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
 จังหวัด.....

คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบว่า ข้าพเจ้าเป็นพยานในเรื่อง.....
(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง/หย่อน
 ความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ/บกพร่องในหน้าที่ราชการ/ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับ
 ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามคำสั่ง.....(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....ที่...../.....เรื่อง
 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำตามความสัตย์จริงดังต่อไปนี้

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสอบสวนมิได้กระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญาหรือ
 กระทำการใด เพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใดๆ และข้าพเจ้าได้ฟังบันทึกถ้อยคำที่อ่านให้ฟัง/ได้อ่าน
 บันทึกถ้อยคำเอง แล้ว ขอรับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน

.....(ลายมือชื่อ).....พยาน

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้บันทึกถ้อยคำ

(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า..(ชื่อพยานให้ถ้อยคำ)....ได้ให้ถ้อยคำและลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ช่วยเลขานุการ

(.....)

- หมายเหตุ
๑. ให้ใช้แบบ สว.๕ นี้ได้ทั้งการบันทึกถ้อยคำของผู้กล่าวหาและบุคคลอื่นซึ่งมาให้ถ้อยคำเป็นพยาน
 ๒. การสอบปากคำพยานต้องมีกรรมการสอบสวนร่วมสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย
 ๓. ถ้าผู้บันทึกถ้อยคำเป็นกรรมการในคณะกรรมการสอบสวนหรือผู้ช่วยเลขานุการ ให้ผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อทั้งในฐานะผู้บันทึกถ้อยคำและผู้รับรองการให้ถ้อยคำ
 ๔. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

๑๗. การสอบสวนปรากฏการณ์กระทำผิดในเรื่องอื่น

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า กรณีมีมูลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการในเรื่องอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงานไปยังผู้บริหารท้องถิ่นโดยเร็ว ถ้าผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามรายงาน ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมเป็นผู้ทำการสอบสวน หรือจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ก็ได้

๑๘. การแต่งตั้งกรรมการสอบสวนด้วยเหตุอื่นแล้วพบมูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสอบสวนพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดในเรื่องที่ผู้นั้นหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออก

จากราชการและผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่าการสอบสวนเรื่องนั้นมีมูลว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการทำการสอบสวนผู้นั้น ตามข้อ ๒๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยฯ ก็ให้ดำเนินการตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยฯ นั้น กรณีเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๒๒ จะนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ มาประกอบการพิจารณาก็ได้

๑๙. การสอบสวนพาดพิงไปถึงผู้อื่น

ในกรณีที่การสอบสวนพาดพิงไปถึงพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้อื่น ให้คณะกรรมการสอบสวนพิจารณาในเบื้องต้นว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นมีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนนั้นด้วยหรือไม่ ถ้าเห็นว่าผู้นั้นมีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนนั้นอยู่ด้วย ให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงานไปยังผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีโดยเร็ว

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามรายงาน ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมเป็นผู้สอบสวน หรือจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ก็ได้ กรณีเช่นนี้ให้ใช้พยานหลักฐานที่ได้สอบสวนมาแล้วประกอบการพิจารณาได้

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนโดยแยกเป็นสำนวนการสอบสวนใหม่ให้นำสำเนาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในสำนวนการสอบสวนเดิมรวมในสำนวนการสอบสวนใหม่ หรือบันทึกให้ปรากฏว่านำพยานหลักฐานใดจากสำนวนการสอบสวนเดิมมาประกอบการพิจารณาในสำนวนการสอบสวนใหม่ด้วย

๒๐. การสอบสวนกรณีผู้ถูกกล่าวหาโอน (ย้าย)

ในระหว่างการสอบสวน แม้จะมีการสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปอยู่นอกบังคับบัญชาของผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนต่อไปจนเสร็จ แล้วทำรายงานการสอบสวนและเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับคุณสมบัติคณะกรรมการสอบสวน ขั้นตอนการสอบสวน การแจ้ง สว.๓ และการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้อง ให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนส่งเรื่องการสอบสวนทั้งหมดพร้อมทั้งความเห็นให้ผู้บริหารท้องถิ่นคนใหม่ของผู้ถูกกล่าวหา และให้ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาคนใหม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้น โดยถือเอาสำนวนการสอบสวนนั้นเป็นสำนวนการสอบสวนโดยไม่สอบสวนผู้ถูกกล่าวหาและพยานก็ได้

๒๑. การสอบสวนกรณีเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการสอบสวนในความผิดร้ายแรง และปรากฏว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเข้าลักษณะเป็นความผิดทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษด้วย คณะกรรมการสอบสวนก็จะต้องทำการสอบสวนไปตามปกติ เพราะมาตรฐานทั่วไปได้กำหนดหน้าที่และวิธีการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากการดำเนินคดีอาญา ถ้าผลการสอบสวนพิจารณาทางวินัยฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดทางวินัย ก็ควรสั่งลงโทษโดยไม่ชักช้า แต่ถ้าผลการสอบสวนพิจารณาทางวินัยยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยก็ควรรอการสั่งเด็ดขาดไว้ก่อนจนกว่าจะทราบผลทางคดีอาญา ทั้งนี้ตามนัยมติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๔ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๐๙ และที่ สร ๐๙๐๕/ว ๙ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๐๙

๒๒. การสอบสวนกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุด

ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดหรือต้องรับผิดในคดีที่เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหา ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้วให้ถือเอาคำพิพากษานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาโดยไม่ต้องสอบสวนพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบด้วย

๒๓. การสอบสวนกรณีผู้ถูกกล่าวหาตาย

ระหว่างการสอบสวนเมื่อผู้ถูกกล่าวหาตาย แม้ว่าการดำเนินการทางวินัยจะดำเนินการต่อไปไม่ได้ก็ตาม แต่ก็จะต้องดำเนินการสอบสวนต่อไปจนถึงที่สุด ทั้งนี้ เพื่อที่ผู้บังคับบัญชาจะได้นำผลของการสอบสวนไปประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการสั่งจ่ายบำเหน็จบำนาญของพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นต่อไป

๒๔. การรวบรวมพยานหลักฐาน

การรวบรวมพยานหลักฐาน เป็นกระบวนการสำคัญของการสอบสวน ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนมีหน้าที่ค้นหาข้อเท็จจริง พยานหลักฐานตลอดจนรายละเอียดของพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาและองค์ประกอบความผิดตามข้อกล่าวหาเพื่อให้แสวงหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหาและดูแลให้บังเกิดความยุติธรรมตลอดกระบวนการสอบสวน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนเข้าสำนวนพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่จะรวบรวมนั้นได้แก่ คำให้การของผู้ถูกกล่าวหา คำให้การของพยานบุคคล พยานเอกสารรวมทั้งพยานวัตถุ ประวัติและความประพฤติของผู้ถูกกล่าวหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาเท่าที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณา

การรวบรวมพยานหลักฐาน คณะกรรมการสอบสวนจะต้องกระทำตั้งแต่เริ่มต้นทำการสอบสวน และต้องกระทำต่อไปจนกว่าจะสอบสวนเสร็จสิ้นกระแสดความ เพื่อจะได้สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ทำรายงานการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ทั้งนี้ ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ดังที่กล่าวนี้ คณะกรรมการสอบสวนควรจะได้ทำสารบาญไว้ด้วยเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบและพิจารณา ทั้งสะดวกในการทำสารบาญสำนวนการสอบสวนที่จะต้องเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนด้วย

การนำเอกสาร หรือวัตถุมาใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน ให้กรรมการสอบสวนบันทึกไว้ด้วยว่าได้มาอย่างไร จากผู้ใด และเมื่อใด

เอกสารที่ใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนให้ใช้ต้นฉบับ แต่ถ้าไม่อาจนำต้นฉบับมาได้ จะใช้สำเนาที่กรรมการสอบสวน หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรองว่าเป็นสำเนาถูกต้องก็ได้

ถ้าหาต้นฉบับเอกสารไม่ได้เพราะสูญหายหรือถูกทำลาย หรือโดยเหตุประการอื่น จะให้นำสำเนาหรือพยานบุคคลมาสืบก็ได้

การรวบรวมพยานหลักฐานต้องรวบรวมให้ครบถ้วน พอที่จะพิสูจน์ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดหรือไม่ และหมดประเด็นหรือสิ้นกระแสดความแล้ว เช่น

- ในบันทึกคำให้การจะต้องชัดเจนโต้ตอบเนื่องกันโดยตลอด ไม่ทำให้เข้าใจไปได้หลายทาง และไม่มีข้อสงสัยใด ๆ ในคำให้การนั้นหลงเหลืออยู่

- กรณีที่มีคำให้การของพยานยืนยันกันอยู่ และปรากฏจากคำให้การว่ายังมีผู้ร่วมรู้เห็นในเหตุการณ์นั้นด้วย ก็จะต้องสอบผู้ที่ถูกอ้างว่าเป็นผู้รู้เห็นนั้น ๆ ไว้ด้วย

- กรณีที่มีผู้อ้างถึงพยานเอกสารใด จะต้องนำเอกสารนั้น หรือสำเนา หรือภาพถ่ายเข้าร่วมไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

- กรณีใดเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวนมีระเบียบ กฎ ข้อบังคับ หรือคำสั่งไว้โดยเฉพาะ ก็ต้องนำระเบียบ กฎ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น ๆ เข้าสำนวนการสอบสวนไว้ด้วย

- กรณีที่เคยมีคำสั่ง ระเบียบ หรือทางปฏิบัติในขณะเกิดเหตุอย่างไร ควรสอบปากคำผู้รู้ คำสั่ง ระเบียบ หรือทางปฏิบัตินั้น ๆ ไว้ด้วย

- กรณีที่จะต้องได้รับการพิสูจน์โดยผู้มีความรู้เฉพาะทาง จะต้องส่งหลักฐานนั้น ๆ ให้ผู้มีความรู้ในทางนั้น ๆ พิสูจน์หรือให้ความเห็นหรือสอบปากคำประกอบในสำนวนการสอบสวนไว้

- กรณีที่ได้มีการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา หรือพยานเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังสอบสวนอยู่ไว้ โดยเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง จะต้องนำบันทึกคำให้การหรือสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงมาประกอบสำนวนการสอบสวนด้วย

- กรณีที่มีการคิดคำนวณใด ๆ จะต้องแสดงวิธีคิดโดยละเอียดไว้ด้วย

- กรณีถูกฟ้องคดีอาญา คดีถึงที่สุดให้ลงโทษ แต่ในทางวินัยผู้ถูกกล่าวหา ยังให้การปฏิเสธ จะต้องคัดสำเนาคำพิพากษาเข้าไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

- กรณีนำเงินของทางราชการไปฝากธนาคารโดยไม่ชอบด้วยระเบียบ จะต้องเรียกสมุดฝากเงินหรือใบแจ้งยอดเงินเข้าไว้ในสำนวนการสอบสวน และสอบเจ้าหน้าที่ธนาคารว่าผู้ฝากจะได้รับประโยชน์เป็นเงิน เป็นสิ่งของ หรือเป็นเครดิตจากธนาคารนั้นหรือไม่ด้วย

- กรณีเกี่ยวกับการเดินทางจะต้องแสดงให้เห็นปรากฏในสำนวนการสอบสวนว่า ระยะทางแต่ละจุดห่างกันประมาณเท่าใด ดังนี้ เป็นต้น

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ก่อนเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บริหารท้องถิ่น ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าจำเป็นจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม ก็ให้ดำเนินการได้ ถ้าพยานหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมมานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนสรุปพยานหลักฐานดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้เฉพาะพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนข้อกล่าวหา

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสอบสวนพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดในเรื่องที่ผู้นั้นหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่าการสอบสวนเรื่องนั้นมีมูลว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการทำการสอบสวนผู้นั้นตามข้อ ๒๒ ให้ดำเนินการตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย ๕ กรณีเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวนนั้นจะนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ มาประกอบการพิจารณาก็ได้

๒๕. การสอบสวนหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่างท้องถิ่น

ในกรณีที่จะต้องสอบสวน หรือรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งอยู่ต่างท้องถิ่นหรือส่วนราชการ นอกการบังคับบัญชาของผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ประธานกรรมการสอบสวนจะรายงานต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อขอให้ผู้บริหารท้องถิ่นหรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นสอบสวน หรือรวบรวมพยานหลักฐานแทนก็ได้ โดยกำหนด

ประเด็นหรือข้อสำคัญที่จะต้องสอบสวนไปให้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขอให้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานนั้นเลือกพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่อยู่ในบังคับบัญชาตามที่เห็นสมควรอย่างน้อยอีก ๒ คน มาร่วมเป็นคณะกรรมการสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการสอบสวนมีฐานะเป็นคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรฐานทั่วไปในทุกประการ

๒๖. การแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติม

การแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติม แบ่งออกเป็น ๔ ระยะ คือ

(๑) ก่อนการสอบสวนแล้วเสร็จ

(๒) ก่อนเสนอสำนวนการสอบสวน

(๓) หลังเสนอสำนวนการสอบสวนแล้ว

(๔) ภายหลังจากรายงานการดำเนินการทางวินัยต่อ ก.จังหวัด

การแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติมดังกล่าว แยกอธิบายได้ ดังนี้

(๑) การแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติมก่อนการสอบสวนแล้วเสร็จ

ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจง หรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาไว้แล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม หรือขอให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสอบสวนก่อนการสอบสวนแล้วเสร็จ

เมื่อการสอบสวนแล้วเสร็จและยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นคนใหม่ ตามข้อ ๕๖ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย ผู้ถูกกล่าวหาจะยื่นคำชี้แจงต่อบุคคลดังกล่าวก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้รับคำชี้แจงนั้นรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(๒) การแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติมก่อนเสนอสำนวนการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ ๔๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยเสร็จแล้ว ก่อนเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บริหารท้องถิ่นตามข้อ ๕๘ ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าจำเป็นจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ให้ดำเนินการได้ ถ้าพยานหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมมานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนสรุปพยานหลักฐานดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้เฉพาะพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนข้อกล่าวหา นั้น ทั้งนี้ ให้นำข้อ ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๓) การแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติมหลังเสนอสำนวนการสอบสวนแล้ว

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นสมควรให้สอบสวนเพิ่มเติมประการใดให้กำหนดประเด็น พร้อมทั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้คณะกรรมการสอบสวนคณะเดิม เพื่อดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมไม่อาจทำการสอบสวนได้ หรือผู้บริหารท้องถิ่นเห็นเป็นการสมควร ผู้บริหารท้องถิ่นจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะใหม่ขึ้นทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้นำข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เมื่อสอบสวนเสร็จแล้วให้ส่งพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนเพิ่มเติมไปให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งสอบสวนเพิ่มเติมโดยไม่ต้องทำความเข้าใจ

(๔) การแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติมภายหลังการรายงานการดำเนินการทางวินัย ต่อ ก. จังหวัด ซึ่งแยกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

๒. กรณีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง

๑. กรณีการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ (๓) หลังเสนอสำนวนการสอบสวนแล้ว

๒. กรณีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง

เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการทางวินัย หรือพิจารณาลงความเห็นให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการในเรื่องใด ถ้าคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลพนักงานส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ ก็ให้ ก.จังหวัด มีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบไปให้ผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วย

ในการสอบสวนเพิ่มเติมถ้า ก.จังหวัดพิจารณาเห็นเป็นการสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องถิ่น หรืออยู่นอกอำนาจของ ก.จังหวัดก็ให้ ก.จังหวัด กำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นไปให้ผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อขอให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นทำการสอบสวนแทนได้ และให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นมีอำนาจหน้าที่ตามข้อ ๒๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย ฯ โดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นส่งประเด็นหรือข้อสำคัญตามมติ ก.จังหวัดไปเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนหรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานดำเนินการ ในเรื่องเกี่ยวกับกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดอย่างร้ายแรง ก็ให้นำหลักการสอบสวนพิจารณามาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒๗. การดำเนินการทางวินัยผู้ออกจากราชการไปแล้ว

พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำ หรือละเว้นกระทำการใดที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการ หรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว เว้นแต่ออกจากราชการเพราะตาย ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาดำเนินการทางวินัยต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ เว้นแต่กรณีที่ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยที่จะต้องลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ก็ให้งดโทษเสีย

๒๘. การขยายเวลาการสอบสวน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาได้ ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการได้ไม่เกินสองครั้ง ๆ ละไม่เกิน ๓๐ วัน

การขยายเวลาการสอบสวนต้องทำเป็นบันทึกตามตัวอย่างหน้าถัดไป การสอบสวนเรื่องใดที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน ให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงานเหตุให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอ ก.จังหวัด

(ตัวอย่าง)
บันทึกขยายเวลาการสอบสวนครั้งที่ ๑

(สถานที่บันทึก).....

วันที่.....

ตามคำสั่ง.....ที่...../.....ลงวันที่.....แต่งตั้งข้าพเจ้าผู้มีนามข้าง

ทำนี้เป็นคณะกรรมการทำการสอบสวน.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งมีกรณีต้องหาว่า
กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งเมื่อวันที่.....บัดนี้ การสอบสวน
ครบ ๑๒๐ วัน ในวันที่.....

ดังนั้น จึงขยายเวลาการสอบออกไปอีก ๓๐ วัน นับแต่วันที่.....ถึง
วันที่.....

จึงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....ประธาน

ลงชื่อ.....กรรมการ

ลงชื่อ.....กรรมการและเลขานุการ

เมื่อขยายเวลาการสอบสวนครั้งแรกแล้วการสอบสวนก็ยังไม่แล้วเสร็จ ก็ขยายเวลาครั้งที่ ๒
ได้อีก ๓๐ วัน โดยบันทึกขยายเวลาในทำนองเดียวกัน

เมื่อขยายเวลาครบ ๒ ครั้ง หรือเมื่อระยะเวลาการสอบสวนครบ ๑๘๐ วันแล้ว การสอบสวน
เรื่องใดที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงานเหตุให้
ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอ ก. จังหวัดทราบเพื่อติดตามเร่งรัดการสอบสวนต่อไป

๒๙. การทำรายงานการสอบสวน

ข้อ ๕๗ กำหนดว่า

“เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ แล้วเสร็จแล้ว ให้ประชุมพิจารณา

ลงมติ ดังนี้

(๑) ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าผิด เป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามข้อใดและ
ควรได้รับโทษสถานใด

(๒) ผู้ถูกกล่าวหาหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องใน
หน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไป
เกี่ยวกับการให้ออกจากราชการหรือไม่ อย่างไร

(๓) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง
แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการ
เสียหายแก่ราชการตามข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร”

ข้อ ๕๔ กำหนดว่า เมื่อได้ประชุมพิจารณาลงมติตามข้อ ๕๗ แล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนทำรายงานการสอบสวนซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๖ เสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วย

รายงานการสอบสวนอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่ามีอย่างใดบ้าง ในกรณีที่ไม่ได้สอบสวนพยานตามข้อ ๕๔ และข้อ ๕๐ ให้รายงานเหตุที่ไม่ได้สอบสวนนั้นให้ปรากฏไว้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพ ให้บันทึกเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) ไว้ด้วย

(๒) วิจัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้าง

ข้อกล่าวหา

(๓) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร ถ้าผิดเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามข้อใด และควรได้รับโทษสถานใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการหรือไม่อย่างไร หรือมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะพึงลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการตามข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำรายงานการสอบสวนแล้ว ให้เสนอสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งสารบาญต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และให้ถือว่าการสอบสวนแล้วเสร็จ

ในการทำรายงานการสอบสวนนั้น คณะกรรมการสอบสวนจะต้องดำเนินการในสาระสำคัญบางประการ ดังนี้

ก. ประชุมปรึกษา

ในการประชุมปรึกษาของคณะกรรมการสอบสวน เพื่อสรุปผลการสอบสวนและพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยหรือไม่ จะต้องมีการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และไม่น้อยกว่า ๓ คน และประธานกรรมการต้องอยู่ร่วมประชุม เว้นแต่ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการต่างท้องที่ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนที่เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ต้องมีคะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด ส่วนความเห็นว่าการทำความผิดวินัยไม่ถึงขั้นร้ายแรง หรือมีมลทินหรือมัวหมอง ถือเสียงข้างมากของกรรมการที่มาประชุม ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข. สรุปข้อเท็จจริงและวิจัยเปรียบเทียบพยานหลักฐาน

การสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน คือการสรุปว่า จากการสอบสวนเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้น ข้อเท็จจริงได้ความว่าอย่างไร คณะกรรมการสอบสวนฟังข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ทำหรือได้ทำอะไร และทำอะไรบ้างในเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้น โดยวิจัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาและที่หักล้างข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ว่าควรรับฟังพยานหลักฐานฝ่ายใด เพียงใด โดยอาศัยเหตุผลอย่างไร

ในกรณีที่ไม่ได้สอบสวนพยานเพราะพยานไม่มาหรือไม่ยอมให้ถ้อยคำ หรือเรียกพยานไม่ได้ ภายในเวลาอันสมควร หรือจะล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ ต้องรายงานเหตุผลที่ไม่ได้สอบสวนนั้นไว้ด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพให้รายงานไว้ด้วยว่ารับสารภาพ เพราะจำนนต่อหลักฐาน หรือเพราะเหตุใด เพื่อประโยชน์อย่างใดของผู้ถูกกล่าวหา

ข้อเท็จจริงที่จะนำมาสรุป

ข้อเท็จจริงที่จะนำมาสรุปทำรายงานการสอบสวนนั้น มีวิธีการที่จะเข้าสู่สำนวนการสอบสวนหรือสู่การพิจารณาได้ ๕ ทาง คือ

- (๑) โดยพยานหลักฐาน
- (๒) โดยข้อสันนิษฐาน
- (๓) โดยผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณารับรู้เอง
- (๔) โดยผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณาตรวจเห็นเอง
- (๕) โดยผู้ถูกกล่าวหา

ทั้งนี้ แต่ละทางจะพียงนำมาสู่การพิจารณาและรับฟังได้เพียงใดหรือไม่ นั้น มีหลักและรายละเอียดที่ควรคำนึงบางประการ ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่มาสู่การพิจารณาโดยพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานที่จะนำมาสู่การพิจารณานั้น อาจเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ พยานหลักฐานต่างๆ ที่นำมาพิจารณาฟังข้อเท็จจริงนั้น อาจแบ่งตามน้ำหนักที่จะฟังรับฟังได้เป็นหลายประเภท ดังนี้

(ก) พยานชั้นหนึ่ง และ พยานชั้นสอง

พยานชั้นหนึ่ง ได้แก่ พยานหลักฐานที่ดีที่สุดที่จะพียงมีในกรณีนั้น

พยานชั้นสอง ได้แก่ พยานหลักฐานอื่นที่ยังไม่ดีที่สุดที่จะพียงมีในกรณีนั้น ซึ่งแม้จะบ่งชี้ว่าข้อเท็จจริงเช่นนี้ได้มีอยู่ ก็ต้องนับเป็นพยานชั้นสอง

พยานชั้นหนึ่ง เป็นพยานที่ฟังรับฟังได้ดีกว่าพยานชั้นสอง ส่วนพยานชั้นสอง แม้จะบ่งชี้ว่าข้อเท็จจริงเช่นนี้ได้มีอยู่ ก็มีน้ำหนักในการรับฟังน้อยกว่าพยานชั้นหนึ่ง ตัวอย่างเช่น หนังสือสัญญา มีผู้ลงนามเป็นพยานไว้ในหนังสือนั้น ผู้ที่มีชื่อลงนามนั้นเป็นพยานชั้นหนึ่ง ส่วนบุคคลอื่นที่ให้การว่าได้เคยเห็นและจำลายมือชื่อคู่สัญญานั้นได้ เป็นพยานชั้นสอง

ในระหว่างพยานเอกสารกับพยานบุคคลนั้น ต่างก็อาจเป็นพยานชั้นหนึ่ง และพยานชั้นสองของกันและกันได้ แล้วแต่ว่าเมื่อใดอันใดจะเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด แต่สำหรับกรณีที่กฎหมายบังคับไว้ว่าต้องมีพยานหลักฐานเป็นหนังสือ ย่อมจะต้องถือว่าพยานเอกสารเป็นพยานชั้นหนึ่ง

ในระหว่างพยานเอกสารด้วยกันต้องถือว่าต้นฉบับเอกสารเป็นพยานชั้นหนึ่ง ส่วนสำเนาเอกสารเป็นพยานชั้นสอง

พยานชั้นสอง แม้จะมีน้ำหนักน้อย แต่ก็มิใช่ว่าจะรับฟังไม่ได้ ย่อมอยู่ในดุลพินิจของผู้พิจารณาในการชั่งน้ำหนักคำพยานที่จะรับฟังเพียงใดหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ถ้าจะนำพยานชั้นสองมาสอบหรือมาพิจารณารับฟัง ควรแสดงเหตุให้ปรากฏไว้ว่า พยานหลักฐานชั้นหนึ่งในกรณีนั้นไม่สามารถนำมาสอบได้เพราะเหตุสุดวิสัย เช่น ต้นฉบับเอกสารหาไม่ได้เพราะสูญหาย หรือถูกทำลาย หรือไม่สามารถนำมาได้โดยประการอื่น

(ข) พยานโดยตรงและพยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อมกรณี

พยานโดยตรง หมายถึง พยานหลักฐานใดๆ ที่ระบุว่าข้อเท็จจริงเช่นนั้นได้มีอยู่ โดยไม่ต้องไปค้นหาเหตุผลสนับสนุนอย่างใดต่อไปอีก

พยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อม หมายถึง พยานที่ไม่ระบุโดยตรงว่า ข้อเท็จจริงเป็นเช่นนั้น แต่มีเหตุผลหรือพฤติการณ์เชื่อมโยงพอจะเชื่อได้ว่า ข้อเท็จจริงควรจะเป็นเช่นนั้น

ตัวอย่าง เช่น ในกรณี ก.รับเงินจาก ข. ผู้ที่เห็นเหตุการณ์ในขณะที่ ก.กำลังรับเงินจาก ข. อยู่ นั้นเป็นพยานโดยตรง ส่วนผู้ที่เห็นเพียง ก. เดินถือเงินมาจากบริเวณใกล้เคียงกับที่ ข. ยืน อยู่ นั้นเป็นพยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อม

กล่าวโดยทั่วไป พยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อมนั้น ใช้ประกอบพยานโดยตรงให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้นได้ หรืออาจรับฟังข้อเท็จจริง โดยอาศัยพยานแวดล้อมแต่อย่างเดียวยกก็ได้ ถ้าพยานนั้นบ่งชี้โดยแน่นอน ไม่มีทางจะคิดได้ว่าข้อเท็จจริงอาจเป็นอย่างอื่น นอกจากนั้นยังอาจรับฟังพยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อมเพื่อชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่ายว่าฝ่ายใดจะดีกว่ากัน หรือรับฟังเพื่อแย้งพยานโดยตรงที่ปราศจากเหตุผล

(ค) ประจักษ์พยานและพยานบอกเล่า

ประจักษ์พยาน คือ พยานที่รับรู้ได้เห็นข้อเท็จจริงอันนั้นมาด้วยตัวเอง

พยานบอกเล่า คือ พยานที่มีรับรู้เห็นข้อเท็จจริงนั้นมาด้วยตัวเอง หากแต่ได้ยินได้ฟังผู้อื่นเขาเล่าถึงข้อเท็จจริงนั้นมาอีกทอดหนึ่ง หรือหลายทอด

ประจักษ์พยานย่อมมีน้ำหนักดีกว่าพยานบอกเล่า พยานบอกเล่านั้นโดยทั่วไปรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ แต่ก็มิใช่อยกเว้นอยู่มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจใช้เป็นพยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อมประกอบพยานหลักฐานอื่นให้มีน้ำหนักขึ้นได้ แต่การฟังพยานบอกเล่าต้องฟังด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง

ในกรณีวินิจฉัยว่า พยานใดรับฟังได้เพียงใด ต้องมีการชั่งน้ำหนักพยาน การชั่งน้ำหนักพยานว่าจะฟังรับฟังได้เพียงใดนั้น ต้องคำนึงถึงประเภทของพยานดังกล่าวข้างต้น คือคำนึงถึงว่าเป็นพยานชั้นหนึ่งหรือพยานชั้นสอง เป็นพยานโดยตรงหรือพยานแวดล้อม เป็นประจักษ์พยานหรือพยานบอกเล่า

อย่างไรก็ดี พยานต่อไปนี้ ถือกันว่าเป็นพยานที่มีน้ำหนักมาก คือ

- พยานที่ไม่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือซึ่งน่าจะเป็นกลาง
- พยานที่มีเหตุผลเชื่อมโยงกัน
- พยานที่มีพยานแวดล้อมประกอบ
- พยานคู่ คือพยานที่ให้การตรงกันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
- พยานร่วม คือพยานที่ให้การเป็นพยานสำหรับทั้ง ๒ ฝ่าย
- พยานเอกสาร
- วัตถุพยาน

ส่วนพยานต่อไปนี้ ถือกันว่าเป็นพยานที่มีน้ำหนักน้อย คือ

- พยานที่ไม่อยู่กับร่องกับรอย คือให้การหลายครั้งมีสาระสำคัญไม่ตรงกัน
- พยานที่มีสาเหตุโกรธเคืองกับคู่กรณี ถ้าไม่มีพยานอื่นอีกเลย น้ำหนักคำ

พยานนั้นก็น้อย แต่ถ้าสาเหตุโกรธเคืองถึงแม้จะมีก็เล็กน้อยหรือเป็นเวลานานมาแล้ว คำพยานนั้นก็อาจจะมีน้ำหนักขึ้นบ้าง

- พยานที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฝ่ายที่ได้ประโยชน์จากคำพยานนั้น เช่น พ่อ-ลูก, แม่-ลูก, พี่-เมีย โดยปกติมักจะเบิกความช่วยกัน ถ้าไม่มีพยานอื่นมาประกอบทำให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นแล้ว น้ำหนักคำพยานนั้นก็จะมีน้อย

- พยานเดี่ยว คือ พยานที่เห็นเหตุการณ์หรือได้ยินคนเดียว หรือเห็นเหตุการณ์คนละครั้ง ซึ่งไม่ใช่เวลาเดียวกัน พยานเช่นนี้มีน้ำหนักน้อย แต่อย่างไรก็ตามพยานเดี่ยวยังมีไว้จะรับฟังไม่ได้เสียทีเดียว แม้จะเป็นพยานเดี่ยวแต่ถ้ามีเหตุผลเชื่อมโยงกันดีก็ฟังได้เหมือนกัน เช่น ข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา คำของผู้เสียหายแม้เพียงคนเดียว แต่มีเหตุผลอื่นแวดล้อม ก็ฟังลงโทษได้

- พยานที่ให้การแตกต่างกัน ตามหลักธรรมดาแล้ว คนที่อยู่ในที่เดียวกัน มองเห็นในขณะเดียวกัน หรือได้ยินด้วยกัน ควรจะแลเห็นหรือได้ยินเหมือนกัน หากให้การในสาระสำคัญไม่เหมือนกันแล้ว ก็ไม่น่ารับฟัง แต่ถ้าให้การแตกต่างกันในข้อที่ไม่ใช่สาระสำคัญก็พอจะรับฟังได้

- คำพยานที่ไม่สมเหตุสมผล เช่น ขัดต่อเหตุผลธรรมดา น้ำหนักคำพยานนั้นก็จะมีน้อย เช่น ให้การว่า เห็นผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในที่เกิดเหตุ จำหน้าได้ ทั้งๆ ที่เป็นเวลากลางคืนเดือนมืด มองในระยะไกล

- คำขัดท้อของผู้ถูกกล่าวหาด้วยกัน ไม่มีน้ำหนักพอที่จะรับฟัง

- พยานบอกเล่า คือ พยานที่มีรู้ได้เห็นหรือได้ยินด้วยตนเองโดยตรง แต่ได้ยินคนอื่นเขามาเล่าให้ฟังอีกชั้นหนึ่งมีน้ำหนักน้อย แต่ก็มิใช่ว่าจะไม่มีน้ำหนักเสียเลย ยังอาจใช้เป็นพยานเหตุผลหรือพยานแวดล้อมกรณีประกอบพยานหลักฐานอื่นให้มีน้ำหนักขึ้นได้ หรือหากคำบอกเล่านั้นสมเหตุสมผล และมีพยานแวดล้อมกรณีอื่นสนับสนุนพอก็อาจรับฟังได้ แต่การฟังพยานบอกเล่า ต้องฟังด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง

(๒) ข้อเท็จจริงที่มาสู่การพิจารณาโดยข้อสันนิษฐาน

โดยปกติข้อสันนิษฐาน ไม่ฟังนำมาเป็นข้อเท็จจริงที่จะรับฟังประกอบการพิจารณาทางวินัย แต่ถ้ามีกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป กฎ ระเบียบ หรือแบบธรรมเนียม (เช่น โดยมติคณะรัฐมนตรี หรือมติ ก.พ. ซึ่งได้แจ้งให้ทราบทั่วกันเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติแล้ว) ว่าให้ถือว่าหรือสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ถ้ากรณีอย่างนั้น ข้อเท็จจริงต้องเป็นเช่นนั้น เช่นนี้ก็ใช้ข้อสันนิษฐานนั้นฟังเป็นข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาทางวินัยได้ ซึ่งกรณีเช่นนั้น ตกเป็นหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาที่จะนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานนั้น ถ้านำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานนั้นไม่ได้ ก็ต้องฟังข้อเท็จจริงตามข้อสันนิษฐานนั้น

ตัวอย่าง เช่น กฎหมายอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้อยู่ในวงการพนันเป็นผู้ร่วมเล่นการพนันด้วย อย่างนี้ในทางวินัยก็ถือเอาข้อสันนิษฐานนั้นมาฟังเป็นข้อเท็จจริงได้ เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาจะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้ร่วมเล่นการพนัน หรือ

ตัวอย่าง เช่น มีมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรี ฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๘๙/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๙๗ กำหนดไว้ว่า ข้าราชการผู้มีหน้าที่ปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่ง จะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนข้อบังคับอันตนจำต้องปฏิบัติและอยู่ในหน้าที่ของตนมิได้ การที่ข้าราชการปฏิบัติงานไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนก็ดี หรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนก็ดี ให้ถือว่าผิดวินัยหรือย่อสมรรถภาพ แล้วแต่กรณี เช่นนี้ ก็เท่ากับว่า คณะรัฐมนตรีให้สันนิษฐานในข้อเท็จจริงไว้ก่อนว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเรื่องใดต้องรู้กฎหมายและระเบียบในเรื่องนั้น ฉะนั้น คณะกรรมการสอบสวนจึงไม่ต้องหาพยานหลักฐานมายืนยันว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รู้กฎหมายและระเบียบในเรื่องนั้นแล้ว ถือข้อสันนิษฐานนั้นเป็นข้อเท็จจริงได้เลย เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาจะนำสืบพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้จริงๆ เช่น กฎหมายเพิ่งออกใหม่ตนยังไม่ได้รับราชกิจจานุเบกษาที่ประกาศกฎหมายใหม่ในเรื่องนั้น เป็นต้น

(๓) ข้อเท็จจริงที่มาสู่การพิจารณาโดยผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณารับรู้เอง

ข้อเท็จจริงที่ผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณารับรู้เองได้โดยไม่ต้องอ้างพยานหลักฐาน คือข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไปหรือซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้ เช่น

(ก) ถ้อยคำภาษาไทยหรือภาษาอื่นที่เป็นที่เข้าใจกันอยู่ทั่วไป ผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณานำมาพิจารณาวินิจฉัยเองได้โดยไม่ต้องนำผู้เชี่ยวชาญมาแปลหรือมาอธิบายอีก เช่น พ่อค้าลงบัญชีว่าจ่ายค่า “เก่าเจี้ยะ” เป็นที่เข้าใจกันอยู่ทั่วไปว่า หมายถึงให้เงินแก่เจ้าหน้าที่ ผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณารับรู้เองได้โดยไม่ต้องนำพยานมาสืบประกอบอีกว่าแปลว่าอะไร แต่ถ้าเป็นคำที่รู้จักกันเฉพาะหมู่เฉพาะเหล่าอาจจะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญอธิบายความประกอบ

(ข) ธรรมเนียมประเพณีซึ่งเป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไป เช่น ความรังเกียจของสังคมต่อการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาที่จะถือว่าเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงเพียงใดหรือไม่ เป็นข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไป คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้พิจารณาย่อมพิจารณาได้โดยไม่ต้องอาศัยคำพยานอย่างไรก็ดี ถ้าเป็นธรรมเนียมประเพณีเฉพาะท้องถิ่นซึ่งไม่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป ก็ควรนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบให้เห็นว่ามีธรรมเนียมประเพณีเฉพาะท้องถิ่นเช่นนั้น

(ค) กิจกรรมความเป็นไปของบ้านเมือง เช่น นโยบายของรัฐบาล ใครเป็นรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีในระยะใด ดังนี้ ได้มีประกาศเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไป ผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณาย่อมรับรู้เองโดยไม่ต้องอ้างพยานหลักฐาน

(ง) สิ่งธรรมดาตามธรรมชาติ เช่น หนาวนกลางวันยาว หน้าหนาวกลางวันสั้น ระยะเวลาที่บุคคลธรรมดาจะต้องใช้ในการเดินทางด้วยเท้า ด้วยม้า ด้วยรถยนต์ หรือด้วยเครื่องบิน ในระยะทางที่กล่าวอ้าง ภูมิประเทศของท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศเหล่านี้ ผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณาย่อมรับรู้เองได้โดยไม่ต้องอ้างพยานหลักฐาน

(๔) ข้อเท็จจริงที่มาสู่การพิจารณาโดยผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณาตรวจเห็นเอง

สิ่งที่จะเข้ามาเป็นข้อเท็จจริงในสำนวนโดยการตรวจเห็นเองของผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณานั้น อาจมีได้โดยผู้ถูกกล่าวหาอ้าง หรือผู้เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นอ้าง หรือผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณาได้ทำการตรวจเห็นเองก็ได้ เช่น รู้ลักษณะของผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน รูปร่างขนาดแผล ลักษณะวัตถุที่ใช้เป็นพยานหลักฐานหรือเหตุการณ์ใดๆ ที่ปรากฏต่อหน้าผู้สอบสวนหรือผู้พิจารณาในเวลาสอบสวนหรือพิจารณา เป็นต้น

(๕) ข้อเท็จจริงที่มาสู่การพิจารณาโดยผู้ถูกกล่าวหารับ

ถ้าผู้ถูกกล่าวหาได้แจ้งไว้ในชั้นสืบสวนหรือในชั้นใดๆ รับในข้อเท็จจริงอันใด ก็นำข้อเท็จจริงอันนั้นมาสู่การพิจารณาได้

การฟังข้อเท็จจริง

การฟังข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ทำหรือได้ทำอะไร และทำอย่างไรบ้างในเรื่องที่กล่าวหา นั้น คณะกรรมการสอบสวนจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เข้ามาสู่สำนวนการสอบสวนโดยทางต่างๆ ๕ ทางดังกล่าวข้างต้น ไม่ควรนำเอาข้อเท็จจริงนอกสำนวนการสอบสวนมาพิจารณารับฟัง

ข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการสอบสวนรวบรวมเข้ามาในสำนวนนั้น อาจจะมีทั้ง ข้อเท็จจริง และ ข้อจริง เรื่องใดมีแต่ ข้อจริง รับกันโดนตลอดก็ง่ายต่อการสรุปและทำความเข้าใจ เรื่องใดมี ข้อเท็จ และ ข้อจริง ปะปนกันอยู่มาก จะต้องวินิจฉัยซึ่งนำหนักพยานแยกแยะว่าอะไรเท็จ อะไรจริง โดยอาศัยเหตุผลประกอบการพิจารณารับฟัง ในการพิจารณาควรแยกพิจารณาแต่ละประเด็นในแต่ละข้อหาเป็นข้อๆ ไป ข้อไหน

สำคัญที่สุดควรพิจารณาวินิจฉัยก่อน ถ้าข้อสำคัญฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดอาจจะไม่จำเป็นต้องพิจารณาข้อปลีกย่อยอื่น ๆ ก็ได้

การวินิจฉัยประเด็นต่างๆ ในเบื้องต้นต้อง ฟังพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักมากก่อน เช่น พยานชั้นหนึ่ง พยานโดยตรง ประจักษ์พยาน และพยานที่มีน้ำหนักอื่น ดังกล่าวแล้วข้างต้น ถ้าไม่มีพยานที่มีน้ำหนักดังกล่าวจึงจะพิจารณาฟังพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อยรองลงมา ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลและพฤติการณ์แวดล้อมเข้าร่องเข้ารอยสอดคล้องต้องกันให้พอฟังได้

นอกจากการเลือกฟังพยานดังกล่าวแล้ว ยังต้อง ชั่งน้ำหนักคำพยาน แต่ละปากว่าพอจะเชื่อถือคำพยานนั้นๆ ได้เพียงใด ซึ่งมีหลักเกณฑ์อยู่ว่าควรรับฟังคำพยานที่ให้การสมเหตุสมผลในสภาพปกติวิสัยที่คนธรรมดาเขาทำกัน ถ้าไม่สมเหตุสมผลก็ไม่ควรรับฟัง เป็นการยากที่จะอธิบายว่าอย่างไรถือว่าสมเหตุสมผล อย่างไรถือว่าไม่สมเหตุสมผล ทั้งนี้จะต้องอาศัยประสบการณ์ความรอบรู้ และสามัญสำนึกของผู้พิจารณา อย่างไรก็ดี หลักในการชั่งน้ำหนักคำพยานที่พอจะมีอยู่บ้างก็ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในตอนที่ว่าด้วยข้อเท็จจริงที่มาสู่การพิจารณาโดยพยานหลักฐาน

ค. แสดงความเห็นว่าคุณกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างไรหรือไม่

การแสดงความเห็นว่าคุณกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างไรหรือไม่ เป็นการพิจารณาปรับข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนว่าจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน คณะกรรมการสอบสวนฟังว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างไรหรือไม่ ถ้ากระทำผิดเป็นความผิดในกรณีใด ตามข้อใด

การพิจารณาปรับข้อเท็จจริงกับข้อว่าด้วยการกระทำผิดวินัยเป็นขั้นตอนที่ต้องกระทำภายหลังที่ได้พิจารณาสรุปข้อเท็จจริงแล้ว และฟังพิจารณาทุกข้อว่าด้วยการทำความผิดที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าการกระทำนั้นเกี่ยวข้อง กล่าวคือ ต้องพิจารณาโดยละเอียดทุกแง่มุม

ในการที่คณะกรรมการสอบสวนจะสามารถพิจารณาปรับข้อเท็จจริงกับข้อว่าด้วยการกระทำนั้น คณะกรรมการสอบสวนต้องทราบองค์ประกอบของความผิดในข้อนั้นๆ และต้องสามารถให้เหตุผลด้วย และในกรณีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีความหมายไม่เป็นการเฉพาะเจาะจง เช่น “การประพฤติชั่ว” เป็นต้น จะต้องให้เหตุผลให้เด่นชัดที่สุด ฟังระลึกเสมอว่าความบริสุทธิ์ยุติธรรมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามทางสอบสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีพยานหลักฐานและเหตุผลสนับสนุน และพยานหลักฐานและเหตุผลเท่านั้นที่จะเป็นหลักประกันความพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถูกกล่าวหา ฉะนั้น การพิจารณาวินิจฉัยว่าคุณกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างไรหรือไม่ จึงต้องอ้างข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามทางสอบสวนซึ่งมีพยานหลักฐานสนับสนุนและให้เหตุผลประกอบให้เพียงพอ

การทำความเข้าใจ ฟังใช้วิธีการนำเอาข้อเท็จจริงเข้าปรับกับบทความผิดที่การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาอาจเข้าหลักเกณฑ์องค์ประกอบของความผิดนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แล้ววินิจฉัยให้เหตุผลไปว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดตามข้อนั้น ๆ หรือไม่ เพราะเหตุใด และกระทำเช่นนี้ทุกข้อที่เข้าสู่การพิจารณาการปรับบทความผิดโดยวิธีนี้จะทำให้การทำความเข้าใจเป็นไปโดยละเอียดทุกแง่มุม ไม่เฉพาะแต่ความผิดที่เห็นว่าต้องตามข้อเท็จจริงที่คุณกล่าวหาได้กระทำนั้นเท่านั้น การทำความเข้าใจโดยวิธีดังกล่าว จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดของผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) ผู้พิจารณา และทำให้การพิจารณาดำเนินการในทางวินัยรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งความรวดเร็วของการดำเนินการทางวินัยนี้เป็นเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการดำเนินการทางวินัย

การทำความเข้าใจกับข้อเท็จจริงกับบทความผิดควรพิจารณาตามลำดับโครงสร้างของความผิดทางวินัย ซึ่งมีลำดับดังนี้

(๑) การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาจะต้องตามที่กฎหมาย หรือมาตรฐานทั่วไปบัญญัติหรือกำหนดว่าเป็นความผิดทางวินัยหรือไม่

(๒) การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผู้ถูกกล่าวหาพึงกระทำได้โดยชอบหรือไม่

(๓) ผู้ถูกกล่าวหาที่กระทำการนั้นเป็นผู้มีความสามารถรู้ผิดชอบในการกระทำนั้นหรือไม่

การทำรายงานการสอบสวนในชั้นปรับบทความผิด ควรต้องวินิจฉัยไปตามลำดับของโครงสร้างดังกล่าว คือต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้นว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาจะต้องตามที่มาตรฐานทั่วไปกำหนดว่าเป็นความผิดทางวินัยหรือไม่ เช่น กล่าวหาว่าละทิ้งหน้าที่เวรเฝ้าที่ทำการเพื่อป้องกันอัคคีภัย ข้อเท็จจริงตามทางสอบสวนฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้อยู่ในที่ทำการในขณะที่ไฟไหม้จริง ซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องตามที่มาตรฐานทั่วไปกำหนดว่าเป็นความผิดทางวินัย คณะกรรมการสอบสวนก็ต้องทำความเข้าใจต่อไปว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการกระทำที่ผู้ถูกกล่าวหาพึงกระทำได้โดยชอบหรือไม่ ถ้าข้อเท็จจริงตามทางสอบสวนได้ความว่า เหตุที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้อยู่เฝ้าที่ทำการเพราะถูกผู้บังคับบัญชาเรียกไปใช้ราชการในทางอื่น อย่างนี้ ผู้ถูกกล่าวหาที่กระทำได้โดยชอบ ไม่ควรจะมีควมผิด แต่ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำไปโดยไม่มีเหตุผลที่อ้างได้โดยชอบ คณะกรรมการสอบสวนก็ควรจะต้องทำความเข้าใจต่อไปว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำเช่นนั้น เพราะเกิดความผิดปกติทางสมองหรือจิตใจจนไม่สามารถจะควบคุมตนเองได้ แม้จะฟังว่ากระทำผิดก็อาจไม่ต้องลงโทษหรือลงโทษเพียงสถานเบา ดังนี้เป็นต้น

ง. เสนอแนะโทษที่ควรได้รับ

การเสนอแนะโทษและระดับโทษที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหา จะต้องกระทำเมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดทางวินัย ซึ่งอาจเป็นฐานเดียวหรือหลายฐานหรือหลายกระทงก็ได้ โทษและระดับโทษที่เสนอแนะให้ลงแก่ผู้ถูกกล่าวหาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลจากพยานหลักฐานที่ได้สอบสวนรวบรวมไว้แล้ว ซึ่งต้องมีความเป็นภาวะวิสัย มิใช่อัตติวิสัย และควรคำนึงถึงระดับโทษตามที่มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย และที่คณะรัฐมนตรี หรือ ก.พ. ได้มีมติกำหนดเป็นหลักปฏิบัติไว้ รวมทั้งระดับโทษที่เคยลงแก่ผู้ทำผิดอย่างเดียวกันมาแล้วด้วย ทั้งนี้ ข้อเสนอดังกล่าวควรรวมทั้งข้อเสนอในการลดหย่อนโทษหรือยกโทษ แล้วแต่กรณีด้วย

หนึ่ง แม้การสอบสวนจะยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดที่จะต้องถูกลงโทษ คณะกรรมการสอบสวนก็ต้องทำรายงานเสนอไว้ด้วยว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้นหรือไม่อย่างไรด้วย เพื่อเสนอสั่งให้ออกจากราชการฐานมีมลทินหรือมัวหมองนั้น

จ. ทำบันทึกรายงานการสอบสวน

เมื่อได้ประชุมพิจารณาลงมติว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าผิดเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามข้อใดและควรได้รับโทษสถานใด หรือผู้ถูกกล่าวหาหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร หรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยั้งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการตามข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไรแล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนทำรายงานการสอบสวนซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๖ เสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน กรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเข้าใจแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วย

(ตัวอย่าง)
รายงานการสอบสวน

แบบ สว.๖

รายงานการสอบสวน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง การสอบสวน.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง / หย่อน
ความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ / บกพร่องในหน้าที่ราชการ / ประพฤติตนไม่เหมาะสม
กับตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เรียน(ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน).....

ตามที่ได้มีคำสั่ง.....(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....ที่...../.....เรื่อง แต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.เพื่อสอบสวน
.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง / หย่อนความ
สามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ / บกพร่องในหน้าที่ราชการ / ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง
หน้าที่ราชการ ในเรื่อง....(เรื่องที่กล่าวหา ถ้ากล่าวหาหลายเรื่องให้ระบุทุกเรื่อง).....นั้น

ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าว เมื่อวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....และคณะกรรมการสอบสวนได้สอบสวนตามหมวด ๔ ว่าด้วยการสอบสวน
ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย เสร็จแล้วจึงขอเสนอ
รายงานการสอบสวนดังต่อไปนี้

๑. มูลกรณีเรื่องนี้ปรากฏขึ้นเนื่องจาก.....(มีผู้ร้องเรียนหรือมีผู้รายงานว่าอย่างไรในกรณีที่ได้มี
การสืบสวนหรือสอบสวนได้ความประการใด ให้ระบุไว้ด้วย).....

๒. คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่กล่าวหาให้.....(ชื่อผู้ถูก
กล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วโดย.....(แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหา
ทราบว่าได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และได้แจ้งโดยวิธีใด).....

๓.(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ถ้อยคำในเบื้องต้นว่า.....
.....(ให้ถ้อยคำในเบื้องต้นว่าอย่างไร หรือไม่ได้ให้ถ้อยคำในเบื้องต้นด้วยเหตุผลอย่างไร)

๔. คณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาแล้ว ได้ความว่า.....
(อธิบายว่าได้รับความอย่างไร ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สอบสวนพยานใดตามข้อ ๔๙ หรือ
งดการสอบสวนพยานหลักฐานใดตามข้อ ๕๐ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และ
ดำเนินการทางวินัย ให้ระบุพยานที่ไม่สอบสวนหรือพยานหลักฐานที่งดสอบสวนนั้น พร้อมทั้งเหตุ
ไฉนด้วย).....

๕. คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้.....
(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐาน
สนับสนุนข้อกล่าวหา ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... โดย.....(อธิบายวิธีการ
แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา).....

๖. คณะกรรมการสอบสวนได้ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือขอให้ถ้อยคำ
หรือขอให้นำสืบแก้ข้อกล่าวหาแล้ว.....(ชื่อผู้ถูกกล่าวหา).....ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา/ใ
ถ้อยคำ / นำสืบแก้ข้อกล่าวหา.....(รายละเอียดเกี่ยวกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือการให้ถ้อย
คำหรือการนำสืบแก้ข้อกล่าวหาว่าอย่างไร และในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวเนื่องจากเหตุผลอย่างไร
และได้นำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยอ้างพยานหลักฐาน ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนตาม
คำขอของผู้ถูกกล่าวหาได้รับความโดยสรุปว่าอย่างไร หรือไม่ได้มีการนำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วยเหตุผลอย่างไร
ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สอบสวนพยานใดตามข้อ ๔๙ หรืองดการสอบสวนพยานหลักฐานใดตาม
ข้อ ๕๐ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ให้ระบุพยานที่ไม่
สอบสวนหรือพยานหลักฐานที่งดสอบสวนพร้อมทั้งเหตุผลไฉนด้วย และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับ
สารภาพให้บันทึกเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) ไฉนด้วย).....

๗. คณะกรรมการสอบสวนได้ประชุมพิจารณาลงมติแล้ว เห็นว่า.....(สรุปข้อเท็จจริง
ที่ได้จากการสอบสวน กำหนดประเด็นและวินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับ

พยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหาว่าจะรับฟังพยานหลักฐานใดได้หรือไม่ เพียงใด โดยอาศัยเหตุผลอย่างไร และผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างไร หรือไม่ ถ้าผิด เป็นความผิดวินัยกรณีใดตามข้อใด และควรได้รับโทษสถานใด หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือไม่ อย่างไร หรือมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการตามข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการหรือไม่ อย่างไร).....

.....
.....
.....
.....

คณะกรรมการสอบสวนจึงขอเสนอสำนวนการสอบสวนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

.....(ลายมือชื่อ).....ประธานกรรมการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการ

(.....)

ฯลฯ

.....(ลายมือชื่อ).....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

.....(ลายมือชื่อ).....ผู้ช่วยเลขานุการ

(.....)

หมายเหตุ ๑. การประชุมพิจารณาลงมติตามข้อ ๕๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่ น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด และให้กรรมการสอบสวนดังกล่าวลง ลายมือชื่อในบันทึกนี้ หากกรรมการสอบสวนคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้ง แนบไว้กับรายงานการสอบสวน

๒. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

๓๐. การทำสารบัญสำนวนการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำรายงานการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้เสนอสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งสารบัญต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และให้ถือว่าการสอบสวนแล้วเสร็จ การทำสารบัญสำนวนการสอบสวน ก็เพื่อให้ทราบว่ามีเอกสารอะไร จำนวนเท่าใด และเป็นการป้องกันเอกสารสูญหาย ดังนี้

(ตัวอย่าง)

สารบัญสำนวนการสอบสวน

เรื่อง (ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา) ต้องหาว่ากระทำความผิดวินัย

ที่	รายการ	หน้า	จำนวน	หมายเหตุ
๑.	สำเนาคำสั่งตั้งกรรมการสอบสวนของ..... ที่...../.....ลงวันที่.....	๑	๑	
๒.	หลักฐานการรับทราบคำสั่งของประธานกรรมการ	๒	๑	
๓.	บันทึกขยายเวลาการสอบสวน	๓	๑	
๔.	หลักฐานการรับทราบคำสั่งของผู้ถูกกล่าวหา	๔	๑	
๕.	รายงานการสอบสวน	๕-๑๔	๑๐	
			
	ฯลฯ			
	รวม	๑-๑๔	๑๔	

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการและเลขานุการ
(.....)

๓๑. กำหนดระยะเวลาการสอบสวน

ข้อ ๔๐ กำหนดว่า

...ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนภายในกำหนดระยะเวลา ดังนี้

(๑) ดำเนินการประชุมตามข้อ ๓๔ และแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาตามข้อ ๔๒ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๒) รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาเท่าที่มีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตาม (๑) แล้วเสร็จ

(๓) แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามข้อ ๔๓ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตาม (๒) แล้วเสร็จ

(๔) รวบรวมพยานหลักฐานของผู้ถูกกล่าวหาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตาม (๓)

(๕) ประชุมพิจารณาลงมติและทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตาม (๔) แล้วเสร็จ

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ได้ ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการ ได้ไม่เกินสองครั้งๆ ละไม่เกินสามสิบวัน

การสอบสวนเรื่องใดที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันให้ประธานกรรมการรายงานเหตุให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นทราบเพื่อติดตามเร่งรัดการสอบสวนต่อไป...

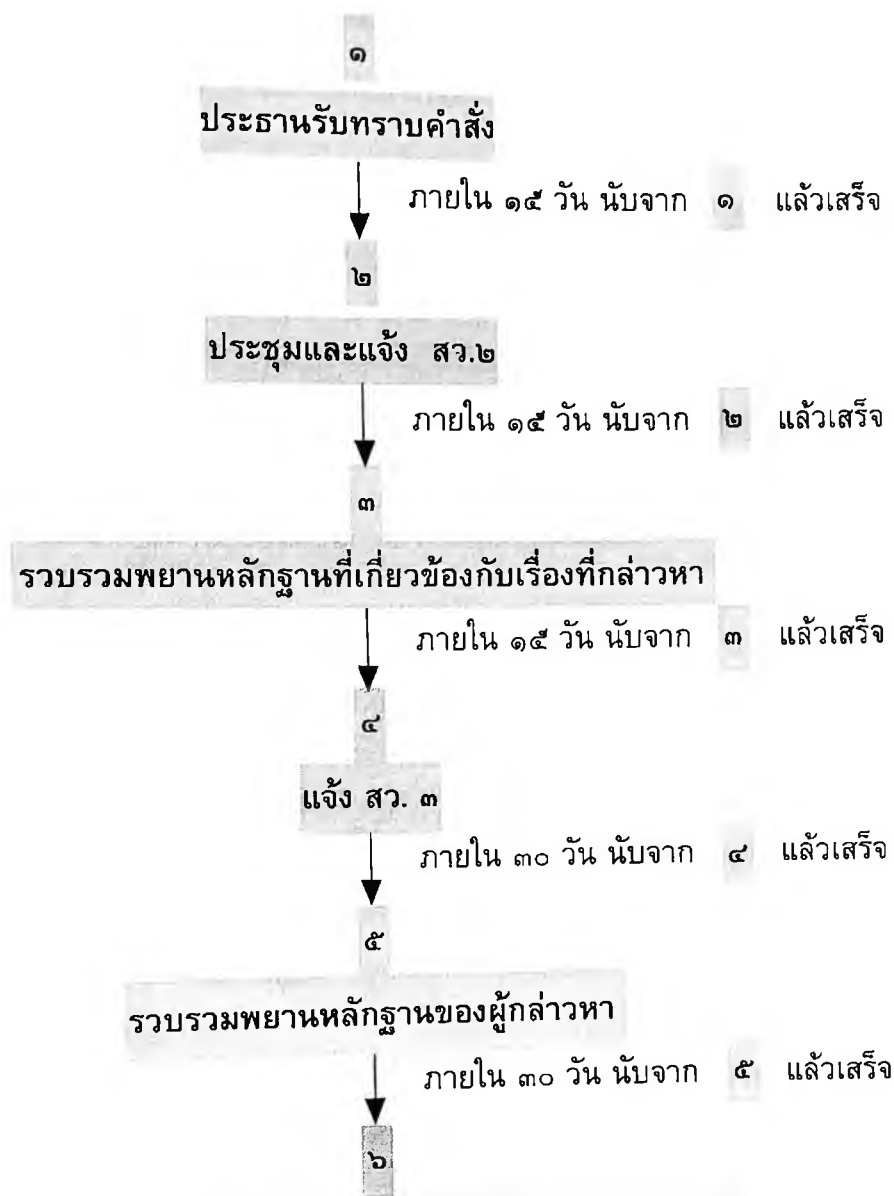
การร่างมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยฯ เพื่อบังคับใช้กับพนักงานส่วนท้องถิ่นได้นำพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎและระเบียบ ก.พ.ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเป็นแม่แบบในการยกร่างซึ่งในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา กำหนดระยะเวลาการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนนับแต่วันที่ประธานกรรมการสอบสวนได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจนถึงขั้นตอนการทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนรวมถึงการขอขยายระยะเวลาการสอบสวนด้วยแล้ว รวมทั้งสิ้น ๒๗๐ วัน ซึ่งบางครั้งอาจก่อให้เกิดความล่าช้าและมีปัญหาในเรื่องการพิจารณาความดีความชอบของพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ถูกดำเนินการทางวินัยได้ คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นทั้ง ๓ องค์กร จึงกำหนดระยะเวลาการสอบสวนให้เหลือเพียง ๑๘๐ วัน ตามขั้นตอน ดังนี้

๑. เมื่อประธานกรรมการสอบสวนได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้วให้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาวางแผนทางการสอบสวน ตลอดทั้งแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา (สว.๒) ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ภายใน ๑๕ วัน

๒. เมื่อประชุมวางแผนทางการสอบสวน ตลอดทั้งแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา (สว.๒) ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วเสร็จ ต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาเท่าที่มีภายใน ๓๐ วัน

๓. เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาเท่าที่มีแล้วเสร็จต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา (สว.๓) ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ภายใน ๑๕ วัน
๔. เมื่อแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา (สว.๓) ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้ว ต้องรวบรวมพยานหลักฐานของผู้ถูกกล่าวหาให้แล้วเสร็จ ภายใน ๓๐ วัน
๕. หลังจากรวบรวมพยานหลักฐานของผู้ถูกกล่าวหาให้แล้วเสร็จ ให้ประชุมพิจารณา ลงมติและทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ภายใน ๓๐ วัน
๖. กรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ระยะเวลาดังกล่าวได้ ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการ ได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง ๆ ละไม่เกิน ๓๐ วัน
๗. การสอบสวนเรื่องใดที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน ให้ประธานกรรมการรายงานเหตุให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) ทราบเพื่อติดตามเร่งรัดการสอบสวนต่อไป

ตารางกำหนดระยะเวลาการสอบสวน

ประชุมลงมติและทำรายงานการสอบสวนตามแบบ สว.๖

เสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

กรณีไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ ภายในกำหนดเวลาแต่ละช่วงดังกล่าวได้ ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวนได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง ๆ ละไม่เกิน ๓๐ วัน

หากการสอบสวนไม่แล้วเสร็จ ภายใน ๑๘๐ วัน ให้ประธานกรรมการรายงานเหตุให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนเพื่อรายงานให้ ก.จังหวัดทราบเพื่อติดตามเร่งรัดการสอบสวนต่อไป

๓๒. การนับระยะเวลา

การนับระยะเวลาตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย นี้ สำหรับเวลาเริ่มต้นให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลาแต่ถ้าเป็นกรณีขยายเวลาให้นับวันต่อจากวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

เดิมเป็นวันเริ่มระยะเวลาที่ขยายออกไป ส่วนเวลาสุดสิ้น ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการ ให้นำวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

๓๓. การดำเนินการของผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอสำนวนการสอบสวนมาแล้วให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตรวจสอบความถูกต้องของสำนวน ดังต่อไปนี้

ในกรณีที่ปรากฏว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่ถูกต้องในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวน ตามข้อ ๓๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย ฯ ให้การสอบสวนทั้งหมดเสียไปในกรณีเช่นนี้ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ให้ถูกต้อง

ในกรณีที่ปรากฏว่าการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้อง ให้การสอบสวนตอนนั้นเสียไปเฉพาะส่วนในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) การประชุมของคณะกรรมการสอบสวนมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม (ข้อ ๓๕ วรรคหนึ่ง)

(๒) การสอบปากคำบุคคลดำเนินการไม่ถูกต้องโดยให้บุคคลอื่นเข้าร่วมทำการสอบสวน กรรมการสอบสวนน้อยกว่ากึ่งหนึ่งในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน กรรมการสอบสวนกระทำการล่อลวง ชูเชิญให้สัญญาหรือกระทำการใดเพื่อจูงใจให้ผู้ถูกกล่าวหาและพยานให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ มีบุคคลอื่นที่มีใช้ทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ที่มีได้รับอนุญาตอยู่ในที่ประชุม การสอบสวนหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่างท้องที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๕๑

ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการใหม่ให้ถูกต้องโดยเร็ว

ในกรณีที่ปรากฏว่าคณะกรรมการสอบสวนไม่เรียกผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา หรือไม่ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา หรือไม่มีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง หรือนัดมาให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามข้อ ๔๓ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้ถูกต้องโดยเร็ว และต้องให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงให้ถ้อยคำ และนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามข้อ ๔๓ ด้วย

ในกรณีที่ปรากฏว่าการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้อง นอกจากที่กล่าวมา ถ้าการสอบสวนตอนนั้นเป็นสาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนแก้ไขหรือดำเนินการตอนนั้นให้ถูกต้องโดยเร็ว แต่ถ้าการสอบสวนตอนนั้นมีใช้สาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ผู้บริหารท้องถิ่นจะสั่งให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องหรือไม่ก็ได้

เมื่อพิจารณาสำนวนดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด หรือไม่มีเหตุที่จะให้ออกจากราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ สมควรยุติเรื่องหรือกระทำความผิดที่ยังไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาสั่งการโดยเร็ว

(๒) กรณีที่จะต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นพิจารณาตามข้อ ๖๘ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยฯ หรือตามข้อ ๔ หรือข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ให้ดำเนินการโดยไม่ชักช้า และให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นพิจารณาโดยเร็ว

การให้พักราชการ

ความหมาย

การให้พักราชการ คือ การสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งระหว่างการสอบสวนพิจารณาทางวินัยเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา หรือระหว่างถูกฟ้องคดีอาญา หรือระหว่างต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา และงดเบิกจ่ายเงินเดือนและเงินอื่นๆ ที่จ่ายเป็นรายเดือน ตลอดจนเงินช่วยเหลือต่างๆ ไว้ก่อน ทั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะไม่ให้ผู้นั้นอยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อป้องกันมิให้เป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนหรือพิจารณา หรือมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น หรือเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ราชการในประการอื่น และถ้าสอบสวนพิจารณาได้ความเป็นสัจย์ว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็จะได้สั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ตั้งแต่วันพักราชการไว้ด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการ

การสั่งพักราชการมีหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ สรุปได้ดังนี้

๑. กรณีจะสั่งพักราชการ กรณีที่อาจสั่งพักราชการได้ มีดังนี้

๑.๑ มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือ

๑.๒ มีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

๒. เหตุที่จะสั่งพักราชการ

แม้พนักงานส่วนท้องถิ่นจะมีกรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวนในความผิดร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาที่มีสาเหตุโดยประมาท หรือลหุโทษแล้ว ก็ยังสั่งพักราชการไม่ได้ จนกว่าจะมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ

๒.๑ กรณีที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวนหรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญานั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

๒.๒ กรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในเรื่องความประพฤติหรือพฤติกรรมอันไม่น่าไว้วางใจและผู้ที่ถูกฟ้องนั้นพนักงานอัยการมิได้รับเป็นทนายแก้ต่างให้ และผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าถ้าให้ผู้นั้นคงอยู่ในหน้าที่ราชการอาจเกิดการเสียหายแก่ราชการ

๒.๓ ผู้นั้นมีพฤติกรรมที่แสดงว่าถ้าคงอยู่ในหน้าที่ราชการจะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนพิจารณา หรือจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น

๒.๔ ผู้นั้นอยู่ในระหว่างถูกควบคุม หรือขังโดยเป็นผู้ถูกจับในคดีอาญา หรือต้องจำคุกโดยคำพิพากษา และได้ถูกควบคุม ขัง หรือต้องจำคุก เป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วันแล้ว

๒.๕ ผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวนและต่อมามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวนนั้น หรือผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวนภายหลังที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวนนั้น และผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่าการกระทำความผิดอาญาของผู้นั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๓. ระยะเวลาการสั่งพักราชการ

ระยะเวลาการสั่งพักราชการนั้น ข้อ ๑๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ กำหนดให้สั่งพักตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา

คำว่า "สอบสวนพิจารณา" มีความหมาย ดังนี้

- ในกรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวนในความผิดร้ายแรง หมายถึง การสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน และการพิจารณาสั่งการของผู้มีอำนาจในขั้นตอนที่ต่อจากการสอบสวน ซึ่งอาจจะเป็นการพิจารณาของผู้ตั้งกรรมการสอบสวน หรือของ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี และการพิจารณาสั่งการของผู้บริหารท้องถิ่น หรือพิจารณามิมติของ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี

- ในกรณีต้องหาคดีอาญา หมายถึง การสอบสวนของพนักงานสอบสวน และการพิจารณาของพนักงานอัยการ แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้นั้น หรือการพิจารณาของศาลในกรณีถูกฟ้องคดีอาญาด้วย

- ในกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หมายถึง การพิจารณาของศาลจนคดีถึงที่สุด ซึ่งอาจจะถึงที่สุดโดยโจทก์ถอนฟ้อง หรือโจทก์หรือจำเลยไม่อุทธรณ์หรือฎีกา หรือศาลฎีกาได้พิพากษาแล้ว

๔. การสั่งพักราชการเมื่อมีเรื่องหลายกรณีหรือมีกรณีอื่นเพิ่มขึ้น

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ข้อ ๑๔ กำหนดไว้ ดังนี้

(๑) กรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งกรรมการสอบสวนหลายสำนวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลายคดี เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือผู้ที่ถูกฟ้องนั้นพนักงานอัยการรับเป็นทนายแก้ต่างให้ ถ้าจะสั่งพักราชการให้สั่งพักทุกสำนวนและทุกคดี

(๒) กรณีที่ได้สั่งพักราชการในสำนวนใด หรือคดีใดไว้แล้ว ภายหลังปรากฏว่าผู้ถูกสั่งพักราชการนั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนในสำนวนอื่น หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในคดีอื่นเพิ่มขึ้นอีก เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือผู้ที่ถูกฟ้องนั้นพนักงานอัยการรับเป็นทนายแก้ต่างให้ ก็ให้สั่งพักราชการในสำนวนหรือคดีอื่นที่เพิ่มขึ้นนั้นด้วย

พึงสังเกตว่ามาตรฐานทั่วไปข้อนี้บังคับให้ผู้มีอำนาจต้องสั่งพักราชการ เช่น พนักงานส่วนท้องถิ่นถูกสั่งพักราชการเนื่องจากต้องรับโทษกักขังแทนค่าปรับกรณีกระทำความผิดพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. ๒๔๙๐ มีกำหนด ๒ ปี เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่า การกระทำของพนักงานส่วนท้องถิ่น ที่ถูกศาลพิพากษาปรับนั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง และสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน ผู้บังคับบัญชาก็จะต้องสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นพักราชการในกรณีที่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพิ่มขึ้นนั้นด้วยโดยต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก.จังหวัดก่อน

๕. วันพักราชการ

การสั่งพักราชการได้กำหนดไว้ในข้อ ๑๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปว่า การสั่งพักราชการ ห้ามมิให้สั่งพักย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่

(๑) ผู้ซึ่งจะถูกสั่งพักราชการอยู่ในระหว่างถูกควบคุมหรือขังโดยเป็นผู้ถูกจับในคดีอาญา หรือต้องจำคุกโดยคำพิพากษา การสั่งพักราชการในเรื่องนั้นให้สั่งพักย้อนหลังไปถึงวันที่ถูกควบคุมขัง หรือต้องจำคุก

(๒) ในกรณีที่ได้มีการสั่งพักราชการไว้แล้วถ้าจะต้องสั่งใหม่เพราะคำสั่งเดิมไม่ชอบหรือไม่ถูกต้อง ให้สั่งพักตั้งแต่วันที่พักราชการตามคำสั่งเดิม หรือตามวันที่ควรต้องพักราชการในขณะที่ยังออกคำสั่งเดิม

๖. ผู้มีอำนาจสั่งพักราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ บัญญัติให้การออกคำสั่งเกี่ยวกับการบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนชั้นเงินเดือน การสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ หรือการอื่นใดที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.จังหวัดกำหนด แต่สำหรับการออกคำสั่งแต่งตั้งและการให้พนักงานส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก.จังหวัดก่อน

อำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ผู้บริหารท้องถิ่นอาจมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนท้องถิ่นตำแหน่งใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้นเป็นผู้ใช้อำนาจแทนผู้บริหารท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.จังหวัดกำหนด

และเมื่อพิจารณาประกอบกับข้อ ๑๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีอำนาจในการสั่งพักราชการพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใด ได้แก่

(๑) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ) เป็นผู้เสนอเรื่องต่อ ก. จังหวัดเพื่อสั่งพักราชการพนักงานส่วนท้องถิ่น

(๒) คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) เป็นผู้พิจารณา

เมื่อ ก.จังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับมอบอำนาจจึงสามารถออกคำสั่งให้พักราชการพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นได้

๗. คำสั่งพักราชการ

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ข้อ ๑๖ กำหนดให้คำสั่งพักราชการต้องระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่งพัก ตลอดจนกรณีและเหตุที่สั่งให้พักราชการ ดังนี้

(ตัวอย่าง)
คำสั่งให้พักราชการ

แบบ พอก.๑

คำสั่ง.....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)
เรื่อง ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นพักราชการ

ด้วย...(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งพักราชการ).....พนักงานส่วนท้องถิ่น.....(องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
.....ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....
รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท มีกรณี.....(ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด
วินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา)
ในเรื่อง.....

และมีเหตุให้พักราชการได้ตามข้อ ๑๒ (.....) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ
คือ.....

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ ประกอบกับมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการ
รักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ข้อ ๑๒ (.....) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ
และมติของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นในการประชุมครั้งที่...../.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
จึงให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งพักราชการ).....พักราชการเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่..... พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)

.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่ง ให้ระบุ ชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในการบริหารงานและ
ตำแหน่งในสายงาน
๒. การระบุเรื่องที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความ
ผิดอาญา ถ้ามีหลายเรื่องให้ระบุทุกเรื่อง
๓. การระบุเหตุการพักราชการตามข้อ ๑๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ
ถ้ามีหลายเหตุให้ระบุทุกเหตุ

๘. การแจ้งคำสั่งพักราชการ

ในข้อ ๑๖ วรรคสอง กำหนดเรื่องการแจ้งคำสั่งพักราชการว่า เมื่อได้มีคำสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดพักราชการแล้ว ให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบพร้อมทั้งส่งสำเนาคำสั่งให้ด้วยโดยพลัน ในกรณีที่ไม้อาจแจ้งให้ผู้นั้นทราบได้ หรือผู้นั้นไม่ยอมรับทราบคำสั่ง ให้ปิดสำเนาคำสั่งไว้ ณ ที่ทำการที่ผู้นั้นรับราชการอยู่และมีหนังสือแจ้งพร้อมกับส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปให้ผู้นั้น ณ ที่อยู่ของผู้นั้น ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ ในกรณีเช่นนี้เมื่อล่วงพ้น ๑๐ วัน นับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นได้ทราบคำสั่งพักราชการแล้ว

๙. ผลของการถูกสั่งพักราชการ

การสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นพักราชการ มีผลดังนี้

(๑) ผู้ถูกสั่งพักราชการย่อมพ้นจากตำแหน่งหน้าที่และไม่ให้มาปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่พักราชการนั้น แต่ยังไม่ขาดจากการเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ยังมีสภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นอยู่ โดยงดการเบิกจ่ายเงินเดือน และเงินอื่น ๆ ที่จ่ายเป็นรายเดือนตลอดจนเงินช่วยเหลือต่างๆ ไว้ก่อน จนกว่าคดีหรือกรณีถึงที่สุด และมีคำสั่งของผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามผลการสอบสวนพิจารณาแล้ว

(๒) เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งถูกสั่งพักราชการ ตำแหน่งนั้นก็ว่างลง แต่อัตราเงินเดือนไม่ว่าง จะเอาอัตราเงินเดือนนั้นไปเบิกจ่ายให้ผู้อื่นมิได้ ต้องสงวนอัตราเงินเดือนนั้นไว้ก่อนจนกว่าคดีหรือกรณีถึงที่สุด

(๓) ผู้ถูกสั่งพักราชการมิได้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาไม้อาจสั่งย้ายผู้อยู่ระหว่างพักราชการไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นได้

(๔) ถ้าผู้ถูกสั่งพักราชการเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่สั่งให้ตนพักราชการโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ก็มีสิทธิร้องทุกข์ได้

(๕) การพักราชการให้พักตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา คำว่า “สอบสวนพิจารณา” หมายถึงการสอบสวนพิจารณาในเรื่องที่ถูกสอบสวนทางวินัย และหมายความรวมถึงการพิจารณาคดีอาญาของศาลด้วย

(๖) พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และได้ถูกดำเนินคดีอาญาในเรื่องที่ถูกกล่าวหาด้วย แม้ภายหลัง ก.จังหวัดจะมีมติว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นี้มิได้กระทำผิด และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นี้ก็ยังคงอยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกฟ้องคดีอาญา และผลคดียังไม่ถึงที่สุดเช่นนี้จะต้องรอการสั่งการเด็ดขาดทางวินัยไว้ก่อนจนกว่าจะทราบผลคดีอาญา

๑๐. การสั่งให้ผู้ถูกพักราชการกลับเข้ารับราชการ

การสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ถูกสั่งพักราชการกลับเข้ารับราชการ หมายถึงการสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการและแต่งตั้งให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งอีกครั้งหนึ่งหลังจากพ้นจากการดำรงตำแหน่งไปเป็นการชั่วคราว

เมื่อได้สั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดพักราชการเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา ถ้าภายหลังปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาเป็นประการใดแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๖๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือข้อ ๓๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ แล้วแต่กรณี

(๒) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ถูกสั่งพักราชการนั้นกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการ ก็ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งในระดับเดียวกันที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น ทั้งนี้ สำหรับการสั่งให้ผู้ถูกสั่งพักราชการกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งในระดับเดียวกันที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก.จังหวัด ก่อน แล้วดำเนินการตามข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือข้อ ๓๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ แล้วแต่กรณี

(๓) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ถูกสั่งพักราชการนั้นกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น แต่ไม่อาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ เนื่องจากมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ส่วนท้องถิ่นแล้วก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือข้อ ๓๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ

การดำเนินการตามข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือข้อ ๓๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ในกรณีที่จะสั่งลงโทษตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน การสั่งลงโทษดังกล่าว ให้สั่งย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายก่อนวันพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๔) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง แต่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือข้อ ๓๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ แล้วแต่กรณี แล้วให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอ ก.จังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามเหตุนั้น โดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ และให้นำ (๔) วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๕) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัย และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการก็ให้สั่งยุติเรื่อง และให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการตาม (๒)

(๖) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ถูกสั่งพักราชการนั้นมิได้กระทำความผิดวินัยและไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น แต่ไม่อาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการได้เนื่องจากมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นแล้วก็ให้สั่งยุติเรื่อง

(๗) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัย แต่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอ ก.จังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน แล้วให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามเหตุนั้นโดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ

รูปแบบคำสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ ให้ใช้แบบ พอก.๓ และแบบ พอก.๔ ซึ่งจะได้กล่าวในเรื่องการสั่งให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ

การให้ออกจากราชการไว้ก่อน

ความหมาย

เมื่อพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีเหตุที่อาจถูกสั่งพักราชการตามข้อ ๑๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่า การสอบสวนพิจารณาหรือการพิจารณาคดีที่เป็นเหตุที่อาจถูกสั่งพักราชการนั้น จะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว ผู้บริหารท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น จะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนก็ได้ ดังนั้น

การให้ออกจากราชการไว้ก่อนคือการให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา ออกจากราชการขาดจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือนไว้ก่อนระหว่างการสอบสวนพิจารณาเพื่อรอฟังการสอบสวนพิจารณา การให้ออกจากราชการไว้ก่อนนี้เป็นผลให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ถูกสั่งให้ออกนั้นพ้นจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือน ซึ่งสามารถตั้งผู้อื่นให้ดำรงตำแหน่งนั้นและรับเงินเดือนในอัตรานั้นได้

หลักเกณฑ์และวิธีการ

หลักเกณฑ์และวิธีการได้กำหนดไว้ในข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ และข้อ ๑๙ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ พอสรุปได้ดังนี้

๑. กรณีจะสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๑.๑ มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือ

๑.๒ มีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

๒. เหตุที่จะสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๒.๑ กรณีที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดอาญานั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

๒.๒ กรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในเรื่องความประพฤติ หรือพฤติกรรมอันไม่น่าไว้วางใจและผู้ที่ถูกฟ้องนั้นพนักงานอัยการมิได้รับเป็นทนายแก้ต่างให้ และผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าถ้าให้ผู้นั้นคงอยู่ในหน้าที่ราชการอาจเกิดการเสียหายแก่ราชการ

๒.๓ ผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่แสดงว่าถ้าคงอยู่ในหน้าที่ราชการจะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนพิจารณา หรือจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น

๒.๔ ผู้นั้นอยู่ในระหว่างถูกควบคุม หรือขังโดยเป็นผู้ถูกจับในคดีอาญา หรือต้องจำคุกโดยคำพิพากษา และได้ถูกควบคุม ขัง หรือต้องจำคุก เป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วันแล้ว

๒.๕ ผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวนและต่อมามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวนนั้นหรือผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวนภายหลังที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวนนั้น และผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่าการกระทำความผิดอาญาของผู้นั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๓. ระยะเวลาการให้ออกจากราชการไว้ก่อน

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ข้อ ๑๗ วรรคสอง ให้นำข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ และ ข้อ ๑๖ มาใช้บังคับแก่การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนโดยอนุโลม ดังนั้น การให้ออกจากราชการไว้ก่อน จึงให้ออกตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณาเช่นเดียวกับการให้พักราชการ

๔. การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเมื่อมีหลายกรณีหรือมีกรณีอื่นเพิ่มขึ้น

เมื่อมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการไว้ก่อนกำหนดให้นำข้อกำหนดเกี่ยวกับการสั่งพักราชการมาใช้บังคับแก่การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนโดยอนุโลม ดังนั้น การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเมื่อมีหลายกรณีหรือมีกรณีอื่นเพิ่มขึ้น จึงมีหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) ในกรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนหลายสำนวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลายคดี เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ถ้าจะสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้สั่งให้ออกทุกสำนวนและทุกคดี

(๒) ในกรณีที่ได้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในสำนวนใดหรือคดีใดไว้แล้ว ภายหลังปรากฏว่าผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนนั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนในสำนวนอื่น หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในคดีอื่นเพิ่มขึ้นอีก เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก็ให้สั่งให้ออกไว้ก่อนในสำนวนหรือคดีที่เพิ่มขึ้นด้วย (ดูรายละเอียดในหัวข้อที่ว่าด้วยการให้พักราชการ)

๕. วันออกจากราชการไว้ก่อน

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ข้อ ๑๘ กำหนดให้นำข้อ ๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือ ห้ามมิให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่

(๑) การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในกรณีที่ผู้นั้นถูกสั่งพักราชการไว้แล้วให้สั่งให้ออกตั้งแต่วันพักราชการเป็นต้นไป

(๒) ผู้ซึ่งจะถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนอยู่ในระหว่างถูกคุมขัง หรือต้องจำคุกโดยคำพิพากษา การให้ออกจากราชการไว้ก่อนในเรื่องนั้น ให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนย้อนหลังไปถึงวันที่ถูกคุมขัง หรือต้องจำคุกได้

(๓) ในกรณีที่ได้มีคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนแล้ว ถ้าจะต้องสั่งใหม่เพราะคำสั่งเดิมไม่ถูกต้อง ให้สั่งตั้งแต่วันที่ให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามคำสั่งเดิม

๖. ผู้มีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

ผู้มีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเหมือนกับผู้มีอำนาจสั่งพักราชการทุกประการ

๗. คำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

คำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกำหนดไว้ในข้อ ๑๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการโดยให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อ ๑๖ มาใช้บังคับแก่การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนโดยอนุโลม ดังนั้น คำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนจึงต้องทำเป็นหนังสือตามแบบคำสั่งของทางราชการระบุชื่อผู้ถูกสั่งพร้อมทั้งกรณีและเหตุที่สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ดังนี้

(ตัวอย่าง)
คำสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการไว้ก่อน

แบบ พอก.๒

คำสั่ง.....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)....
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)

เรื่อง ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการไว้ก่อน

ด้วย...(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน)...พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....
ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท
มีกรณี...(ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้อง
หาว่ากระทำความผิดอาญา) ในเรื่อง.....

.....
และมีเหตุให้พักราชการได้ตามข้อ ๑๒ (.....) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ
คือ.....และได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การสอบสวนพิจารณาหรือการ
พิจารณาคดีที่เป็นเหตุให้สั่งพักราชการนั้นจะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ ประกอบกับมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
งานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการ
ดำเนินการทางวินัย ข้อ ๑๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และมติของคณะกรรมการ
พนักงานส่วนท้องถิ่นในการประชุมครั้งที่...../.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
จึงให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน).....ออกจากราชการไว้ก่อน เพื่อรอฟังผลการ
สอบสวนพิจารณา

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่..... พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)

.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่ง ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในการบริหารงาน และ
ตำแหน่งในสายงาน
๒. การระบุเรื่องที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความ
ผิดอาญา ถ้ามีหลายเรื่องให้ระบุทุกเรื่อง
๓. การระบุเหตุการพักราชการตามข้อ ๑๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ
ถ้ามีหลายเหตุให้ระบุทุกเหตุ

๘. การแจ้งคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
การแจ้งคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนปฏิบัติเช่นเดียวกับการแจ้งคำสั่งพักราชการ

๙. ผลของการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
การสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการไว้ก่อน จะมีผลดังนี้

(๑) ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ย่อมพ้นสภาพการเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น และต้องออกจากราชการไปชั่วคราว แต่เป็นการออกจากราชการที่ไม่เด็ดขาด จะต้องมีการสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วอีกชั้นหนึ่ง

(๒) ถ้าผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเห็นว่า ตนไม่ได้รับความเป็นธรรมในการถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนนั้น เนื่องจากผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่สั่งให้ตนออกจากราชการไว้ก่อน โดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือมาตรฐานทั่วไปก็มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ได้ แต่ไม่มีสิทธิอุทธรณ์

(๓) ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งหรือเลื่อนพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้อื่นให้มาดำรงตำแหน่งที่ว่างนั้นแทนผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนก็ได้ แต่ก็ควรจะต้องคำนึงด้วยว่า จะมีตำแหน่งอื่นในระดับเดียวกันสำหรับสั่งให้ผู้ถูกให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการหรือไม่ ถ้าสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วผู้นั้นมิได้กระทำความผิด

๑๐. การสั่งให้กลับเข้ารับราชการ

การสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ หมายถึงการสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกครั้งหนึ่ง หลังจากออกจากราชการเป็นการชั่วคราว ซึ่งมีหลักเกณฑ์และวิธีการสั่งให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการเหมือนกับการสั่งให้ผู้ถูกสั่งพักราชการกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ

รายละเอียดในการสั่งให้ผู้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการดำเนินการทำนองเดียวกับคำสั่งให้ผู้ถูกสั่งพักราชการกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยมีรูปแบบการทำคำสั่ง ดังนี้

(ตัวอย่าง)
ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/
กลับเข้ารับราชการ โดยไม่มีความผิด

แบบ พอก.๓

(ให้กลับโดยไม่มีความผิด)

คำสั่ง.....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)
เรื่อง ให้พนักงานส่วนท้องถิ่น
(กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/กลับเข้ารับราชการ)

ตามคำสั่ง.....(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....ที่...../.....วันที่.....
พ.ศ..... สั่งให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งพักราชการ/ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้
(ก่อน).....พนักงานส่วนท้องถิ่น.....ตำแหน่ง.....
ระดับ.....สังกัด.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท พักราชการ/
ออกจากราชการไว้ก่อนตั้งแต่.....เป็นต้นไป นั้น

บัดนี้ ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่า.....(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งพักราชการ/ถูก
สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน) มิได้กระทำความผิดวินัยและไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ ประกอบกับมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย
และการดำเนินการทางวินัย ข้อ ๒๐ (.....) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ
และมติของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นในการประชุมครั้งที่.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
จึงให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งพักราชการ/ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน).....
กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/กลับเข้ารับราชการ ในตำแหน่ง.....
ระดับ.....สังกัด.....ตำแหน่งเลขที่.....โดยให้ได้รับเงินเดือนใน
อันดับ.....ขั้น.....บาท

ทั้งนี้ ตั้งแต่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่..... พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. การระบุชื่อตำแหน่งของผู้ถูกสั่ง ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในการบริหารงาน และ
ตำแหน่งในสายงาน
๒. ข้อความใดที่มีได้ใช้ให้ตัดออก

(ตัวอย่าง)
ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/
กลับเข้ารับราชการ โดยมีความผิด

แบบ พอก.๔
(ให้กลับโดยมีความผิด)

คำสั่ง.....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)
เรื่อง ให้พนักงานส่วนท้องถิ่น
(กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/กลับเข้ารับราชการ)

ตามคำสั่ง.....ที่...../.....วันที่.....พ.ศ.
สั่งให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งพักราชการ/ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน).....พนักงานส่วนท้องถิ่น
ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท
พักราชการ/ออกจากราชการไว้ก่อนตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป นั้น

บัดนี้ ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่า.....(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งพัก
ราชการ/ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน).....กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงและไม่มีกรณีที่จะต้องออก
จากราชการ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ ประกอบกับมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย
และการดำเนินการทางวินัย ข้อ ๒๐ (.....) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการและมติคณะ
กรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นในการประชุมครั้งที่...../.....เมื่อวันที่.....เดือน.....
พ.ศ.....จึงให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกสั่งพักราชการ/ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้
ก่อน).....กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/กลับเข้ารับราชการใน
ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....ตำแหน่งเลขที่.....โดยให้ได้รับเงิน
เดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่..... พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. การระบุชื่อตำแหน่งของผู้ถูกสั่ง ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในการบริหารงาน และ
ตำแหน่งในสายงาน
๒. ข้อความใดที่มีได้ใช้ให้ตัดออก

การพิจารณาความผิด และกำหนดโทษ

ความหมาย

การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ คือ การพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยในกรณีใด ตามข้อใด และควรลงโทษในสถานใด หรือไม่ ทั้งนี้เป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาโดยเฉพาะตามที่มาตรฐานทั่วไปกำหนดไว้ การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษพึงกระทำเมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงของเรื่องที่ถูกกล่าวหาโดยกระจ่างชัดพอที่จะพิจารณาความผิดและกำหนดโทษได้แล้ว ทั้งนี้ หากเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมีใช้กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง จะต้องได้ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน หากเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง อาจได้ข้อเท็จจริงจากการสืบสวนหรือการรวบรวมข้อมูลแล้วแต่กรณี แต่ถ้าเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงจะได้ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนหรือจากทางใด ๆ ที่พอเชื่อถือได้ก็ได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ข้อ ๒๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ได้กำหนดหน้าที่ของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้พิจารณาสำนวนการสอบสวนและสั่งการว่าควรดำเนินการประการใดกับผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งการสั่งการนั้นก็ต้องพิจารณาเกี่ยวกับความผิดของผู้ถูกสอบสวนและโทษที่ควรจะได้รับ ทั้งนี้ การสั่งการนั้นอาจเป็นไปตามนัยความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนหรือสั่งการเป็นอย่างอื่นก็ได้ เช่น คณะกรรมการสอบสวนเสนอความเห็นว่าการลงโทษในสถานเบาไม่ถึงปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ แต่ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอาจสั่งว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษในสถานปลดออกหรือไล่ออกก็ได้ กรณีเช่นนี้จะต้องส่งเรื่องให้ ก.จังหวัดพิจารณาก่อนออกคำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเสนอความเห็นว่าการลงโทษในสถานหนักถึงปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน อาจสั่งว่ากรณียังไม่เป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษสถานเบา หรือไม่ควรลงโทษ ก็สามารถดำเนินการได้เนื่องจากเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือถ้าผู้บริหารท้องถิ่นสั่งการเห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่าควรปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ก็ต้องส่งเรื่องให้ ก.จังหวัดพิจารณา แต่ถ้าผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งการว่าเห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนที่เสนอว่าการลงโทษในสถานเบาไม่ถึงปลดออกหรือไล่ออก หรือเห็นว่าไม่ควรลงโทษ ผู้มีอำนาจลงโทษคือผู้บริหารท้องถิ่นก็สั่งลงโทษหรือไม่ลงโทษไปได้เลยโดยไม่ต้องส่งเรื่องให้ ก.จังหวัดพิจารณาก่อนแต่อย่างใด

หลักการพิจารณาความผิด

ในการพิจารณาความผิด มีหลักที่ควรคำนึงถึงอยู่ ๒ หลัก คือ

(๑) หลักนิติธรรม ได้แก่ การพิจารณาตามตัวบทกฎหมายหรือมาตรฐานทั่วไป กล่าวคือ การที่จะถือว่า การกระทำอย่างใดเป็นความผิดทางวินัยฐานใดนั้น ต้องมีมาตรฐานทั่วไปหรือบทกฎหมาย กำหนดหรือบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางวินัย ถ้ามาตรฐานทั่วไปไม่ได้กำหนด หรือไม่มี บทกฎหมายว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางวินัย ก็ไม่ถือเป็นการกระทำผิดวินัยทั้งนี้ การที่จะถือว่า การกระทำอย่างไรเป็นความผิดทางวินัยฐานใดนั้น ต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบของความผิดฐานนั้น ทุกประการ ถ้ากรณีใดไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานใดก็ไม่เป็นความผิดฐานนั้น ถ้าข้อเท็จจริงบ่งชี้เข้า องค์ประกอบความผิดตามข้อใด ก็ปรับบทเป็นความผิดไปตามข้อนั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

อย่างไรก็ดี การพิจารณาโดยคำนึงถึงหลักนิติธรรมแต่อย่างเดียวยังอาจไม่ถูกต้อง เหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็นก็ได้ ตัวอย่างเช่น ข้อเท็จจริงบ่งชี้ว่าเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่รับเงินค่าธรรมเนียม ได้รับเงินค่าธรรมเนียมและออกใบเสร็จไว้แล้วไม่นำส่ง อ้างว่าหลงลืม ข้อเท็จจริงฟังได้ว่ามิได้เก็บเงินนั้นไว้ในที่ทำการ แสดงว่าเอาเงินนั้นไปใช้กับเงินส่วนตัวไปบ้าง เช่นนี้ ถ้าพิจารณาตามหลักนิติธรรมโดยเคร่งครัด กรณีเช่นนี้ก็ต้องปรับบทความผิดเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เพราะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบและได้ประโยชน์ส่วนตัวจากการที่เอาเงินนั้นไปใช้ได้ เข้าองค์ประกอบความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการแล้ว ความผิดฐานนี้เข้ากรณีเป็นความผิดร้ายแรงตามข้อ ๓ วรรคสาม ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับ วินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ซึ่งข้อ ๖๘ กำหนดว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลงโทษลงต่ำกว่าปลดออก ฉะนั้น กรณีนี้ถ้าพิจารณาตามหลักนิติธรรมโดยเคร่งครัดแล้วจะต้องลงโทษสถานหนัก แม้ว่าเงินนั้นจะมีจำนวนเพียง ๑๐ บาท ๒๐ บาท และอยู่กับตัวผู้รับแต่เพียง ๒-๓ วันก็ตาม การพิจารณาโดยยึดหลักนิติธรรมอย่างเดียว เช่นนี้ อาจไม่ถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็นก็ได้ จึงต้องนำหลักมโนธรรมตามที่จะกล่าวถึงต่อไป มาประกอบการพิจารณาด้วย

(๒) หลักมโนธรรม ได้แก่ การพิจารณาโดยมีสติสัมปชัญญะ คำนึงถึงความเป็นจริงและความถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็น มิใช่พิจารณาแต่เพียงว่า ถ้ากรณีเข้าข้อกฎหมายที่ว่าเป็นความผิด แล้วจะต้องผิดเสมอไป เช่น ตามตัวอย่างดังกล่าวในข้อ (๑) ถ้าพิจารณาโดยใช้หลักมโนธรรมด้วย ก่อนที่จะปรับบทความผิดและกำหนดโทษ จะต้องคำนึงถึงความเป็นจริงตามเหตุผลที่ควรจะเป็นในสภาพการณ์เช่นนั้นว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่ด้วย ซึ่งการพิจารณาโดยคำนึงถึงความเป็นจริงตามเหตุผลที่ควรจะเป็นไปนั้น ต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แวดล้อมประกอบ เช่น ดูว่าฐานะของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นอย่างไร ถ้าฐานะยากจนมาก เงินขาดมือเสมอ ชักหน้าไม่ถึงหลังเป็นประจำ อย่างนี้ แม้เงิน ๑๐ บาท ๒๐ บาท ก็อาจฟังว่าเอาไปหมุนใช้ส่วนตัวก่อนได้ แต่ถ้าเป็นคนร่ำรวยฐานะดีมีเงินติดตัว อยู่เป็นจำนวนพันเสมออย่างนี้ การที่เงินหลวง ๒๐-๓๐ บาท หรือ ๑๐๐-๒๐๐ บาท เข้าไปปนอยู่ในกระเป๋า ถึงแม้จะใช้ปนกันไปกับเงินส่วนตัว ก็คงจะไม่ได้ประโยชน์แก่ตนเองแต่อย่างใด ก็ไม่น่าจะปรับบทเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เพราะขาดองค์ประกอบในข้อที่ว่า “เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้”

และอาจต้องดูระยะเวลาที่เงินอยู่กับตัวด้วยว่านานเพียงใด ถ้าระยะเวลานานเป็นเดือนๆ ก็อาจได้ประโยชน์ ส่วนตัวในการที่มีเงินนั้นอยู่ในมือ พอที่จะฟังว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการได้ แต่ถ้าเงินอยู่ในมือเพียง ๒-๓ วัน แล้วนำส่งเองโดยไม่มีเหตุบังคับให้ต้องส่ง แม้เงินจะมาก ก็น่าจะไม่ได้ประโยชน์อะไรในการที่มีเงินนั้นอยู่ในมือ จึงขาดองค์ประกอบที่จะฟังว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ความผิดที่ปรับบทลงจะเข้ากรณี เพียงไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ดังนี้ เป็นการพิจารณาโดยอาศัยหลักนิติธรรมและหลัก มโนธรรมประกอบกัน ซึ่งจะถูกต้องตามความเป็นจริงและเหมาะสมกว่าการพิจารณาโดยอาศัยหลักนิติธรรม แต่เพียงอย่างเดียว

ในการพิจารณาปรับบทความผิดจึงควรคำนึงถึงหลักทั้ง ๒ ดังกล่าวควบคู่กันไป ทั้งนี้ เพื่อความถูกต้องและเป็นธรรมทั้งในทางนิติบัญญัติและในทางพฤตินัย

หลักการพิจารณากำหนดโทษ

ในการพิจารณากำหนดโทษ มีหลักที่ควรคำนึงถึงอยู่บางประการ คือ

(๑) หลักนิติธรรม คือ คำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือมาตรฐานทั่วไปกำหนด ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ก. ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะต้องวางโทษสถานไล่ออก หรือปลดออก ตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะลดหย่อนก็ได้ แต่ลดลงต่ำกว่าปลดออกไม่ได้

ข. ความผิดวินัยที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง จะต้องวางโทษสถานลดขั้นเงินเดือนหรือตัดเงินเดือน และถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน จะลดหย่อนลงเป็นตัดเงินเดือนหรือภาคทัณฑ์ก็ได้

ค. ความผิดวินัยเล็กน้อย ต้องวางโทษสถานภาคทัณฑ์ ถ้าเป็นความผิดครั้งแรกและผู้บังคับบัญชาเห็นว่ามีเหตุอันควรลดโทษ จะลดโทษให้โดยว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้

(๒) หลักมโนธรรม คือ คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็น ภายในขอบเขตระดับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติหรือมาตรฐานทั่วไปกำหนด เช่น ในกรณีที่มาตรฐานทั่วไปหรือกฎหมายกำหนดว่า ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องลงโทษไล่ออก หรือปลดออก ดังนี้ กรณีไหนควรกำหนดโทษเป็นไล่ออก และกรณีไหนควรกำหนดโทษเป็นปลดออก ควรใช้หลักมโนธรรมเข้าประกอบการพิจารณาด้วย และทำนองเดียวกัน ในกรณีความผิดไม่ถึงขั้นร้ายแรง กรณีไหนจะควรวางโทษลดขั้นเงินเดือนหรือตัดเงินเดือนหรือภาคทัณฑ์ ก็ควรใช้หลักมโนธรรมเข้าประกอบการพิจารณา และกรณีไหนจะควรลดโทษหรืองดโทษ ก็ควรใช้หลักมโนธรรมเข้าประกอบการพิจารณาด้วย

(๓) หลักความเป็นธรรม คือ การวางโทษจะต้องให้ได้ระดับเสมอกัน ใครทำผิดก็จะต้องถูกลงโทษ ไม่มีข้อยกเว้น ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง การกระทำผิดอย่างเดียวกันในลักษณะและพฤติการณ์อย่างเดียวกัน ควรจะวางโทษเท่ากัน

อย่างไรก็ดี แม้จะเป็นความผิดอย่างเดียวกันก็อาจแตกต่างกันในลักษณะพฤติการณ์หรือเหตุผล ซึ่งอาจใช้ดุลพินิจวางโทษหนักเบาแตกต่างกันตามควรแก่กรณีก็ได้ โดยนำเหตุบางประการมาประกอบการพิจารณา เช่น

- ลักษณะของการกระทำผิด ความผิดอย่างเดียวกัน บางกรณีพฤติการณ์หรือลักษณะแห่งการกระทำผิดเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะต้องวางโทษหนักอาจจะต้องถึงไล่ออกจากราชการ

แต่บางกรณีพฤติการณ์หรือลักษณะแห่งการกระทำผิดไม่ถึงขั้นเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งอาจพิจารณา
วางโทษสถานเบาลดหลั่นกันตามควรแก่กรณี

- ผลแห่งการกระทำผิด ความผิดอย่างเดียวกันอาจต้องวางโทษต่างกัน เพราะผลแห่งการ
กระทำผิดทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรือแก่ชื่อเสียงของข้าราชการมากน้อยต่างกัน

- คุณความดี ในความผิดอย่างเดียวกัน ผู้มีประวัติการทำงานดี ไม่เคยกระทำผิดมาก่อน
อาจจะได้รับโทษน้อยกว่าผู้ที่เคยทำผิดมาก่อนแล้ว ผู้กระทำผิดในเรื่องเดียวกัน คนที่พยายามแก้ไขบรรเทา
ผลร้ายอาจได้รับโทษน้อยกว่าผู้ไม่ได้พยายามทำเช่นนั้น เช่น เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่คุมขังนักโทษไม่ดีเป็นเหตุ
ให้นักโทษหลบหนี คนที่พยายามติดตามจับกุมนักโทษที่หลบหนีคืนมาได้ควรจะได้รับโทษน้อยกว่าคนที่ไม่
พยายามทำเช่นนั้น

- การรู้หรือไม่รู้ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ถ้าทำไปทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผิด ย่อมมีโทษ
หนักกว่าทำไปเพราะไม่รู้ว่ามีผิด

- การให้โอกาสแก้ไขความประพฤติ ถ้าเป็นความผิดเล็กน้อยไม่ร้ายแรง อาจให้โอกาสแก่
ผู้กระทำผิดที่จะแก้ไขความประพฤติอีกครั้ง โดยวางโทษสถานเบา หรือถ้าเป็นความผิดเล็กน้อยและทำผิด
ครั้งแรกอาจยกโทษให้ก็ได้

- เหตุเบื้องหลังการกระทำผิด การกระทำผิดเพราะความจำเป็นบังคับ หรือเพราะ
ถูกยั่วโทสะ อาจได้รับโทษเล็กน้อยกว่าทำผิดโดยสันดานชั่วร้าย บางทีการกระทำผิดอาจเกิดขึ้นเพราะโรค
จิตซึ่งต้องใช้การรักษามากกว่าการลงโทษ

- สภาพของผู้กระทำผิด ในความผิดอย่างเดียวกันอาจกำหนดโทษต่างกันตามสภาพ
ของผู้กระทำผิด ซึ่งอาจต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงเพศ อายุตัว อายุราชการ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และ
สภาพทางส่วนตัวด้านอื่น ๆ ของผู้กระทำผิด

จุดมุ่งหมายในการให้นำเหตุดังกล่าวข้างต้นมาประกอบดุลพินิจในการวางโทษหนักเบา นั้น
ไม่ได้มาจากนโยบายผ่อนปรนหรือนโยบายกวดขัน แต่มาจากแนวความคิดที่เห็นว่า การพิจารณาลงโทษไม่
ควรจะเป็นไปตามกลไกตายตัวเสียทีเดียว ควรจะให้ผู้บังคับบัญชาและผู้พิจารณาใช้ดุลพินิจได้บ้างบน
รากฐานการชั่งน้ำหนักเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

(๔) นโยบายของทางราชการ ผู้บังคับบัญชาควรจะได้ทราบนโยบายของทาง
ราชการในการลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่นที่กระทำผิดวินัยกรณีต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นหลักในการใช้ดุลพินิจ
กำหนดระดับโทษให้ได้มาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนดไว้ นโยบายของทางราชการนั้นอาจมีปรากฏอยู่
ในคำแถลงนโยบายของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี มติ ก.พ. มติ ก.กลาง หรือนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น

บทที่ ๓

การลงโทษ

ความหมาย

การกำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีระบบราชการพลเรือนไทยเป็นแม่แบบได้กำหนดบทวินัยไว้ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นรักษาหรือยึดถือโดยมีทั้งข้อบัญญัติให้ถือปฏิบัติ และข้อบัญญัติห้ามมิให้กระทำ เช่น พนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงตรง หรือต้องอุทิศเวลาส่วนตัวให้แก่ทางราชการ หรือต้องไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว เป็นต้น หากฝ่าฝืนข้อห้ามหรือข้อที่ต้องปฏิบัติก็ถือว่าเป็นผู้ที่กระทำผิดวินัย และจะต้องถูกลงโทษ ดังนั้น การลงโทษจึงหมายถึงมาตรการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรักษาวินัย นอกเหนือจากการส่งเสริมให้พนักงานส่วนท้องถิ่นมีวินัยหรือการป้องกันมิให้พนักงานส่วนท้องถิ่นกระทำผิด และแม้จะถือว่าการลงโทษเป็นมาตรการสุดท้ายที่พึงใช้ในการรักษาวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่นก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีอยู่ตราบเท่าที่ยังมีการกระทำผิดวินัย

จุดมุ่งหมาย

การลงโทษทางวินัยมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นการตอบโต้หรือแก้แค้นต่อผู้กระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ข้อ ๖๙ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ได้กำหนดว่า “มิให้เป็นไปโดยพยาบาท โดยอคติ หรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มี ความผิด” การลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่นจึงควรดำเนินการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ซึ่งในทางหลักวิชาพอจะกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายในการลงโทษทางวินัย มีดังต่อไปนี้

๑. เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน

จุดมุ่งหมายนี้ปรากฏจากข้อกำหนดของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ตามข้อต่าง ๆ ดังนี้

ข้อ ๑ กำหนดว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

ข้อ ๒๐ วรรคเจ็ด กำหนดว่าผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อนี้หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

ตามข้อกำหนดที่ยกมากล่าวข้างต้นนั้น แสดงจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการลงโทษผู้ทำผิดวินัยโดยเคร่งครัดเพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายหรือเพื่อเป็นการ “ปราบ” ผู้กระทำผิดและ “ปราบ” วัมมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนสังวรณไว้ว่า ถ้าทำผิดวินัยจะต้องถูกลงโทษ โดยที่มีจุดมุ่งหมายเช่นนี้ เมื่อพนักงานส่วนท้องถิ่นทำผิดวินัยจึงต้องลงโทษ เว้นแต่กรณีทำผิดเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก ผู้บังคับบัญชาอาจงดโทษให้โดยว่ากล่าวตักเตือนหรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนได้

๒. เพื่อรักษามาตรฐานความประพฤติ ขวัญ และสมรรถภาพของพนักงานส่วนท้องถิ่น

จุดมุ่งหมายนี้ ปรากฏจากข้อกำหนดของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดว่าการลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด และมีให้เป็นไปโดยพยาบาล โดยอคติ หรือโดยโทสะจริตหรือลงโทษผู้ที่ไม่มี ความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงให้ชัดเจนว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยโดยมีข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน พยาน หลักฐาน และเหตุผลที่สนับสนุนข้อกล่าวหาอย่างไร เป็นการกระทำผิดวินัยกรณีใด ตามข้อใด

โดยจุดมุ่งหมายนี้ การลงโทษทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้กระทำผิดจึงต้องกระทำโดย **ฉับพลัน** คือลงโทษในเวลาใกล้เคียงกับที่พบการกระทำผิด ลงโทษโดย เป็นธรรม คือ ได้พิจารณาโดยต้องแน่ แล้วว่าทำผิดจริง ลงโทษโดย เสมอหน้า ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และลงโทษในระดับที่ เหมาะสม แก่ความผิด อันจะทำให้พนักงานส่วนท้องถิ่นโดยส่วนรวมมีความระมัดระวังในการรักษามาตรฐานความประพฤติ และรู้สึกว่าเป็นความเป็นธรรมในราชการ ทำให้มีขวัญและกำลังใจในการที่จะประพฤติและปฏิบัติตนให้อยู่ใน มาตรฐานที่ดีและทำงานให้ดี ซึ่งเป็นผลสะท้อนถึงสมรรถภาพของพนักงานส่วนท้องถิ่น ในทางตรงกันข้าม ถ้าในหน่วยงานใดผู้บังคับบัญชาไม่ลงโทษผู้กระทำผิด หรือลงโทษไม่ยุติธรรมหรือไม่เหมาะสม ก็จะทำให้ ขวัญของพนักงานส่วนท้องถิ่นเสีย และทำให้พนักงานส่วนท้องถิ่นโดยส่วนรวมไม่มีกำลังใจในการทำงาน หรือไม่สนใจที่จะรักษามาตรฐานความประพฤติ

๓. เพื่อจูงใจให้พนักงานส่วนท้องถิ่นปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

จุดมุ่งหมายนี้ ปรากฏจากข้อกำหนดของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและ การดำเนินการทางวินัย ข้อ ๖๙ ซึ่งกำหนดให้การลงโทษมิให้เป็นไปโดยพยาบาล โดยอคติ หรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มี ความผิด และให้แสดงให้ชัดว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดในกรณีใด ฉะนั้น การลงโทษทาง วินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้กระทำผิดวินัยผู้ใด ควรที่จะได้ทำให้ผู้นั้นรู้ เข้าใจ และยอมรับในความผิดที่ ตนได้กระทำนั้น ซึ่งการทำให้เกิดความสำนึกในสิ่งที่ได้กระทำลงไปว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของส่วนรวม และของทางราชการ และผู้ที่กระทำผิดจะได้รับผลสนองการกระทำ ความผิดโดยต้องถูกลงโทษนั้น จะเป็น ทางจูงใจให้พนักงานส่วนท้องถิ่นปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ทั้งนี้ นอกจากจะแสดงความผิดให้ปรากฏชัดในคำสั่งลงโทษแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ควรจะได้เรียกพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ถูกลงโทษมาชี้แจงให้รู้สำนึกในความผิด เข้าใจว่าตนกระทำความผิดยอมรับในความผิดนั้น และหาทางจูงใจให้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นต่อไปด้วย

๔. เพื่อรักษาชื่อเสียงของทางราชการและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อทางราชการ

ทางหนึ่งที่จะรักษาชื่อเสียงและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อทางราชการ ก็คือ ทำให้พนักงาน ส่วนท้องถิ่นมีระเบียบวินัย มีสมรรถภาพในการทำงานโดยสม่ำเสมอ หากในหน่วยงานใดมีพนักงาน ส่วนท้องถิ่นบกพร่องในเรื่องระเบียบวินัย หรือบกพร่องในการปฏิบัติราชการ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องลงโทษ พนักงานส่วนท้องถิ่นที่บกพร่องนั้นๆ เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงของทางราชการ และความเชื่อมั่นของ ประชาชนต่อทางราชการ ทั้งนี้ ถ้าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงซึ่งแสดงว่าผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่ไม่ สมควรให้อยู่ในราชการ ก็ต้องลงโทษสถานหนัก คือ ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หรือแม้จะยังลงโทษ สถานหนักดังกล่าวไม่ได้ ถ้าเป็นบุคคลที่ไม่สมควรให้อยู่ในราชการ ก็อาจพิจารณาให้ออกจากราชการใน ฐานอื่นเพื่อรักษาชื่อเสียงของทางราชการ และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อทางราชการ

ระดับโทษ

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ได้กำหนดโทษผิดวินัยไว้ว่า

ข้อ ๒๑ โทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

โทษ ๕ สถานดังกล่าวข้างต้น แบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ก. โทษสำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ไล่ออก ปลดออก ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลงโทษลงต่ำกว่าปลดออก

ข. โทษสำหรับความผิดวินัยที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง ได้แก่ ลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ เช่น จากโทษลดขั้นเงินเดือนเป็นตัดเงินเดือน หรือจากโทษตัดเงินเดือนเป็นภาคทัณฑ์

ค. โทษสำหรับความผิดวินัยเล็กน้อย เป็นกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อนซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ และหากมีเหตุอันควรลดหย่อนในระดับโทษภาคทัณฑ์ จะลดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การลงโทษแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้กระทำผิดวินัยในแต่ละระดับนั้น ผู้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นหรือผู้มีอำนาจในการสั่งลงโทษจะต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาหรือการสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด และนอกจากนี้จะต้องนำหลักมโนธรรม หลักความเป็นธรรม และนโยบายของทางราชการมาประกอบการพิจารณาด้วย เช่น ผู้บริหารท้องถิ่นที่มีอำนาจสั่งลงโทษเห็นว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นรายหนึ่งกระทำผิดวินัยฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ควรวางระดับโทษตัดเงินเดือน แต่พนักงานส่วนท้องถิ่นรายนี้รับราชการมาเป็นเวลา ๑๐ ปี ปฏิบัติงานเป็นผลดีแก่ทางราชการเสมอมา และไม่เคยกระทำผิดวินัยมาก่อน เหล่านี้เป็นเหตุอันควรลดหย่อนที่จะต้องนำมาพิจารณาว่าสมควรลดโทษให้หรือไม่ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามข้อ ๓ วรรคสาม หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ตามข้อ ๑๓ วรรคสอง เคยมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นว ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ วางแนวทางการลงโทษไว้ว่าควรไล่ออกจากราชการ จะปรานีลดหย่อนโทษลงได้ก็เพียงปลดออกจากราชการเท่านั้น แต่ต่อมาก็ได้มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี โดยให้ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ เป็น “ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย” และการลงโทษผู้กระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการดังกล่าว เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

การลงโทษ

การพิจารณาลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้กระทำผิดวินัย แยกอธิบายออกเป็นกรณี ได้ดังนี้

๑. ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ บัญญัติให้การออกคำสั่งเกี่ยวกับการบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนเงินเดือน การสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ หรืออื่นใดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ให้เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.จังหวัดกำหนด แต่สำหรับการออกคำสั่งแต่งตั้งและการให้พนักงานส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก.จังหวัดก่อน และผู้บริหารท้องถิ่นอาจมอบหมายอำนาจดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้นเป็นผู้ใช้อำนาจแทนผู้บริหารท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.จังหวัดกำหนดประกอบกับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับ วินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย มาตรา ๖๗ และข้อ ๖๘ ที่กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ใช้อำนาจในการลงโทษทางวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น ดังนี้

(๑) กรณีผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือนตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อนซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน

ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย และมีเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจลงโทษตัดเงินเดือน และลดขั้นเงินเดือนพนักงานเทศบาลได้ ดังนี้

๑. ตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕ % และเป็นเวลาไม่เกิน ๓ เดือน
๒. ลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑ ชั้น

(๒) กรณีผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลงโทษต่ำกว่าปลดออก

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เห็นว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอเรื่องต่อ ก.จังหวัดพร้อมทั้งสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อส่งเรื่องให้อนุวินัยฯ ซึ่งผู้นั้นสังกัดอยู่พิจารณาทำความเห็นเสนอ และเมื่อ ก.จังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น และผู้ที่ถูกลงโทษปลดออกตามข้อนี้ ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ

๒. คำสั่งลงโทษ

คำสั่งลงโทษต้องทำเป็นหนังสือแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยโดยมีข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน พยานหลักฐาน และเหตุผลที่สนับสนุนข้อกล่าวหาอย่างไร เป็นการกระทำผิดวินัยกรณีใด ตามข้อใด การลงโทษต้องทำเป็นรูปคำสั่งตามแบบ ให้ระบุสิทธิในการอุทธรณ์ ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้ในคำสั่งด้วย และถ้าผู้มีอำนาจสั่งลงโทษได้ใช้ดุลพินิจลดหย่อนโทษ ให้ระบุไว้ในคำสั่งลงโทษด้วยว่า กรณีความผิดนั้นผู้ถูกลงโทษควรได้รับโทษระดับใด มีเหตุอันควรลดหย่อนอย่างไร และเมื่อลดหย่อนแล้วให้รับโทษสถานใด

ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยวากล่าวัดักเดือนหรือให้ทำทัณฑ์บนไว้ก่อนก็ได้ การวากล่าวัดักเดือนกระทำได้โดยวาจไม่ต้องทำเป็นหนังสือ เพียงแต่บันทึกกรณีกระทำผิดและการงดโทษให้เป็นหลักฐานไว้ก็พอ ส่วนการทำทัณฑ์บนต้องทำเป็นหนังสือ

๓. การออกคำสั่งลงโทษ ให้ทำตามแบบ ดังต่อไปนี้

(๑) การสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ตามข้อ ๖๙ หรือข้อ ๗๐ วรรคสอง วรรคสาม ห้ามมิให้สั่งลงโทษย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่การสั่งลงโทษผู้ถูกพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และให้ทำคำสั่งตามแบบ ลท.๑ แบบ ลท.๒ หรือ แบบ ลท.๓ ดังนี้

(ตัวอย่าง)
คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์

แบบ ล

ครุฑ
คำสั่ง.....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)
เรื่อง ลงโทษภาคทัณฑ์

ด้วย.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....พนักงานส่วนท้องถิ่น.....
ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....
ตำแหน่งเลขที่.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....
ได้กระทำความผิดวินัยในกรณี.....(ระบุกรณีกระทำความผิดโดยสรุป ถ้ามีหลายกรณีให้ระบุทุกกรณี).....

เป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงฐาน.....
ตามข้อ.....ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย สมควร
ได้รับโทษภาคทัณฑ์

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย จึงให้ลงโทษภาคทัณฑ์.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....

หาก.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....พ.ศ.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ
๑. แบบ ลท.๑ ผู้บริหารท้องถิ่นลงโทษภาคทัณฑ์ ตามข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
 ๒. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกลงโทษ ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในการบริหารงาน และตำแหน่งในสายงาน ถ้าผู้ถูกลงโทษเป็นผู้ถูกสั่งให้ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ระบุฐานะดังกล่าวแทนตำแหน่งและระดับ
 ๓. การระบุข้อความผิด ถ้าผิดหลายข้อให้ระบุทุกข้อ ถ้าข้อใดมีหลายวรรคให้ระบุวรรคด้วย และให้ระบุตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยที่อยู่ในขณะกระทำความผิด
 ๔. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

(ตัวอย่าง)
คำสั่งลงโทษตัดเงินเดือน

แบบ ลท.๒

ครุฑ
คำสั่ง....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)
เรื่อง ลงโทษตัดเงินเดือน

ด้วย.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....พนักงานส่วนท้องถิ่น.....
ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....
ตำแหน่งเลขที่.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท
ได้กระทำผิดวินัยในกรณี.....(ระบุกรณีกระทำผิดโดยสรุป ถ้ามีหลายกรณีให้ระบุทุกกรณี)

เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงฐาน.....
ตามข้อ.....ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย สมควรได้รับโทษตัดเงินเดือน.....% เป็นเวลา.....เดือน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย จึงให้ลงโทษตัดเงินเดือน.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษและอัตราโทษ).....% เป็นเวลา.....เดือน หาก.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่เดือน.....พ.ศ.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ
๑. แบบ ลท.๒ ผู้บริหารท้องถิ่นลงโทษตัดเงินเดือน ตามข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
 ๒. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกลงโทษ ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในการบริหารงาน และตำแหน่งในสายงานถ้าผู้ถูกลงโทษเป็นผู้ถูกสั่งให้ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ระบุฐานะดังกล่าวแทนตำแหน่งและระดับ
 ๓. การระบุข้อความผิด ถ้าผิดหลายข้อให้ระบุทุกข้อ ถ้าข้อใดมีหลายวรรคให้ระบุวรรคด้วย และให้ระบุตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยที่ใช้ อยู่ในขณะกระทำผิด
 ๔. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

(ตัวอย่าง)
คำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน

แบบ ลท

ครุฑ

คำสั่ง....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)
เรื่อง ลงโทษลดขั้นเงินเดือน

ด้วย.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....พนักงานส่วนท้องถิ่น.....
ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....
ตำแหน่งเลขที่.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....
ได้กระทำความผิดวินัยในกรณี.....(ระบุกรณีกระทำความผิดโดยสรุป ถ้ามีหลายกรณีให้ระบุทุกกรณี).....

เป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงฐาน.....
ตามข้อ.....ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
สมควรได้รับโทษลดขั้นเงินเดือน.....ขั้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๔๒ และข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
จึงให้ลงโทษลดขั้นเงินเดือน.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษและอัตราโทษ).....ขั้น

หาก.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้อุทธรณ์
ต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....พ.ศ.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. แบบ ลท.๓ ผู้บริหารท้องถิ่นลงโทษลดขั้นเงินเดือน ตามข้อ ๖๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
๒. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกลงโทษ ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในการบริหารงาน และตำแหน่งในสายงานถ้าผู้ถูกลงโทษเป็นผู้ถูกสั่งให้ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ระบุฐานะดังกล่าวแทนตำแหน่งและระดับ
๓. การระบุข้อความผิด ถ้าผิดหลายข้อให้ระบุทุกข้อ ถ้าข้อใดมีหลายวรรคให้ระบุวรรคด้วย และให้ระบุตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยที่ใช้ อยู่ในขณะกระทำความผิด
๔. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

(๒) การสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ตามข้อ ๖๘ หรือการสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน อนุโลมใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ มาตรฐานทั่วไปนี้ใช้บังคับ จะสั่งให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันใดให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๔ ของ มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และให้ทำคำสั่งดังกล่าวตามแบบ ลท.๔ ดังนี้

(ตัวอย่าง)
คำสั่งลงโทษปลด/ไล่ออกจากราชการ

แบบ ลท.๔

ครุฑ

คำสั่ง....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ที่...../.....(เลข พ.ศ.)

เรื่อง ลงโทษปลด/ไล่ออกจากราชการ

ด้วย.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....พนักงานส่วนท้องถิ่น.....

ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....

ตำแหน่งเลขที่.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท

ได้กระทำผิดวินัยในกรณี.....(ระบุกรณีกระทำผิดโดยสรุป ถ้ามีหลายกรณีให้ระบุทุกกรณี)

เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐาน.....

ตามข้อ.....ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย และคณะ

กรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นจังหวัด (ก.จังหวัด).....(ระบุชื่อ).....ในการประชุม

ครั้งที่...../.....(เลข พ.ศ.) เมื่อวันที่.....พ.ศ.....ได้มีมติให้ลงโทษ.....

(ระบุสถานโทษและชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ออกจากราชการ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๕๒ และข้อ ๖๘ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

จึงให้ลงโทษ.....(ระบุสถานโทษและชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ออกจากราชการ

หาก.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้อุทธรณ์ต่อ

คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่เดือน.....พ.ศ.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. แบบ ลท. ๔ ผู้บริหารท้องถิ่นลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ตามข้อ ๖๘ ของมาต
 ทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
๒. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกลงโทษ ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่งในการบ
 และตำแหน่งในสายงานถ้าผู้ถูกลงโทษเป็นผู้ถูกสั่งให้ประจำองค์การปกครองส่วนท
 ถูกสั่งพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามข้อ ๒๕ ให้ระบุฐานะดังกล่าวไว้
๓. การระบุข้อความผิด ถ้าผิดหลายข้อให้ระบุทุกข้อ ถ้าข้อใดมีหลายวรรคให้ระบุวรรคด้วย
 ให้ระบุตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย
 อยู่ในขณะกระทำผิด
๔. การกำหนดโทษถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะระบุไว้ในคำสั่งด้วยก็ได้
๕. การสั่งให้คำสั่งมีผลบังคับตั้งแต่วันใด ให้เป็นไปตามหมวด ๔ ว่าด้วยวันออกจากราช
 ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ
๖. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

๓. การสั่งเพิ่มโทษ หรือลดโทษ เป็นไล่ออก หรือปลดออกจากราชการตามข้อ ๖๘ หรือ
 โทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่อนุโลมใช้บังคับ
 ก่อนวันที่มาตรฐานทั่วไปนี้ใช้บังคับ จะสั่งให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันใด ให้นำข้อ ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๔. การสั่งเพิ่มโทษ หรือลดโทษ เป็นลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์ ให้
 ย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษเดิมใช้บังคับ ทั้งนี้ การสั่งย้อนหลังดังกล่าวไม่มีผลกระทบถึงสิทธิและประโยชน์
 ที่ผู้ถูกสั่งลงโทษได้รับแล้ว

๕. การสั่งลดโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการตามข้อ ๖๘ หรือโทษปลดออก
 หรือไล่ออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่อนุโลมใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่มาตรฐาน
 ทั่วไปนี้ใช้บังคับ เป็นลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์ จะสั่งให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันใด
 ให้นำข้อ ๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๖. คำสั่งเพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษตามข้อ ๗๐ วรรคสอง และวรรคสามให้
 คำสั่งดังกล่าวตามแบบ ลท. ๕ ดังนี้

(ตัวอย่าง)
คำสั่งเพิ่มโทษ/ลดโทษ/งดโทษ/ยกโทษ

แบบ ลท.๕

ครุฑ

คำสั่ง....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)
เรื่อง เพิ่มโทษ / ลดโทษ / งดโทษ / ยกโทษ

ตามคำสั่ง.....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....ที่...../.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ลงโทษ.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....
พนักงานส่วนท้องถิ่น.....ตำแหน่ง.....ระดับ.....
สังกัด.....ตำแหน่งเลขที่.....รับเงินเดือนใน
อันดับ.....ขั้น.....บาท ซึ่งกระทำผิดวินัยในกรณี.....(ระบุกรณีกระทำผิด
โดยสรุป ถ้ามีหลายกรณีให้ระบุทุกกรณี).....

อันเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงฐาน.....
ตามข้อ.....ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย โดยให้
ลงโทษภาคทัณฑ์/ตัดเงินเดือน.....% เป็นเวลา.....เดือน/ลดขั้นเงินเดือน.....ขั้น และได้รายงาน
การลงโทษต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) นั้น
.....(ระบุคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น).....ในการประชุมครั้งที่...../.....
(เลข พ.ศ.) เมื่อวันที่.....พ.ศ.....ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการลงโทษดังกล่าวเป็นการไม่ถูกต้อง/
ไม่เหมาะสม โดย.....(ระบุความเห็นโดยสรุป).....

.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....สมควรได้รับการเพิ่มโทษ/ลดโทษเป็นลดขั้นเงินเดือน
.....ขั้น/ตัดเงินเดือน.....% เป็นเวลา.....เดือน/ภาคทัณฑ์

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคล
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๖๗ และข้อ ๗๐ วรรคหนึ่ง ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย
และการดำเนินการทางวินัย จึงให้เพิ่มโทษ/ลดโทษ.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....จาก.....
(ระบุสถานโทษและอัตราโทษเดิม).....เป็น.....(ระบุสถานโทษและอัตราโทษที่เพิ่มหรือลด
และสำหรับกรณีลดขั้นเงินเดือนให้ระบุด้วยว่า โดยให้ลดจากรับเงินเดือนในอันดับใด ขั้นใดเป็นให้รับเงิน
เดือนในอันดับใด ขั้นใด).....

หาก.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ
พนักงานส่วนท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)

.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. แบบ ลท.๕ ผู้บริหารท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงคำสั่งตามมติคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น
ตามข้อ ๗๐ วรรคหนึ่ง ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและการดำ
การทางวินัย
๒. ถ้าเป็นกรณีลงโทษตามข้อ ๗๐ วรรคหนึ่ง ที่ไม่ใช่เป็นการเพิ่มโทษ หรือลดโทษ ให้ใช้แ
ลท. ๑ แบบ ลท.๒ หรือแบบ ลท.๓ แล้วแต่กรณีโดยอนุโลม
๓. คำสั่งงดโทษ หรือยกโทษ ไม่ต้องใช้คำว่า “ทั้งนี้ ตั้งแต่.....เป็นต้นไป”
๔. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

๗. การสั่งยกโทษ งดโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์ตามข้อ ๒ ของมาตรฐานทั่วไป
เกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ให้ทำคำสั่งดังกล่าวตามแบบ ลท. ๖ ดัง

(ตัวอย่าง)
คำสั่งยกโทษ/งดโทษ/ลดโทษ หรือเพิ่มโทษ

แบบ ลท.๖

ครุฑ

คำสั่ง....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ที่...../.....(เลข พ.ศ.)

เรื่อง ยกโทษ / งดโทษ / ลดโทษ / เพิ่มโทษ

ตามคำสั่ง....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่)...../.....ลงวันที่.....
 พ.ศ.....ลงโทษ.....(ระบุโทษและอัตราโทษ).....แก่.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....
 พนักงานส่วนท้องถิ่น.....ตำแหน่ง.....ระดับ.....
 สังกัด.....ตำแหน่งเลขที่.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท
 ซึ่งกระทำผิดวินัยในกรณี.....(ระบุกรณีกระทำผิดโดยสรุป ถ้ามีหลาย
 กรณีให้ระบุทุกกรณี).....
 อันเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ฐาน.....
 ตามข้อ.....ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย นั้น
(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และคณะกรรมการพนักงาน
 ส่วนท้องถิ่น.....ในการประชุมครั้งที่...../.....(เลข พ.ศ.) เมื่อวันที่.....
 พ.ศ.....ได้พิจารณาอุทธรณ์แล้ว เห็นว่า.....(ระบุความเห็นของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น).....

 จึงมีมติให้.....(ระบุมติของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น).....
 ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
 พ.ศ. ๒๕๔๒ และข้อ ๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์
 จึงให้.....
 คำสั่งนี้ให้ถือเป็นที่สุด ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้
 หาก.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ประสงค์จะยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองให้ยื่นฟ้องได้ภายใน
 เก้าสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)

.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. แบบ ลท.๖ ผู้บริหารท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงคำสั่งตามมติคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ตามข้อ ๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์
๒. การเพิ่มโทษหรือลดโทษให้ระบุด้วยว่าเพิ่มหรือลดจากสถานโทษและอัตราโทษใดเป็นสถานโทษและอัตราโทษใด และสำหรับกรณีลดชั้นเงินเดือน ให้ระบุด้วยว่าให้ลดจากรับเงินเดือนในอันดับใด ชั้นใด เป็นให้รับเงินเดือนในอันดับใด ชั้นใด
๓. คำสั่งงดโทษ หรือยกโทษ ไม่ต้องใช้คำว่า "ทั้งนี้ ตั้งแต่.....เป็นต้นไป"
๔. ข้อความใดที่ไม่ใช้ให้ตัดออก

๘. การสั่งยกโทษ งดโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์ตามข้อ ๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ และการสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการให้ทำคำสั่งดังกล่าวตามแบบ ลท. ๗ ดังนี้

(ตัวอย่าง)
คำสั่งยกโทษ/งดโทษ/ลดโทษ/เพิ่มโทษ
และให้กลับเข้ารับราชการ

แบบ ลท.๗

ครุฑ

คำสั่ง....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)

เรื่อง ยกโทษ / งดโทษ / ลดโทษ / เพิ่มโทษ
และให้กลับเข้ารับราชการ

ตามคำสั่ง.....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....ที่...../.....ลงวันที่.....
พ.ศ.....ลงโทษ.....(ระบุโทษและอัตราโทษ).....แก่.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....
พนักงานส่วนท้องถิ่น.....ตำแหน่ง.....ระดับ.....
สังกัด.....ตำแหน่งเลขที่.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท
ซึ่งกระทำผิดวินัยในกรณี.....(ระบุกรณีกระทำผิดโดยสรุป ถ้าหลาย
กรณีให้ระบุทุกกรณี).....

อันเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐาน.....
ตามข้อ.....ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย นั้น
.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และคณะ
กรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น.....ในการประชุมครั้งที่...../.....(เลข พ.ศ.) เมื่อวันที่.....พ.ศ.....
ได้พิจารณาอุทธรณ์แล้วเห็นว่า.....(ระบุมติคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น).....

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๔๒ และข้อ ๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์
จึงให้.....และให้.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ) กลับเข้ารับราชการ
ในตำแหน่ง.....ระดับ.....
สังกัด.....ตำแหน่งเลขที่.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท

หาก.....(ระบุชื่อผู้ถูกลงโทษ).....ประสงค์จะยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ให้ยื่นฟ้องได้ภายใน
เก้าสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
.....(ตำแหน่ง).....

- หมายเหตุ ๑. แบบ ลท.๗ ผู้บริหารท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงคำสั่งตามมติคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ตามข้อ ๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์
๒. การเพิ่มโทษหรือลดโทษให้ระบุด้วยว่าเพิ่มหรือลดจากสถานโทษและอัตราโทษใดเป็นสถานโทษและอัตราโทษใด และสำหรับกรณีลดชั้นเงินเดือน ให้ระบุด้วยว่าให้ลดจากรับเงินเดือนในอันดับใด ชั้นใด เป็นให้รับเงินเดือนในอันดับใด ชั้นใด
๓. คำสั่งงดโทษ หรือยกโทษ ไม่ต้องใช้คำว่า "ทั้งนี้ ตั้งแต่.....เป็นต้นไป"
๔. ข้อความใดที่ไม่ใช่ให้ตัดออก

๕. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความในคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษให้ทำเป็นคำสั่งมีสาระสำคัญ แสดงเลขที่ และวัน เดือน ปี ที่ออกคำสั่งเดิม ข้อความเดิมตอนที่แก้ไขเปลี่ยนแปลง และข้อความที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงแล้ว

การแต่งตั้งอนุวินัย ๗

คณะกรรมการพิจารณาการดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจากราชการ (อนุวินัย ๗) ต้องไม่เป็นกรรมการใน ก. จังหวัด หรือคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (อนุอุทธรณ์ ๗) และให้ ก. จังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลดังต่อไปนี้

- (๑) รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดที่เห็นสมควร
- (๒) นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัด
- (๓) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ของแต่ละประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล) ในจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานบุคคล หรือเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานทางวินัย

อนุวินัยฯ ให้มีกรรมการตาม (๑) และ (๒) ฝ่ายหนึ่ง กรรมการตาม (๓) ฝ่ายหนึ่ง และกรรมการตาม (๔) ฝ่ายหนึ่ง จำนวนฝ่ายละเท่าๆ กัน ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งอนุวินัย ให้เป็นไปตามที่ ก. จังหวัดกำหนด

ข้อควรคำนึงในการสั่งลงโทษ

การสั่งลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่นที่กระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาจะต้องคำนึงถึงขั้นตอน ในการดำเนินการก่อนการสั่งลงโทษ และอำนาจในการสั่งลงโทษตามที่กฎหมายหรือมาตรฐานทั่วไปกำหนดไว้ การสั่งลงโทษที่มีได้กระทำตามขั้นตอนและอำนาจตามที่กฎหมายและมาตรฐานทั่วไปกำหนดไว้ย่อมไม่ขัดด้วยกฎหมาย คำสั่งลงโทษเช่นนั้นไม่มีผลใช้บังคับ การสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น

๑. การสั่งลงโทษเกินอำนาจ มาตรฐานทั่วไปได้กำหนดอำนาจในการสั่งลงโทษไว้ในกรณี กระทำผิดที่ยังไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๖๗ และในกรณีที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตาม ข้อ ๖๘ เช่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับมอบอำนาจ มีอำนาจลงโทษตัดเงินเดือนครั้งหนึ่ง ไม่เกิน ๕ % เป็นเวลาไม่เกิน ๓ เดือน เป็นต้น ถ้าสั่งลงโทษเกินอำนาจตามที่มาตรฐานทั่วไปกำหนดไว้

ยอมเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งไม่มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ก.พ. ได้เคยพิจารณามีความเห็นตามนัยดังกล่าว ซึ่งได้ตอบข้อหารือของกระทรวงการคลัง โดยหนังสือ ที่ สร ๑๐๐๖/๑๓๔๓๖๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙

๒. ผู้ถูกสั่งลงโทษมิใช่ผู้ได้บังคับบัญชา ในการปฏิบัติงานบางกรณีอาจมีพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการจากหลายหน่วยมาทำงานร่วมกัน และมีผู้รับผิดชอบกำหนดงานให้ทำและควบคุมงานอยู่คนหนึ่ง ผู้นั้นอาจมิใช่เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ผู้กำหนดงานและควบคุมงานที่มิใช่ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายเช่นนั้น ไม่มีอำนาจสั่งลงโทษผู้มาร่วมปฏิบัติงานดังกล่าว ถ้าสั่งลงโทษไปก็ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓. การสั่งลงโทษสถานหนักโดยไม่ได้ตั้งกรรมการสอบสวน (เว้นแต่จะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง หรือกรณีผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ) หรือมิได้เสนอ ก.จังหวัดพิจารณา (แม้ความผิดชัดแจ้งหรือผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพก็ต้องเสนอ ก.จังหวัดพิจารณาก่อนออกคำสั่งลงโทษ) ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๔. การสั่งลงโทษต้องไม่ย้อนหลัง คำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ จะสั่งย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่งไม่ได้ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นจึงจะสั่งปลดออก หรือไล่ออกจากราชการย้อนหลังได้ เช่น ในกรณีที่มีคำสั่งให้พักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน ต้องสั่งลงโทษย้อนหลังไปตั้งแต่วันพักราชการหรือวันให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือกรณีความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย ต้องสั่งตั้งแต่วันละทิ้ง หรือกรณีที่ผู้จะต้องถูกลงโทษได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือได้รับอนุญาตให้ลาออกไปก่อนแล้ว ให้สั่งย้อนหลังไปถึงวันออกจากราชการนั้น เป็นต้น

ส่วนคำสั่งลงโทษสำหรับความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง จะสั่งลงโทษย้อนหลังไม่ได้เช่นกัน เว้นแต่จะเป็นกรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อนออกจากราชการ เมื่อการสอบสวนพิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว ถ้าผู้บริหารท้องถิ่นที่มีอำนาจตามข้อ ๖๗ เห็นควรลงโทษลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์ ก็มีอำนาจที่จะสั่งลงโทษได้ โดยสั่งลงโทษย้อนหลังไปเท่าที่จำเป็นได้ด้วย (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๙/๑๗๔๘๑๔ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ตอบข้อหารือกระทรวงศึกษาธิการ) หรือเป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่น แล้วรายงานการดำเนินการทางวินัยไปยัง ก.จังหวัด หาก ก.จังหวัดพิจารณาแล้วเห็นควรลดโทษ จะต้องลดโทษให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษเดิมใช้บังคับด้วย ทั้งนี้ เพื่อผู้ที่กระทำผิดครั้งเดียวควรถูกลงโทษเพียงครั้งเดียว (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๑๑/ป ๑๔๒๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๐ ตอบข้อหารือสำนักงาน ก.ค.)

๕. สภาพการเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น การสั่งลงโทษจะมีผลใช้บังคับได้ต่อเมื่อพนักงานส่วนท้องถิ่นยังมีสภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นอยู่ และพนักงานส่วนท้องถิ่นจะออกจากราชการด้วยเหตุ ๕ ประการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ เมื่อพนักงานส่วนท้องถิ่น

ออกจากราชการแล้วผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาไม่สามารถสั่งลงโทษในกรณีที่ได้กระทำผิดวินัย ยังมีสภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น เว้นแต่กรณีจะเข้าข้อยกเว้นตามข้อ ๒๔ ของมาตรฐานทั่วไป วินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กล่าวคือ มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำ หรือกระทำการใดที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือต่อบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการ หรือความผิดลหุโทษ แม้ผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว เว้นแต่ออกจากราชการเพราะตาย ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจสั่งสืบสวนหรือพิจารณาตามข้อ ๒๐ และดำเนินการทางวินัยตามที่กำหนดไว้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นออกจากราชการ เว้นแต่กรณีที่ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยที่จะต้องลงโทษตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ก็ให้งดโทษเสีย

บทที่ ๕

การออกจากราชการ

ความหมาย

การออกจากราชการ หมายถึง การพ้นจากสภาพการเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น มีกำหนดไว้ในข้อ ๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ดังนี้

ข้อ ๑ พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๓) ลาออกจากราชการและได้รับอนุญาตให้ลาออกหรือการลาออกมีผลตามข้อ ๒

(๔) ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามข้อ ๒๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและ

การรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือข้อ ๓ ข้อ ๔ ข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๑๐ ของมาตรฐานทั่วไปนี้ หรือเนื่องจากไม่ผ่านการทดลองปฏิบัติราชการหรือขาดคุณสมบัติทั่วไป หรือคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยไม่ได้รับการยกเว้นตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่น

(๕) ถูกสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก

การออกจากราชการตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นคำสั่ง เว้นแต่การตายและการพ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุกรณีผู้มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

การออกคำสั่งเกี่ยวกับการออกจากราชการตามวรรคสอง ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นก่อน เว้นแต่คำสั่งให้ออกจากราชการตามข้อ ๗ วรรคหนึ่ง

วันออกจากราชการตาม (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๔

การต่อเวลาราชการให้พนักงานเทศบาลที่ต้องออกจากราชการตาม (๒) รับราชการต่อไปจะกระทำมิได้

วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการสำหรับการออกจากราชการที่เป็นการลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๒ และบทที่ ๓ ส่วนการออกจากราชการที่ไม่เป็นการลงโทษทางวินัย มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

๑. การออกจากราชการเพราะตาย

เมื่อพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดถึงแก่ความตายก็เป็นอันออกจากราชการไป โดยไม่ต้องมีการออกคำสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าสังกัดเพียงแต่ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและแจ้งการตายให้ ก. จังหวัดเพื่อทราบเท่านั้น

๒. การพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ

มาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๓๐ บัญญัติว่า “ข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้วเป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์” การออกจากราชการในกรณีนี้เรียกกันเป็นที่เข้าใจว่าออกเพราะครบเกษียณอายุ

การออกจากราชการเพราะครบเกษียณอายุมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ก่อนสิ้นเดือนกันยายนของทุกปี ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมเกษียณอายุของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ยื่นบัญชีรายชื่อข้าราชการ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จบำนาญซึ่งมีอายุจะครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณถัดไปต่อคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นต่อไป

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายชื่อผู้ที่ครบเกษียณอายุตามข้อ (๑) ต้องดำเนินการดังนี้

ก. แจ้งให้ผู้ที่ครบเกษียณอายุทราบภายในเวลาอันสมควร เพื่อจะได้มีเวลาเตรียมตัว เช่น มอบหมายหน้าที่การงาน เป็นต้น

ข. ประกาศรายชื่อผู้ที่ครบเกษียณอายุให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบโดยไม่จำเป็นต้องทำเป็นคำสั่ง (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สร ๐๔๐๓/ว ๕๓ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๑๔)

ค. ในกรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนพิจารณาเห็นสมควรเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใด แต่ผู้นั้นจะต้องพ้นจากราชการไปเพราะเหตุเกษียณอายุตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนเพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญให้ผู้นั้นในวันที่ ๓๐ กันยายนของครึ่งปีสุดท้ายที่จะได้เลื่อนนั้นก็ได้ (อนุโลมใช้ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขึ้นเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๔๔) ผู้บังคับบัญชาจะต้องรีบดำเนินการออกคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้เสียก่อนที่ผู้นั้นจะออกจากราชการไป เพราะหากให้พ้นจากราชการไปก่อนแล้ว จะไม่อาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ได้

๓. การลาออกจากราชการ

การลาออกจากราชการ มีกำหนดไว้ในข้อ ๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ดังนี้

ข้อ ๒ พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ออกคำสั่งให้ลาออกจากราชการ ทั้งนี้ การออกคำสั่งให้ลาออกจากราชการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นก่อน

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการจะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้เป็นเวลาไม่เกิน ๙๐ วันนับตั้งแต่วันขอลาออกก็ได้ แต่ต้องแจ้งการยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอลาออกทราบ และให้การลาออกมีผลตั้งแต่วันที่ถัดจากวันครบกำหนดเวลาที่ยับยั้ง

ถ้าผู้บริหารท้องถิ่นไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ให้การลาออกนั้นมีผลตั้งแต่วันที่ขอลาออกภายใต้บังคับวรรคหนึ่ง ในกรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บริหารท้องถิ่น และให้การลาออกมีผลนับตั้งแต่วันที่ผู้นั้นขอลาออก

การพิจารณาอนุญาตให้ลาออกและการยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๓ ของมาตรฐานทั่วไปนี้

หลักเกณฑ์การลาออกจากราชการ

หลักเกณฑ์ว่าด้วยการลาออกจากราชการของพนักงานส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

ก. การลาออกจากราชการเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับ

เลือกตั้ง

พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ผู้ขอลาออกจะต้องยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บริหารท้องถิ่นอย่างช้าภายในวันที่ขอลาออก และให้การลาออกมีผลนับตั้งแต่วันที่ผู้นั้นขอลาออก

(๒) ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอหนังสือขอลานั้นต่อ ก.จังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบการลาออกโดยเร็ว

(๓) เมื่อ ก.จังหวัดพิจารณาเห็นชอบการลาออกตามข้อ (๒) แล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่นออกคำสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการได้ตั้งแต่วันที่ขอลาออก

ข. การลาออกจากราชการในกรณีอื่น ๆ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

๑. ให้ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการต่อผู้บริหารท้องถิ่น ตามแบบ ลก.๑ โดยยื่นล่วงหน้าก่อนวันที่ขอลาออกจากราชการไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ดังนี้

(ตัวอย่าง)
หนังสือขอลาออกจากราชการ

แบบ ลก.๑

แบบหนังสือขอลาออกจากราชการ

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอลาออกจากราชการ

เรียน ผู้บริหารท้องถิ่น...(ระบุตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....

ด้วยข้าพเจ้า.....ได้เริ่มรับราชการเมื่อ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....สังกัด.....(ชื่อหน่วยงานที่บรรจุครั้งแรก).....ปัจจุบัน

ดำรงตำแหน่ง.....ระดับ.....กอง/ส่วน/สำนัก.....

(องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....อำเภอ.....จังหวัด.....ได้รับ

เงินเดือนอันดับ.....ขั้น.....บาท มีความประสงค์ขอลาออกจากราชการ

เนื่องจาก.....

จึงเรียนมาเพื่อขอลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ).....

(.....)

หมายเหตุ ตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ

๑. ให้ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการต่อผู้บริหารท้องถิ่น โดยให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออก ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นเป็นพิเศษ หรือกรณีลาออกเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง
๒. ผู้บริหารท้องถิ่นจะอนุญาตให้ยื่นใบลาออกล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า ๓๐ วันก็ได้ โดยให้มีคำสั่งอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนวันขอลาออก
๓. ถ้ายื่นหนังสือขอลาออกจากราชการล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า ๓๐ วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้บริหารท้องถิ่น หรือยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการโดยมิได้ระบุวันขอลาออก ให้ถือวันถัดจากวันครบกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันยื่นเป็นวันขอลาออก
๔. ในกรณีลาออกเพราะป่วย ให้แนบใบรับรองแพทย์เสนอไปด้วยว่าป่วยเป็นโรคอะไร

๒. ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่ามีความจำเป็นเป็นพิเศษ ผู้บริหารท้องถิ่นจะอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนวันขอลาออกให้ผู้ประสงค์จะลาออกจากราชการยื่นหนังสือขอลาออกล่วงหน้าน้อยกว่า ๓๐ วันก็ได้

๓. หนังสือขอลาออกจากราชการที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า ๓๐ วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้บริหารท้องถิ่นหรือที่มีได้ระบุวันขอลาออกให้ถือวันถัดจากวันครบกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันยื่นเป็นวันขอลาออก

๔. เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้รับหนังสือขอลาออกแล้ว ให้บันทึกวันยื่นหนังสือขอลาออกนั้นไว้เป็นหลักฐาน และให้ตรวจสอบว่าหนังสือขอลาออกดังกล่าวได้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า ๓๐ วันหรือไม่ พร้อมทั้งพิจารณาเสนอความเห็นต่อ ก. จังหวัด ภายใน ๗ วัน นับแต่วันได้รับหนังสือขอลาออก

๕. เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้รับหนังสือขอลาออกจากราชการของพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดแล้ว ถ้าเป็นหนังสือขอลาออกจากราชการที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน หรือที่มีได้ระบุวันขอลาออก ให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาว่าควรอนุญาตให้ผู้ยื่นขอลาออกจากราชการหรือจะสั่งยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าควรอนุญาตให้ลาออกจากราชการได้ให้เสนอ ก.จังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ผู้ยื่นขอลาออกจากราชการ และให้ผู้บริหารท้องถิ่นออกคำสั่งให้ลาออกเป็นลายลักษณ์อักษร ตามแบบ ลก. ๓ ให้เสร็จสิ้นก่อนวันขอลาออก แล้วแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ขอลาออกทราบก่อนวันขอลาออกด้วย

(ตัวอย่าง)
แบบถอนหนังสือขอลาออกจากราชการ

แบบ ลก.๒

แบบถอนหนังสือขอลาออกจากราชการ

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอลาออกจากราชการ

เรียน ผู้บริหารท้องถิ่น.....(ระยะตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....
อ้างถึง หนังสือขอลาออกจากราชการ ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตามที่ข้าพเจ้า.....ได้เริ่มรับราชการเมื่อ.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....สังกัด.....(ชื่อหน่วยงานที่บรรจุครั้งแรก).....ปัจจุบัน
ดำรงตำแหน่ง.....ระดับ.....กอง/ส่วน/สำนัก.....
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....อำเภอ.....จังหวัด.....ได้รับเงินเดือน
อันดับ.....ขั้น.....บาท ได้ยื่นความประสงค์ขอลาออกจากราชการเนื่องจาก.....นั้น

บัดนี้ ข้าพเจ้า.....มีความประสงค์ถอนหนังสือขอลาออกจากราชการ (ลก.๑)
ที่ได้ยื่นไว้ดังกล่าวแล้ว เนื่องจาก.....(เหตุผลประกอบ).....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ).....
(.....)

หมายเหตุ ตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ

๑. ให้ยื่นแบบถอนหนังสือขอลาออกจากราชการ(ลก.๒)ต่อผู้บริหารท้องถิ่นก่อนครบกำหนดเวลาที่ยังยั้ง/ก่อนมีคำสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการ/ก่อนวันครบกำหนด ๓๐ วัน แล้วแต่กรณี
๒. ให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับแบบถอนหนังสือขอลาออกจากราชการ(ลก.๒)ดำเนินการเพิกถอนหนังสือขอลาออกจากราชการ (ลก.๑) โดยไม่ชักช้า
๓. การถอนหนังสือขอลาออกจากราชการเมื่อได้ยื่นตามระเบียบงานสารบรรณแล้วให้ถือว่าได้ยื่นต่อผู้บริหารท้องถิ่นโดยชอบแล้ว ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า การจำกัดสิทธิในอันที่จะมิให้มีการถอนหนังสือขอลาออกจากราชการดังกล่าวจะกระทำมิได้

(ตัวอย่าง)
คำสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นลาออกจากราชการ

แบบ ลก.๓

คำสั่ง.....(ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
ที่...../.....(เลข พ.ศ.)

เรื่อง ให้พนักงานส่วนท้องถิ่น (ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ลาออกจากราชการ

ด้วย.....(ระบุชื่อผู้ลาออกจากราชการ).....พนักงานส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....
ตำแหน่ง.....ระดับ.....องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท ขอลาออกจากราชการ
เนื่องจาก.....

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคล
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และมติของ ก. จังหวัดในการประชุมครั้งที่...../.....เมื่อวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....จึงอนุญาตให้.....(ระบุชื่อผู้ขอลาออกจาก
ราชการ).....ลาออกจากราชการเพื่อ.....
ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)
(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
.....(ตำแหน่ง).....

(๒) ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่า ควรยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก
เนื่องจากจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีคำสั่งยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกเป็นลายลัก
ษณ์อักษร ให้เสร็จสิ้นก่อนวันขอลาออก แล้วแจ้งคำสั่งดังกล่าวพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอลาออกทราบก่อนวัน
ขอลาออกด้วย ทั้งนี้ การยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก ให้สั่งยับยั้งได้เพียงครั้งเดียวและจะขยายอีกไม่ได้
๖. เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกตาม (๒) ก่อนครบกำหนดเวลาที่ยับยั้ง
ตามข้อ ๒ วรรคสอง หากผู้ขอลาออกจากราชการประสงค์จะถอนหนังสือขอลาออก ย่อมมีสิทธิกระทำได้
โดยทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร ตามแบบ ลก. ๒ ยื่นต่อผู้บริหารท้องถิ่น การจำกัดสิทธิดังกล่าว
จะกระทำมิได้

๗. ในกรณีเป็นหนังสือขอลาออกจากราชการที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า ๓๐ วัน เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้รับหนังสือขอลาออกดังกล่าวแล้ว ให้มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนวันขอลาออกว่า จะอนุญาตให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า ๓๐ วัน ตามที่ผู้ขอลาออกได้ยื่นไว้หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบว่าวันขอลาออกในกรณีดังกล่าวคือวันที่ระบุไว้ในหนังสือขอลาออกหรือวันถัดจากวันครบกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันยื่นหนังสือขอลาออก แล้วให้พิจารณาดำเนินการตาม (๑) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี

๘. ในกรณีที่ผู้ขอลาออกได้ออกจากราชการไปตามข้อ ๒ วรรคสอง และวรรคสาม ให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีหนังสือแจ้งวันออกจากราชการให้ผู้ขอลาออกทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ผู้นั้น ออกจากราชการและแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

ข้อควรทราบเกี่ยวกับการลาออก

(๑) การอนุญาตให้ลาออกด้วยวาจาไม่มีผลตามกฎหมาย (มติ ก.พ. ตอบข้อหารือของกระทรวงคมนาคม ที่ สร ๑๐๐๖/๑๒๒๐๓๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๘)

(๒) การอนุญาตให้ลาออกแม้ไม่ทำเป็นคำสั่ง เพียงแต่บันทึกสั่งให้ปรากฏเป็นหลักฐานว่าอนุญาตแล้วก็ใช้ได้ (มติ ก.พ. ตอบข้อหารือของเลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี ที่ สร ๑๐๐๖/๗๕๙๕๑ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๗) แต่อย่างไรก็ดี เพื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหลักฐานยืนยันได้แน่นอนควรทำเป็นคำสั่ง

(๓) การสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการโดยอ้างกฎหมายผิด ไม่ทำให้การสั่งนั้นเสียไป (มติ อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๒๑ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๒๑)

(๔) ผู้ขอลาออกอาจถอนใบลาออกได้ แต่ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร เสนอถึงผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกก่อนที่จะมีการสั่งอนุญาตให้ลาออก (มติ ก.พ. ตอบข้อหารือของกระทรวงคมนาคม ที่ สร ๑๐๐๖/๑๒๒๐๓๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๘) ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกเป็นเวลาไม่เกิน ๙๐ วันนับแต่วันขอลาออก ก่อนครบกำหนดเวลาที่ยับยั้ง หากผู้ขอลาออกจากราชการประสงค์จะถอนหนังสือขอลาออก ย่อมมีสิทธิกระทำได้โดยทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร ตามแบบ ลก. ๒ ยื่นต่อผู้บริหารท้องถิ่น การจำกัดสิทธิดังกล่าว จะกระทำมิได้เนื่องจากขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

(๕) ผู้มีอำนาจอนุญาตให้ลาออกสั่งอนุญาตการลาออกแล้ว อาจยกเลิกคำสั่งอนุญาตการลาออกได้ เมื่อการออกคำสั่งนั้นขัดกับข้อเท็จจริง (มติ อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๒๑ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๒๑)

๕. การออกจากราชการเพราะถูกสั่งให้ออก

การสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการ กระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

ก. กรณีไม่ผ่านการทดลองปฏิบัติหน้าที่

การสั่งให้ออกจากราชการ ตามข้อ ๑๘ (กรณีเทศบาล) หรือข้อ ๑๙ (กรณี อบจ. และ อบต.) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือก การบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ และการเลื่อนขั้นเงินเดือนที่กำหนดว่า ผู้ใดได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นให้มีการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการของพนักงานส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ที่ ก.จังหวัดกำหนด โดยให้มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๙ เดือน และการประเมินผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต้องดำเนินการในรูปคณะกรรมการ กรณีที่ไม่ผ่านการประเมินไม่ควรให้รับราชการต่อไปก็ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้ โดยได้รับความเห็นชอบจาก ก. จังหวัด...

พรรคสอง ผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการตามพรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่า ผู้นั้นไม่เคยเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือการรับเงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากราชการระหว่างที่ผู้นั้นอยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ข. กรณีการออกตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการ เพื่อไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อผู้นั้นพ้นจากราชการทหาร โดยมีได้กระทำการใดๆ ในระหว่างรับราชการทหาร อันเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง และผู้นั้นไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ และมีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นของพนักงานส่วนท้องถิ่น หากประสงค์จะเข้ารับราชการเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดิมภายในกำหนด ๑๘๐ วันนับแต่วันพ้นจากราชการทหาร ให้ส่งบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์ที่ ก. จังหวัดกำหนด

พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับบรรจุเข้ารับราชการดังกล่าวแล้ว ให้มีสิทธิได้ในวันรับราชการก่อนถูกสั่งให้ออกจากราชการรวมกับวันรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารและวันรับราชการเมื่อได้รับบรรจุกลับเข้ารับราชการเป็นเวลาราชการติดต่อกันเพื่อประโยชน์ตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นเสมือนว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกสั่งให้ออกจากราชการ

ค. กรณีการออกเพราะขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามเบื้องต้น

ผู้ได้รับบรรจุเข้ารับราชการเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากภายหลังปรากฏว่าขาดคุณสมบัติทั่วไปหรือมีลักษณะต้องห้ามเบื้องต้น โดยไม่ได้รับการยกเว้นจาก ก. จังหวัดในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นของพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้นโดยไม่ได้รับอนุมัติยกเว้นจาก ก. จังหวัดอยู่ก่อนก็ดี หรือมีกรณีต้องหาอยู่ก่อนและภายหลังเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเนื่องจากกรณีต้องหานั้นก็ดี ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการโดยพลันโดยความเห็นชอบของ ก. จังหวัด แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ และการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับหรือมีสิทธิจะได้รับจากทางราชการก่อนมีคำสั่งให้ออกนั้น และถ้าการเข้ารับราชการเป็นไปโดยสุจริตแล้ว ให้ถือว่าเป็นการสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น

ง. กรณีการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในระหว่างถูกสอบสวนทางวินัยหรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๒ โปรดดูรายละเอียดในบทนั้น

จ. กรณีการสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน

ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นได้ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ออกมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ และการสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน นอกจากให้ทำได้ในกรณีที่กำหนดไว้ในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการนี้

และกรณีที่ถูกหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นบัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ออกมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะเสนอ ก.จังหวัด เพื่อส่งเรื่องให้นุวินัยฯ ตามข้อ ๖๘ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยทำความเห็นเสนอ ก.จังหวัด พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ผู้บริหารท้องถิ่นออกคำสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้ในกรณีต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) กรณีการออกจากราชการเพราะเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ การเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ และผู้บริหารท้องถิ่นเห็นสมควรให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้

พนักงานส่วนท้องถิ่นที่เจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนโดยสม่ำเสมอ นั้น ในข้อ ๓ (๑) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของ ก. จังหวัดอาจสั่งให้ออกจากราชการได้ ทั้งนี้ โดยให้อยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาที่จะพิจารณาว่ากรณีอย่างไรจึงจะถือว่าไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสม่ำเสมอ ซึ่งจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายๆ ไป

โดยที่พระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์ข้าราชการผู้ได้รับอันตรายหรือป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ ให้ข้าราชการที่ลาป่วยได้รับเงินเดือนระหว่างลาได้ปีหนึ่งไม่เกิน ๖๐ วันทำการ แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ตำแหน่งอธิบดีหรือตำแหน่งเทียบเท่าขึ้นไปเห็นสมควรจะให้จ่ายเงินเดือนต่อไปอีกก็ได้ แต่ไม่เกิน ๖๐ วันทำการ ดังนั้น ในทางปฏิบัติหากผู้ใดลาป่วยปีหนึ่งเกิน ๑๒๐ วัน ผู้บังคับบัญชาก็มักจะสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าต้องให้ลาป่วยถึงปีละ ๑๒๐ วัน จึงจะให้ออกตามมาตรา ๑๑๔ (๑) ได้ แม้ลาป่วยเพียง ๖๐ วัน หรือน้อยกว่านั้นถ้าผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าเป็นการเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอก็อาจพิจารณาสั่งให้ออกตามมาตรา ๑๑๔ (๑) ได้

ข้อความดังกล่าวข้างต้น เทียบเคียงได้กับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ข้อ ๓ (๑) ซึ่งยังเป็นปัญหาในทางปฏิบัติอยู่ว่า อำนาจในการพิจารณาให้พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ ลาป่วยเกิน ๑๒๐ วันโดยได้รับเงินเดือนเต็ม เป็นอำนาจพิจารณาอนุญาตของผู้บริหารท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือยังเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งมอบอำนาจให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้พิจารณาอนุญาตแทน ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการผู้ได้รับอันตรายหรือป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ พ.ศ. ๒๕๔๘ ขณะนี้ปัญหาดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณา มีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) กรณีให้ออกเพราะสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ การจะสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดออกจากราชการเพราะสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ ตามข้อ ๓ (๒) นั้น ผู้บริหารท้องถิ่นจะสั่งให้ออกได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นสมัครใจไปปฏิบัติงานนั้น

คำว่า “งานใด ๆ” นั้น หมายถึงงานอะไรก็ได้ที่มีใช้การเป็นข้าราชการพลเรือนหรือที่มีใช้การเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น เช่น ไปปฏิบัติงานที่องค์กรระหว่างประเทศ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

ตามนัยมติ ก.พ. ตอบข้อหารือของกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๒๗๔๗/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ คำว่า “ความประสงค์ของทางราชการ” นั้น จะมีความประสงค์ของส่วนราชการ ต่างๆ หรือเป็นความประสงค์ของคณะรัฐมนตรี ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็ถือเป็นความประสงค์ของทางราชการ และไม่ว่าจะเป็นความประสงค์ของ ส่วนราชการต่างๆ หรือความประสงค์ของคณะรัฐมนตรีก็ตาม การสั่งให้ไปนั้นจะต้องมีเหตุผลว่าเมื่อไปแล้ว จะเกิดประโยชน์แก่ราชการ ซึ่งจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ หากใช่ว่าเป็นการสั่งให้ไปเพื่อประโยชน์ ส่วนตัวของข้าราชการผู้นั้นเองไม่

การสั่งให้ออกจากราชการเพื่อไปปฏิบัติงานใดๆ ตามความประสงค์ของทาง ราชการโดยอาศัยข้อ ๓ (๒) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการนั้น เป็นอำนาจของผู้บริหาร ท้องถิ่นเป็นผู้สั่งให้ออกจากราชการโดยความเห็นชอบของ ก. จังหวัด ซึ่งหากเป็นการสั่งให้ออกโดยอาศัย ข้อ ๓ (๒) แต่เพียงข้อเดียวแล้ว ผู้ถูกสั่งให้ออกก็จะได้รับบำเหน็จบำนาญไปเลย (ถ้าหากมีสิทธิได้รับ) และจะไม่ได้รับสิทธิพิเศษในการบรรจุกลับเข้ารับราชการ กล่าวคือ หากออกจากราชการไปจะไม่ได้รับการ สงวนตำแหน่งไว้ให้ แต่เมื่อจะบรรจุกลับเข้ารับราชการอีกก็ต้องบรรจุใหม่

(๓) กรณีให้ออกเพราะขาดคุณสมบัติขณะเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น

พนักงานส่วนท้องถิ่นที่เคยมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนในการเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นแล้ว ถ้าขาดคุณสมบัติลงภายหลังใน ๓ กรณีตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓ (๓) ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ ออกจากราชการ ดังจะกล่าวต่อไปนี้แล้วต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการ คือ

๑. ขาดคุณสมบัติเพราะไม่มีสัญชาติไทย
๒. ขาดคุณสมบัติเพราะไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง
๓. ขาดคุณสมบัติเพราะทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
๔. ขาดคุณสมบัติเพราะไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

หรือเป็นโรคตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับพนักงาน ส่วนท้องถิ่น ซึ่งโรคที่ขาดคุณสมบัติที่จะเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นไว้ ๕ โรค ได้แก่ โรคเรื้อนในระยะ ติดต่อก่อนหรือในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะที่ ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคยาเสพติดให้โทษ และโรคพิษสุราเรื้อรัง

๕. ขาดคุณสมบัติเพราะเป็นกรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรค การเมือง กรณีดังกล่าวเทียบเคียงได้กับมติ ก.พ. ที่ตอบข้อหารือของกรมประชาสัมพันธ์ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๖/๑๐๓๗๕ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ ที่ว่า อนึ่ง ข้าราชการพลเรือนที่ประสงค์จะไป ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นอาจขอลาออกตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็ได้ แต่ถ้าหากว่าผู้นั้นไม่ขอลาออก ก็ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ (๔) ผู้บังคับบัญชาจะต้องสั่งให้ออกจากราชการตามนัยมาตรา ๕๖ (๓)

๖. ขาดคุณสมบัติเพราะเป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) กรณีการออกจากราชการเพราะเป็นผู้ไม่เลื่อมใสการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย

เมื่อพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็น ผู้ไม่เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ และผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่ากรณีมีมูลให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยไม่ชักช้า และให้นำข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการนี้ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ ก. จังหวัด มีมติเห็นชอบดังกล่าวแล้ว ก็ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๕) เมื่อพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติราชการ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก. จังหวัดกำหนดให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการได้

ฉ. กรณีหย่อนความสามารถ/บกพร่อง/ประพฤติตนไม่เหมาะสม

พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ และผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่ากรณีมีมูล ถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยไม่ชักช้า ในการสอบสวนนี้จะต้องแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้และต้องให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย ทั้งนี้ ให้นำข้อ ๒๒ วรรคห้าและวรรคหก ข้อ ๒๓ และข้อ ๖๘ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยมาใช้บังคับโดยอนุโลม เมื่อ ก. จังหวัดมีมติเป็นประการใด ก็ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

ในกรณีที่ ก. จังหวัดมีมติเห็นชอบให้ผู้นั้นออกจากราชการ ก็ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น

การสอบสวนพิจารณา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากเป็นกรณีการกระทำที่ปรากฏชัดแจ้งตามหมวด ๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย จะดำเนินการโดยไม่สอบสวนก็ได้

ช. กรณีการออกจากราชการเพราะมีมลทินมัวหมอง

พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีกรณีถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ตามข้อ ๒๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย และคณะกรรมการสอบสวนหรือผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่ากรณีมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษตามข้อ ๖๘ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอ ก. จังหวัดเพื่อส่งเรื่องให้อนุวินัยฯ ตามข้อ ๖๘ วรรคสี่ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยทำความเห็นเสนอ ก. จังหวัด และเมื่อ ก. จังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

ในกรณี ก. จังหวัด มีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการเพราะมีมลทิน หรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น

ข. กรณีการออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนาน

การที่จะสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนานนั้น มีมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว.๑๔๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่า ข้าราชการผู้ใดที่ได้รับราชการมาครบ ๓๐ ปี และมีสิทธิได้รับบำนาญตามกฎหมาย หากเป็นผู้ที่บกพร่องตามหลักเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใด ดังระบุไว้ข้างท้ายนี้แล้ว ไม่ควรให้รับราชการอยู่ต่อไป คือ

๑. มีความรู้ความสามารถไม่ดีพอกับตำแหน่งหน้าที่ซึ่งแม้ไม่ถึงเข้าขีดหย่อนความสามารถก็ดี ตัวอย่างเช่นปฏิบัติราชการเฉื่อยชา ล่าช้า หรือปฏิบัติราชการมักผิดพลาด เป็นต้น
๒. มีความรู้ความสามารถเสื่อมตัวไม่ดีไม่แล้ว แต่ถ้าหาผู้แทนที่ดีกว่าได้
๓. มีอนามัยหรือสุขภาพไม่สมบูรณ์ เช่น เจ็บป่วยเนื่องๆ หรือเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรง
๔. เกียจคร้านหรือไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ
๕. ประพฤติตนไม่สมศักดิ์แก่ตำแหน่ง เช่น ประพฤติตนเสเพล เสพเครื่องดองของเมาจนไม่สามารถครองสติได้ มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นต้น ไม่สนับสนุนการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ ประพฤติผิดวินัยข้าราชการข้ออื่นๆ จนถึงถูกลงโทษสถานหนึ่งสถานใดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ"

หลักเกณฑ์นี้ไม่ควรจะพิจารณาถึงอายุของข้าราชการผู้นั้นว่าจะมากน้อยประการใด เพราะปัญหาเรื่องอายุของข้าราชการเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

ฅ. กรณีการออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่ง

การเลิกหรือยุบตำแหน่ง และไม่สามารถหาดำแหน่งอื่นให้ได้ ก็ต้องสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นออกจากราชการโดยให้ได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐

ฉ. กรณีการออกจากราชการเพราะไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข

ที่ ก. จังหวัดกำหนด

พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ไม่สามารถปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก. จังหวัดกำหนด ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการได้ ผู้บริหารท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของ ก. จังหวัด อาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้

ฎ. กรณีการออกจากราชการเพราะได้รับโทษจำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

การสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการเพราะได้รับโทษจำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้บริหารท้องถิ่นอาจสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นที่กระทำผิดอาญา และถูกลงโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้ เมื่อการกระทำผิดอาญาและถูกลงโทษนั้น ยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษทางวินัยถึงปลดออก หรือไล่ออก

๕. การออกจากราชการเพราะถูกสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก

ได้กล่าวไว้โดยละเอียดแล้วในบทที่ ๒ ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย และบทที่ ๓ ว่าด้วยการลงโทษ ขอให้ดูรายละเอียดในบทนั้น ๆ

วันออกจากราชการ

วันออกจากราชการของพนักงานส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ และกฎหมายบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น

วันออกจากราชการของพนักงานส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันตามกรณีต่าง ๆ ดังนี้

๑. กรณีเกษียณอายุ

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ มาตรา ๒๑ บัญญัติว่า ข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์แล้ว เป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่อายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์

ตัวอย่าง

เกิด ๒ มกราคม ๒๔๙๙ อายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๙ (ปีงบประมาณ ๒๕๕๙) จึงออกจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กล่าวคือ ต้องออกจากราชการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

เกิด ๒ ตุลาคม ๒๕๑๐ อายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๗๐ (ปีงบประมาณ ๒๕๗๑) จึงออกจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๑ กล่าวคือ ต้องออกจากราชการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๗๑

ข้อสังเกต ผู้ที่เกิดในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ มีนาคม ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๓ การนับอายุว่าจะครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ใน พ.ศ.ใด นั้น ต้องเอา ๖๑ มาบวก ทั้งนี้ เพราะก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๓ นับเดือนเมษายนเป็นเดือนที่ ๑ และเดือนมีนาคมเป็นเดือนที่ ๑๒ พอถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๓ มีเพียง ๙ เดือน คือ เดือนเมษายน ๒๔๘๓ ถึงเดือนธันวาคม ๒๔๘๓ เมื่อขึ้นเดือนมกราคมก็เปลี่ยน พ.ศ. ใหม่ เป็น พ.ศ. ๒๔๘๔ ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จึงไม่มีเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ มีนาคม ฉะนั้น ผู้ที่เกิดในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ มีนาคม ก่อน พ.ศ. ๒๔๘๓ ถ้านับอายุ ๖๐ ปี โดยเอา ๖๐ มาบวก อายุยังไม่ครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ (ขาดไป ๑-๓ เดือน) จะให้ครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์จึงต้องเอา ๖๑ มาบวก และสำหรับผู้ที่เกิดตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีนั้น ให้บวกด้วย ๖๑ จึงจะเป็นปีที่เกษียณอายุราชการ

๒. กรณีลาออก

(๑) ลาออกเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ข้อ ๒ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ออกคำสั่งให้ลาออกจากราชการ ทั้งนี้ การออกคำสั่งให้ลาออกจากราชการต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก. จังหวัด ก่อน

และวรรคสี่กำหนดว่า ภายใต้บังคับวรรคหนึ่ง ในกรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บริหารท้องถิ่น และให้การลาออกมีผลนับตั้งแต่วันที่ผู้นั้นขอลาออก

ตัวอย่าง

พนักงานส่วนท้องถิ่นขอลาออกตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ว่า อนุญาตให้ลาออกได้ตั้งแต่วันที่ขอลาออก เช่นนี้ วันออกจากราชการก็คือวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ ไม่ใช่วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันสั่ง

พนักงานส่วนท้องถิ่นขออนุญาตลาออกตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า มีงานที่จะต้องรีบทำให้เสร็จโดยเร็ว และไม่สามารถหาคนมาทำงานแทนได้ จึงอนุญาตให้ลาออกตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ เช่นนี้ วันออกจากราชการก็คือ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ ไม่ใช่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ (ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการ มีอำนาจยับยั้งการอนุญาตไว้ได้ไม่เกิน ๙๐ วัน)

(๒) กรณีให้ออกขณะทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีเจ็บป่วย กรณีไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี กรณีขาดคุณสมบัติขณะเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น กรณีหย่อนความสามารถ ประพฤติตนไม่เหมาะสม หรือบกพร่องในหน้าที่ และกรณีมีมลทินหรือมัวหมอง

การสั่งให้ออกจากราชการเนื่องจากไม่ผ่านการทดลองปฏิบัติราชการหรือขาดคุณสมบัติทั่วไปหรือคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยไม่ได้รับการยกเว้นตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่น ห้ามมิให้สั่งให้ออกย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่ในกรณีที่ได้มีการสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการไปแล้ว ถ้าจะต้องสั่งใหม่หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นให้ออกจากราชการเนื่องจากไม่ผ่านการทดลองปฏิบัติราชการหรือขาดคุณสมบัติทั่วไปหรือคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยไม่ได้รับการยกเว้นตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่น ก็ให้สั่งให้ออกย้อนหลังไปถึงวันที่ควรต้องออกจากราชการตามกรณีนั้นในขณะที่ยังออกคำสั่งเดิม

ตัวอย่าง ๑ (เทียบเคียง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘)

ข้าราชการซึ่งอยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการประพฤตินไม่เหมาะสมกับตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง ผู้บังคับบัญชาได้รายงานผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้นี้ตามลำดับชั้น และผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งให้ผู้นี้ออกจากราชการ เมื่อพ้นหกเดือนแล้ว (๖ เดือน ๒๔ วัน) เป็นการชอบหรือไม่ หรือจะต้องสั่งให้ออกย้อนหลังถึงวันที่ครบ ๖ เดือน

อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ พิจารณาเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๒๑ เห็นว่า มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกอบกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๘) บัญญัติให้ผู้ได้รับบรรจุเข้ารับราชการตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๒ ต้องทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเวลา ๖ เดือน หากผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการในช่วงเวลาดังกล่าวปรากฏว่า ผู้นั้นมีความประพฤติไม่ดี ไม่มีความรู้ หรือไม่มีความสามารถเหมาะสมไม่สมควรให้รับราชการต่อไป ก็ให้ผู้บังคับบัญชารายงานผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ เพื่อพิจารณาว่าจะควรให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ควรให้รับราชการต่อไป ก็ให้มีคำสั่งภายใน ๗ วัน นับแต่วันได้รับรายงานให้ผู้นั้นออกจากราชการ การที่กฎหมายกำหนดให้ต้องดำเนินการภายใน ๗ วัน ดังกล่าวนั้น อ.ก.พ. เห็นว่าเป็นเรื่องเร่งรัดให้รีบดำเนินการเท่านั้น มิใช่ว่าหากไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าว แล้วจะมีผลทำให้การสั่งการนั้นๆ เสียไป และการสั่งให้ข้าราชการออกจากราชการในกรณีเช่นนี้ก็มิใช่ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ข้อ ๒ กำหนดว่า การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๔๖ ห้ามมิให้สั่งให้ออกจากราชการย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีเหตุสมควรก็ให้สั่งให้ออกย้อนหลังไปถึงวันที่ควรต้องออกจากราชการตามกรณีนั้นได้ ซึ่ง อ.ก.พ. เห็นว่าการสั่งให้ออกย้อนหลังในกรณีนี้ไม่มีเหตุสมควร เพราะจะเป็นการเสียประโยชน์ตามสิทธิ โดยชอบธรรมของผู้ถูกสั่งให้ออก เพราะเขายังทำงานอยู่ อ.ก.พ. จึงลงมติว่า การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ผู้นี้ออกจากราชการเมื่อพ้นหกเดือน เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ตัวอย่าง ๒

ผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้ข้าราชการซึ่งถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยออกจากราชการไว้ก่อนตั้งแต่วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๑๘ ต่อมาผู้นี้เกษียณอายุในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๘ ผลการสอบสวนปรากฏว่ามีมลทินหรือมัวหมอง ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ออกจากราชการย้อนหลังไปถึงวันที่ให้ออกจากราชการไว้ก่อนได้หรือไม่

อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๒๑ เห็นว่า โดยที่ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๑๘ ข้อ ๒ (๔) บัญญัติว่า “กรณีใดมีเหตุผลสมควรสั่งให้ออกย้อนหลังก็ให้สั่งให้ออกย้อนหลังไปถึงวันที่ควรจะต้องออกจากราชการตามกรณีนั้นได้” อ.ก.พ. เห็นว่า คำว่า “มีเหตุผลสมควรสั่งให้ออกย้อนหลัง” ตามข้อ ๒ (๔) ของระเบียบดังกล่าวเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาที่จะพิจารณา อ.ก.พ. จึงลงมติว่า กรณีตามปัญหาผู้ถูกลงโทษจะต้องพ้นจากราชการไปเพราะเกษียณอายุแล้ว ผู้บังคับบัญชาจึงอาจสั่งให้ออกจากราชการย้อนหลังไปถึงวันที่ให้ออกจากราชการไว้ก่อนได้

๓. กรณีให้ออกเพราะบรรจุโดยขาดคุณสมบัติ

วันออกจากราชการในกรณีนี้ต้องสั่งให้ออกโดยพลัน และให้ออกตั้งแต่วันสั่ง ห้ามสั่งให้ออกย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง

๔. กรณีให้ออกไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา

วันออกจากราชการในกรณีนี้ให้ออกตั้งแต่วันสั่ง จะสั่งย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่งไม่ได้ เว้นแต่ผู้ซึ่งจะถูกสั่งให้ออกไว้ก่อนอยู่ในระหว่างถูกคุมตัว หรือต้องจำคุกโดยคำพิพากษา การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในเรื่องนั้นให้สั่งให้ออกย้อนหลังไปถึงวันที่ถูกคุมขังหรือต้องจำคุกได้ในกรณีที่ได้มีการสั่งให้ออกจากราชการไว้แล้ว ถ้าจะต้องสั่งใหม่เพราะคำสั่งเดิมไม่ถูกต้อง ให้สั่งตั้งแต่วันให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามคำสั่งเดิม หรือตามวันที่ควรต้องให้ออกจากราชการไว้ก่อน ในขณะที่ออกคำสั่งเดิม

๕. กรณีมีการสั่งพักราชการอยู่ก่อนแล้วถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนอีก

ในกรณีที่มีการสั่งพักราชการอยู่ก่อนแล้วมาถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนอีกชั้นหนึ่งให้สั่งให้ออกตั้งแต่วันพักราชการเป็นต้นไป

๖. กรณีถูกจำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

วันออกจากราชการในกรณีนี้ต้องสั่งให้ออกตั้งแต่วันต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด

๗. กรณีไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

วันออกจากราชการในกรณีนี้ต้องสั่งให้ออกตั้งแต่วันไปรับราชการทหาร

๘. กรณีถูกสั่งปลดออกหรือไล่ออก

วันออกจากราชการกรณีเป็นไปตามข้อ ๓๐ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการที่กำหนดว่า การสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ห้ามมิให้สั่งปลดออก หรือไล่ออกย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่

(๑) ในกรณีที่ให้มีคำสั่งให้พักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อจะสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ให้สั่งปลดออกหรือไล่ออกตั้งแต่วันพักราชการหรือวันที่ให้ออกจากราชการไว้ก่อนแล้วแต่กรณี

(๒) การส่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ในกรณีกระทำผิดวินัยโดยละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกให้ปลดออกหรือไล่ออกตั้งแต่วันละทิ้งหน้าที่ราชการนั้น

(๓) การส่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ในกรณีกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยปกติให้ส่งปลดออกหรือไล่ออกตั้งแต่วันต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือวันต้องคำพิพากษาถึงที่สุด หรือวันถูกคุมขังติดต่อกันจนถึงวันต้องคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี

(๔) ในกรณีที่ได้มีการส่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการไปแล้ว ถ้าจะต้องสั่งใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่ง การลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ในกรณีเช่นนี้ ให้สั่งย้อนหลังไปถึงวันออกจากราชการตามคำสั่งเดิม แต่ถ้าวันออกจากราชการตามคำสั่งเดิมไม่ถูกต้อง ก็ให้ส่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกย้อนหลังไปถึงวันที่ควรต้องออกจากราชการตามกรณีนั้นในขณะที่ออกคำสั่งเดิม

(๕) ในกรณีที่ได้มีการสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่นอันมิใช่เป็นการลงโทษทางวินัยไปแล้ว ถ้าจะต้องสั่งใหม่หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการให้ส่งปลดออกหรือไล่ออกย้อนหลังไปถึงวันที่ควรต้องลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามกรณีนั้นขณะที่ออกคำสั่งเดิม

(๖) การส่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ในกรณีที่ผู้ซึ่งจะต้องถูกสั่งนั้นได้ออกจากราชการโดยถูกส่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการในกรณีอื่น หรือได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการไปก่อนแล้ว ให้ส่งปลดออกหรือไล่ออกย้อนหลังไปถึงวันออกจากราชการนั้น

(๗) การส่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ในกรณีที่ผู้ซึ่งจะต้องถูกสั่งนั้นได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นไปก่อนแล้ว ให้ส่งปลดออกหรือไล่ออกย้อนหลังไปถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

(๘) กรณีใดมีเหตุสมควรสั่งปลดออก หรือไล่ออกจากราชการย้อนหลัง ก็ให้ส่งปลดออกหรือไล่ออกย้อนหลังไปถึงวันที่ควรจะต้องออกจากราชการตามกรณีนั้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการทำให้เสียประโยชน์ตามสิทธิโดยชอบธรรมของผู้ถูกสั่งลงโทษนั้น

ตัวอย่าง ๑ (เทียบเคียง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๕)

ข้าราชการซึ่งถูกฟ้องคดีอาญา แต่ไม่มีการตั้งกรรมการสอบสวนความผิดทางวินัยได้ครบเกษียณอายุออกจากราชการไปแล้ว ถ้าผลคดีอาญาปรากฏว่าถูกจำคุก ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษให้ปลดออก หรือไล่ออก ย้อนหลังไปถึงวันที่ผู้นี้ออกจากราชการเพราะเกษียณอายุได้หรือไม่

อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ ได้พิจารณาเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ เห็นว่า โดยที่ผู้นี้ถูกฟ้องคดีอาญาก่อนวันที่ออกจากราชการเพราะเกษียณอายุ ผู้บังคับบัญชาจึงมีอำนาจตามมาตรา ๘๘ ประกอบด้วยมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่จะสั่งดำเนินการลงโทษได้ และถ้าจะสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ก็ต้องสั่งย้อนหลังไปถึงวันที่ผู้นี้ออกจากราชการเพราะเกษียณอายุ ทั้งนี้ ตามนัยข้อ ๔ (๖) แห่งระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๑๕

ตัวอย่าง ๒

ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ข้าราชการที่ละทิ้งหน้าที่ราชการไป ๒๓ วัน แล้วกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีก ออกจากราชการย้อนหลังไปถึงวันที่ละทิ้งหน้าที่ราชการได้หรือไม่

อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ ได้พิจารณาในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เห็นว่า โดยที่ระเบียบว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๑๘ ข้อ ๔ กำหนดว่า “การส่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ห้ามมิให้สั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง” และใน (๒) ว่า “การส่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการในกรณีความผิดละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีก ให้สั่งตั้งแต่วันละทิ้งหน้าที่ราชการนั้น...” แต่กรณีตามปัญหาข้างต้น ข้าราชการได้ละทิ้งหน้าที่ราชการไป ๒๓ วัน แล้วกลับมาปฏิบัติราชการอีก จึงยังไม่เข้ากรณีข้อยกเว้นที่จะสั่งให้ออกจากราชการย้อนหลังไปถึงวันละทิ้งตามระเบียบ กรณีจะต้องให้ออกตั้งแต่วันมีคำสั่ง

บทที่ ๕

การรายงานการดำเนินการทางวินัย การลงโทษ และการให้ออกจากราชการ

หลักเกณฑ์

การรายงานการดำเนินการทางวินัย การลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่น และการรายงานการสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการ ซึ่งจะต้องรายงานต่อ ก. จังหวัดนั้น มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ข้อ ๗๐ ข้อ ๗๑ และข้อ ๗๒ กำหนดไว้ดังนี้

ข้อ ๗๐ เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น โดยสั่งลงโทษ หรือลงทัณฑ์ หรือดโทษตามข้อ ๖๗ หรือสั่งยุติเรื่องแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใด ให้รายงานไปยังคณะกรรมการ พนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาการดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจาก ราชการ ตามข้อ ๖๘ วรรคสี่ พิจารณาความเห็นเสนอ และเมื่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น พิจารณาเห็นว่าการลงโทษ หรือลงทัณฑ์หรือดโทษ หรือสั่งยุติเรื่องเป็นการไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสมและมีมติเป็นประการใดให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

ในกรณีผู้บริหารท้องถิ่นได้สั่งลงโทษ ลงทัณฑ์ เพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษหรือสั่ง ยุติเรื่อง ตามข้อ ๖๘ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของมาตรฐานทั่วไปนี้ หรือสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้ใดออกจากราชการตามข้อ ๓ (๔) หรือข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ให้รายงานการดำเนินการทางวินัย หรือการสอบสวน หรือการให้ออกจากราชการต่อคณะกรรมการพนักงาน ส่วนท้องถิ่นเพื่อทราบ

เมื่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นได้พิจารณามติตามวรรคหนึ่งหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ รายงานการดำเนินการทางวินัยตามวรรคสองแล้ว ให้รายงานไปยังคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย การให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง และเพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้อง เหมาะสม โดยให้ส่งสำเนาคำสั่ง ๓ ฉบับ และบันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริงซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สป.๑ ท้ายมาตรฐานทั่วไปนี้

เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้มีคำสั่งเพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษ ถ้าเพิ่มโทษเป็นสถาน โทษที่หนักขึ้น หรือลดโทษเป็นสถานโทษที่เบาลง หรือดโทษ หรือยกโทษ คำสั่งลงโทษเดิมให้เป็นอันยกเลิก ถ้าลดโทษเป็นอัตราโทษที่เบาลง อัตราโทษส่วนที่เกินก็ให้เป็นอันยกเลิก ในกรณีที่คำสั่งลงโทษตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนเป็นอันยกเลิก หรืออัตราโทษส่วนที่เกินเป็นอันยกเลิก ให้คืนเงินเดือนที่ได้ตัดหรือลดลง ไปแล้วตามคำสั่งที่เป็นอันยกเลิกหรืออัตราโทษส่วนเกินที่เป็นอันยกเลิกนั้นให้แก่ผู้ถูกลงโทษ

ข้อ ๗๑ เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการทางวินัย หรือพิจารณาลงความเห็นให้พนักงาน ส่วนท้องถิ่นออกจากราชการในเรื่องใด ถ้าคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นเป็นการสมควร ที่จะต้องสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแล

พนักงานส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ ก็ให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบไปให้ผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วย

ในการสอบสวนเพิ่มเติม ถ้าคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องถิ่น หรืออยู่นอกอำนาจของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ก็ให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นไปให้ผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อขอให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นทำการสอบสวนแทนได้ และให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นมีอำนาจหน้าที่ตามข้อ ๒๓ โดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นส่งประเด็นหรือข้อสำคัญไปเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนหรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานดำเนินการตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ในเรื่องเกี่ยวกับกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดอย่างร้ายแรงตามข้อ ๒๒ วรรคสาม ให้นำการสอบสวนพิจารณาตามข้อ ๒๒ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๗๒ พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีกรณีกระทำผิดวินัยอยู่ก่อนวันที่มาตรฐานทั่วไปนี้ใช้บังคับ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นส่งลงโทษผู้นั้นตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ส่วนการสอบสวน การพิจารณา และการดำเนินการเพื่อลงโทษ ให้ดำเนินการตามมาตรฐานทั่วไปนี้ เว้นแต่

(๑) กรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้สอบสวนโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้นไปแล้ว ก่อนที่มาตรฐานทั่วไปนี้ใช้บังคับและยังสอบสวนไม่เสร็จก็ให้สอบสวนตามกฎหมายนั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จ

(๒) ในกรณีที่ได้มีการสอบสวนหรือพิจารณาโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้นเสร็จไปแล้วก่อนวันที่มาตรฐานทั่วไปนี้ใช้บังคับ ให้การสอบสวนหรือพิจารณาแล้วแต่กรณีเป็นอันใช้ได้

(๓) กรณีที่ได้มีการรายงาน หรือส่งเรื่อง หรือสำนวนเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ อ.ก.จ., อ.ก.ท. (เทศบาล และ อบต.), จังหวัด หรือ ก.จ., ก.ท., ก.อบต. หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้นและการพิจารณายังไม่แล้วเสร็จให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นพิจารณา เมื่อมีมติเป็นประการใดให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

การรายงาน

การรายงานตามบทนี้อาจแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

(๑) การรายงานการดำเนินการทางวินัย

(๒) การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการ

การรายงานทั้ง ๒ ลักษณะนี้ มาตรฐานทั่วไปได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังนี้

การรายงานการดำเนินการทางวินัย หมายถึง การรายงานการดำเนินการทางวินัย และการสั่งให้กลับเข้ารับราชการ ต่อ ก. จังหวัด และ ก. กลางโดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

๑. การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

(๑) การดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงต่อพนักงานส่วนท้องถิ่น ต้องรายงานผลการดำเนินการทางวินัยนั้นโดยให้ส่งสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต่อคณะกรรมการ

พนักงานส่วนท้องถิ่น (ก. จังหวัด) (ภายในกำหนดนับแต่วันพิจารณาสั่งการเสร็จ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการฯ ของแต่ละ ก. จังหวัด) ในกรณีดังต่อไปนี้

ก. เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการทางวินัย โดยตั้งเรื่องกล่าวหาพนักงานส่วนท้องถิ่น ผู้ใดไปแล้ว แต่ไม่มีการลงโทษจะโดยพิจารณาเห็นว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นมิได้กระทำผิดวินัย หรือได้กระทำผิดวินัย แต่เป็นความผิดเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก จึงได้ว่ากล่าวตักเตือนหรือให้ทำทัณฑ์บนไว้

ข. เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น โดยสั่งลงโทษ หรือลงทัณฑ์ หรืองดโทษ หรือสั่งให้ยุติเรื่องแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใด

(๒) ก. จังหวัด ได้รับรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงแล้วให้ดำเนินการ

ดังนี้

ก. ส่งเรื่องให้อนุวินัยฯ เพื่อพิจารณากลับกรองทำความเข้าใจเสนอต่อ ก. จังหวัด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณามีมติ

ข. หาก ก. จังหวัดพิจารณาเห็นว่า การลงโทษ หรือลงทัณฑ์ หรืองดโทษ หรือสั่งยุติเรื่องเป็นการไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ก็ให้พิจารณามีมติให้ถูกต้องและเหมาะสม

ค. เมื่อ ก. จังหวัดพิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น และรายงานผลให้ ก. จังหวัดทราบ

ง. ให้ ก. จังหวัดรายงานไปยัง ก. กลางโดยส่งสำเนาคำสั่ง ๓ ฉบับ และบันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริง ตามแบบ สป.๑ เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย การให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง และเพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบลงนามรับรองความถูกต้องของข้อมูลที่บันทึกตามแบบ และการกรอกข้อมูลต้องครบถ้วนด้วย

(ตัวอย่าง)
แบบบันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริง

(สป.๑)

แบบบันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริง

<p>ตอนที่ ๑ ประวัติส่วนตัว</p>
<p>ชื่อตัว.....ชื่อสกุล.....วัน/เดือน/ปีเกิด...../...../..... อายุตัว.....ปี เริ่มรับราชการเมื่อ...../...../.....อายุราชการ.....ปี ขณะเกิดเหตุดำรงตำแหน่ง.....ระดับ.....กอง/ส่วน/สำนัก..... ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....อำเภอ.....จังหวัด..... รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ระดับ.....กอง/ส่วน/สำนัก..... ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....อำเภอ.....จังหวัด..... รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท วุฒิ.....</p>
<p>ตอนที่ ๒ คำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวน</p>
<p>คำสั่ง...(ชื่อองค์กรบริหารส่วนจังหวัด).....ที่...../.....(เลข พ.ศ.) ลงวันที่..... ชื่อกรรมการสอบสวน.....ระดับ.....ตำแหน่ง..... ระดับ.....ตำแหน่ง..... ระดับ.....ตำแหน่ง..... ระดับ.....ตำแหน่ง..... ระดับ.....ตำแหน่ง..... ประธานกรรมการรับทราบคำสั่งเมื่อวันที่..... ผู้ถูกกล่าวหาทราบ สว. ๓ เมื่อ..... ขอย้ายเวลาการสอบสวนจำนวน.....ครั้ง รวมทั้งสิ้น.....วัน เหตุผลในการขอย้ายเวลาการสอบสวนเมื่อครบกำหนด ๑๒๐ วันแล้ว..... คณะกรรมการสอบสวนเสนอรายงานการสอบสวนเมื่อวันที่.....</p>
<p>ตอนที่ ๓ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อกล่าวหา</p>
<p>เหตุเกิดเมื่อ..... ข้อกล่าวหา..... </p>

ตอนที่ ๔ ความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

ข้อเท็จจริงได้ความโดยสรุปว่า.....

ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวน.....

ความเห็นของผู้บริหารท้องถิ่น.....

ความเห็น/มติ ก.จังหวัด.....

ตอนที่ ๕ ความเสียหายแก่ทางราชการ

กรณีนี้เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ คือ.....

ตอนที่ ๖ การสั่งลงโทษ/ให้ออกจากราชการ

คำสั่ง...(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....ที่...../.....ลงวันที่.....ลงโทษ.....
ตั้งแต่.....เป็นความผิดวินัยตามข้อ.....

ให้ออกจากราชการเพราะ.....ตามข้อ.....

มีการเพิ่มโทษ/ลดโทษ จาก.....เป็น.....

ตอนที่ ๗ การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์

ผู้ถูกลงโทษอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ.....

เมื่อ.....

เหตุผลของการอุทธรณ์.....

ความเห็น/มติของ.....

เห็นว่า.....

ผู้บริหารท้องถิ่น.....มีคำสั่งที่...../.....ลงวันที่.....แล้ว

สั่งตามมติ.....

ตอนที่ ๘ ประวัติการถูกลงโทษ

ครั้งที่ ๑ เคยถูกลงโทษ.....เมื่อ.....กรณี.....

ครั้งที่ ๒ เคยถูกลงโทษ.....เมื่อ.....กรณี.....

การดำเนินการทางวินัย/การสั่งให้ออกจากราชการรายนี้ได้ดำเนินการสอบสวนพิจารณา
และสั่งการไปโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

๒. การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เห็นว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอเรื่องโดยให้ส่งสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต่อ ก.จังหวัดเพื่อ พิจารณาตามความร้ายแรงแห่งกรณีก่อนการออกคำสั่ง ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการ พิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลงโทษต่ำกว่าปลดออก

(๒) ให้ ก. จังหวัด ซึ่งได้รับเรื่องการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ดำเนินการ ดังนี้
ก. ส่งเรื่องให้อนุวินัยฯ เพื่อพิจารณากลับกรองทำความเห็นเสนอต่อ ก. จังหวัด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา

ข. เมื่อ ก. จังหวัดพิจารณาแล้ว จะมีมติให้สั่งลงโทษ ลงทัณฑ์ เพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษ หรือสั่งยุติเรื่อง ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับความผิด ก็ได้

ค. เมื่อ ก. จังหวัดพิจารณามีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติ ให้เป็นไปตามมตินั้น แล้วรายงานการดำเนินการทางวินัยให้ ก. จังหวัดทราบ

ง. ให้ ก.จังหวัดรายงานไปยัง ก.กลางโดยจัดส่งสำเนาคำสั่ง ๓ ฉบับ และบันทึก สรุปรประวัติและข้อเท็จจริง ตามแบบ สป.๑ (ตามตัวอย่างข้างต้น) เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยการ ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง และเพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสมเช่นเดียวกับการรายงานการ ดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

๓. การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการ

การรายงานการสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นนอกจากราชการ ในกรณีที่มีใช้เป็นการกระทำผิดวินัยต่อ ก. จังหวัด มีหลักเกณฑ์ดังนี้

เมื่อมีการสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นนอกจากราชการในกรณีอื่น นอกจากที่กล่าวไว้ข้างต้น หรือสั่งอนุญาตให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดลาออกจากราชการ ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับการรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงโดยอนุโลม

ข้อควรคำนึง

โดยที่มาตรฐานกลางการบริหารบุคคลส่วนท้องถิ่น กำหนดให้ ก. กลาง มีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานทั่วไปให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่ามาตรฐานของ ก.พ. ดังนั้น ก. กลางจึงมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานทั่วไปเพื่อใช้เป็นการรอบในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ ก.จังหวัดเพื่อใช้บังคับกับพนักงานส่วนท้องถิ่นโดยตรง พร้อมทั้งศึกษาวิจัยให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง เพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม ไม่ให้มีการดำเนินการทางวินัยโดยขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไป ดังนั้น เมื่อมีการดำเนินการทางวินัยไม่ว่าจะมีการลงโทษหรือไม่ก็ตาม และในกรณีมีการสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นนอกจากราชการซึ่งไม่ใช่เป็นการกระทำผิดวินัย จึงจำเป็นต้องมีการรายงานตามแบบ สป. ๑ การรายงานต่อ ก. กลางก็เพื่อให้มีการตรวจสอบกำกับดูแลและกลั่นกรอง เพื่อความถูกต้อง และเป็นธรรมแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นอีกชั้นหนึ่งและเพื่อพิจารณาตรวจสอบให้การลงโทษนั้นๆ ได้ระดับมาตรฐานอันสมควรโดยไม่ต่ำกว่ามาตรฐานของ ก.พ. ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องเอาใจใส่เร่งรัดปฏิบัติตลอดเวลาและจะต้องรีบดำเนินการในทันที ส่วนการรายงาน ก.จังหวัด ก็เนื่องจาก ก. จังหวัดมีบทบาทในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรักษา วินัยพนักงานส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน และควบคุมดูแลตรวจสอบ แนะนำและชี้แจงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รักษาวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่มาตรฐานทั่วไปซึ่งว่าด้วยการนั้นกำหนดไว้ ก. จังหวัดจึงต้องมีหน้าที่ติดตามเร่งรัดการดำเนินการทางวินัยให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

การที่ผู้บังคับบัญชาไม่ได้ติดตามเร่งรัดการดำเนินการทางวินัยให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว เช่น ไม่เร่งรัดติดตามการสอบสวน เป็นต้น เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิต่างๆ ของพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง ถ้าการสอบสวนทางวินัยเป็นไปโดยล่าช้าแล้ว ย่อมทำให้พนักงานส่วนท้องถิ่นเสียสิทธิและประโยชน์ดังกล่าวได้ ก.จังหวัดและผู้บังคับบัญชาจึงมีหน้าที่เร่งรัดติดตามการดำเนินการทางวินัยดังกล่าว

อนึ่ง ส่วนงานการสอบสวน หรือส่วนงานการพิจารณาโทษพนักงานส่วนท้องถิ่นทางวินัยเป็นหนังสือที่เก็บไว้มีประโยชน์ เพราะอาจจำเป็นต้องใช้อ้างในทางอรรถคดี ในการพิจารณาขอยกเว้นในกรณีที่ขาดคุณสมบัติ ในการประกอบการพิจารณาความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่น ในภายหลัง จึงควรเก็บรักษาส่วนงานการสอบสวนหรือส่วนงานการพิจารณาโทษทางวินัยที่เสร็จเด็ดขาดแล้วไว้เป็นหลักฐานทางราชการไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ตามนัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (มติ ก.พ.ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๖/ว ๖ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๑๔)

บทที่ ๖

การเปลี่ยนแปลงการลงโทษ หรือการให้ออกจากราชการ

ความหมาย

การเปลี่ยนแปลงการลงโทษหรือการให้ออกจากราชการ หมายถึง การสั่งเปลี่ยนแปลงการลงโทษหรือการให้ออกจากราชการเป็นอย่างอื่นแตกต่างไปจากที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้สั่งไว้เดิม เช่น สั่งให้ เพิ่มโทษ ลดโทษ ยกโทษ หรือลงโทษในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นไม่ลงโทษ หรือสั่งให้เปลี่ยนเป็นให้ออกจากราชการที่ไม่ใช่เป็นการลงโทษ หรือยกเลิกคำสั่งให้ออกจากราชการ แล้วแต่กรณี

สาเหตุที่เปลี่ยนแปลง

สาเหตุที่ต้องเปลี่ยนแปลงการลงโทษ หรือการให้ออกจากราชการ อาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประการด้วยกัน คือ

๑. กรณีดำเนินการไม่ถูกต้อง คือกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้สั่งลงโทษ หรือให้ออกจากราชการไปโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น

(๑) ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษตัดเงินเดือนพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้หนึ่ง ๑๐ % เป็นเวลา ๖ เดือน ถือได้ว่าเป็นการสั่งลงโทษไปโดยไม่ถูกต้องตามมาตรฐานทั่วไป เพราะตามข้อ ๖๗ วรรคสาม ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ให้อำนาจผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษตัดเงินเดือนพนักงานส่วนท้องถิ่นครั้งหนึ่ง ไม่เกิน ๕ % และเป็นเวลาไม่เกิน ๓ เดือน การที่ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษตัดเงินเดือนพนักงานส่วนท้องถิ่น ๑๐ % หรือเป็นเวลา ๖ เดือน จึงเป็นการสั่งลงโทษเกินกว่าที่มาตรฐานทั่วไปกำหนดให้อำนาจไว้ คำสั่งลงโทษนั้นจึงไม่ถูกต้อง

(๒) ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้หนึ่งออกจากราชการเพราะหย่อนความสามารถตามข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ โดยมีได้นำเรื่องเสนอ ก. จังหวัดพิจารณาไม่มีมติเสียก่อน เป็นการสั่งให้ออกโดยไม่ถูกต้องตามมาตรฐานทั่วไปดังกล่าว

(๓) พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๓ ละทิ้งหน้าที่ราชการ ตั้งแต่วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๕ ติดต่อกันเป็นเวลา ๑๙ วัน แล้วได้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๕ ผู้บังคับบัญชาได้ทำการสืบสวนแล้วเห็นว่า เป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวเกินกว่า ๑๕ วันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ผู้บริหารท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของ ก.จังหวัดจึงสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ตั้งแต่วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันละทิ้งหน้าที่ราชการเป็นต้นไป เห็นได้ว่าการสั่งลงโทษดังกล่าวไม่ถูกต้องเพราะตามข้อ ๓๐ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ กำหนดว่าการสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ห้ามมิให้สั่งปลดออก หรือไล่ออกย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่...(๒) การสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจาก

ราชการในกรณีกระทำผิดวินัยโดยละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีก ให้ปลดออกหรือไล่ออกตั้งแต่วันละทิ้งหน้าที่ราชการนั้น แต่กรณีตามตัวอย่าง พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ละทิ้งหน้าที่ราชการได้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้ว จึงไม่อาจสั่งลงโทษไล่ออกย้อนหลังไปตั้งแต่วันละทิ้งหน้าที่ราชการได้

(๔) พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้หนึ่งกระทำผิดวินัยกรณีไม่จัดส่งรายงานการดำเนินการทางวินัยไปยัง ก.จังหวัดภายในกำหนด ผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสอบสวนและสั่งการไว้ในเรื่องว่าให้ลงโทษตัดเงินเดือน ๕ % ๑ เดือน แล้วได้ออกคำสั่งลงโทษแต่เป็นเวลาภายหลังจากที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นี้ครบเกษียณอายุพ้นจากราชการไปแล้ว โดยที่ผู้บังคับบัญชามีได้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยตามข้อ ๒๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ไว้ก่อนที่ผู้นี้จะพ้นจากราชการ ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาจึงไม่มีอำนาจที่จะสั่งลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นี้ได้

(๕) พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้หนึ่งสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง ถูกส่งตัวไปช่วยปฏิบัติราชการยังอีกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งในเขต ก. จังหวัดเดียวกัน ระหว่างที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นี้ช่วยปฏิบัติราชการอยู่ได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้สั่งลงโทษตัดเงินเดือน เช่นนี้ ผู้ที่เพียงแต่ไปช่วยปฏิบัติราชการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นผู้บังคับบัญชาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาของผู้นี้ และไม่มีข้อกำหนดใดให้ผู้บังคับบัญชาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พนักงานส่วนท้องถิ่นไปช่วยปฏิบัติราชการเป็นผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งลงโทษพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ไปช่วยปฏิบัติราชการแต่อย่างใด ดังนั้น คำสั่งลงโทษในกรณีนี้จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ

๒. กรณีดำเนินการไม่เหมาะสม คือ กรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษไปโดยไม่เหมาะสมกับความผิด เช่น ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว. ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ กำหนดว่าควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษเป็นปลดออกจากราชการ แต่ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นบังคับบัญชาสั่งลงโทษเพียงปลดออกจากราชการจึงเป็นการสั่งลงโทษไปโดยไม่เหมาะสม เป็นต้น

วิธีการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงการลงโทษ หรือการให้ออกจากราชการ มีวิธีการดังนี้ คือ

๑. ชั้น ก. จังหวัด มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดไว้ในข้อ ๗๐ ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น โดยสั่งลงโทษหรือลงทัณฑ์ หรือตักเตือนโทษตามข้อ ๖๗ หรือสั่งยุติเรื่องแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใด ให้รายงานไปยังคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น

(๒) ให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นส่งเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาการดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจากราชการ ตามข้อ ๖๘ วรรคสี่ พิจารณาให้ความเห็นเสนอ

(๓) เมื่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าการลงโทษ หรือลงทัณฑ์ หรืองดโทษ หรือสั่งยุติเรื่องเป็นการไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสมและมีมติเป็นประการใดให้ผู้บริหารท้องถิ่น สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

(๔) ในกรณีผู้บริหารท้องถิ่นได้สั่งลงโทษ ลงทัณฑ์ เพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษหรือสั่งยุติเรื่อง ตามข้อ ๖๘ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดออกจากราชการตามข้อ ๓ (๔) หรือข้อ ๔ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ให้รายงานการดำเนินการทางวินัย หรือการสอบสวน หรือการให้ออกจากราชการต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นเพื่อทราบกรณีนี้เป็นกรณีที่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจาก ก. จังหวัดก่อนการออกคำสั่ง

(๕) เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้มีคำสั่งเพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษ ถ้าเพิ่มโทษ เป็นสถานโทษที่หนักขึ้น หรือลดโทษเป็นสถานโทษที่เบาลง หรืองดโทษ หรือยกโทษ คำสั่งลงโทษเดิมให้เป็นอันยกเลิก ถ้าลดโทษเป็นอัตราโทษที่เบาลง อัตราโทษส่วนที่เกินก็ให้เป็นอันยกเลิก ในกรณีที่คำสั่งลงโทษตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนเป็นอันยกเลิก หรืออัตราโทษส่วนที่เกินเป็นอันยกเลิก ให้คืนเงินเดือนที่ได้ตัดหรือลดลงไปแล้วตามคำสั่งที่เป็นอันยกเลิก หรืออัตราโทษส่วนเกินที่เป็นอันยกเลิกนั้นให้แก่ผู้ถูกลงโทษ

(๖) เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการทางวินัย หรือพิจารณาลงความเห็นให้พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการในเรื่องใด ถ้าคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลพนักงานส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบไปให้ผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วย

(๗) ในการสอบสวนเพิ่มเติม ถ้าคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องถิ่น หรืออยู่นอกอำนาจของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ก็ให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นไปให้ผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อขอให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นทำการสอบสวนแทนได้ และให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นมีอำนาจหน้าที่ตามข้อ ๒๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย โดยอนุโลม

(๘) ในกรณีที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ส่งประเด็นหรือข้อสำคัญไปเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนหรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานดำเนินการตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ในเรื่องเกี่ยวกับกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดอย่างร้ายแรงตามข้อ ๒๒ วรรคสาม ให้นำการสอบสวนพิจารณาตามข้อ ๒๒ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒. ชั้น ก. กลาง

เมื่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก. จังหวัด) ได้พิจารณามีมติ หรือผู้บริหารท้องถิ่น ได้รายงานการดำเนินการทางวินัยแล้ว ให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก. จังหวัด) รายงานไปยังคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก. กลาง) เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย การให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง และเพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม โดยให้ส่งสำเนาคำสั่ง ๓ ฉบับ และบันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริงซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สป. ๑ ท้ายมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

ในกรณีผู้บริหารท้องถิ่นหรือ ก. จังหวัดดำเนินการทางวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ก. กลาง มีอำนาจหน้าที่ในการให้ข้อคิดเห็นหรือให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่นหรือ ก. จังหวัด ดำเนินการไปโดยถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนกำกับดูแล แนะนำและชี้แจง ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ให้แก่ พนักงานส่วนท้องถิ่น ตามกรอบของมาตรฐานทั่วไป

ข้อสังเกต พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ ได้กำหนดให้การออกคำสั่งเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ การออกคำสั่งแต่งตั้งหรือให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดพ้นจากตำแหน่งต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก.จังหวัดก่อน นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่ากฎหมายต้องการที่จะให้ท้องถิ่นมีอิสระในด้านการบริหารงานบุคคลมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การดำเนินการทางวินัยที่เคยให้มีการรายงานเป็นลำดับขั้นจนถึงนายกรัฐมนตรีตามกฎหมาย และระเบียบของ ก.พ. ที่อนุโลมใช้กับพนักงานส่วนท้องถิ่นมาโดยตลอด จึงสิ้นสุดเพียงที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) แต่การรายงานต่อคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.กลาง) ก็เพื่อให้มีการตรวจสอบว่าการดำเนินการทางวินัยกรณีนั้นๆ มีการดำเนินการที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นธรรมหรือขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไปหรือไม่ หากการดำเนินการทางวินัยดังกล่าวไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ไม่เป็นธรรม หรือขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไป ก.กลางก็มีอำนาจที่จะให้ดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม เป็นธรรม และไม่ขัดแย้งกับมาตรฐานต่อไป

๓. กรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นออกจากราชการไปแล้ว มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย กำหนดว่า

ข้อ ๒๔ พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำ หรือละเว้นกระทำการใดที่ ฟังเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการ หรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว เว้นแต่ออกจากราชการเพราะตาย ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาตามข้อ ๒๐ และดำเนินการทางวินัยตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปนี้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ เว้นแต่กรณีที่ผลการสอบสวนพิจารณา ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยที่จะต้องลงโทษ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ก็ให้ลงโทษเสีย

ตามข้อกำหนดนี้ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะสั่งลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงการลงโทษได้ แม้ว่าผู้ถูกลงโทษจะออกจากราชการไปแล้วก็ตาม เว้นแต่ผู้ถูกลงโทษจะออกจากราชการเพราะตาย แต่การที่จะสั่งลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงการลงโทษในกรณีเช่นนี้ ต้องอยู่ในเงื่อนไขประการใดประการหนึ่งดังนี้ คือ

๑) มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อน ออกจากราชการ กรณีที่จะถือได้ว่า “มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำ หรือละเว้นกระทำการใดที่ฟังเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” เทียบเคียงได้กับมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมีมติ ก.พ. ในการประชุมครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๓ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๓ วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้ว่า จะต้องเข้าลักษณะสำคัญ ๒ ประการ คือ

ก. ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตั้งแต่เมื่อผู้ถูกกล่าวหายังรับราชการ อยู่ (แต่ไม่จำเป็นจะต้องได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนก่อนออกจากราชการ)

กรณีที่จะถือว่าเป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั้น มีแนวทางดังนี้

(๑) การกล่าวหาโดยบัตรสนเท่ห์โดยปกติผู้เขียนไม่ได้ลงชื่อในบัตรสนเท่ห์ผู้ใดจะเขียนขึ้นมาก็ได้ จึงอาจเป็นโอกาสให้มีการกลั่นแกล้งกันได้ กรณีจึงไม่ควรรับพิจารณาบัตรสนเท่ห์ เว้นแต่บัตรสนเท่ห์รายใดที่ระบุหลักฐานกรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้ง ตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอน (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว.๑๔๘/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๒) และเรื่องที่ถูกกล่าวหาตามบัตรสนเท่ห์นั้น ต้องเป็นเรื่องที่กล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย

(๒) การกล่าวหาโดยการร้องเรียน เป็นการร้องเรียนกล่าวหาว่าบุคคลใดกระทำผิดวินัย และผู้ถูกกล่าวหาไม่พินิจพิจารณาอันเป็นการกระทำผิดในเรื่องที่กล่าวหาเป็นอย่างไร และเรื่องที่ถูกกล่าวหาต้องเป็นเรื่องที่กล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เช่น

ราษฎรและกำนันได้มีหนังสือร้องเรียนต่อนายอำเภอ กล่าวหาเจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดิน เรียกเงินผู้มาติดต่อขอโอนที่ดินเกินอัตราค่าธรรมเนียมและไม่ออกใบเสร็จรับเงิน ต่อมานายอำเภอได้รายงานพฤติการณ์ของข้าราชการดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดว่าอาศัยอำนาจหน้าที่ฉ้อโกงที่ดินราษฎรถือว่าข้าราชการผู้นี้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกรมที่ดินตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗/๑๑/ป ๑๓๔ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗)

ราษฎรมีหนังสือร้องเรียนข้าราชการกรมที่ดินผู้หนึ่งต่ออธิบดีว่าได้แอบอ้างต่อทางราชการว่าเช่าบ้านของตนอยู่อาศัยทั้งที่ไม่เป็นความจริง และยังได้ปลอมลายมือชื่อของตนในใบเสร็จรับเงินค่าเช่าบ้านแล้วใช้เป็นหลักฐานขอเบิกเงินค่าเช่าบ้านจากทางราชการ อธิบดีได้ให้จังหวัดดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้ว ถือว่าข้าราชการผู้นี้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกรมที่ดินตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗/๑๑/๑๒๖๕๒๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๕)

(๓) กรณีผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตรวจพบการกระทำผิดสำหรับกรณีผู้บังคับบัญชาตรวจพบก็ถือว่ามีการกล่าวหาแล้ว ส่วนกรณีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตรวจพบจะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบ และเรื่องที่ตรวจพบนั้นต้องเป็นเรื่องที่กล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย เช่น

ราชพัสดุจังหวัด ตรวจสอบการรับเงินและส่งเงินของสำนักราชพัสดุจังหวัดกับคลังจังหวัดพบว่าเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี สำนักงานราชพัสดุจังหวัดทุจริตเกี่ยวกับการเงินของสำนักงาน และได้รายงานการตรวจพบต่ออธิบดีกรมธนารักษ์ ถือว่ากรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๒๙)

โดยสรุปแนวทางพิจารณากรณีนี้คือ ควรปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ใด มีพฤติการณ์อย่างไรและเห็นได้ว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ โดยพิจารณาจากรายละเอียดข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่ปรากฏในขณะนั้นเป็นเรื่องๆ ไป

ข. การกล่าวหาขึ้นต้องเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งตามข้อ ๒๐ ให้เป็นผู้ที่มีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันไม่ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย หากเป็นการกล่าวหาขึ้นต่อผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา เช่น ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือต่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จะต้องเป็นกรณีที่สำนักงาน ป.ป.ช. หรือสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งการกล่าวหาขึ้นๆ ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบตั้งแต่ก่อนผู้ถูกกล่าวหาออกจากราชการ เช่น (เทียบเคียง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘)

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ กันยายน ถึงปลัดกระทรวงในวันเดียวกัน กล่าวหาว่าผู้ตรวจราชการกระทรวงซึ่งจะเกษียณอายุในวันที่ ๑ ตุลาคมปีเดียวกันว่า เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งอธิบดีได้สั่งให้ดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ซึ่งเอกชนได้ประโยชน์ที่มีควรได้ ถือได้ว่าผู้นี้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงต่อผู้บังคับบัญชาอยู่ก่อนออกจากราชการแล้ว (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ที่ นร ๐๖๑๑/ล ๖๖ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗)

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ได้มีหนังสือถึงจังหวัดกล่าวหาว่าปลัดอำเภอทำหน้าที่เป็น ผู้ช่วยเก็บเงินภาษีบำรุงท้องที่ ได้นำใบเสร็จรับเงินตามภาษีบำรุงท้องที่ซึ่งเลิกใช้แล้วมาใช้เรียกเก็บเงินแล้วนำเงินที่เก็บได้ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว พฤติการณ์ของผู้นี้ น่าเชื่อว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย และได้ส่งหนังสือดังกล่าวไปยังจังหวัดแล้ว โดยจังหวัดได้ลงรับหนังสือนั้นไว้ก่อนที่ผู้นั้นจะออกจากราชการ แม้ผู้บังคับบัญชาจะยังไม่ทราบเนื้อความในหนังสือโดยตรงก็ถือได้ว่าผู้นี้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงต่อผู้บังคับบัญชาอยู่ก่อนออกจากราชการแล้ว (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกรมการปกครองตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๑๑/ป ๑๔๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๐)

ในกรณีที่ไม่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อนออกจากราชการ ผู้บังคับบัญชาก็ไม่อาจจะสั่งดำเนินการทางวินัยและพิจารณาโทษ หรือเปลี่ยนแปลงลงโทษได้ เช่น

หลังจากออกจากราชการไปแล้วจึงมีการร้องเรียน ผู้บังคับบัญชาก็ไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาดำเนินการทางวินัยได้ (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกรมสามัญศึกษาตามหนังสือ ที่ สร ๐๗๐๙/๑๘๖๙๘ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒)

ลาออกจากราชการไปก่อนที่จังหวัดจะสั่งตั้งกรรมการสอบสวนและไม่มีกรณีตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ (เทียบเคียงกับข้อ ๒๔ มาตราฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย) แต่อย่างไร ผู้บังคับบัญชาจึงไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นี้ได้ (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกรมสรรพากรตามหนังสือ ที่ สร ๐๗๐๙/๒๑๐๗๑ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓)

ครบเกษียณอายุราชการไปโดยไม่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อนออกจากราชการ ผู้บังคับบัญชาย่อมไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นี้ได้ (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกรมตุลาการ ตามหนังสือ ที่ สร ๐๗๑๑/๑๓๕๕๕ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕)

อำเภอสั่งตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริงเพราะไม่ทราบว่าผู้ใดทำผิดจริงหรือไม่ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุญาตให้ผู้นี้ลาออกจากราชการได้ ผู้บังคับบัญชาจึงไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการทางวินัยได้ (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือจังหวัดขอนแก่นตามหนังสือที่ นร ๐๖๑๑/ป ๑๖๒๒ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๒๖)

โดยสรุป การกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา นั้น เพียงแต่ส่วนราชการนั้นได้ลงรับหนังสือร้องเรียนไว้ก่อนที่ผู้ถูกกล่าวหาจะออกจากราชการ แม้ผู้บังคับบัญชาจะยังไม่ทราบเนื้อหาของหนังสือโดยตรง ก็ถือได้ว่าเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาอยู่ก่อนออกจากราชการแล้ว

๖) ถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาอยู่ก่อนออกจากราชการ และต้องไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

คำว่า “ถูกฟ้องคดีอาญา” นั้น แยกพิจารณา ๒ กรณี

ก. กรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องเอง

เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาต่อศาลก็ถือว่าจำเลยเป็นผู้ถูกฟ้องคดีอาญาแล้ว โดยไม่ต้องรอศาลประทับรับฟ้องก่อนแต่อย่างใด

ข. กรณีราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องเอง

เท่ากับว่าผู้เสียหายฟ้องผู้กระทำละเมิดโดยตนเอง กรณีนี้ผู้กระทำละเมิดจะตกเป็นผู้ถูกฟ้องคดีอาญาและเป็นจำเลยต่อเมื่อศาลได้ประทับรับฟ้องไว้พิจารณาแล้ว

การที่พนักงานส่วนท้องถิ่นถูกฟ้องในคดีอาญา แต่ศาลยังไม่ได้ไต่สวนมูลฟ้อง หรือประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณา ถือว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นยังไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกฟ้องในคดีอาญา

คำว่า “ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา” หมายถึง กรณีที่ผู้เสียหายได้ดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์และพนักงานสอบสวนรับดำเนินการให้แล้ว เท่ากับว่าผู้ถูกกล่าวหาตกเป็นผู้ต้องหาของกรณีนั้นแล้ว เพียงแต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาลนั่นเอง

การถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาต้องเป็นคดีอาญาทั่วไป ไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

กรณีที่เป็นปัญหา พนักงานส่วนท้องถิ่นถูกฟ้องเป็นคดีอาญาต่อศาล ก่อนออกจากราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้ตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย ผลคดีถึงที่สุด ถ้าศาลพิพากษาจำคุก หรือศาลพิพากษาจำคุกแต่ให้รอการลงโทษ หรือศาลพิพากษาว่ามีความผิดแต่ให้รอการกำหนดโทษ หลังจากผู้นี้ออกจากราชการไปแล้วเช่นนี้ ผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการลงโทษทางวินัยได้เลยหรือไม่

สำหรับปัญหาดังกล่าวแยกพิจารณาได้ดังนี้ (เทียบเคียง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘)

๑. กรณีศาลพิพากษาจำคุก กรณีก็จะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกอบกับกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๒ (๑) แม้จะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ไม่ต้องตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย เพียงแต่รวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ ประกอบคำพิพากษาของศาลนำเสนอ อ.ก.พ. จังหวัดหรือ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาลงโทษได้เลย ระดับโทษที่ออกมาอาจจะเป็นการลงโทษในระดับให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ก็ได้แล้วแต่ความร้ายแรงแห่งกรณี เมื่อ อ.ก.พ. มีมติอย่างใดก็ให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี สั่งการให้เป็นไปตามนั้น

๒. กรณีศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ให้รอการลงโทษหรือศาลพิพากษาว่ามีความผิดแต่ให้รอการกำหนดโทษไว้ก็ตาม กรณีนี้จะต้องพิจารณาต่อไปตามข้อเท็จจริงที่ได้จากคำพิพากษาว่ามีมูลเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ หากกรณีมีมูลเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม ก็มีอำนาจที่จะสั่งตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง แล้วดำเนินการต่อไป หากข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาชัดเจนแล้วก็อาจดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ข้อ ๓๑ เลยก็น่าจะ

ทำให้การสอบสวนเสร็จเร็วขึ้น หากผลการสอบสวนยุติลง โดยฟังว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็จะต้องนำเสนอ อ.ก.พ. จังหวัดหรือ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาต่อไป เมื่อ อ.ก.พ. มีมติเช่นใดก็ให้สั่งการไปตามนั้น หากกรณีมีมูลเป็นเพียงความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี ก็มีอำนาจสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือนหรือภาคทัณฑ์ แล้วแต่กรณีได้เลย ทั้งนี้ ภายในขอบเขตที่กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๑๘) กำหนดไว้

การสั่งลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวดนี้เกิดปัญหาว่าจะต้องสั่งอย่างไร และจะสั่งได้มากน้อยเพียงใดนั้น แยกพิจารณาดังนี้

ปัญหาที่ว่า จะสั่งอย่างไรนั้น แยกได้ดังนี้

กรณีจะสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์ แล้วแต่กรณี ก.พ. ได้เคยมีมติว่า ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้ลาออกจากราชการไปแล้วตามนัยมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้โดยสั่งย้อนหลังไปเท่าที่จำเป็นได้ด้วย (มติ ก.พ. ตามหนังสือที่ สร ๐๗๐๙/๑๗๔๘๑๔ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๑)

กรณีจะสั่งลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ แล้วแต่กรณี ให้สั่งย้อนหลังไปตามระเบียบว่าด้วยวินัยออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๑๘

ดังนั้น เมื่อข้าราชการผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาจะสั่งดำเนินการทางวินัย และพิจารณาลงโทษ หรือเปลี่ยนแปลงการลงโทษได้ ก็ต่อเมื่อผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อนออกจากราชการ หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา ซึ่งมีข้อความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษอยู่ก่อนออกจากราชการ และจะสั่งย้อนหลังไปได้ตามนัยดังกล่าวข้างต้น

ข้อยกเว้น ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี จะไม่มีอำนาจตามมาตรา ๘๘ ที่จะสั่งดำเนินการลงโทษ หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวดนี้ได้ เฉพาะกรณีที่ข้าราชการพลเรือนผู้ถูกกล่าวหาออกจากราชการเพราะตายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ระหว่างการสอบสวนเมื่อผู้ถูกกล่าวหาตาย แม้ว่าการดำเนินการทางวินัยจะดำเนินการต่อไปไม่ได้ก็ตาม แต่ก็จะต้องดำเนินการสอบสวนต่อไปจนถึงที่สุด ทั้งนี้ เพื่อที่ผู้บังคับบัญชาจะได้นำผลของการสอบสวนไปประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการสั่งจ่ายบำเหน็จบำนาญของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นต่อไป

นอกจากนั้น คำว่า “สั่งดำเนินการลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวดนี้” ก.พ. ได้เคยให้ความเห็นว่า หมายความว่าเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวดที่ ๔ ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย ซึ่งมีบทบัญญัติทั้งโทษในความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรงและร้ายแรง ตั้งแต่โทษภาคทัณฑ์ขึ้นไปจนถึงโทษไล่ออกจากราชการ หากผลการสอบสวนถึงที่สุดแล้ว กรณีดังกล่าวข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติ และผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนและหรือคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้น ควรจะถูกสั่งให้ออกจากราชการ ตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่ง อ.ก.พ.จังหวัดหรือ อ.ก.พ. กระทรวง แล้วแต่กรณี ก็มีมติเช่นเดียวกันกับกรณีเช่นนี้ จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงไปเช่นนั้นไม่ได้ เพราะมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นกรณีที่บัญญัติไว้ในหมวดที่ ๕ ว่าด้วยการออกจากราชการ มิใช่หมวดที่ ๔ แต่อย่างใด (มติ อ.ก.พ.ฯ วินัย ๕ ครั้งที่ ๓๒/๒๕๒๙ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๙ และสำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือสำนักงาน ก.ค. ตามหนังสือที่ นร ๐๗๑๑/ป ๕๙๗ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๐)

บทที่ ๗

สิทธิการอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์

ความหมาย

การอุทธรณ์ หมายถึง การที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายหรือมาตรฐานทั่วไปกำหนดไว้ได้ยกเรื่องขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ร้อง

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ให้สิทธิการอุทธรณ์ในการถูกลงโทษทางวินัยได้ด้วย โดยกำหนดเกี่ยวกับการอุทธรณ์ไว้เป็นกระบวนการกับการร้องทุกข์ กล่าวคือ “การอุทธรณ์” หมายถึงการร้องขอให้พิจารณาใหม่ ในกรณีที่ถูกลงโทษทางวินัยเท่านั้น ส่วนการร้องขอให้พิจารณาใหม่ กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการที่มีใช่เป็นการลงโทษทางวินัยหรือร้องขอความเป็นธรรมในกรณีอื่นที่เห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อตน และเป็นกรณีที่ไม่ใช่สิทธิการอุทธรณ์ เรียกว่า “การร้องทุกข์”

ความสำคัญ

การอุทธรณ์เป็นกระบวนการในการบริหารงานบุคคลในระบบคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นธรรมและความมั่นคงในอาชีพแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น ทำให้ผู้บังคับบัญชาเพิ่มความระมัดระวังในการพิจารณาดำเนินการสั่งลงโทษ

กรณีที่อยู่อุทธรณ์ได้

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ กำหนดไว้ในข้อ ๑ ว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดถูกสั่งลงโทษทางวินัยตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวดนี้

ตามข้อกำหนดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กรณีที่จะอุทธรณ์ได้ จะต้องเป็นกรณีที่ถูกสั่งลงโทษทางวินัยตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ปลดออก และไล่ออกเท่านั้น เพราะถือว่าเป็นการถูกลงโทษทางวินัย

โดยที่ข้อ ๑ ใช้คำว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดถูกสั่งลงโทษทางวินัยตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย...ดังนั้น การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษนั้นจะอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อเป็นการสั่งการตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยเท่านั้น การสั่งการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น จะใช้สิทธิการอุทธรณ์ดังกล่าวข้างต้นหาได้ไม่ เช่น (เทียบเคียง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘)

ข้าราชการสังกัดกระทรวงคมนาคม ๓ ราย ได้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ในกรณีที่ถูกหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินสั่งให้ออกจากราชการ ก.พ. ได้พิจารณาแล้วมีมติตามมาตรา ๑๐๒ และมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้สิทธิอุทธรณ์และให้ ก.พ. พิจารณาอุทธรณ์เฉพาะกรณีถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น กรณีของข้าราชการกระทรวงคมนาคมทั้ง ๓ ราย ซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการตามคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ไม่ใช่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๙ ได้บัญญัติให้ถือเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วด้วย ก.พ. จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะพิจารณาได้

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษไม่ได้อุทธรณ์คำสั่งใดๆ นั้น มิใช่จะแสดงว่าผู้ถูกลงโทษยอมรับว่ากระทำความผิดจริงเสมอไป และกรณีที่ผู้ถูกลงโทษไม่ได้อุทธรณ์คำสั่งในชั้นแรก ต่อมาภายหลังเมื่อมีการเพิ่มโทษจึงอุทธรณ์คำสั่งเพิ่มโทษนั้นได้

สำหรับการลงโทษหรือสั่งให้ออกจากราชการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แม้จะเป็นการสั่งการตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรีและผ่านการพิจารณาของ ก.พ. แล้วก็ตาม ผู้ถูกลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกก็ยังมีสิทธิอุทธรณ์ได้ เช่น

กรมการปกครองรายงานการลงโทษตัดเงินเดือนนาย ก. มายัง ก.พ. ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ของนาย ก. เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษไล่ออกจากราชการ จึงมีมติให้รายงานนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ (๕) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อพิจารณาสั่งการให้เพิ่มโทษนาย ก. เป็นไล่ออกจากราชการ นายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กรมการปกครองไล่นาย ก. ออกจากราชการตามความเห็นของ ก.พ. และกรมการปกครองได้สั่งไล่นาย ก. ออกจากราชการตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี กรณีเช่นนี้นาย ก. ก็ยังมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ. ได้อีก

ตามตัวอย่างดังกล่าว สำหรับการพิจารณาของ ก.พ. นั้น แม้ ก.พ. จะเป็นผู้พิจารณาเรื่องรายงานการลงโทษมาก่อนก็ตาม แต่การพิจารณาอุทธรณ์ในกรณีเช่นนี้เป็นเรื่องที่ ก.พ. จะพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในทางปฏิบัติ อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์จะเป็นผู้พิจารณาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเสนอ ก.พ. เป็น อ.ก.พ. คนละคณะกับการพิจารณาในชั้นเสนอ ก.พ. รายงานนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ (๕) ซึ่ง อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการเป็นผู้พิจารณา และในกรณีที่ผู้อุทธรณ์มีพยานหลักฐานใหม่หรือพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่แสดงความบริสุทธิ์ของตนมาแสดงในชั้นอุทธรณ์และเป็นหลักฐานที่รับฟังได้ ก.พ. ก็อาจเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยเดิมได้ตามความเป็นธรรม

หลักเกณฑ์ทั่วไป

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ข้อ ๑ วรรคหนึ่ง ข้อ ๒ และข้อ ๓ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ไว้ว่า การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ โดยอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) เพื่อส่งเรื่องให้คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (อนุอุทธรณ์ ๕) ทำความเห็นเสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาของ ก.จังหวัด และเมื่อ ก.จังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น แล้วให้ ก.จังหวัดแจ้งผู้อุทธรณ์และรายงาน ก.กลางเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยการให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง และเพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม ตามบันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริง ซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สป.๑

ในกรณีที่ ก. จังหวัดมีมติแล้ว หากผู้อุทธรณ์เห็นว่ามติดังกล่าวขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ให้มีสิทธิร้องต่อ ก.กลางเพื่อแจ้งให้ ก.จังหวัดดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้า ก. จังหวัดไม่ดำเนินการแก้ไขภายในเวลาอันสมควร หรือการดำเนินการของ ก.จังหวัดจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ ก.กลางมีอำนาจสั่งระงับการใช้หลักเกณฑ์การบริหารบุคคลหรือสั่งเพิกถอนมตินั้นได้

สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไว้ ดังนี้

๑. การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้ผู้อุทธรณ์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนมิได้

๒. การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่าได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร และลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์

สิทธิของผู้อุทธรณ์

ในข้อ ๗ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ได้กำหนดว่าเพื่อประโยชน์ในการอุทธรณ์ ผู้จะอุทธรณ์มีสิทธิขอตรวจ หรือคัดรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนหรือของผู้สอบสวนได้ ส่วนการขอตรวจหรือคัดบันทึกถ้อยคำบุคคล พยานหลักฐานอื่นหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้บริหารท้องถิ่นที่จะอนุญาตหรือไม่ โดยให้พิจารณาถึงประโยชน์ในการรักษาวินัยของพนักงานส่วนท้องถิ่น ตลอดจนเหตุผลและความจำเป็นเป็นเรื่อง ๆ ไป

นอกจากนี้ ในข้อ ๖ วรรคสามของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ยังได้กำหนดสิทธิของผู้อุทธรณ์ไว้อีกว่า ในการอุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของอนุอุทธรณ์ ๙ หรือ ก.จังหวัดแล้วแต่กรณี ให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจานั้นต่อ ก. จังหวัดโดยตรง ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์

ในข้อ ๑๒ ผู้อุทธรณ์จะขอถอนอุทธรณ์ก่อนที่อนุอุทธรณ์ ๙ ทำความเห็น หรือ ก.จังหวัดพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จสิ้นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งต่อ ก.จังหวัดโดยตรง เมื่อได้ถอนอุทธรณ์แล้วการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นอันระงับ

และข้อ ๘ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ หรือกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- (๒) มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- (๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์
- (๔) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ

การคัดค้านอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ หรือ กรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้พิจารณาอุทธรณ์นั้นต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่อนุทรรณ์ ฯ หรือ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านตาม (๑)-(๔) อนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ หรือกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้น จะถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ไม่ได้ ถ้าผู้ถูกคัดค้านนั้นมิได้ขอลถอนตัว ให้ประธานอนุทรรณ์ ฯ หรือประธาน ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งผู้ถูกคัดค้านนั้นทราบ และมีให้ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้น เว้นแต่ประธานอนุทรรณ์ ฯ หรือประธาน ก.จังหวัด พิจารณาเห็นว่าทำให้ผู้ถูกคัดค้านนั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรม จะอนุญาตให้ผู้ถูกคัดค้านนั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้

ดังนั้น สิทธิของผู้อุทธรณ์ จึงแยกได้เป็น ๔ เรื่อง ดังนี้

๑. สิทธิที่จะคัดหรือตรวจรายงานการสอบสวน ในทางปฏิบัติผู้อุทธรณ์จะต้องขอต่อผู้สั่งลงโทษ และผู้สั่งดังกล่าวต้องอนุญาตให้คัดหรือตรวจรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้จะอุทธรณ์จะได้มีโอกาสทราบข้อเท็จจริง พยานหลักฐานต่าง ๆ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนในเรื่องที่จะอุทธรณ์นั้น และจะได้อุทธรณ์แก้ข้อกล่าวหาได้เต็มที่นั่นเอง

๒. สิทธิที่จะคัดหรือตรวจบันทึกถ้อยคำบุคคล พยานหลักฐานอื่น หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้จะอุทธรณ์จะต้องขอต่อผู้สั่งลงโทษเช่นเดียวกับการขอคัดหรือตรวจรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน แต่การจะอนุญาตให้คัดหรือตรวจบันทึกถ้อยคำบุคคล พยานหลักฐานอื่น หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือไม่นั้น อยู่ในดุลพินิจของผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งลงโทษที่จะอนุญาตหรือไม่ก็ได้ โดยให้พิจารณาถึงประโยชน์ในทางการรักษาวินัยของพนักงานส่วนท้องถิ่น เหตุผลและความจำเป็นเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ความปลอดภัยของพยาน เป็นต้น

๓. สิทธิที่จะยื่นคำแถลงการณ์เป็นหนังสือ หรือขอแถลงการณ์ด้วยวาจาเพื่อประกอบการพิจารณาของอนุทรรณ์ ฯ หรือ ก.จังหวัดแล้วแต่กรณี โดยให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจานั้นต่อ ก.จังหวัดโดยตรงภายใน ๓๐ วันนับแต่วันยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์

๔. สิทธิที่จะขอถอนอุทธรณ์ ก่อนที่อนุทรรณ์ ฯ ทำความเห็น หรือ ก.จังหวัดพิจารณา วินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จสิ้น หากผู้อุทธรณ์ประสงค์จะถอนอุทธรณ์ก็สามารถทำได้โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งต่อ ก.จังหวัดโดยตรงเมื่อได้ถอนอุทธรณ์แล้วการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นอันระงับ

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทั้งสถานเบา คือ สถานภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน และโทษสถานหนัก คือ ปลดออก หรือไล่ออก นั้น นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ทั่วไปดังกล่าวแล้ว ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้อีก ดังนี้

๑. วิธีการอุทธรณ์

การยื่นหนังสืออุทธรณ์ สามารถแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่ ยื่นที่ศาลากลางจังหวัด หรือที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และยื่นหรือส่งผ่านผู้บริหารท้องถิ่น โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) ต้องอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ

(๒) ต้องทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน ก.จังหวัด พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ โดยออกนามจังหวัด แล้วดำเนินการดังต่อไปนี้

ก. กรณีผู้อุทธรณ์นำหนังสืออุทธรณ์ไปยื่นเองที่ศาลากลางจังหวัด หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ให้ผู้รับหนังสือออกไปรับหนังสือประทับตรารับหนังสือ และลงทะเบียนรับหนังสือไว้เป็นหลักฐานในวันที่ยื่นหนังสือตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ และให้ถือวันรับหนังสือตามหลักฐานดังกล่าวเป็นวันยื่นหนังสืออุทธรณ์ ในกรณีผู้อุทธรณ์ไปยื่นหนังสืออุทธรณ์เอง ณ ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้จัดส่งหนังสืออุทธรณ์นั้นไปยังประธาน ก.จังหวัด ภายใน ๗ วันทำการ

ข. กรณีส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกไปรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่ง หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตราวันที่ของหนังสือเป็นวันส่งหนังสืออุทธรณ์

ค. กรณียื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ผ่านผู้บริหารท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นนั้นจัดส่งหนังสืออุทธรณ์ดังกล่าวพร้อมทั้งสำเนาหลักฐานการรับทราบคำสั่งลงโทษของผู้อุทธรณ์ สำนักงานการสืบสวนหรือการพิจารณาในเบื้องต้น และสำนักงานการดำเนินการทางวินัย ตามข้อ ๑๐ และข้อ ๒๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ไปยังประธาน ก.จังหวัด ภายใน ๗ วันทำการนับแต่วันได้รับหนังสืออุทธรณ์

๒. การยื่นและพิจารณาอุทธรณ์กรณีมีการโอน

(๑) พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งโอนมาจากพนักงานส่วนท้องถิ่นอื่น หรือข้าราชการตามกฎหมายอื่นผู้ใดถูกสั่งลงโทษทางวินัยอยู่ก่อนวันโอนมาบรรจุเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น และผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือระเบียบข้าราชการตามกฎหมายอื่นที่โอนมาแต่ยังมีได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายดังกล่าวก็ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ตามข้อ ๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ได้ แต่ถ้าผู้นั้นได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือระเบียบข้าราชการตามกฎหมายอื่นที่โอนมาไว้แล้ว และในวันที่ผู้นั้นได้โอนมาบรรจุเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ยังไม่แล้วเสร็จก็ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์

(๒) ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษได้โอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นนอกเขตจังหวัด ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดที่ผู้อุทธรณ์ได้โอนไปสังกัดนั้น

(๓) ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้โอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นนอกเขตจังหวัด หลังจากที่ได้อุทธรณ์ไว้แล้ว และคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นสังกัดเดิมยังมีได้มีมติตามข้อ ๑๖ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ให้ส่งเรื่องอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานตามข้อ ๑๕ ไปให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดที่ผู้อุทธรณ์ได้โอนไปสังกัดเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์

(๔) ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้ออนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นนอกเขตจังหวัด หลังจากที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นสังกัดเดิมได้มีมติตามข้อ ๑๖ แล้ว แต่ผู้บริหารท้องถิ่นสังกัดเดิม ยังมีได้สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น ให้ส่งเรื่องอุทธรณ์พร้อมมติของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นสังกัดเดิมนั้น ไปให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดที่ผู้อุทธรณ์ได้ออนไปสังกัด เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์

(๕) ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่ผู้อุทธรณ์ได้ออนไปสังกัด ได้รับหนังสืออุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งของข้อ ๑๔ ให้ส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังประธานกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันได้รับหนังสืออุทธรณ์

๓. กรณีมีการเพิ่มเติมอุทธรณ์ แยกพิจารณาได้เป็น ๒ กรณี คือ

(๑) กรณีการแถลงการณ์ด้วยวาจา

ในการอุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของอนุอุทธรณ์ฯ หรือ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี ให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจานั้นต่อ ก.จังหวัดโดยตรง ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์

(๒) กรณีการเพิ่มเติมอุทธรณ์

เมื่อได้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ไว้แล้ว ผู้อุทธรณ์จะยื่นหรือส่งคำแถลงการณ์หรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่อนุอุทธรณ์ฯ หรือ ก.จังหวัดแล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาอุทธรณ์ก็ได้ โดยยื่นหรือส่งต่อ ก.จังหวัดโดยตรง

การพิจารณาที่ถือว่าสิ้นสุด แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑. ในกรณีที่ ก.จังหวัดมีมติไม่รับอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไว้พิจารณา ให้ ก.จังหวัดแจ้งมตินั้นให้ผู้อุทธรณ์ทราบเป็นหนังสือ และเมื่อ ก.จังหวัดมีมติเป็นประการใดแล้ว ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

๒. การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ให้ผู้อุทธรณ์ต่อ ก.จังหวัด และเมื่อ ก.จังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้นแล้วให้ ก.จังหวัดแจ้งผู้อุทธรณ์ และรายงานคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย การให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง และเพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสมตามบันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริง ซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สป. ๑ และผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

๓. การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ให้ผู้อุทธรณ์ต่อ ก.จังหวัด และเมื่อ ก.จังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้นแล้วให้ ก.จังหวัดแจ้งผู้อุทธรณ์ และรายงานคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย การให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง และเพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม ตามบันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริง ซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สป. ๑ การอุทธรณ์ในกรณีนี้ เนื่องจาก ก.จังหวัดจะต้องพิจารณาโทษถึง ๒ ครั้ง ครั้งแรกเป็นการพิจารณาก่อนที่ผู้บริหารท้องถิ่นจะออกคำสั่ง และครั้งที่ ๒ เป็นการพิจารณาอุทธรณ์ซึ่ง ก.จังหวัดเป็นองค์กรพิจารณาสูงสุด เมื่อผู้ถูกคำสั่งลงโทษไม่พอใจคำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ก็ไม่สามารถจะอุทธรณ์ต่อไปอีกได้ เว้นเสียแต่ผู้อุทธรณ์เห็นว่ามติดังกล่าวของ ก.จังหวัดขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือมาตรฐานทั่วไป

เกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ก็ให้มีสิทธิร้องต่อ ก. กลาง เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อไป

จะอย่างไรก็ตามเมื่อดำเนินขั้นตอนครบกระบวนการดังกล่าวมาแล้ว หากผู้ถูกสั่งลงโทษไม่พอใจกับคำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก จะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองก็สามารถดำเนินการได้ (ดูเรื่องการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง)

๔. ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นออกคำสั่งตามมติของ ก. จังหวัดในการพิจารณาอุทธรณ์ตามความในข้อ ๑๖ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์แล้ว ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

การแต่งตั้งอนุอุทธรณ์ฯ

การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (อนุอุทธรณ์ฯ) เพื่อทำความเห็นเสนอ ก. จังหวัดในเรื่องที่มีการอุทธรณ์การลงโทษของพนักงานส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (อนุอุทธรณ์ฯ) ต้องไม่เป็นกรรมการในคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือคณะอนุกรรมการพิจารณาการดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจากราชการ (อนุวินัยฯ) ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทเดียวกัน และให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) แต่งตั้งจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดที่เห็นสมควร

(๒) นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ใน

จังหวัด

(๓) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารหรือพนักงาน

ส่วนท้องถิ่น

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานบุคคลหรือเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานทางวินัย

อนุอุทธรณ์ฯ ให้มีกรรมการตาม (๑) และ (๒) ฝ่ายหนึ่ง กรรมการตาม (๓) ฝ่ายหนึ่ง และกรรมการตาม (๔) ฝ่ายหนึ่ง จำนวนฝ่ายละเท่า ๆ กัน

๒. หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งอนุอุทธรณ์ฯ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) นั้นๆ กำหนด

การคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการ

ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์หรือกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ

(๒) มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์

(๔) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ

การคัดค้านอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ หรือ กรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้พิจารณาอุทธรณ์นั้น ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ใน หนังสืออุทธรณ์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ หรือคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านตามวรรคหนึ่ง อนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ หรือกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้น จะถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้ ถ้าผู้ถูกคัดค้านนั้นมิได้ขอถอนตัว ให้ประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ หรือประธาน กรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี พิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งผู้ถูกคัดค้านนั้นทราบ และมีให้ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้น เว้นแต่ประธานอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ หรือประธานกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น พิจารณาเห็นว่าการให้ผู้ถูกคัดค้านนั้นร่วม พิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรม จะอนุญาตให้ ผู้ถูกคัดค้านนั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้

การพิจารณาหลังการสั่งพักราชการ หรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

การพิจารณาดังกล่าว ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูก ตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้ กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการ ไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้ แต่ถ้าภายหลังปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาว่าผู้นั้นมิได้ กระทำผิด หรือกระทำผิดไม่ถึงกับจะถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการ ด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม หรือตำแหน่งในระดับ เดียวกันที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น

๒. เมื่อได้มีการสั่งให้พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดพักราชการ หรือออกจากราชการไว้ก่อน ดังกล่าวแล้ว ภายหลังปรากฏว่าผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีอื่นอีก ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการสืบสวน หรือพิจารณาดำเนินการทางวินัย หรือแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ตลอดจนดำเนินการทางวินัยตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปวินัยและการรักษา วินัย และการดำเนินการทางวินัยต่อไปได้

๓. ในกรณีที่สั่งให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ หรือสั่งให้ผู้ถูกสั่ง ให้ออกจากราชการไว้ก่อนออกจากราชการด้วยเหตุอื่นที่ไม่ใช่เป็นการลงโทษเพราะกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ผู้นั้นมีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นตลอดระยะเวลาที่ถูกลงโทษให้ออกจากราชการไว้ก่อน เสมือนว่าผู้นั้นเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการ

๔. การออกคำสั่งตาม ๑-๓ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงาน ส่วนท้องถิ่นก่อน

๕. เงินเดือน เงินอื่นที่จ่ายเป็นรายเดือนและเงินช่วยเหลืออย่างอื่น และการจ่ายเงิน ดังกล่าวของผู้ถูกสั่งพักราชการ และผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบ

ว่าด้วยการนั้น สำหรับผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ถ้าไม่มีกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าว ให้ถือเสมือนว่าผู้นั้นเป็นผู้ถูกสั่งพักราชการ

๖. การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ระยะเวลาให้พักราชการและให้ออกจากราชการไว้ก่อน และการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณาให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ (ดูรายละเอียดในบทที่ ๒)

ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ได้กำหนดองค์การพิจารณาอุทธรณ์ไว้ ๒ ระดับ ได้แก่

๑. คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (อนุอุทธรณ์ฯ)
๒. คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก. จังหวัด)

การพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.จังหวัด

เมื่อ ก. จังหวัดได้ใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์ของพนักงานส่วนท้องถิ่นรายใด ถ้า ก. จังหวัดพิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลพนักงานส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ ก. จังหวัดมีอำนาจกำหนดประเด็น หรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบไปให้ผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วยการสอบสวนเพิ่มเติม

ในการสอบสวนเพิ่มเติม ถ้า ก. จังหวัดพิจารณาเห็นเป็นการสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องถิ่น หรืออยู่นอกอำนาจของ ก. จังหวัด ก็ให้กำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นไปให้ผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อขอให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นทำการสอบสวนแทนได้ และให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นมีอำนาจหน้าที่ตามข้อ ๒๓ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย โดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นส่งประเด็นหรือข้อสำคัญตามมติ ก. จังหวัดไปเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนหรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานดำเนินการตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองในเรื่องเกี่ยวกับกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดอย่างร้ายแรงตามข้อ ๒๒ วรรคสาม ให้นำการสอบสวนพิจารณาตามข้อ ๒๒ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์

หลักในการวินิจฉัยสั่งการอุทธรณ์ แยกพิจารณาออกได้ ดังนี้

๑. อุทธรณ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้ต้องเป็นอุทธรณ์ที่ถูกต้องในสาระสำคัญตามข้อ ๖ และข้อ ๑๐ และยื่นหรือส่งภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๑ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์

๒. ในกรณีที่มีปัญหาว่าอุทธรณ์รายใดเป็นอุทธรณ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ให้ ก. จังหวัดเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ในกรณีที่ ก. จังหวัด มีมติไม่รับอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไว้พิจารณาให้ ก. จังหวัดแจ้งมตินั้นให้ผู้อุทธรณ์ทราบเป็นหนังสือ และเมื่อ ก. จังหวัดมีมติเป็นประการใดแล้วผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

๔. ในกรณีที่ ก.จังหวัด มีมติให้รับอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไว้พิจารณา ให้ ก.จังหวัดส่งเรื่องให้อนุทธรณ์ฯ ทำความเห็นเสนอ ก.จังหวัดเพื่อพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ต่อไป

๕. การพิจารณาอุทธรณ์ให้อนุทธรณ์ฯ หรือ ก.จังหวัดแล้วแต่กรณี พิจารณาจากสำนวนการสืบสวน หรือการพิจารณาในเบื้องต้น และสำนวนการดำเนินการทางวินัย ตามข้อ ๒๐ และข้อ ๒๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ในกรณีจำเป็นและสมควรอาจขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใดๆ หรือขอให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท ข้าราชการ หรือบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

๖. ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจา หากอนุทธรณ์ฯ หรือ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณีพิจารณา เห็นว่าการแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ จะให้งดการแถลงการณ์ด้วยวาจาก็ได้

๗. ในกรณีที่นัดให้ผู้อุทธรณ์มาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้แจ้งผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งลงโทษหรือเพิ่มโทษทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลงหรือมอบหมายเป็นหนังสือให้พนักงานส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแถลงแก้ด้วยวาจาต่อที่ประชุมครั้งนั้นได้ ทั้งนี้ ให้แจ้งล่วงหน้าตามควรแก่กรณี และเพื่อประโยชน์ในการแถลงแก้ดังกล่าว ให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่สั่งลงโทษ หรือเพิ่มโทษหรือผู้แทนเข้าฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาของผู้อุทธรณ์ได้

๘. ในการพิจารณาอุทธรณ์ ถ้าอนุทธรณ์ฯ หรือ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี เห็นสมควรที่จะต้องสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความถูกต้องและเหมาะสมตามความเป็นธรรม ให้มีมติแจ้งผู้บริหารท้องถิ่นดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น

๙. เมื่อ ก.จังหวัดได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามข้อ ๒ แล้ว

(๑) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษถูกต้องและเหมาะสมกับความผิดแล้ว ให้มีมติยกอุทธรณ์

(๒) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง แต่ควรได้รับโทษหนักขึ้น ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น

(๓) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงควรได้รับโทษเบาลง ให้มีมติให้ลดโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่เบาลง

(๔) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรลดโทษให้มีมติให้สั่งลดโทษโดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

(๕) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง และเห็นว่าการกระทำของผู้อุทธรณ์ไม่มีความผิดวินัย หรือพยานหลักฐานยังฟังไม่ได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัย ให้มีมติให้ยกโทษ

(๖) ถ้าเห็นว่าข้อความในคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้มีมติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความให้เป็นการถูกต้องเหมาะสม

(๗) ถ้าเห็นว่าการส่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่ากรณีนี้มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผูุ้ทธรณ์กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้มีมติแจ้งผู้บริหารท้องถิ่นให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๒๒ วรรคสาม ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

ในกรณีที่เห็นว่า เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือเห็นว่าผูุ้ทธรณ์กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้มีการดำเนินการทางวินัย ตามข้อ ๒๒ และตามหมวด ๔ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยแล้ว ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ตามข้อ ๖๘ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยต่อไป

(๘) ถ้าเห็นว่าการส่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมโดยเห็นว่า ผูุ้ทธรณ์มีกรณี ที่สมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือให้ออกจากราชการ ตามข้อ ๓ (๔) ข้อ ๔ หรือข้อ ๕ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ให้นำ (๗) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๙) ถ้าเห็นว่าสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมาย และมีความเป็นธรรม ให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

การออกจากราชการของผูุ้ทธรณ์ไม่เป็นเหตุที่จะยุติการพิจารณาอุทธรณ์แต่จะมีมติตาม (๒) หรือ (๘) มิได้ และถ้าเป็นการออกจากราชการเพราะตาย จะมีมติตาม (๗) มิได้ด้วย

ในกรณีที่มีผู้ถูกลงโทษทางวินัยในความผิดที่ได้กระทำร่วมกันและเป็นความผิดในเรื่องเดียวกันโดยมีพฤติการณ์แห่งการกระทำอย่างเดียวกัน เมื่อผู้ถูกลงโทษคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และผลการพิจารณาเป็นคุณแก่ผูุ้ทธรณ์ แม้ผู้ถูกลงโทษคนอื่นจะไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ หากพฤติการณ์ของผู้ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์เป็นเหตุในลักษณะคดีอื่นเป็นเหตุเดียวกับกรณีของผูุ้ทธรณ์แล้ว ให้มีมติให้ผู้ที่ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้รับการพิจารณาการลงโทษให้มีผลในทางที่เป็นคุณเช่นเดียวกับผูุ้ทธรณ์ด้วย

๑๐. ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๙ (๗) หรือ (๘) เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้สอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ส่งเรื่องให้ ก.จังหวัด เพื่อพิจารณามีมติตามข้อ ๙

๑๑. เมื่อ ก. จังหวัดได้มีมติตามข้อ ๙ แล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น และเมื่อได้สั่งหรือปฏิบัติตามมติดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งผูุ้ทธรณ์ทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

๑๒. ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งตามข้อ ๑๑ แล้ว ผูุ้ทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้ รูปแบบของการสั่งการอุทธรณ์ดังกล่าว มาตรฐานทั่วไปไม่ได้กำหนดให้ทำในรูปใด ในทางปฏิบัติกรณีสั่งยกอุทธรณ์ผู้บังคับบัญชาอาจบันทึกสั่งในเรื่องก็ได้ ทำเป็นบันทึกสั่งต่างหากก็ได้ ส่วนกรณีเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือยกโทษ ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวต้องทำเป็นรูปคำสั่งตามแบบของทางราชการเช่นเดียวกับคำสั่งลงโทษ

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งการอุทธรณ์อย่างใดแล้วต้องแจ้งให้ผูุ้ทธรณ์ทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว
 ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งยกอุทธรณ์หรือสั่งลดโทษ ผู้ถูกลงโทษจะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้
 ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งเพิ่มโทษตามมติ ก.จังหวัด ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ได้อีกชั้นหนึ่ง
 เช่น นาย ก. อุทธรณ์คำสั่งต่อประธาน ก.จังหวัดในการที่ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษตัดเงินเดือน ก.จังหวัด

พิจารณาวินิจฉัยสั่งการให้เพิ่มโทษเป็นลดชั้นเงินเดือน นาย ก. มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.จังหวัดได้อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งการพิจารณาครั้งหลังเป็นการพิจารณาอุทธรณ์ไม่ใช่พิจารณาการรายงานการดำเนินการทางวินัย และเมื่อ ก.จังหวัดเจ้าสังกัดพิจารณาวินิจฉัยสั่งการประการใดแล้วกรณีก็ถึงที่สุด นาย ก.จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

ผลหลังจากสั่งการอุทธรณ์ แบ่งออกได้เป็น ๕ กรณี ดังนี้

๑. ในกรณีที่ ก.จังหวัดสั่งยกอุทธรณ์ มีผลเท่ากับผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งเดิมของผู้บังคับบัญชา เช่น นาย ก. อุทธรณ์คำสั่งต่อ ก.จังหวัดในการที่ถูกผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษตัดเงินเดือน ก.จังหวัดพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ ก็จะมีผลเท่ากับนาย ก. ถูกลงโทษตัดเงินเดือนตามคำสั่งของผู้บริหารท้องถิ่นตามเดิม

๒. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งเพิ่มโทษตามมติ ก.จังหวัด คำสั่งเพิ่มโทษมีผลลบล้างคำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา และถือว่าผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งเพิ่มเติม เช่น ตามตัวอย่างข้างต้น ก. จังหวัดพิจารณาแล้วสั่งเพิ่มโทษเป็นลดชั้นเงินเดือน ก็จะมีผลเท่ากับนาย ก. ถูกลงโทษลดชั้นเงินเดือนเพียงสถานเดียว ส่วนคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนก็ถูกลบล้างไปโดยคำสั่งเพิ่มโทษดังกล่าว

๓. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลดโทษตามมติ ก.จังหวัด คำสั่งลดโทษก็มีผลลบล้างคำสั่งลงโทษเดิมของผู้บังคับบัญชา และถือว่าผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษตามคำสั่งลดโทษ เช่น ตามตัวอย่างข้างต้น ก.จังหวัดสั่งลดโทษเป็นภาคทัณฑ์ ก็จะมีผลเท่ากับนาย ก. ถูกลงโทษภาคทัณฑ์

๔. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งยกโทษตามมติ ก.จังหวัด คำสั่งยกโทษก็จะมีผลลบล้างคำสั่งลงโทษเดิมของผู้บังคับบัญชา และถือว่าผู้อุทธรณ์ไม่เคยถูกลงโทษในกรณีนี้

๕. ในกรณีที่สั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการตามมติ ก.จังหวัด ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนระหว่างที่ถูกออกจากราชการหรือออกจากงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งให้กลับเข้ารับราชการหรือกลับเข้าทำงาน พ.ศ. ๒๕๓๑ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินเดือนระหว่างที่ถูกออกจากราชการหรือออกจากงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งให้กลับเข้ารับราชการหรือกลับเข้าทำงาน กล่าวคือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้ใดถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หรือออกจากงาน แล้วต่อมาผู้มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายได้พิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หรือออกจากงานดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้ใดถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หรือออกจากงานแล้ว ต่อมาผู้มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายได้พิจารณาวินิจฉัยว่า ข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด จึงสั่งยกโทษ และให้กลับเข้ารับราชการ ทั้งนี้ โดยกรณีถึงที่สุดแล้ว ให้ข้าราชการส่วนท้องถิ่นดังกล่าวได้รับเงินเดือนในระหว่างที่มีได้มาปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานดังนี้

(๑) ถ้าปรากฏว่า ข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้นั้นมิได้กระทำความผิดและไม่มีมลทินหรือมัวหมองให้จ่ายให้ตามที่ผู้มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายตามวรรคหนึ่ง กำหนดในกรณีที่มีได้กำหนดให้จ่ายให้เต็ม

(๒) ถ้าปรากฏว่า ข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้นั้นได้กระทำความผิดหรือมีมลทิน หรือมัวหมองให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในขณะออกจากงานตามที่มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายตามวรรคหนึ่งกำหนด

การนับเวลา

เพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาอุทธรณ์ ให้ถือวันที่ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษเป็นวันทราบคำสั่ง

ถ้าผู้ถูกลงโทษไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษ และมีการแจ้งคำสั่งลงโทษให้ผู้ถูกลงโทษทราบ กับมอบสำเนาคำสั่งลงโทษให้ผู้ถูกลงโทษ แล้วทำบันทึกลงวัน เดือน ปี เวลา และสถานที่ที่แจ้ง และลงลายมือชื่อผู้แจ้งพร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้ว ให้ถือวันที่แจ้งนั้นเป็นวันทราบคำสั่ง

ถ้าไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษได้โดยตรงและได้แจ้งเป็นหนังสือส่งสำเนาคำสั่งลงโทษทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกลงโทษ ณ ที่อยู่ของผู้ถูกลงโทษ ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งลงโทษไปให้สองฉบับเพื่อให้ผู้ถูกลงโทษเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ ในกรณีเช่นนี้ เมื่อล่วงพ้น ๓๐ วัน นับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนว่าผู้ถูกลงโทษได้รับเอกสารดังกล่าว หรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งลงโทษฉบับที่ให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษกลับคืนมาให้ถือว่าผู้ถูกลงโทษได้ทราบคำสั่งแล้ว

การนับระยะเวลาตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ สำหรับเวลาเริ่มต้นให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสุดสิ้นถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเช่น

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ซึ่งจะต้องอุทธรณ์ต่อ ก.จังหวัด ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ ถ้าผู้ถูกลงโทษทราบคำสั่งลงโทษเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ก็จะนับวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เป็นวันเริ่มต้น และจะครบ ๓๐ วัน ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ แต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ เป็นวันอาทิตย์ เป็นวันหยุดราชการ ในกรณีนี้วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลา ๓๐ วัน จึงเป็นวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๕ อันเป็นวันเริ่มเปิดราชการใหม่ ฉะนั้น ถ้าผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์ในวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๕ ก็เป็นอุทธรณ์ที่ยื่นภายในกำหนดเวลา รับไว้พิจารณาได้

การรายงานผลการพิจารณาอุทธรณ์

ดำเนินการคราวเดียวกับการรายงานการดำเนินการทางวินัย (ดูบทที่ ๕) การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๖๑ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันสมควร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้อีกเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว และได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้น หรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควร หรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด”

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ข้อ ๑ วรรคสอง กำหนดให้การพิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสืออุทธรณ์ แต่หากมีความจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ขยายเวลาพิจารณาได้อีกสองครั้ง ๆ ละไม่เกินสามสิบวัน และให้บันทึกแสดงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วย

ข้อ ๓ กำหนดโดยสรุปว่า การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ให้ผู้ทรรณ์ต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น และเมื่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น แล้วแจ้งผู้อุทธรณ์ และรายงานคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น หากผู้อุทธรณ์เห็นว่ามติดังกล่าวขัดแย้งกับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษา วินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ หรือมาตรฐานทั่วไป ให้มีสิทธิร้องต่อคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๑๑ วรรคสาม กำหนดว่า ในกรณีที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นมีมติไม่รับอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไว้พิจารณา ให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นแจ้งมตินั้นให้ผู้อุทธรณ์ทราบเป็นหนังสือ และเมื่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นมีมติเป็นประการใดแล้ว ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

ข้อ ๑๘ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นได้มีมติตามข้อ ๑๖ แล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น และเมื่อได้สั่งหรือปฏิบัติตามมติดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งผู้อุทธรณ์ทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

ข้อ ๑๙ กำหนดว่า ในกรณีผู้บริหารท้องถิ่นสั่งตามข้อ ๑๘ และ ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุงกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือโต้แย้งและระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย”

วรรคสอง “ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง”

ตามบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวหมายความว่า ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยของผู้บังคับบัญชาในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษสถานเบา คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน หรือในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษสถานหนัก คือ ปลดออก หรือไล่ออก หรือการที่ ก.จังหวัดมีมติในการพิจารณาอุทธรณ์แล้ว ก็จะต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองภายในกำหนดเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่กรณี เว้นแต่จะมิบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (ดูหลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง ตามหนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ ศป ๐๐๐๓/๐๖๒-๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ หน้า ๒๘๙)

บทที่ ๘

การร้องทุกข์ และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

ความหมาย

การร้องทุกข์ ตามความหมายในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ คือ การที่พนักงานส่วนท้องถิ่นที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการในกรณีอื่นที่มีใช้ถูกลงโทษทางวินัย ร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายยกเรื่องขึ้นพิจารณาใหม่ในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ร้องหรือการที่พนักงานส่วนท้องถิ่นร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาว่า ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้อง หรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อตนตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์

ความสำคัญ

การร้องทุกข์เป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ระบายความคับข้องใจในการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อตนว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ เพื่อผู้บังคับบัญชาจะได้มีโอกาสทบทวนการปฏิบัติตน และแก้ไขในสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือชี้แจงเหตุผลความถูกต้องที่ได้ปฏิบัติไปให้ผู้ร้องทุกข์ทราบและเข้าใจ หรือให้ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปได้พิจารณาให้ความเป็นธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เสมือนหนึ่งเป็นการทำความเข้าใจกันระหว่างคนในครอบครัวเดียวกัน นอกจากนี้ยังเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยถูกต้อง และเป็นธรรมด้วย

การร้องทุกข์เป็นกระบวนการที่กำหนดให้มีขึ้นไว้ในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ มีเจตนารมณ์ให้ผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชาได้ทำความเข้าใจกัน ดังกล่าวข้างต้น โดยได้กำหนดให้มีการร้องด้วยวาจาเพื่อได้ทำความเข้าใจกันเสียก่อน เมื่อยังไม่เป็นที่พอใจ จึงให้ร้องเป็นหนังสือเพื่อขอความเป็นธรรมภายหลัง และให้ร้องทุกข์ได้เฉพาะกรณีที่ไม่มีสิทธิอุทธรณ์เท่านั้น

เรื่องเกี่ยวกับสิทธิร้องทุกข์ตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ (เทียบเคียงข้าราชการพลเรือน) ก.พ.เคยพิจารณามีมติไว้ว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ไม่ว่าจะการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนนั้นจะเกิดจากข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือการใช้ดุลพินิจก็ตาม หากเรื่องนั้นๆ เป็นกรณีที่ไม่มีสิทธิอุทธรณ์แล้วข้าราชการผู้นั้นก็มีสิทธิร้องทุกข์ได้ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๘/๑๗๐๓๓๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๑)

เหตุแห่งการร้องทุกข์

เมื่อพิจารณาถึงเหตุที่จะทำให้เกิดสิทธิในการร้องทุกข์ แบ่งออกได้เป็น ๒ กรณี คือ กรณีที่ร้องทุกข์ได้ และกรณีที่ร้องทุกข์ไม่ได้ ดังนี้

๑. กรณีที่ร้องทุกข์ได้

การที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้แก่ เรื่องการบรรจุและการแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ หรือการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่มีสิทธิอุทธรณ์ ทั้งนี้ ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

ก. พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นเห็นว่าผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ข. พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นเห็นว่าผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ผู้บังคับบัญชาไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนให้โดยไม่ชี้แจงเหตุผลให้ทราบว่าเป็นเพราะอะไร เป็นต้น หรือ

ค. พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นเห็นว่าผู้บังคับบัญชาปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อตน สำหรับเหตุที่จะร้องทุกข์นั้น ก.พ.ลงมติว่า ไม่ว่าจะการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติของผู้บังคับบัญชานั้น จะเกิดจากข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือการใช้ดุลพินิจก็ตาม ก็ให้ร้องทุกข์ได้ (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๙/๑๗๐๓๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๑ ดังกล่าว)

กรณีที่ร้องทุกข์ได้ เช่น กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการ (ซึ่งไม่ใช่เป็นการถูกสั่งลงโทษทางวินัย) ซึ่งได้แก่การถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการไม่ว่ากรณีใดๆ ดังนั้น การถูกสั่งให้ออกจากราชการ (ดูรายละเอียดในบทที่ ๔) ที่มีสิทธิอุทธรณ์ได้ จึงมีดังนี้

(๑) กรณีไม่ผ่านการทดลองปฏิบัติหน้าที่

(๒) กรณีการออกตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๓) กรณีการออกเพราะขาดคุณสมบัติเบื้องต้น

(๔) กรณีการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในระหว่างถูกสอบสวนทางวินัย หรือถูกฟ้อง

คดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา

(๕) กรณีการสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน

(๖) กรณีหย่อนความสามารถ/บกพร่อง/ประพฤติดนไม่เหมาะสม

(๗) กรณีการออกจากราชการเพราะมีมลทินมัวหมอง

(๘) กรณีการออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนาน

(๙) กรณีการออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่ง

(๑๐) กรณีการออกจากราชการเพราะเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้

(๑๑) กรณีให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน เพราะไปปฏิบัติงานใดๆ

ตามความประสงค์ของทางราชการ

(๑๒) กรณีให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนเพราะขาดคุณสมบัติขณะเป็น

พนักงานส่วนท้องถิ่น

(๑๓) กรณีการออกจากราชการเพราะได้รับโทษจำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

หรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น

๒. กรณีที่ร้องทุกข์ไม่ได้

กรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นจะร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาไม่ได้ ได้แก่ กรณีที่มีสิทธิอุทธรณ์อยู่แล้ว คือ กรณีถูกสั่งลงโทษทางวินัย ได้แก่ การถูกลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ปลดออก หรือไล่ออก

หลักเกณฑ์และวิธีการ

หลักเกณฑ์ในการร้องทุกข์ แบ่งออกเป็น ๒ ประการ คือ

๑. หลักเกณฑ์ทั่วไป
๒. วิธีการร้องทุกข์

๑. หลักเกณฑ์ทั่วไป

พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย หรือมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ ด้วยเหตุใดๆ ให้ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์ การร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๒ ของมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ เว้นแต่กรณีที่มิสิทธิอุทธรณ์ตามหมวด ๑ จะต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ตามที่กำหนดไว้

การร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใดเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อตน ผู้นั้นอาจร้องทุกข์เพื่อขอให้แก้ไขหรือแก้ความคับข้องใจได้

(๒) การร้องทุกข์ให้ร้องทุกข์ได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์ การร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

(๓) เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อมีกรณีเป็นปัญหาขึ้นระหว่างกันควรจะได้ปรึกษาหารือหรือทำความเข้าใจ ฉะนั้น เมื่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีปัญหาเกี่ยวกับการที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อตน และแสดงความประสงค์ที่จะปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชา ให้ผู้บังคับบัญชานั้นให้ออกโอกาสและรับฟังหรือสอบถามเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นทางแห่งการทำความเข้าใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นต้น

ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ประสงค์ที่จะปรึกษาหารือ หรือปรึกษาหารือแล้วไม่ได้รับคำชี้แจงหรือได้รับคำชี้แจงไม่เป็นที่พอใจ ก็ให้ดำเนินการต่อไป

(๔) ในกรณีที่เหตุแห่งการร้องทุกข์เกิดจากผู้บังคับบัญชาอื่นที่มิใช่ผู้บริหารท้องถิ่น ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บริหารท้องถิ่น หากผู้ร้องทุกข์ไม่ได้รับคำชี้แจง หรือได้รับคำชี้แจงไม่เป็นที่พอใจ ให้ดำเนินการร้องทุกข์ต่อ ก.จังหวัดได้อีกชั้นหนึ่ง

(๕) กรณีเหตุแห่งการร้องทุกข์เกิดจากผู้บริหารท้องถิ่น ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.จังหวัด

(๖) เมื่อ ก.จังหวัดได้รับเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวแล้ว ให้ส่งเรื่องอนุทธรณ์ความเห็นเสนอเพื่อประกอบการพิจารณา

(๗) เมื่อ ก.จังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

(๘) มติของ ก.จังหวัดให้ถือเป็นที่สุด

๒. วิธีการร้องทุกข์

วิธีการในการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) การร้องทุกข์ ให้ร้องทุกข์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะร้องทุกข์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนไม่ได้ และให้ร้องทุกข์เป็นหนังสือ

(๒) หนังสือร้องทุกข์ต้องลงลายมือชื่อและตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์ และต้องประกอบด้วยสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและปัญหาของเรื่องให้เห็นว่า ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อดนโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติต่อดนให้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อดนอย่างใด และความประสงค์ของการร้องทุกข์

(๓) ถ้าผู้ร้องทุกข์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของอนุพุทธณ์ฯ หรือ ก. จังหวัด ให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสือร้องทุกข์หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งก่อนที่อนุพุทธณ์ฯ หรือ ก. จังหวัด แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ โดยยื่นหรือส่งต่อ ก. จังหวัดโดยตรง

(๔) การร้องทุกข์ต้องทำหนังสือร้องทุกข์ถึงประธาน ก.จังหวัด พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้อง ๑ ฉบับโดยออกนามจังหวัด และยื่นที่ศาลากลางจังหวัด หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(๕) ผู้ร้องทุกข์จะยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์ พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับผ่านผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ และให้ผู้บริหารท้องถิ่นส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อไปยัง ก.จังหวัด ภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์

(๖) ในกรณีที่มีผู้นำหนังสือร้องทุกข์มายื่นเองให้ผู้รับหนังสือออกไปรับหนังสือประทับตรา รับหนังสือ และลงทะเบียนรับหนังสือไว้เป็นหลักฐานในวันที่ได้รับหนังสือ ตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ และให้ถือวันที่รับหนังสือตามหลักฐานดังกล่าวเป็นวันยื่นหนังสือร้องทุกข์

(๗) ในกรณีที่ส่งหนังสือร้องทุกข์ทางไปรษณีย์ ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกไปรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่ง หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตราวันที่ของหนังสือเป็นวันส่งหนังสือร้องทุกข์

(๘) เมื่อได้ยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์ไว้แล้ว ผู้ร้องทุกข์จะยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์หรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่อนุพุทธณ์ฯ หรือ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี จะเริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นก็ได้ และให้นำความในข้อ ๑๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการ

๑. ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการของอนุพุทธณ์ฯ หรือ ก. จังหวัดผู้พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

(๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ร้องทุกข์

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ร้องทุกข์

(๔) เป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

๒. การคัดค้านอนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการของอนุพุทธณ์ฯ หรือ ก. จังหวัด ผู้พิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้น ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสือร้องทุกข์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่อนุพุทธณ์ฯ หรือ ก. จังหวัด แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

๓. เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านดังกล่าว อนุกรรมการ รองประธานอนุกรรมการของอนุพุทธณ์ฯ หรือ ก.จังหวัดผู้นั้น จะขอถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นก็ได้ ถ้าผู้ถูกคัดค้านนั้นมิได้ขอถอนตัว ให้ประธานอนุพุทธณ์ฯ หรือประธาน ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งผู้ถูกคัดค้านนั้นทราบและมีให้ร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้น เว้นแต่ประธานอนุพุทธณ์ฯ หรือประธาน ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นว่าทำให้ผู้ถูกคัดค้านนั้นร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรม จะอนุญาตให้ผู้ถูกคัดค้านนั้นร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นก็ได้

การนับเวลาในการร้องทุกข์

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ข้อ ๒๗ และ ข้อ ๓๕ กำหนดเรื่องระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ ไว้ดังนี้

๑. เพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาร้องทุกข์

(๑) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากการที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งเป็นหนังสือต่อผู้ร้องทุกข์ ให้ถือวันที่ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งเป็นวันทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์

ถ้าผู้ถูกสั่งไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งและมีการแจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกสั่งทราบกับมอบสำเนาคำสั่งให้ผู้ถูกสั่ง แล้วบันทึกลงวัน เดือน ปี เวลา และสถานที่ที่แจ้ง และลงลายมือชื่อผู้แจ้งพร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้ว ให้ถือวันที่แจ้งนั้นเป็นวันทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์

ถ้าไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งได้โดยตรงและได้แจ้งเป็นหนังสือส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกสั่ง ณ ที่อยู่ของผู้ถูกสั่งซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งไปให้สองฉบับเพื่อให้ผู้ถูกสั่งเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปี ที่รับทราบคำสั่งส่งกลับคืนมา เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ ในกรณีเช่นนี้ เมื่อล่วงพ้นสามสิบวันนับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนว่าผู้ถูกสั่งได้รับเอกสารดังกล่าวหรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งฉบับที่ให้ผู้ถูกสั่งลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับทราบคำสั่งส่งกลับคืนมาให้ถือว่าผู้ถูกสั่งได้ทราบคำสั่งแล้ว

(๒) ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาไม่มีคำสั่งเป็นหนังสือต่อผู้ร้องทุกข์โดยตรง ให้ถือวันที่มีหลักฐานยืนยันว่าผู้ร้องทุกข์รับทราบ หรือควรได้ทราบคำสั่งเป็นวันทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์

(๓) ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อผู้ร้องทุกข์โดยไม่ได้มีคำสั่งอย่างใด ให้ถือวันที่ผู้ร้องทุกข์ควรได้ทราบถึงการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นวันทราบเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์

๒. การนับระยะเวลาในการร้องทุกข์ สำหรับเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้น เป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสุดสิ้น ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการ ให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา (ดูรายละเอียดในหัวข้อที่ว่าด้วยการอุทธรณ์)

การถอนเรื่องร้องทุกข์

ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์ไม่ประสงค์จะให้มีการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ต่อไปจะขอถอนเรื่องร้องทุกข์ ก่อนที่ผู้บริหารท้องถิ่น หรืออนุทธรณ์ ฯ หรือ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาเสร็จสิ้นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งต่อผู้บริหารท้องถิ่นก่อนพิจารณาเสร็จสิ้น หรืออนุทธรณ์ ฯ ก่อนทำความเห็น หรือ ก.จังหวัดก่อนพิจารณามีมติ แล้วแต่กรณี เมื่อได้ถอนเรื่องร้องทุกข์แล้ว การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้น ให้เป็นอันระงับ

การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

๑. เมื่อได้รับหนังสือร้องทุกข์แล้ว ให้ประธานอนุทธรณ์ ฯ หรือประธาน ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี มีหนังสือแจ้งพร้อมทั้งส่งสำเนาหนังสือร้องทุกข์ให้ผู้บริหารท้องถิ่นทราบโดยเร็ว และให้ผู้บริหารท้องถิ่น ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปเพื่อประกอบการพิจารณา ภายใน ๗ วันทำการ นับแต่วันได้รับหนังสือ

๒. การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ให้อนุทธรณ์ ฯ และ ก.จังหวัด พิจารณาจากเรื่องราวการปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์ของผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ และในกรณีจำเป็นและสมควรอาจ ขอเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใดๆ หรือขอให้ผู้แทนหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท ข้าราชการ หรือบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจงข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณาได้

๓. ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจา หากอนุุทธรณ์ฯ หรือ ก.จังหวัด พิจารณาเห็นว่า การแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ จะให้งดการแถลงการณ์ด้วยวาจาเสียก็ได้

๔. ในกรณีที่นัดให้ผู้ร้องทุกข์มาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลงหรือมอบหมายเป็นหนังสือให้พนักงานส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแถลงแก้ด้วยวาจาต่อที่ประชุมครั้งนั้นได้ ทั้งนี้ ให้แจ้งล่วงหน้าตามควรแก่กรณี และเพื่อประโยชน์ในการแถลงแก้ดังกล่าว ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์หรือผู้แทนเข้าฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาของผู้ร้องทุกข์ได้

๕. ให้อนุุทธรณ์ฯ หรือ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับหนังสือร้องทุกข์ และเอกสารหลักฐานจากผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว แต่ถ้ามีความจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าว ให้ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน และให้บันทึกแสดงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วย

๖. เมื่อครบการขยายเวลา ๓๐ วันแล้ว การพิจารณายังไม่แล้วเสร็จให้อนุุทธรณ์ฯ หรือ ก.จังหวัด แล้วแต่กรณี ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน แต่ทั้งนี้ให้พิจารณากำหนดมาตรการที่จะทำให้การพิจารณาแล้วเสร็จโดยเร็วและบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุมด้วย

การวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์

๑. เมื่อ ก.จังหวัด ได้พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้ว

(๑) ถ้าเห็นว่า การที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อผู้ร้องทุกข์นั้นถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้มีมติยกคำร้องทุกข์

(๒) ถ้าเห็นว่า การที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อผู้ร้องทุกข์นั้นไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้มีมติให้แก้ไขโดยเพิกถอน หรือยกเลิกการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น หรือให้ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์ให้ถูกต้องตามกฎหมาย

(๓) ถ้าเห็นว่า การที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติให้เกิดความคับข้องใจต่อผู้ร้องทุกข์นั้นถูกต้องตามกฎหมายแต่บางส่วนและไม่ถูกต้องตามกฎหมายบางส่วน ให้มีมติให้แก้ไขหรือให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย

(๔) ถ้าเห็นว่าสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใดเพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมายและมีความเป็นธรรม ให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

การพิจารณามีมติข้างต้น ให้บันทึกเหตุผลของการพิจารณาวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุมด้วย

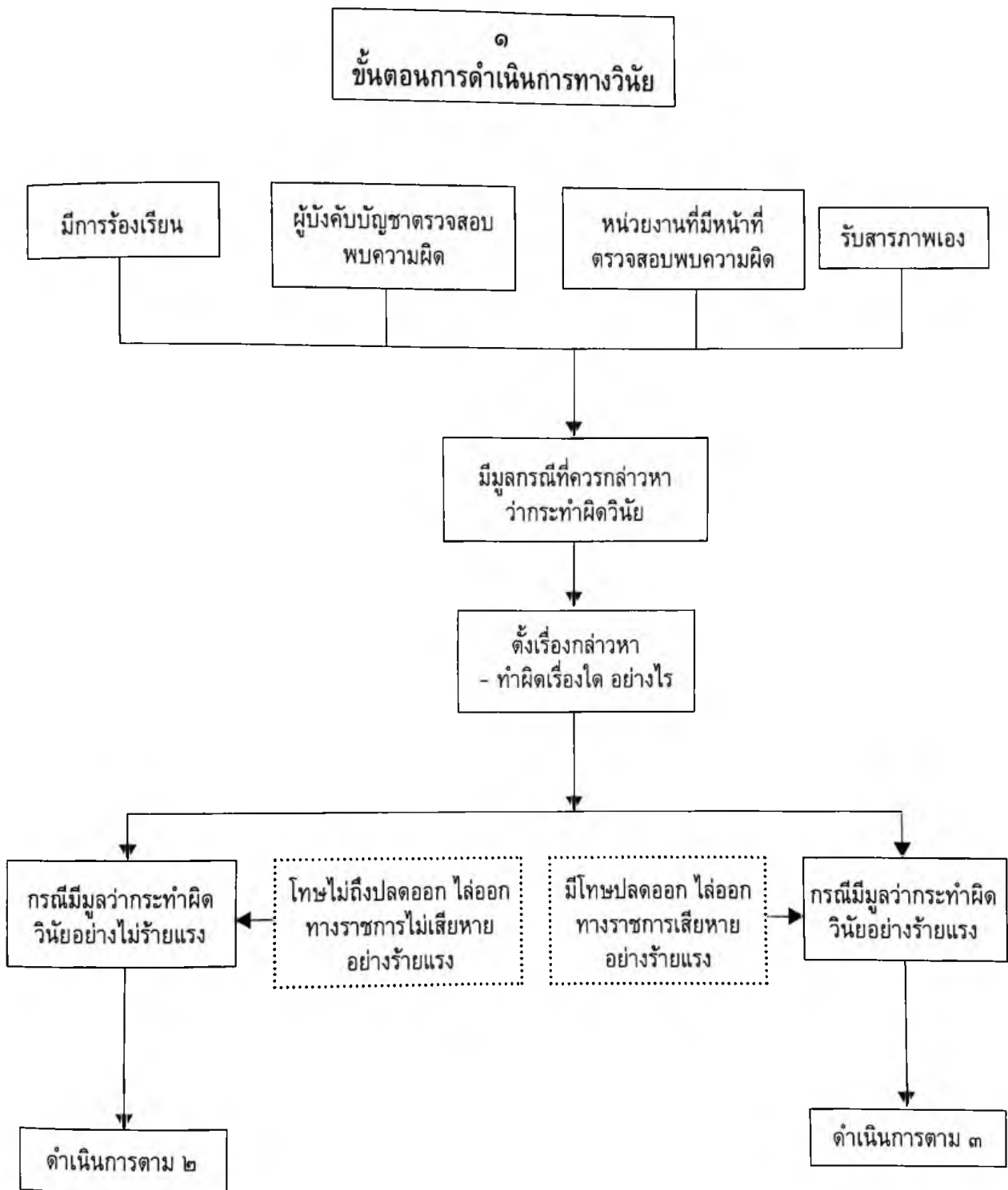
๒. เมื่อ ก.จังหวัด ได้มีมติดังกล่าวแล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่ง หรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น ในโอกาสแรกที่ทำได้ในกรณีที่มิใช่เหตุผลความจำเป็นจะให้มีการรับรองรายงานการประชุมเสียก่อนก็ได้ และเมื่อได้สั่งหรือปฏิบัติตามมติดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

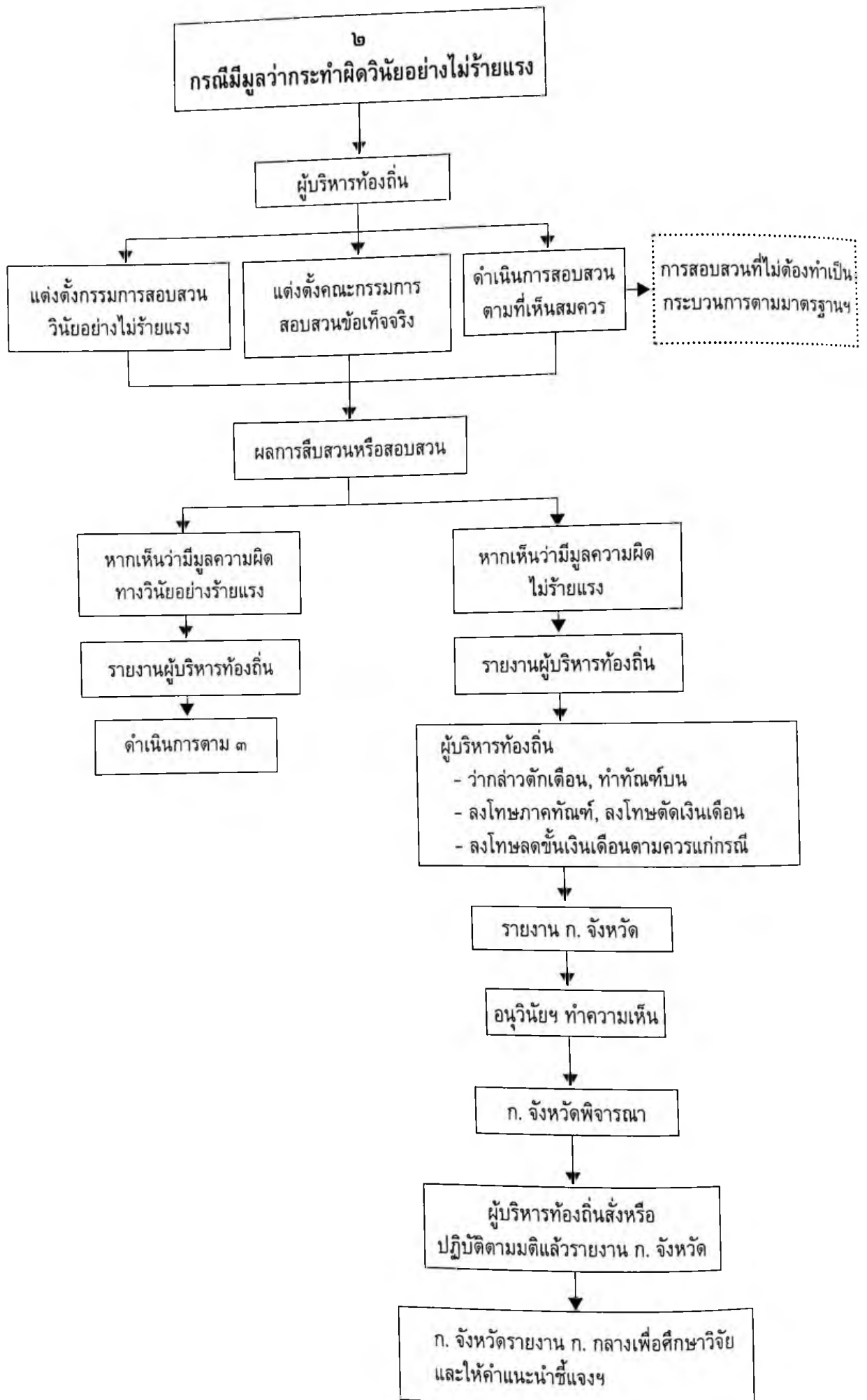
การรายงานผลการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

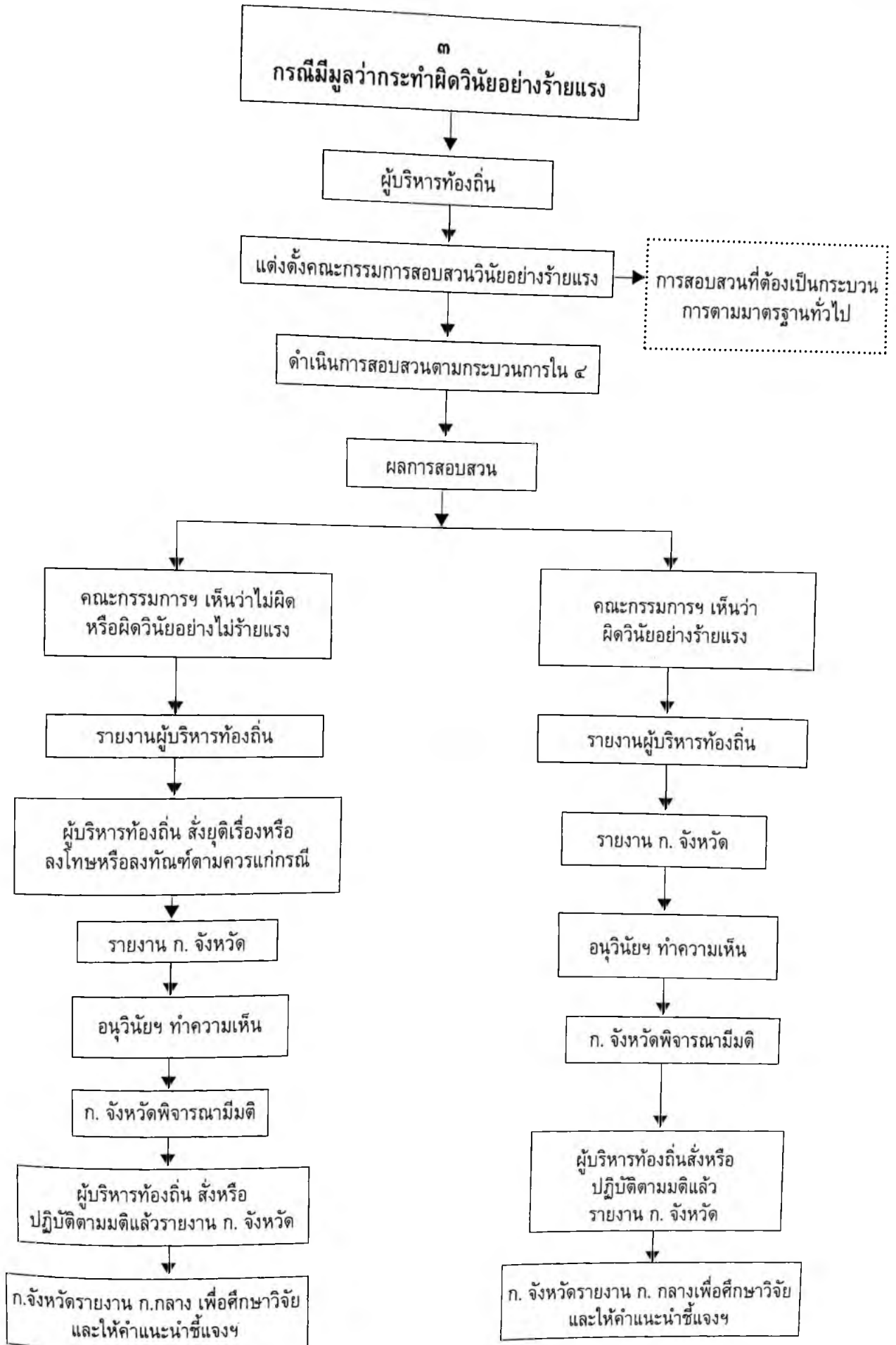
ดำเนินการในคราวเดียวกับการรายงานการดำเนินการทางวินัย (ดูบทที่ ๕) บทสรุป

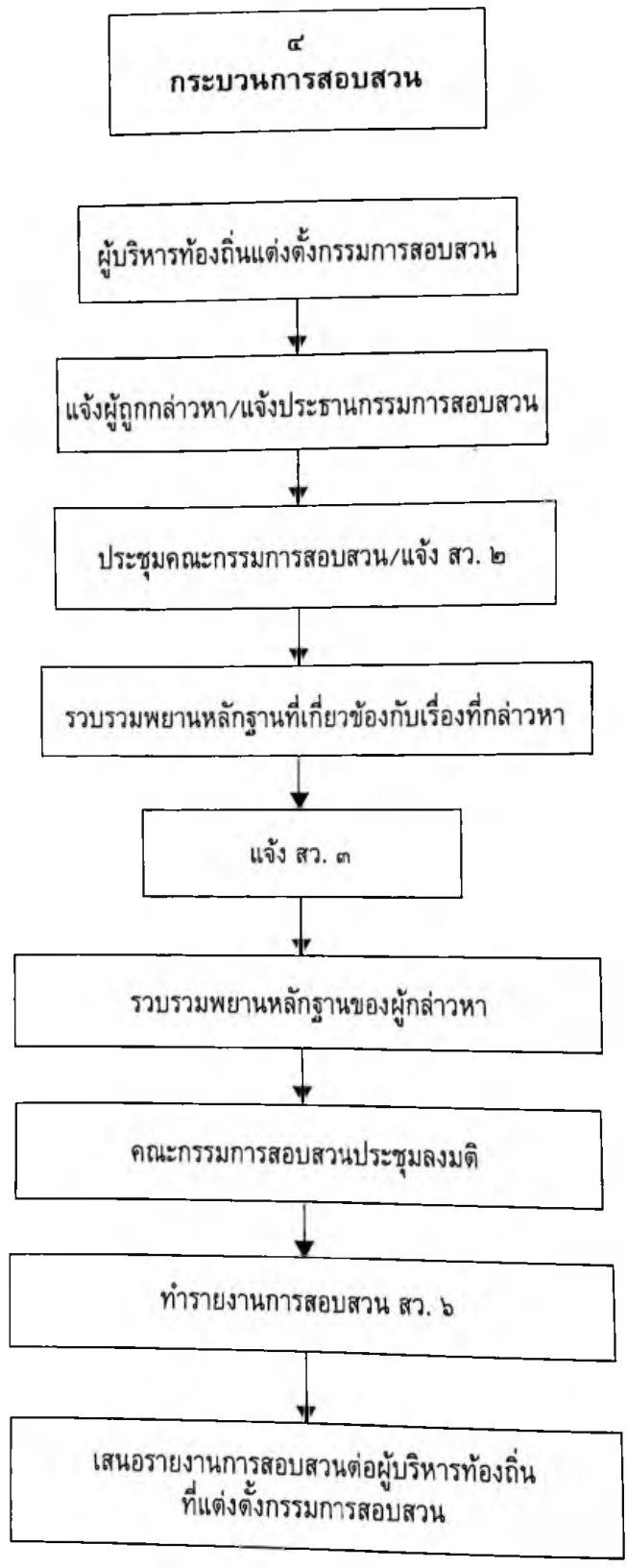
เรื่องการร้องทุกข์นี้ แม้จะนับว่าเป็นเรื่องที่เพิ่งได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นแม่แบบในการร่างมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ เป็นครั้งแรก แต่ในการบริหารงานบุคคลในภาครัฐกิจของต่างประเทศ หรือการบริหารงานบุคคลในภาคธุรกิจไม่ว่าในประเทศหรือต่างประเทศ ย่อมจะต้องเปิดโอกาสให้ข้าราชการหรือลูกจ้างได้ระบายความคับข้องใจในการทำงาน หรือในปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างได้ระบายความคับข้องใจในการทำงาน หรือในปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางฐานะตำแหน่งหน้าที่หรือเงินเดือน เป็นต้น เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งก็เป็นการช่วยให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบถึงปัญหาของหน่วยงานอีกทางหนึ่ง และจะได้หาหนทางแก้ไขปัญหาได้ทันที่ เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยกันเป็นไปด้วยดี ซึ่งจะเป็นทางส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

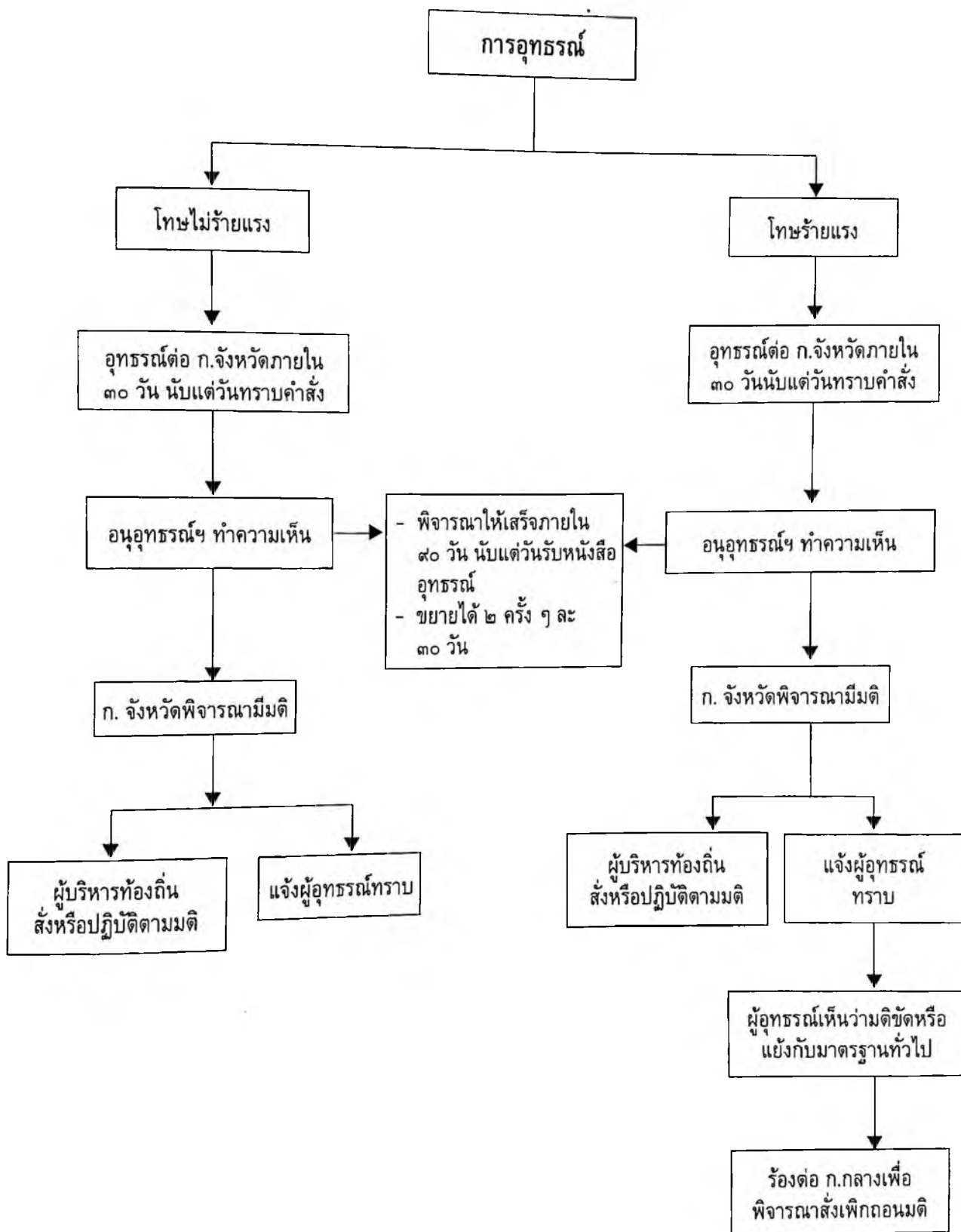
**แผนภูมิเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย
และการออกจากราชการ**

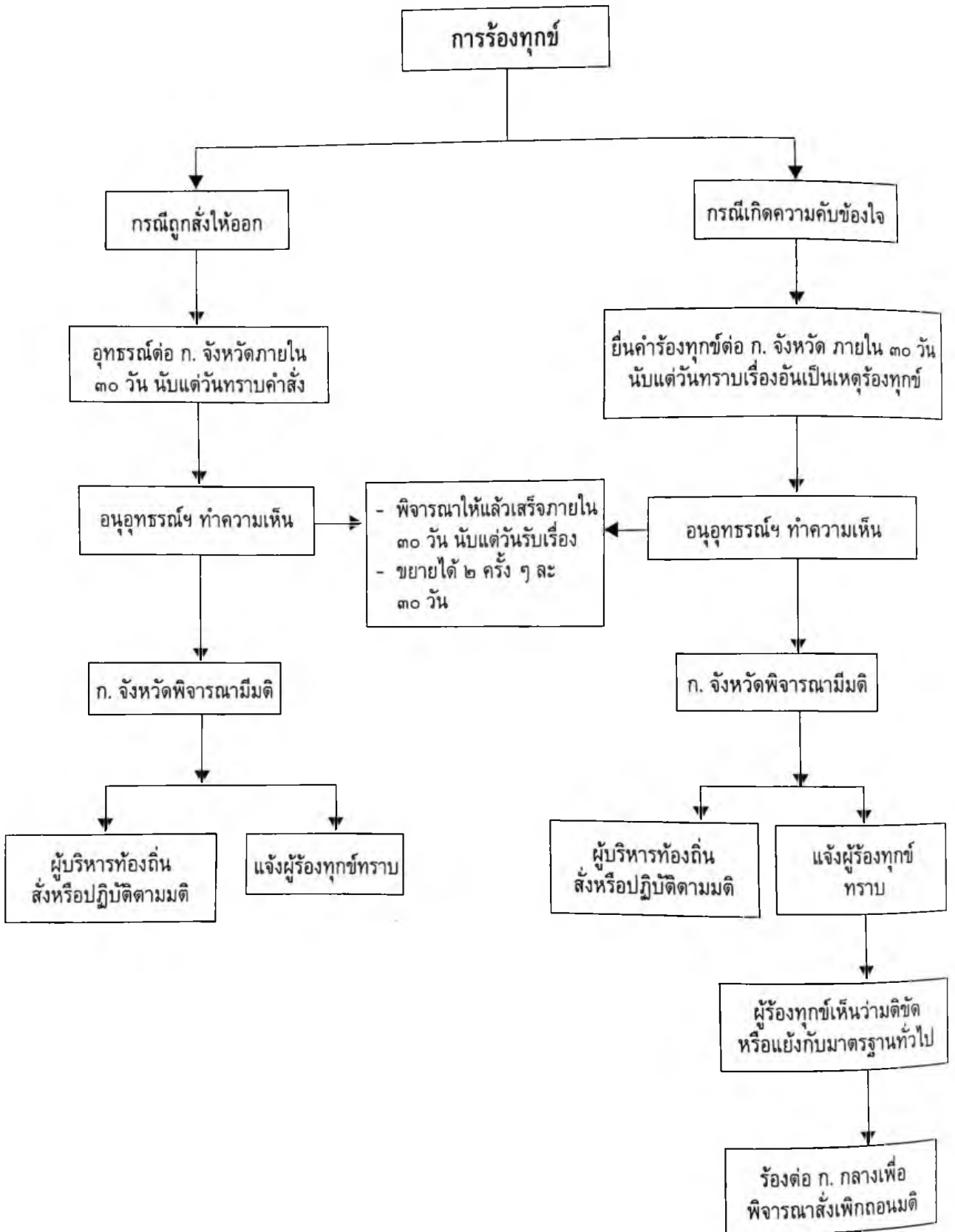

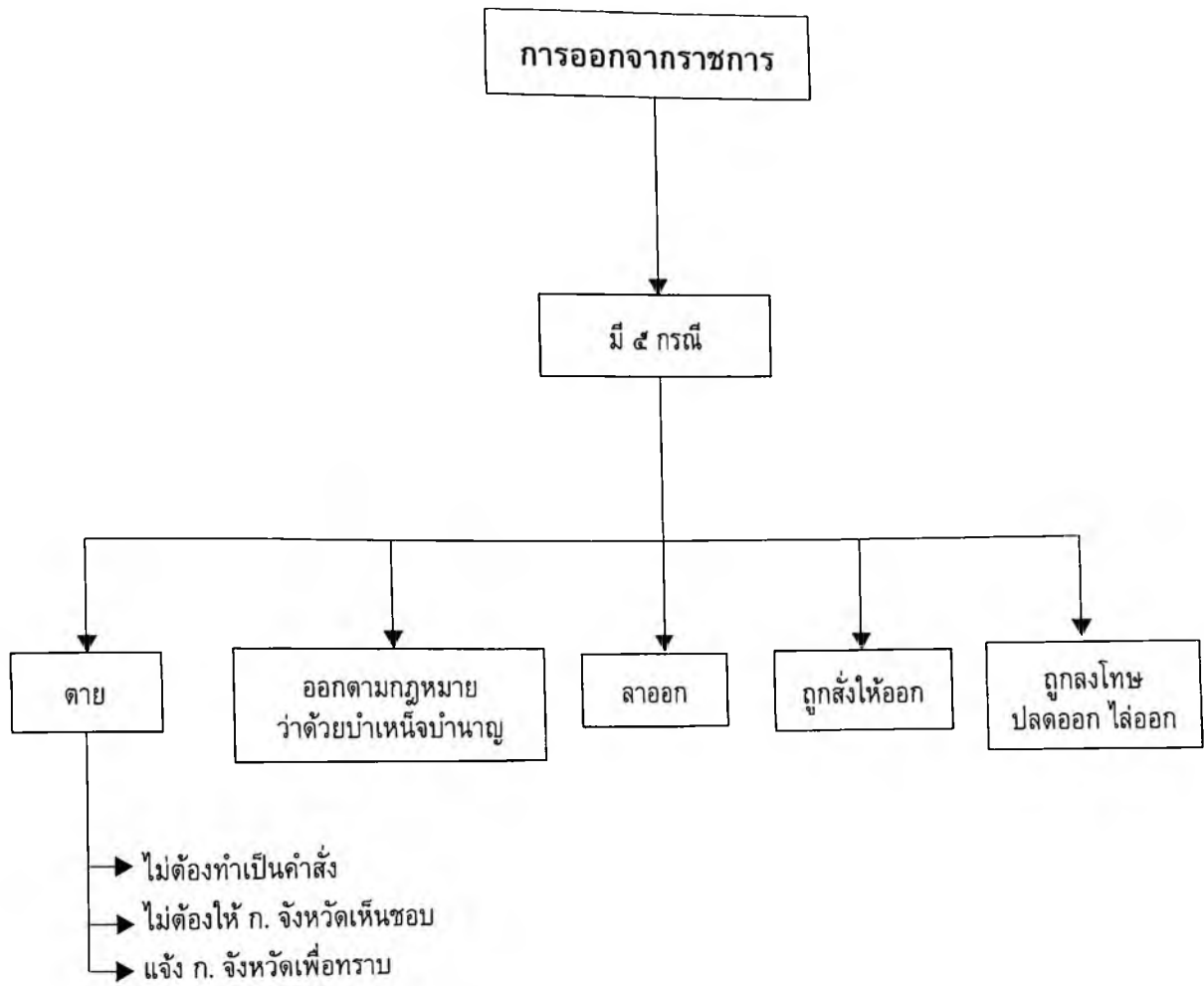

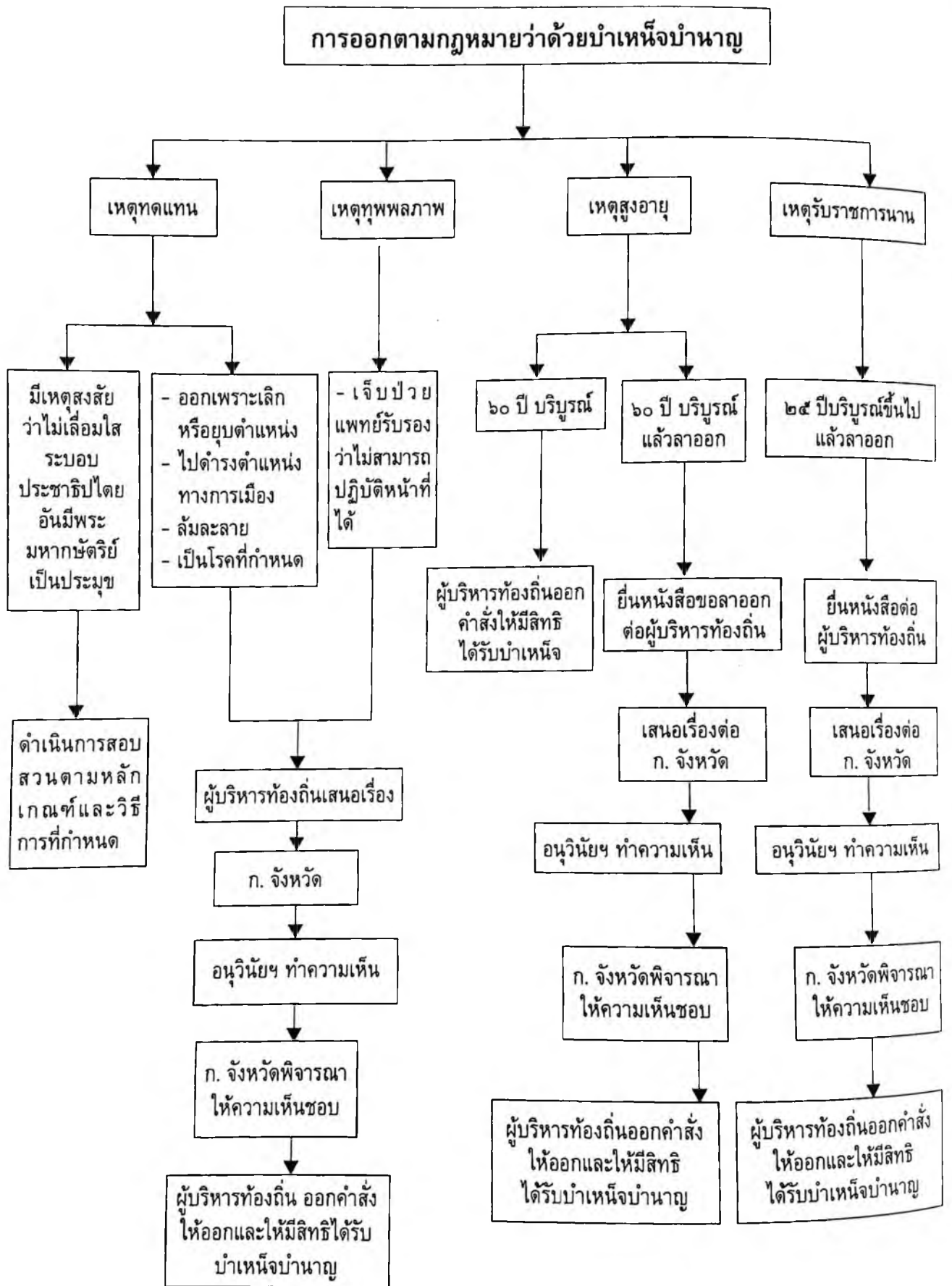

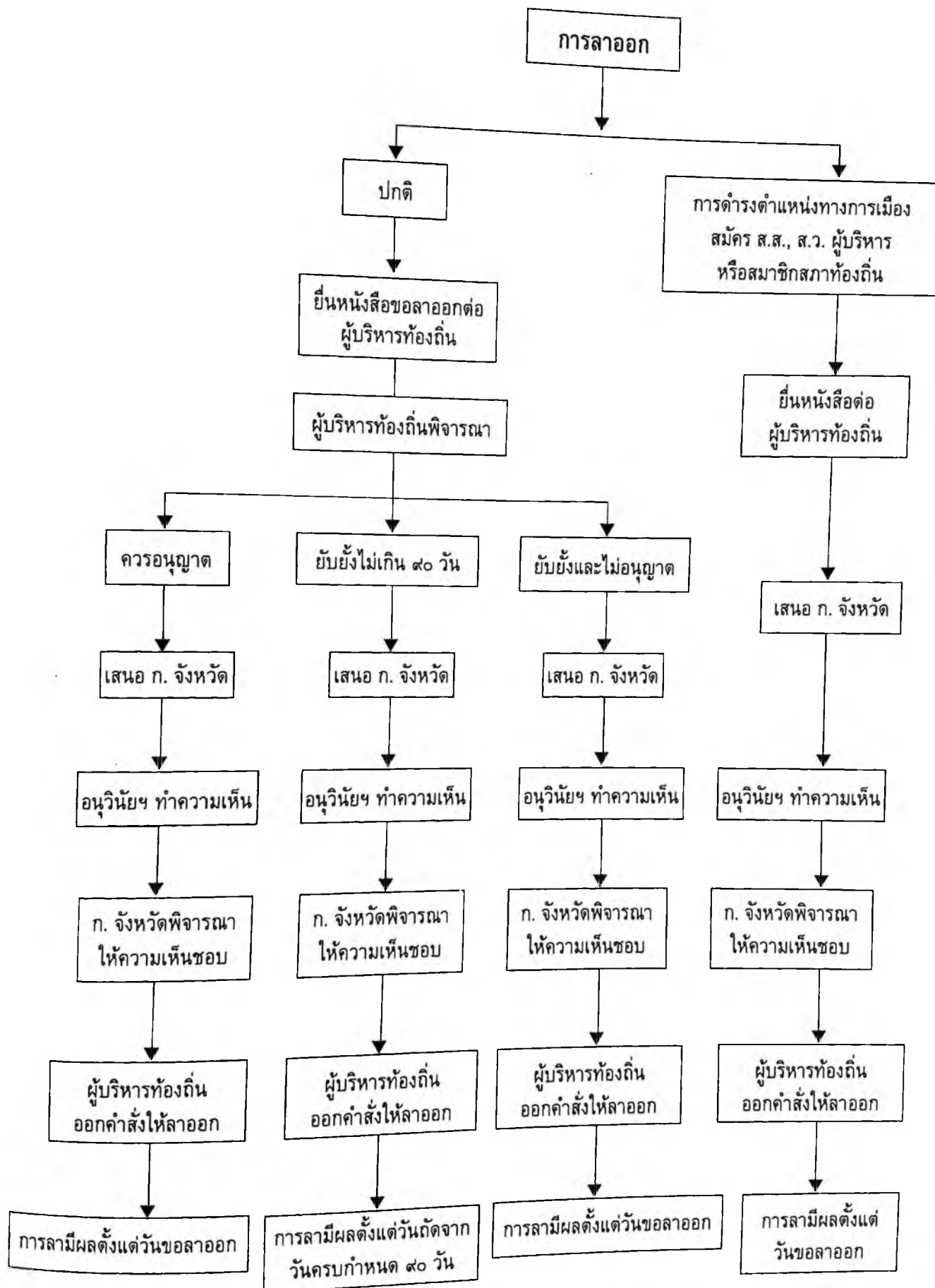

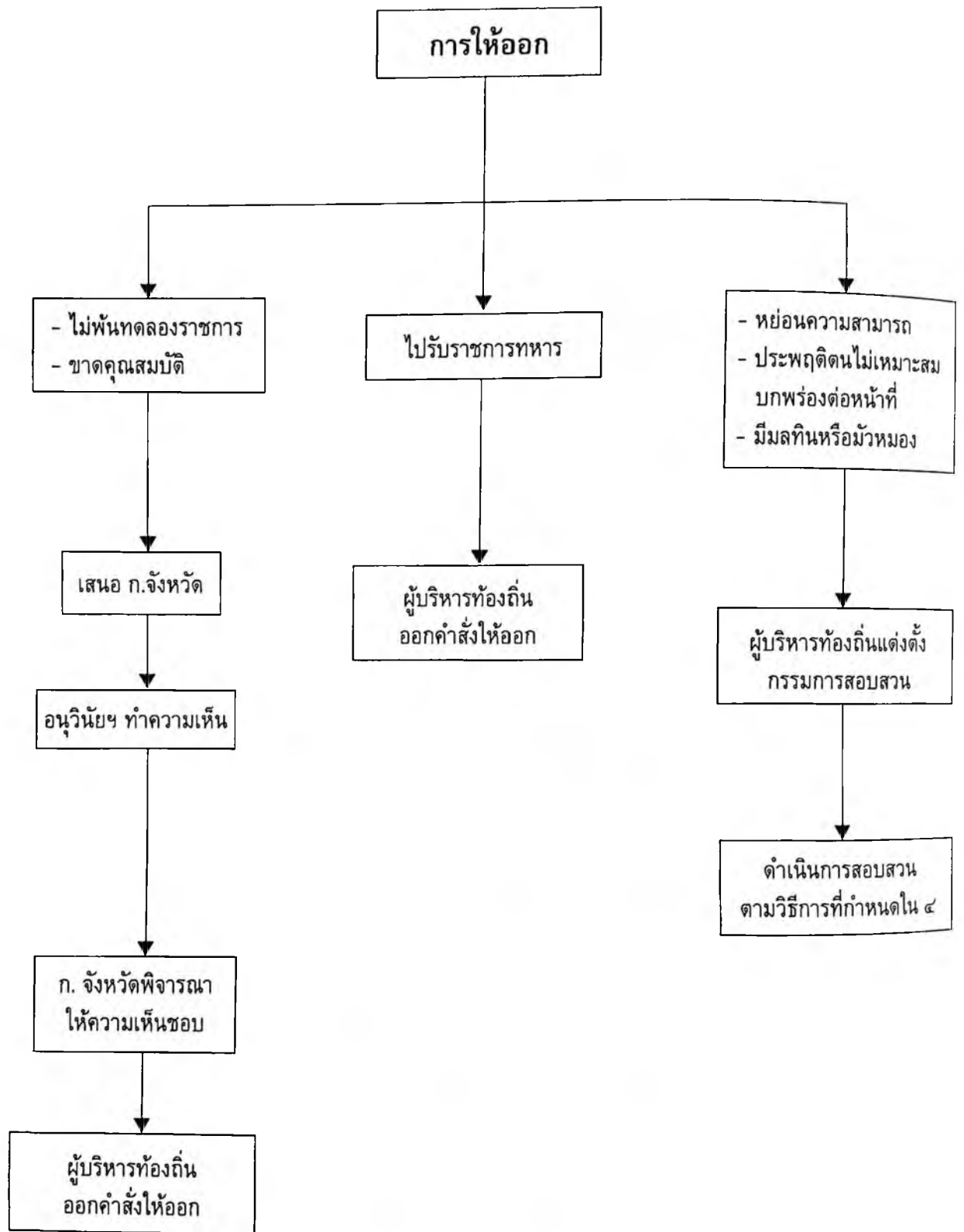

บทที่ ๙

ระดับมาตรฐานของ ก.พ.

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๓๑

(สำเนา)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กท. ๑๐๓๐๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

เรื่อง มาตรการให้ความคุ้มครองข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ
เรียน กระทรวง ทบวง กรม

ด้วยสำนักงาน ก.พ. ได้ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาหลักการมาตรการให้ความคุ้มครอง
ข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ ดังนี้

๑. ได้ถือว่าการให้ข้อมูล หรือการเป็นพยาน หรือการส่งเอกสารหลักฐานเป็นการปฏิบัติ
หน้าที่ราชการ

๒. ผู้บังคับบัญชาจะต้องไม่กั้นกัณฑ์ในทางใดๆ ต่อข้าราชการผู้ให้ข้อมูล หรือให้ถ้อยคำ
ในฐานะพยาน

๓. ผู้บังคับบัญชาจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ข้าราชการผู้ให้ข้อมูล หรือให้ถ้อยคำในฐานะ
พยาน โดยมีให้ถูกกัณฑ์หรือข่มขู่จากผู้ถูกร้องเรียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และขอความร่วมมือหรือ
ประสานกับสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อเป็นทนายแก้ต่างในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลถูกฟ้องร้องในคดีแพ่งหรืออาญา

๔. ผู้บังคับบัญชาอาจพิจารณาให้บำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษแก่ข้าราชการผู้ให้
ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำในฐานะพยานที่เป็นประโยชน์และเป็นผลดียิ่งต่อทางราชการได้

๕. คณะกรรมการสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ดุลพินิจเพื่อกันบุคคลผู้มีส่วนร่วม
กระทำผิดไว้เป็นพยาน หรือลดหย่อนผ่อนโทษได้ตามเหตุผลและผลของเรื่อง

๖. ข้าราชการผู้ให้ข้อมูล หรือให้ถ้อยคำในฐานะพยานสามารถร้องขอความเป็นธรรมต่อ ก.พ.
ได้เมื่อถูกกัณฑ์อันเป็นผลจากการให้ข้อมูล หรือให้ถ้อยคำในฐานะพยาน

๗. ให้ข้าราชการทุกประเภทถือปฏิบัติตามมาตรการนี้ และองค์การกลางบริหารบุคคล
สำหรับข้าราชการแต่ละประเภทอาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้รายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อให้กระบวนการ
ให้ความคุ้มครองข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการเกิดความเป็นธรรมและเหมาะสม
ตามควรแก่กรณีต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ลงมติเห็นชอบมาตรการ
ให้ความคุ้มครองข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ ตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอ ทั้ง ๗ ข้อ
และให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา เรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ขอได้แจ้งให้รัฐวิสาหกิจ
ในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วิชาญ เครื่องงาม
(นายวิชาญ เครื่องงาม)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๒๘๐๐๓๘๑

โทรสาร ๒๘๑๐๖๒๗

(สำเนา)

ที่ นร ๐๒๐๕/ว.๒๓๔

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กท. ๑๐๓๐๐

๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ขอบปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี
เรียน เลขาธิการ ก.พ.อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ นว ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ปกปิด ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๑๐๔๔ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ตามที่ได้ยื่นย้มนมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง
มาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ นั้นบัดนี้ สำนักงาน ก.พ. ได้เสนอขอปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓
เกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาความ
ละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ อนุมัติตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอ ดังนี้

๑. ให้ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ เกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการ
ผู้กระทำผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี ดังนี้๑.๑ ปรับปรุงถ้อยคำเพื่อให้เกิดความชัดเจนจากความว่า “ละทิ้งหน้าที่ราชการไปเลย
เกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร” เป็น “ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นคราวเดียวกันเป็นเวลา
เกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ละไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย”๑.๒ การลงโทษผู้กระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการ
ตามข้อ ๑.๑ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการการนำเงินที่ทุจริตไปแล้ว
มาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษเป็นปลดออกจากราชการ๒. สำหรับการลงโทษผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงใน ๒ ฐานความผิดดังกล่าวตามมาตรา ๖๗
วรรคสาม และมาตรา ๗๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือตาม
กฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้บังคับอยู่ก่อนหน้านั้นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๓๕ มีบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๓๘ ให้ลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้
อยู่ในขณะกระทำผิด ก็ให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วิษณุ เครืองาม

(นายวิษณุ เครืองาม)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองประมวลและติดตามผลมติคณะรัฐมนตรี

โทร. ๒๘๒๗๑๙๓

โทรสาร ๒๘๒๔๐๔๕

(สำเนา)

ด่วน

ที่ น.ว. ๑๒๕/๒๕๐๓

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๕ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง การลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม

ด้วยเลขาธิการ ก.พ. รายงานว่า มีกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ สั่งให้ข้าราชการพลเรือนที่กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ โดยอ้างเหตุควรปรานีหลายราย ซึ่ง ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นการเหมาะสม ๒ เรื่อง คือ

๑. กระทำผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกจากราชการตามความในมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญ
๒. กระทำผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกจากราชการตามความในมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญ

ก.พ. เห็นว่าความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการไปเลยเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันควร เป็นความผิดร้ายแรงซึ่งควรไล่ออกจากราชการ จะปรานีลดหย่อนผ่อนโทษลงได้ก็เพียงปลดออกจากราชการการนำเงินที่ทุจริตยกออกไปแล้วมาคืนก็ดีกว่าที่เป็นผู้ไม่เคยกระทำผิดมาก่อนก็ดี หรือมีเหตุผลอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุเพียงพอที่จะลดหย่อนผ่อนโทษลงเป็นให้ออกจากราชการได้ ก.พ. จึงขอให้ท่านนายกรัฐมนตรีพิจารณา และสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่ ก.พ. เสนอ และให้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

จึงขอยืนยันมาเพื่อจักได้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธ์
(นายมนูญ บริสุทธ์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(สำเนา)

ที่ นร ๐๒๐๓/ว.๒๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒

เรื่อง การพิจารณาการกระทำผิดวินัยของข้าราชการ

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้เสนอ เรื่อง ข้าราชการอุทธรณ์คำสั่งกรณี
ที่ อ.ก.พ.จังหวัด สังกัดโทษให้ออกจากราชการฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เนื่องจากได้ปลอมลายมือชื่อ
ข้าราชการด้วยกันไปหาประโยชน์ ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ ลงมติให้ส่วนราชการและ
คณะกรรมการข้าราชการตามกฎหมายต่าง ๆ ถือปฏิบัติว่า ในกรณีข้าราชการกระทำผิดวินัยโดยปลอม
ลายมือชื่อของผู้อื่นในทำนองนี้ ให้ถือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และลงโทษอย่างน้อยให้ออกจาก
ราชการ

จึงเรียนยืนยันมา และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

อนันต์ อนันตกุล

(นายอนันต์ อนันตกุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติกรรม

โทร. ๒๘๒๘๑๕๐

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๑๒/ว.๔

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท. ๑๐๓๐๐

๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๑

เรื่อง ปัญหาการตีความตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม และจังหวัด)

ด้วยส่วนราชการบางแห่งได้หารือ ก.พ. ว่า ข้าราชการพลเรือนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนไว้ตามกฎหมายแล้ว ได้ขอลาออกจากราชการในระหว่างการสอบสวนพิจารณา และผู้มีอำนาจได้สั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการไปแล้วเมื่อการสอบสวนพิจารณาเสร็จสิ้น ผู้มีอำนาจมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ เห็นควรลงโทษ ลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์ จะกระทำได้อหรือไม่ และควรกำหนดวันสั่งลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งตั้งแต่วันใด

ก.พ. ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๘๙ บัญญัติว่า แม้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฯลฯ จะออกจากราชการไปแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี ก็ยังมีอำนาจสั่งดำเนินการลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวดนี้ได้ เว้นแต่ข้าราชการผู้นั้นจะออกจากราชการเพราะตาย คำว่า “เปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวดนี้ได้” ย่อมหมายความว่าเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวด ๔ ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย ซึ่งมีบัญญัติทั้งโทษในความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และร้ายแรง ตั้งแต่โทษภาคทัณฑ์ขึ้นไปจนถึงโทษไล่ออกจากราชการ ฉะนั้น เมื่อผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าข้าราชการผู้นั้นกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม ก็ย่อมมีอำนาจลงโทษลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์แก่ผู้ที่ออกจากราชการไปแล้วโดยสั่งย้อนหลังไปเท่าที่จำเป็นได้ด้วย ก.พ. จึงลงมติ ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ตามมาตรา ๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ และคณะรัฐมนตรีได้พิจารณามีมติเห็นชอบกับความเห็นของ ก.พ. ดังกล่าวแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **สำราญ ถาวรยศม์**
(สำราญ ถาวรยศม์)
เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

(สำเนา)

ที่ นร ๐๖๑๒/ว ๑

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท. ๑๐๓๐๐

๒๔ มกราคม ๒๕๒๙

เรื่อง การให้ถ้อยคำในการสอบสวน
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม และจังหวัด)

ด้วยปรากฏจากการพิจารณาเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการและการอุทธรณ์ของข้าราชการพลเรือนสามัญว่า ข้าราชการที่เป็นผู้กล่าวหาหรือพยานได้ให้ถ้อยคำเป็นเท็จให้ถ้อยคำหลายครั้งไม่ตรงกัน โดยมีเจตนาปิดบังความจริง เช่น ชี้แจงต่อผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง แต่กลับให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยเป็นอีกอย่างหนึ่งหรือทำบันทึกชี้แจงข้อเท็จจริงมอบให้ผู้ถูกลงโทษยื่นประกอบอุทธรณ์แตกต่างไปจากที่เคยให้ถ้อยคำหรือชี้แจงไว้ในชั้นสอบสวน เป็นต้น ทำให้การสอบสวนพิจารณาไม่ได้ความจริงและยุติธรรมเสียหายแก่ทางราชการ การให้ถ้อยคำกลับไปกลับมาโดยเจตนาช่วยเหลือกันนี้เข้าข่ายเป็นความผิดวินัยและบางกรณีอาจเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงมีโทษถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการได้

ก.พ. จึงมีมติขอให้กระทรวงทบวงกรมและจังหวัดกำชับให้ข้าราชการในสังกัดระมัดระวังในเรื่องนี้ และเมื่อมีการสอบสวนหรือดำเนินการทางวินัย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องร้ายแรงหรือไม่ก็ตาม ก็ขอให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ทำหน้าที่สอบสวนแจ้งให้ข้าราชการที่มาเป็นผู้กล่าวหาหรือพยานทราบเรื่องด้วย หากปรากฏว่ามีข้าราชการกระทำผิดในเรื่องดังกล่าว ก็ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการทางวินัยตามควรแก่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งไปยังกรมและจังหวัดต่าง ๆ ด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

โสรัจ สุจริตกุล

(นายโสรัจ สุจริตกุล)

เลขาธิการ ก.พ.

กองอุทธรณ์และร้องทุกข์

โทร. ๒๕๑๙๔๕๑

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๑๐๒/๒๕๐๔

สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี

๓ ตุลาคม ๒๕๐๔

เรื่อง การอำนวยความสะดวกและให้ข้าราชการเป็นมิตรไม่กดขี่ข่มเหงราษฎร

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

อ้างถึง หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ที่ น.ว. ๑๑๑/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๐๑

ตามที่แจ้งคำสั่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี และมติคณะรัฐมนตรีให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยราชการต่างๆ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยให้วางตนเป็นมิตรไม่ให้กดขี่ข่มเหง ตลอดจนให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน ดังแจ้งในสำเนาหนังสือเวียน ที่ น.ว. ๑๑๑/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๐๑ ที่แนบมาพร้อมนี้

บัดนี้ ปรากฏว่าแม้จะได้มีคำสั่งและมติคณะรัฐมนตรีสั่งการไปหลายครั้งแล้วก็ตาม ก็ยังปรากฏว่าประชาชนและหนังสือพิมพ์ได้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับข้าราชการบางคนไม่กระทำตนเป็นมิตรกับประชาชน ขาดการอำนวยความสะดวกเท่าที่ควร และยังมี การกดขี่ข่มเหงราษฎรอยู่เสมอมา

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จึงมีบัญชากำชับให้หน่วยราชการกับองค์การต่างๆ กวดขันข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัด ให้ปฏิบัติตามคำสั่งและมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวโดยเคร่งครัด หากปรากฏว่าข้าราชการหรือพนักงานผู้ใดประพฤติหรือปฏิบัติไม่เหมาะสมและไม่ชอบด้วยนโยบายรัฐบาลแล้ว ให้กระทรวงทบวงกรมหรือหน่วยราชการเจ้าสังกัดพิจารณาสอบสวน และถ้าปรากฏว่ากระทำผิดจริงก็ให้พิจารณาลงโทษสถานหนัก และให้พยายามสืบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อกำจัดบุคคลประเภทนี้ให้หมดสิ้นไปด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งกำชับให้ข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดถือปฏิบัติตามบัญชา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี และมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลโท อัมพร จินตกานนท์

(อัมพร จินตกานนท์)

รักษาการในตำแหน่ง

เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรี

กองนโยบายภายในประเทศ

(สำเนา)

ที่ นร ๐๒๐๓/ว. ๑๖๖

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ กันยายน ๒๕๒๘

เรื่อง การช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา

เรียน (เวียน กระทรวง ทบวง กรม)

อ้างถึง หนังสือเรียน สร ๐๒๐๓/ว.๒๙ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ กค ๐๕๑๔/๓๘๒๑๗ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๒๘ และร่างระเบียบในเรื่องนี้

ตามที่ได้ยื่นยันมตคณะรัฐมนตรีเรื่องการวางหลักเกณฑ์ให้หลักประกันแก่ข้าราชการบำนาญ และประจำการที่ต้องคดีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อถือปฏิบัติต่อไป นั้น

บัดนี้ กระทรวงการคลังรายงานว่าได้ดำเนินการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญาไปพลางก่อนแล้ว กับได้เสนอร่างระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทหารทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา พ.ศ.....ซึ่งมีหลักเกณฑ์สำคัญ สรุปได้รวม ๔ ข้อ มาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือและร่างระเบียบ ฯ ที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๘ ลงมติเห็นชอบด้วยตามร่างระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา พ.ศ.ที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติกรรม

โทร. ๒๘๒๓๖๐๖

หมายเหตุ :- ได้จัดพิมพ์ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๘ แนบท้ายมติ ค.ร.ม. ฉบับนี้ด้วยแล้ว

(สำเนา)

ที่ กค ๐๕๑๔/๓๘๒๑๗

กระทรวงการคลัง

ในพระบรมมหาราชวัง ๑๐๒๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๒๘

เรื่อง การช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการ หรือลูกจ้างของทางราชการ
ที่ต้องหาคดีอาญา พ.ศ. จำนวน ๘๕ ชุด

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวง ทบวง กรมเจ้าสังกัดพิจารณาช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องประกันตัวและค่าดำเนินคดีอื่นๆ ทั้งนี้ ไม่ว่าข้าราชการหรือลูกจ้างยังรับราชการอยู่หรือออกจากราชการไปแล้วก็ตาม และได้มอบให้กระทรวงการคลัง เป็นผู้กำหนดระเบียบในการช่วยเหลือ ตลอดจนการเบิกจ่ายเงินประกันตัวและค่าดำเนินคดีเพื่อถือปฏิบัติต่อไป นั้น

กระทรวงการคลังได้ดำเนินการแล้ว ดังนี้

๑. ในระหว่างที่กระทรวงการคลังกำลังพิจารณากำหนดระเบียบในการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญาอยู่นี้ กระทรวงการคลังได้ดำเนินการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการโดยให้ส่วนราชการยืมเงินค่าประกันตัวจากเงินในหมวดค่าตอบแทน ใช้จ่าย และวัสดุ เป็นกรณีพิเศษไปพลางก่อน

๒. กระทรวงการคลังเห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการขึ้น เรียกว่า ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการ หรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา พ.ศ. ซึ่งมีหลักเกณฑ์สำคัญสรุปได้ ดังนี้

๒.๑ บุคคลที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ

ทางราชการจะให้ความช่วยเหลือแก่ข้าราชการหรือลูกจ้าง หรือบุคคลอื่นใดที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการซึ่งถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องคดี ทั้งนี้ เฉพาะผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องคดีซึ่งผู้บังคับบัญชาเห็นว่าปฏิบัติราชการหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ และเพื่อประโยชน์ของทางราชการ และทางราชการมิได้เป็นผู้กล่าวหาหรือฟ้องคดีนั้นเอง

๒.๒ ขอบเขตในการให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือของทางราชการนี้ จะให้ความช่วยเหลือในเรื่องการประกันตัว และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี โดยจะช่วยเหลือทั้งในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและในชั้นศาล

๒.๓ ขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือ

หากบุคคลที่อยู่ในข่ายได้รับความช่วยเหลือตามระเบียบนี้ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือจากทางราชการ จะต้องแสดงความจำนงขอรับความช่วยเหลือตามแบบและวิธีการซึ่งหัวหน้าส่วนราชการเห็นสมควร

เมื่อหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาเห็นว่า การกระทำที่ถูกกล่าวหาหรือฟ้องคดีนั้นเป็นการปฏิบัติราชการตามหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการและเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ส่วนราชการนั้นก็ออกหนังสือรับรองเพื่อเป็นการขอประกันตัวและจัดส่งไปยังสถานีตำรวจที่ทำการอัยการ หรือศาลที่เกี่ยวข้อง

สำหรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับดำเนินคดีอาญา ส่วนราชการจะจ่ายให้กรมอัยการตามจำนวนที่พนักงานอัยการเรียกเก็บเท่านั้น

๒.๔ วิธีปฏิบัติในกรณีผู้ได้รับความช่วยเหลือหลบหนี

เมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล เรียกให้ชดใช้เงินตามสัญญาประกันให้ส่วนราชการนั้นเบิกหักผลักส่งเงินงบประมาณในหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยวัสดุ เป็นเงินรายได้แผ่นดินของกรมตำรวจ กรมอัยการ หรือกระทรวงยุติธรรม แล้วแต่กรณีและรายงานให้กระทรวงการคลังทราบ พร้อมทั้งแจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลทราบด้วย

๓. โดยที่มติคณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้กระทรวงการคลัง เป็นผู้กำหนดระเบียบในการ ช่วยเหลือ ตลอดจนการเบิกจ่ายเงินประกันตัว และค่าดำเนินคดี ดังนั้น จึงต้องกำหนดระเบียบนี้เป็นระเบียบกระทรวงการคลัง และโดยที่มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมิได้กำหนดขอบเขตในการให้ความช่วยเหลือไว้ จึงเห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบก่อน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมหมาย ฮุนตระกูล

(นายสมหมาย ฮุนตระกูล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง

กองกฎหมายและระเบียบการคลัง

โทร. ๒๒๑๓๘๒๐

(สำเนา)

ที่ นร ๐๒๐๑/ว ๑๐๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๔ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง การลงโทษผู้ละทิ้งหน้าที่เวรรักษาสถานที่ราชการ
เรียน (เวียน กระทรวง ทบวง กรม)
อ้างถึง หนังสือที่ น.ว. ๑๐๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๕ ได้จัดเวรรักษาราชการประจำ
สถานที่ราชการดังนี้

๑. ให้กระทรวงทบวงกรม และส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งภาค จังหวัด อำเภอ สำนักงาน
เทศบาลทุกแห่ง ตลอดจนองค์การของรัฐบาล จัดให้มีการรักษาราชการตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน

๒. ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าขึ้นไป ผลัดเปลี่ยนกันคอย
สอดส่องตรวจตราเพื่อความปลอดภัยและเพื่อให้เวรได้อยู่ประจำ ถ้าปรากฏว่าเวรละทิ้งหน้าที่ให้ถือว่าเป็น
ความผิดอย่างร้ายแรง และให้พิจารณาลงโทษอย่างน้อยให้ออกจากราชการ ถ้าปรากฏเสียหายเกิดเพราะ
อหังการแล้ว นอกจากจะดำเนินคดีตามกฎหมายแล้ว ให้พิจารณาโทษทางวินัยด้วย

บัดนี้ สำนักงาน ก.พ. ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาบททบทวนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ
วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งแจ้งตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๐๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๘
เมษายน ๒๕๕๕ ข้อ ๒ ในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษจากข้อความเดิมที่ว่า
“ถ้าปรากฏว่าเวรละทิ้งหน้าที่ให้ถือว่าเป็นความผิดอย่างร้ายแรงและให้พิจารณาลงโทษอย่างน้อยให้ออกจาก
ราชการ” โดยใช้ข้อความใหม่เป็น “ถ้าปรากฏว่าเวรละทิ้งหน้าที่ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษให้
เหมาะสมกับความผิดตามความร้ายแรงแห่งกรณี” เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับบทความผิดตามพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ให้เป็นการเหมาะสมต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๕ อนุมัติตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอ

จึงเรียนยืนยันมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล
(นายปลั่ง มีจุล)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(สำเนา)

ที่ นร ๐๖๑๑/ว ๓

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท. ๑๐๓๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การส่งลงโทษข้าราชการ
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม และจังหวัด)

ด้วยปรากฏตามรายงานการลงโทษข้าราชการที่กระทรวงทบวงกรมต่างๆ รายงานไปยัง ก.พ. ว่า มีส่วนราชการจำนวนมากได้อ้างเหตุอันสมควรลดหย่อนไว้ในคำสั่งลงโทษโดยมิได้ระบุระดับโทษก่อนลดหย่อนโทษไว้ ทำให้ ก.พ. ไม่อาจทราบได้ว่าได้มีการพิจารณากำหนดโทษเดิมก่อนลดหย่อนโทษไว้สถานใด ก.พ. จึงลงมติว่า ในกรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษได้ใช้ดุลพินิจลดหย่อนโทษตามนัยมาตรา ๘๕ หรือมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษระบุไว้ในคำสั่งลงโทษด้วยว่า กรณีความผิดนั้นผู้กระทำผิดควรได้รับโทษระดับใด มีเหตุผลอันควรลดหย่อนอย่างไร และเมื่อลดหย่อนแล้วให้ได้รับโทษสถานใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดต่างๆ ทราบ
ด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ไสร็จ สุจริตกุล
(นายไสร็จ สุจริตกุล)
เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๕๑๙๕๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๒๐๓/ว ๒๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

เรื่อง ขอให้คณะรัฐมนตรีวางหลักเกณฑ์ให้หลักประกันแก่ข้าราชการบำนาญและประจำที่ต้องคดีในการปฏิบัติหน้าที่

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอตามที่ได้รับคำร้องเรียนจากข้าราชการบำนาญซึ่งพ้นจากราชการไปเพราะเหตุเกษียณอายุว่า ได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา ในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้โจทก์เสียหาย โดยผู้ร้องอ้างว่าสาเหตุที่ถูกฟ้องก็เนื่องมาจากปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ในระหว่างรับราชการอยู่ตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี โดยเป็นประธานกรรมการของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยแก่โจทก์ จึงขอให้พิจารณาดำเนินการให้ ๒ ประการ คือ

๑. ขอให้กรมอัยการจัดส่งผู้ว่าคดีแก้ต่างให้

๒. ขอให้คณะรัฐมนตรีวางหลักเกณฑ์ในการให้ความอบอุ่นใจ และให้หลักประกันแก่ข้าราชการทั้งบำนาญและประจำการ ที่ต้องคดีในการปฏิบัติหน้าที่ และถูกเรียกหลักประกันโดยให้เหตุผลว่าถ้าการ ไล่สวนมูลฟ้องปรากฏว่าคดีมีมูล จำเลยจะต้องขอประกันตัวหาเงินค้ำประกันมาให้ศาลยึดไว้ ความเดือดร้อนย่อมเกิดขึ้นในทันทีทันใด จึงขอให้พิจารณาให้ความช่วยเหลือ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ลงมติว่าในกรณีที่ข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการถูกฟ้อง เนื่องจากการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ไม่ว่าจะข้าราชการหรือลูกจ้างผู้นั้นยังรับราชการอยู่ หรือออกจากราชการไปแล้วก็ตาม ให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดพิจารณาช่วยเหลือ ในเรื่องประกันตัวและค่าดำเนินคดีอื่นๆ และมอบให้กระทรวงการคลังรับไปวางระเบียบเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ตลอดจนการเบิกจ่ายเงินประกันตัวและเงินค่าดำเนินคดีอื่นๆ ดังกล่าว เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๒๕๒๓๖๐๖

หมายเหตุ:- กระทรวงการคลังได้ออกระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการลูกจ้างของทางราชการที่ต้องคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๔ แล้ว โปรดดูมติ ครม. ที่ นว ๑๖๖/๒๕๒๔ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๒๔

๑๗ กันยายน ๒๕๒๒

เรื่อง การจ่ายเงินเดือนระหว่างพักให้แก่ข้าราชการ
เรียน เลขาธิการ ก.พ.

เนื่องจากได้มีส่วนราชการบางแห่งหรือเกี่ยวกับการจ่ายเงินเดือนระหว่างพักราชการตามพระราชบัญญัติเงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ เพื่อถือปฏิบัติในการพิจารณาจ่ายเงินเดือนระหว่างพักราชการให้แก่ข้าราชการ ซึ่งกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้การปฏิบัติการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นไปโดยถูกต้องและอยู่ในแนวเดียวกันจึงขอเรียนขอความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังนี้

๑. มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการ พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๗ เงินเดือนระหว่างพักราชการนั้น เมื่อคดีหรือกรณีถึงที่สุด

(๑) ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้ถูกสั่งพักมิได้กระทำความผิดและไม่มีมลทินหรือมัวหมองให้จ่ายเต็ม

(๒) ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้ถูกสั่งพักมิได้กระทำความผิด แต่มีมลทินหรือมัวหมองหรือปรากฏว่าข้าราชการผู้ถูกสั่งพักได้กระทำความผิดแต่ถูกลงโทษไม่ถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกให้จ่ายได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ได้รับก่อนวันให้พักราชการตามที่เจ้ากระทรวงจะได้กำหนด แต่เฉพาะค่าเช่าบ้านให้จ่ายให้เต็ม

(๓) ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้ถูกสั่งพักได้กระทำความผิด และถูกลงโทษถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ห้ามมิให้จ่าย”

๒. การจ่ายเงินเดือนระหว่างพักราชการให้แก่ข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการตามนัยมาตรา ๗ (๑) หรือ (๒) หรือกรณีไม่จ่ายให้ตาม (๓) ข้างต้น จึงต้องพิจารณาว่าคดีหรือกรณีที่เป็นเหตุให้ข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการนั้นได้ถึงที่สุดแล้วหรือไม่ เพียงใดเสียก่อน

การพิจารณาว่าคดีหรือกรณีถึงที่สุดแล้วหรือไม่เพียงใด ถ้าหากเป็นคดีในศาลคดีถึงที่สุดเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีได้ดำเนินคดีในศาล หากแต่ถูกตั้งกรรมการสอบสวนกรณีจะถึงที่สุดเมื่อการสอบสวนพิจารณาเสร็จและรายงานผลการสอบสวนนั้นไปยังผู้มีอำนาจสูงสุดในกระบวนการพิจารณาทางวินัยของข้าราชการ และผู้มีอำนาจดังกล่าวได้รับทราบผลการสอบสวนนั้น หรือได้มีคำสั่งเกี่ยวกับกรณีนั้นแล้ว

ทั้งนี้ เพราะว่าการรายงานผลการสอบสวนต่อผู้มีอำนาจเหนือขึ้นไปตามลำดับนั้นผู้มีอำนาจเหนือขึ้นไปมีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงโทษได้ เช่นอาจจะสั่งยกโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษได้อีก และโดยเฉพาะสำหรับข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ผู้มีอำนาจสูงสุดในกระบวนการพิจารณาโทษทางวินัย ได้แก่ ก.พ. ฉะนั้น กรณีข้าราชการถูกสอบสวนทางวินัยจะถึงที่สุดก็ต่อเมื่อ ก.พ. ได้รับทราบผลการสอบสวนแล้วโดยมิได้เปลี่ยนแปลงโทษเป็นอย่างอื่น หรือถ้า ก.พ. ได้เปลี่ยนแปลงโทษเป็นอย่างอื่น กรณีจะถึงที่สุดตามผลของการเปลี่ยนแปลงโทษของ ก.พ. เท่านั้น

สำหรับกรณีข้าราชการที่ถูกสั่งพักราชการและถูกลงโทษทางวินัยได้ร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ คำสั่งลงโทษก็เช่นเดียวกัน การพิจารณาจ่ายเงินเดือนระหว่างพักราชการจะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้มีการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ถึงที่สุดแล้วเท่านั้น

สำหรับข้าราชการประเภทอื่น ๆ นอกจากข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนก็ต้องถือปฏิบัติทำนองเดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ชาญชัย ลีถาวร**
(นายชาญชัย ลีถาวร)
ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง

กองเงินเดือน

โทร. ๒๒๒๓๘๒๑, ๒๒๒๗๓๕๐

๒๒๒๗๓๕๘, ๒๒๑๕๘๕๐

(สำเนา)

ที่ สร ๐๒๐๓/ว.๓๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เวลาราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัว

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยสำนักงาน ป.ป.ป. รายงานว่า ในระยะนี้ปรากฏว่ามีข้าราชการและพนักงานของรัฐได้เบียดบังเวลาราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัวหลายราย ซึ่งเป็นการกระทำผิดวินัย และโดยหลักการก็ไม่ควรอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เวลาราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัว จึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา กำหนดหลักการเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ลงมติให้กวดขันเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้ใช้เวลาราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัว

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/สูง

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล
(นายปลั่ง มีจุล)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๒๕๒๓๖๐๖

(สำเนา)

ที่ กค ๐๕๐๔/๑๔๕๕๖

กระทรวงการคลัง

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ข้าราชการซึ่งมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงถึงแก่ความตายเสียก่อนได้รับการวินิจฉัย
เรื่องที่กระทำผิดวินัย

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

เนื่องด้วยข้าราชการซึ่งมีกรณีหรือต้องหาว่า กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการ
สอบสวนความผิดทางวินัย และได้ถึงแก่ความตายในระหว่างการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น ในทางปฏิบัติ
คณะกรรมการสอบสวนจะงดการสอบสวนเพราะข้าราชการผู้นั้นได้พ้นจากราชการเพราะถึงแก่ความตายไปแล้ว
แต่โดยที่ข้าราชการซึ่งมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าถึงแก่ความตายเสียก่อนได้รับ
การวินิจฉัยเรื่องที่กระทำผิดวินัยนั้น มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔
บัญญัติให้กระทรวงเจ้าสังกัดเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยว่า ถ้าข้าราชการผู้นั้นไม่ถึงแก่ความตายเสียก่อน จะต้อง
ได้รับโทษถึงไล่ออกหรือปลดออกหรือไม่ ถ้าเห็นว่าข้าราชการผู้นั้นจะต้องถูกลงโทษถึงไล่ออกหรือปลดออก
ทายาทไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอด เพื่อดำเนินการตามนัยมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ
ข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ กระทรวงการคลังใคร่ขอความร่วมมือให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดของข้าราชการ
ซึ่งถูกตั้งกรรมการสอบสวนปฏิบัติ ดังนี้

๑. ในกรณีข้าราชการถูกตั้งกรรมการสอบสวนความผิดทางวินัย ต่อมาได้ถึงแก่ความตาย
เสียก่อนการสอบสวนพิจารณาทางวินัยเสร็จสิ้น ให้ผู้สั่งตั้งกรรมการสอบสวนความผิดทางวินัยสั่งให้
คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนต่อไป และสรุปความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยของ
กระทรวงเจ้าสังกัดตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ โดยเร็ว
ที่สุดเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของทายาทที่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ

๒. ให้เจ้าสังกัดรีบแจ้งการถึงแก่กรรมของข้าราชการในกรณีดังกล่าว ตามข้อ ๑ ให้กรมบัญชี
กลางในโอกาสแรกพร้อมทั้งส่งสำเนาคำสั่งตั้งกรรมการสอบสวนความผิดทางวินัยและคำสั่งให้ทำการ
สอบสวนต่อไปตามนัยแห่งข้อ ๑ ให้ด้วย

๓. เมื่อคณะกรรมการสอบสวนความผิดทางวินัยได้ทำการสอบสวนต่อไป และสรุปความเห็น
ประการใด ขอให้ส่งคำแถลงผลการสอบสวนของคณะกรรมการดังกล่าวให้กรมบัญชีกลาง ๑ ชุด ภายใน
๑๕ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการสอบสวนเสร็จ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาสั่งจ่ายบำเหน็จ
ตกทอดให้หรือไม่ต่อไป

กระทรวงการคลังหวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือในกรณีดังกล่าวด้วยดี จึงขอถือโอกาส ขอบ
คุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) อำนวย วีรวรรณ
(นายอำนวย วีรวรรณ)
ปลัดกระทรวงการคลัง

กองบำเหน็จบำนาญ
กรมบัญชีกลาง โทร. ๒๒๑๕๘๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๔๐๑/ว ๔๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๑๐

เรื่อง การลงโทษข้าราชการกระทำผิดวินัย กรณีลาไปศึกษา ณ ต่างประเทศ แล้วไม่เดินทางกลับมารับราชการ ภายในกำหนดเวลาที่ได้รับอนุมัติ

เรียน (เวียงกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอตามรายงานของสำนักงาน ก.พ. ว่า

๑. ข้าราชการที่ลาไปศึกษาวิชาเพิ่มเติม ณ ต่างประเทศนั้น มีระเบียบของ ก.พ. วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า ก.พ. จะเป็นผู้พิจารณาว่าจะสมควรให้ข้าราชการผู้นั้นลาไปศึกษาวิชาอะไรภายใน กำหนดเวลาเท่าใด และหากจำเป็นจะขอขยายเวลาศึกษาต่อไปอีก เป็นอำนาจของ ก.พ. ที่จะพิจารณาว่า สมควรอนุมัติให้ลาได้หรือไม่ ดังนั้น ในกรณีที่วันลาสิ้นสุดลงแล้ว หรือ ก.พ. ไม่อนุมัติให้ขยายเวลาศึกษา ต่อไปอีก ข้าราชการผู้นั้นจะต้องเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๒. ในชั้นแรกปรากฏว่าข้าราชการที่ได้รับอนุมัติให้ลาไปศึกษามักปฏิบัติตามข้อสัญญาและ ระเบียบโดยเคร่งครัด ต่อมาในระยะหลัง เมื่อครบกำหนดวันเวลาแล้วก็มักจะหาทางหลีกเลี่ยงด้วยวิธีต่างๆ เพื่อจะให้ได้อยู่ศึกษาต่อ หรือหางานทำต่อไปอีกและไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่โดยอ้างเหตุผลต่าง ๆ บางรายก็ไม่ยอมแจ้งเหตุขัดข้องหรือส่งข่าวให้สำนักงานผู้ดูแลนักเรียน กรม หรือกระทรวงเจ้าสังกัดทราบ แต่กลับย้ายสถานที่อยู่เสียเพื่อมิให้ติดต่อกันได้ บางรายได้อยู่เลยกำหนดวันลาที่ได้รับอนุมัติช้านาน ข้าราชการที่ไม่ยอมเดินทางกลับเหล่านี้ บางรายเจ้าสังกัดส่งลงโทษทางวินัยฐานฝ่าฝืนคำสั่งและไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของทางราชการโดยตัดเงินเดือน บางรายส่งลงโทษภาคทัณฑ์ บางรายก็ไม่ดำเนินการ ลงโทษทางวินัย

๓. ก.พ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเช่นนี้เป็นการเสียหายแก่ราชการและระเบียบวินัย ของข้าราชการเป็นอย่างยิ่ง อาจทำให้เห็นเป็นว่า การพิจารณาโทษของผู้บังคับบัญชาไม่เป็นธรรมเพราะ ข้าราชการที่ปฏิบัติราชการอยู่ภายในประเทศ หากละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไปเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรแล้ว อาจถูกลงโทษถึงไล่ออกจากราชการตามนัยมติคณะรัฐมนตรี โดยหนังสือ ที่ น.ว. ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ สำหรับกรณีข้าราชการที่ได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาวิชา ต่างประเทศเมื่อครบกำหนดวันลาแล้วไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติราชการเป็นเวลานานเป็นแรมปีแรมเดือน ก็ควรจะถือว่าเป็นการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการเช่นเดียวกัน การถูกผู้บังคับบัญชาลงโทษในกรณี เช่นนี้เพียงตัดเงินเดือนหรือภาคทัณฑ์เป็นการลงโทษสถานเบา จึงเป็นเหตุให้มีการฝ่าฝืนระเบียบวินัย และจะเป็นตัวอย่างแก่ข้าราชการรุ่นหลัง ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการปกครองบังคับบัญชา และระเบียบวินัยของข้าราชการเป็นอย่างยิ่ง

ก.พ. จึงลงมติให้นำเรื่องนี้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

สำนักนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ข้าราชการได้รับอนุมัติให้ลาไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดวันลาที่ได้รับอนุมัติแล้ว เป็นหน้าที่ของข้าราชการผู้นั้นที่จะต้องเดินทางกลับ มาปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนในทันที การที่พยายามหาทางหลีกเลี่ยงด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้อยู่ศึกษา

ต่อหรือหางานทำต่อไปอีก และไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากเหตุผลและมีได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด และ ก.พ. เช่นนี้เป็นการเสียหายต่อการปกครองบังคับบัญชาและระเบียบวินัยของข้าราชการเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้นการที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดไม่พิจารณาโทษหรือสั่งลงโทษเพียงภาคทัณฑ์หรือตัดเงินเดือนก็เป็นการลงโทษสถานเบา และลี้ลั่นกันอยู่มิได้เป็นไปในระดับเดียวกัน จึงสมควรที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาว่าพฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และวางระเบียบการลงโทษไว้สถานหนักเป็นแนวเดียวกัน ทำนองเดียวกับที่คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ ได้ลงมติไว้ความว่า “การละทิ้งหน้าที่ราชการไปเลยเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นความผิดร้ายแรงซึ่งควรไล่ออกจากราชการ จะปรานีลดหย่อนผ่อนโทษลงได้ก็เพียงปลดออกจากราชการ การที่เป็นผู้ไม่เคยกระทำผิดมาก่อนก็ดี หรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดก็ดี ไม่เป็นเหตุเพียงพอที่จะลดหย่อนผ่อนโทษลงเป็นให้ออกจากราชการได้” ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของ ก.พ. ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบด้วยแล้ว

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๑๐ ลงมติว่า ถ้าปรากฏว่ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ก็ให้นำมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือที่ น.ว. ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ มาประกอบการพิจารณาในการสั่งลงโทษทางวินัย

จึงขอยืนยันมาเพื่อเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธี
(นายมนูญ บริสุทธี)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(สำเนา)

ที่ สร. ๐๔๐๑/ว ๕๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๒ เมษายน ๒๕๑๑

เรื่อง การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยกรณีทุจริตในการสอบ

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยสำนักงาน ก.พ. รายงานว่า ได้พิจารณารายงานการลงโทษข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมต่างๆ แล้ว ปรากฏว่ามีข้าราชการจำนวนไม่น้อยกระทำผิดวินัยโดยทุจริตในการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนชั้นสูงขึ้น แต่ส่วนมากผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษเพียงลดขั้นเงินเดือนเท่านั้น ซึ่ง ก.พ. ได้พิจารณาเห็นว่า การที่ข้าราชการกระทำการทุจริตในการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนชั้นสูงขึ้นนี้เป็นเรื่องร้ายแรงที่ทำความเสียหายแก่หลักการของกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ประสงค์จะจัดสรรให้ได้ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถ และมีความประพฤติดีไว้ใช้ราชการเป็นอย่างยิ่ง และเห็นว่า การที่ข้าราชการทุจริตในการสอบนี้ แม้การกระทำจะไม่สำเร็จ เพียงพยายามทุจริต แต่ถูกจับได้เสียก่อนก็ตามถือได้แล้วว่าเป็นการกระทำผิดวินัยฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ (ข) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙ พึงได้รับโทษในสถานหนักตามมาตรา ๘๔ มาตรา ๘๗ หรือมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ซึ่งได้กำหนดโทษไว้ ควรที่ทางราชการจะได้ปราบปรามให้เด็ดขาด และเรื่องนี้ ก.พ. ได้เคยมีมติขอให้กระทรวงทบวงกรมต่างๆ กวดขันควบคุมเกี่ยวกับการสอบให้เคร่งครัด และถ้าปรากฏว่ามีการทุจริตในการสอบ ควรลงโทษในสถานหนักมาครั้งหนึ่งแล้ว ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ น.ว. ๑/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๐๒ แต่ไม่สู้จะได้ผล ก.พ. จึงเห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในเรื่องนี้ หากคณะรัฐมนตรีจะได้พิจารณามีมติให้กระทรวงทบวงกรมต่างๆ กำชับข้าราชการในสังกัดให้สำรวมในเรื่องการทุจริตในการสอบ และถ้าข้าราชการผู้ใดทุจริตหรือพยายามทุจริตในการสอบ ก็ให้ลงโทษในสถานหนักแล้วก็เป็นทางยับยั้งการทุจริตในเรื่องนี้ให้น้อยลงได้ทางหนึ่ง จึงเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๑๑ ลงมติให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ กำชับผู้บังคับบัญชาให้ลงโทษแก่ข้าราชการที่กระทำผิดวินัย กรณีทุจริตในการสอบสถานหนัก

จึงขอเรียนมา

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธิ์
(นายมนูญ บริสุทธิ์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ กค ๐๕๐๓/๕๕๕๗

กระทรวงการคลัง

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑

เรื่อง การเบิกจ่ายเงินเดือนข้าราชการเมื่อมีกรณีต้องถูกจับกุมคุมขัง
เรียน เลขาธิการ ก.พ.

เนื่องจากมีข้าราชการซึ่งกระทำผิดอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดอาญา เจ้าพนักงานสอบสวนจับกุมไปคุมขังไว้เพื่อดำเนินคดี บางรายได้รับการประกันตัวกลับมาปฏิบัติราชการผู้บังคับบัญชาาก็ได้สั่งให้พักราชการ จึงมีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินเดือนว่าในระหว่างที่ข้าราชการต้องคดีอาญาและศาลยังไม่มีคำพิพากษา ข้าราชการผู้นั้นจะต้องยื่นใบลาตามประกาศสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการลาหรือไม่ ถ้าต้องลาจะให้ลาในกรณีใดและการเบิกจ่ายเงินเดือนในระหว่างถูกจับกุมคุมขังจะควรปฏิบัติอย่างไร

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและมีมติเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๐ เห็นชอบด้วยในหลักปฏิบัติตามความเห็นของ ก.พ. และกระทรวงการคลัง ความละเอียดปรากฏตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๔๐๓/๘๘๖๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๐ แล้ว แต่เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเงินเดือนได้ทราบแนวทางปฏิบัติโดยต่องแก่กระทรวงการคลังจึงขอเรียนขอความเข้าใจมาเพื่อทราบ ดังนี้

๑. เมื่อมีกรณีข้าราชการถูกจับกุมคุมขัง ข้าราชการผู้นั้นไม่ต้องยื่นใบลาตามประกาศสำนักคณะรัฐมนตรี แต่จะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทันที ตามมติคณะรัฐมนตรีที่ น. ๘๒๖/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๘๒ เพื่อผู้บังคับบัญชาจะได้ดำเนินการพิจารณาสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือสั่งพักราชการตามมาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ตามควรแก่กรณี ทั้งนี้ เพราะการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนก็ดี หรือสั่งพักราชการก็ดี ไม่ทำให้ข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาเสียผลประโยชน์อย่างใด หากภายหลังคดีถึงที่สุดเมื่อข้าราชการผู้นั้นไม่มีความผิดก็มีสิทธิกลับเข้ารับราชการได้ เงินเดือนที่เบิกไว้ระหว่างนั้นก็มิสิทธิเบิกได้ตามพระราชบัญญัติเงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกพักราชการ พ.ศ. ๒๕๐๒

๒. กรณีข้าราชการถูกจับกุมคุมขัง และได้ดำเนินคดีถึงที่สุด ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก โดยให้นับวันจับกุมคุมขังเป็นวันจำคุกด้วย ถึงแม้จะได้มีคำสั่งผู้บังคับบัญชาให้พักราชการในภายหลังวันถูกจับกุมคุมขังไปก็ตาม ข้าราชการผู้นั้นจะต้องพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการตั้งแต่วันเริ่มต้องคุมขังเป็นต้นไป ตามนัยข้อ ๒ (๒) แห่งระเบียบว่าด้วยวันสั่งให้ข้าราชการพลเรือนพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๘๘ เงินเดือนนับตั้งแต่วันที่ถูกจับกุมคุมขังเป็นต้นมา เบิกจ่ายให้ไม่ได้ เพราะเป็นวันที่ถูกต้องโทษเสียแล้ว เช่น นาย ก. ข้าราชการครูถูกจับกุมคุมขังในกรณีต้องหาว่าฆ่าคนตาย เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๐๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งพักราชการเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๗ ต่อมาคดีถึงที่สุด ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๐ ปี โดยให้นับวันจับกุมคุมขังเป็นวันจำคุกด้วย แม้จะมีวันปิดภาคเรียนในระหว่างถูกจับกุมคุมขัง ก็ไม่มีสิทธิเบิกเงินเดือนเพราะ นาย ก. จะต้องพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการตั้งแต่วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๐๗ เป็นต้นไปแล้ว

๓. กรณีที่ข้าราชการผู้ถูกจับกุมคุมขังได้รับอนุญาตให้ประกันตัว และกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการตามเดิม ถึงแม้ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกโดยนับวันจับกุมคุมขังเป็นวันจำคุกด้วยก็ดี โดยที่วันต้องคุมขังนั้นมิได้ติดต่อกันมาจนถึงวันมีคำพิพากษา ฉะนั้นผู้บังคับบัญชาจึงต้องสั่งให้พนักงานที่ราชการตั้งแต่วันต้องจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เงินเดือนระหว่างวันที่ถูกจับกุมคุมขังเป็นวันที่ไม่ได้มาปฏิบัติราชการ ไม่จ่ายเงินเดือนให้ คงจ่ายให้เฉพาะวันที่มาปฏิบัติราชการระหว่างที่ได้ประกันตัวมาจนถึงวันก่อนถูกจำคุกตามคำพิพากษา เช่น นาย ข. ถูกจับกุมคุมขังในคดีอาญาต้องหาว่าลักทรัพย์ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๐๗ นาย ข. ได้รับอนุญาตให้ประกันตัวกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการตามเดิม ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๗ เงินเดือนตั้งแต่วันที่ ๑ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๗ ไม่จ่ายให้ คงจ่ายให้ระหว่างตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๗ จนถึงวันก่อนวันศาลพิพากษาให้จำคุก ถ้านาย ข. ได้มาปฏิบัติราชการตามปกติในระหว่างนั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) โสรัจ สุทธสิทธิ

(นายโสรัจ สุทธสิทธิ)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองเงินเดือน

กรมบัญชีกลาง

(สำเนา)

ที่ นว. ๒๖๔/๒๕๕๘

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ให้พิจารณาลงโทษข้าราชการที่ใช้เวลาราชการไปหาความสำคัญส่วนตัว

เรียน (เวียงกระทรวง)

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ศกนี้ ท่านนายกรัฐมนตรีได้เสนอว่า ปรากฏว่ามีข้าราชการบางคนชอบใช้เวลาราชการไปเที่ยวแสวงหาความสำคัญส่วนตัวโดยมิได้คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศชาติ เป็นเหตุให้งานในหน้าที่ค้างคั่ง การกระทำดังกล่าวแล้วนับว่าเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ไม่สมควรที่ข้าราชการที่ดีจะพึงกระทำ ฉะนั้นเมื่อปรากฏว่ามีข้าราชการผู้ใดประพฤติตนดังกล่าวแล้ว ควรให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษในสถานหนัก คือ ไล่ออก หรือปลดออก หรือให้ออกจากราชการตามควรแก่กรณี เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่นๆ ต่อไป ในที่สุดที่ประชุมลงมติให้เจ้ากระทรวงรีบไปสั่งการเป็นการภายใน

จึงขอเรียนยืนยันมา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

กองกลาง

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๒๘๐/๒๕๕๘

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบ

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยกระทรวงมหาดไทยเสนอว่า ที่ประชุมกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาถึงเรื่องการแก้ไขป้องกันปราบปรามการเล่นการพนันสลากกินรวบ ซึ่งกรมตำรวจเสนอว่าในขณะนี้การพนันสลากกินรวบยังไม่หมดสิ้นไป สมควรที่จะดำเนินการปราบปรามโดยเด็ดขาด สาเหตุต่างๆ ที่ทำให้การปราบปรามไม่ใคร่ได้ผลมีหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ เจ้าพนักงานบางคนมีส่วนได้เสียร่วมในการนี้ด้วย ซึ่งจำเป็นต้องปราบปรามโดยเด็ดขาด ในส่วนการปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบหรือมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วยนั้น ที่ประชุมกระทรวงมหาดไทยมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กรมตำรวจเสนอว่าการพนันประเภทนี้มีผู้นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลายตลอดจนพ่อค้าประชาชนและข้าราชการบางแห่งถึงกับมีการซื้อขายเลขสลากกันในสถานที่ราชการ ในด้านการปราบปรามนั้นถ้าหากยังมีข้าราชการเข้าเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ไม่ว่าจะเจ้ามือ ผู้เดินขายหรือผู้เล่นก็ตาม ย่อมเป็นการยากที่จะทำการปราบปรามการพนันประเภทนี้ให้หมดสิ้นไปได้ จึงเห็นว่าควรพิจารณาลงโทษข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนันประเภทนี้ในสถานหนัก กล่าวคือ ให้เจ้าพนักงานฝ่ายปราบปรามดำเนินคดีแก่ข้าราชการผู้นั้นอย่างจริงจังโดยไม่ต้องเห็นแก่หน้าผู้ใด หากพยานหลักฐานในทางคดีไม่พอพียง แต่มีเหตุผลน่าเชื่อว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเจ้ามือ ผู้เดินขายหรือผู้เล่นก็ตาม ให้พิจารณาลงโทษทางการปกครองแก่ข้าราชการผู้นั้นโดยอย่างน้อยก็ต้องให้ออกจากราชการไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ศกนี้ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ให้ดำเนินการปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบเป็นการทั่วไป โดยเคร่งครัด และให้กรมตรวจราชการแผ่นดินเป็นเจ้าหน้าที่รักษาการตามมตินี้ต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

(สำเนา)

ที่ นว ๑๒/๒๔๙๗

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๑๔ มกราคม ๒๔๙๗

เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานขององค์การรัฐบาลเล่นการลงแชร์

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยกระทรวงการคลังเสนอว่า การหาผลประโยชน์โดยวิธีการที่เรียกกันว่า “ลงแชร์, เล่นแชร์, ประมูลแชร์, เปี้ยแชร์” หรือเรียกอย่างอื่นก็ตาม อันมีทำนองว่าคนหมู่หนึ่งเข้ากันจัดเป็นวงหนึ่ง ออกเงินเป็นรายเดือน ฯลฯ คนละเท่าๆ กัน รวมเข้าเป็นเงินกองทุนกลาง แล้วผลัดกันชักกองทุนนั้นไปใช้สอยโดยเสียดอกเบี้ยถือลำดับตามที่ใครจะเป็นผู้ประมูลให้ดอกเบี้ยเป็นอัตราสูงสุดประจำเดือน (หรือระยะเวลาหนึ่งๆ) นั้น บัดนี้มีข้าราชการและพนักงานขององค์การรัฐบาลนิยมแพร่หลายกันขึ้นอีก การที่ข้าราชการไปร่วมวิธีการเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดหนี้สินขึ้นได้เพราะได้ใช้เงินเดือนไปลงทุน และเมื่อประมูลดอกเบี้ยสูงเพื่อให้ได้เงินไปใช้สอยแล้วในเดือนต่อๆ ไปก็ย่อมจะขาดแคลนเงินสำหรับใช้สอยอันจะก่อให้เกิดคอร์รัปชันขึ้นได้ง่าย จึงเห็นควรห้ามข้าราชการและพนักงานขององค์การรัฐบาลเล่นการลงแชร์เสีย โดยปฏิบัติดังนี้ สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้เล่นร่วมนั้นควรห้ามทันที ส่วนผู้ที่เล่นร่วมอยู่แล้วให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้มาจดทะเบียนและแจ้งกำหนดเวลาที่จะเสร็จสิ้นการเล่นร่วมของวงหนึ่งไว้ๆ เมื่อถึงกำหนดที่รับจดทะเบียนไว้ก็ให้ยุติโดยเด็ดขาด จึงเสนอไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ศกนี้ ลงมติเห็นชอบด้วยและให้ปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

จึงขอยืนยันมาเพื่อสั่งการและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ได้แจ้งให้ผู้ว่าราชการภาคและผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ชำนาญอักษร**

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

กองกลาง

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๒๐๘/๒๕๖๖

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๓ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง แนวทางลงโทษข้าราชการเล่นการพนันและเสพสุรา
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

อนุสนธิหนังสือ ที่ น.ว. ๓๐๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ แจ่มติคณะรัฐมนตรีให้กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ กวดขันวินัยข้าราชการในเรื่องการเสพสุราและเล่นการพนันโดยเคร่งครัดความแจ่มอยู่แล้ว นั้น

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบให้ ก.พ. พิจารณาหาทางวางระเบียบ หรือข้อบังคับให้ข้าราชการเลิกเล่นการพนันและเสพสุราด้วยอีกทางหนึ่ง ซึ่งบัดนี้ ก.พ. ได้พิจารณาแล้วเสนอแนวทางลงโทษข้าราชการเล่นการพนัน และข้าราชการเสพสุรามาดังต่อไปนี้

ก. เล่นการพนัน

๑. การพนันประเภทที่กฎหมายห้ามขาด ถ้าข้าราชการผู้ใดเล่น ควรวางโทษถึงให้ออกปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

๒. การพนันประเภทที่กฎหมายบัญญัติว่าจะเล่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากทางการ

(ก) เล่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ถ้าผู้เล่นนั้นเป็นเจ้าของงานซึ่งมีหน้าที่ปราบปรามโดยตรงหรือเป็นครู หรือเป็นเจ้าของหน้าที่ที่เกี่ยวกับการวัฒนธรรม หรือเจ้าพนักงานอื่นใดซึ่งมีข้อห้ามของกระทรวง ทบวง กรม วางไว้เป็นพิเศษ ให้พิจารณาโทษตามเกณฑ์ในข้อ ๑ ถ้าผู้เล่นนั้นเป็นข้าราชการอื่นให้พิจารณาโทษตามควรแก่กรณี

(ข) เล่นโดยได้รับอนุญาตแล้ว ถ้าผู้เล่นเป็นเจ้าพนักงานซึ่งมีหน้าที่ปราบปรามโดยตรงหรือเป็นครู หรือเป็นเจ้าของหน้าที่ที่เกี่ยวกับการวัฒนธรรม หรือเจ้าพนักงานอื่นใดซึ่งมีข้อห้ามของกระทรวง ทบวง กรม วางไว้เป็นพิเศษ อาจพิจารณาลงโทษตามเกณฑ์ในข้อ ๑ ก็ได้ ถ้าผู้เล่นนั้นเป็นข้าราชการอื่นก็จะเป็นผิดต่อเมื่อปรากฏว่า ผู้นั้นหมกมุ่นต่อการพนันเป็นเหตุให้เสื่อมเสียแก่ราชการ และให้พิจารณาโทษตามควรแก่กรณี

ข. เสพสุรา

ข้าราชการผู้ใดเสพสุรามึนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ซึ่งอาจทำให้เสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ให้พิจารณาลงโทษตามควรแก่กรณี ข้าราชการผู้ใดเสพหรือเมาสุราในกรณีต่อไปนี้อาจถูกลงโทษสถานหนักถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ เช่น

๑. เสพสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๒. เมาสุราเสียราชการ

๓. เมาสุราในที่ชุมนุมชนจนเกิดเรื่องเสียหายหรือเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ศกนี้ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่ ก.พ. เสนอ และให้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อได้สั่งให้ข้าราชการในสังกัดถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ชานาญอักษร**
(หลวงชานาญอักษร)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๒๙๓/๒๕๕๕

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง การปฏิบัติงานล่าช้า

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ได้พิจารณาเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในส่วนราชการต่างๆ เท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้บางแห่งดำเนินงานล่าช้าไม่ทันความประสงค์ของทางราชการ ทั้งนี้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้ปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้งไม่ได้สนใจในกิจการอันเป็นหน้าที่ของตน งานจึงทับถมทวีขึ้นจนบางเรื่องไม่อาจจะสะสางหรือปฏิบัติให้ลุล่วงไปได้ นับว่าเป็นการเสียหายแก่ราชการอย่างมาก เช่นการจัดทำงบประมาณหรือบัญชีทางการเงิน การบัญชีต่างๆ เป็นต้น

ในที่สุดได้ลงมติว่า ถ้าปรากฏว่างานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการแห่งใดค้างคั่งล่าช้า เพราะไม่ปฏิบัติตามระเบียบและไม่มีเหตุผลสมควร ถือว่าเป็นความผิดให้มีการพิจารณาโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๒๖๓/๒๕๕๕

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง การสอบสวนเรื่องร่ำร้องทุกข์กล่าวโทษข้าราชการ
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

อนุสนธิหนังสือที่ น.ว. ๒๑๒/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ศกนี้ แจ่มตติคณะรัฐมนตรีให้
กำชับและกวดขันการสอบสวนเรื่องร่ำร้องทุกข์กล่าวโทษข้าราชการต้อหาว่ากระทำผิดวินัยให้เสร็จสิ้นไปโดยรวดเร็วและ
โดยเที่ยงธรรม ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ ปรากฏตามเรื่องที่มีราษฎรร้องทุกข์มายังท่านนายกรัฐมนตรี ว่าได้รับความเดือดร้อน
จากการปฏิบัติการไม่เป็นธรรมของข้าราชการบ้าง หรือร้องว่าข้าราชการทำการทุจริตต่อหน้าที่บ้าง ซึ่งได้สั่ง
กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดพิจารณาเร่งจับความเดือดร้อนของราษฎรนั้นบางรายพิจารณาสอบสวนหรือ
สืบสวนกว่าจะได้ผลเป็นเวลานานหลายๆ เดือน ซึ่งล่าช้าเกินสมควร นอกจากนี้ บางทีก็ส่งเรื่องให้ผู้ถูกกล่าวหา
รายงานชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยตนเองการดำเนินเรื่องเช่นนี้ อาจเป็นโอกาสให้ผู้ทุจริตทำการแก้ไขบิดเบือน
พยานหลักฐานได้ ทางที่ดีควรจะสั่งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้ถูกกล่าวหาขึ้นไป เป็นผู้สืบสวนทางลับโดยสงวน
นามผู้กล่าวหาไว้ก่อน ถ้าเรื่องมีมูลความจริงจึงส่งสอบสวนตามระเบียบราชการ ซึ่งจะได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง
แน่นอนกว่า และเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติทวียิ่งขึ้น

ท่านนายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่งให้เรียนมาเพื่อกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ได้สั่งให้ยึดถือเป็น
แนวทางปฏิบัติในการสอบสวนเรื่องข้าราชการถูกกล่าวหาว่า ปฏิบัติราชการมิชอบดังกล่าวมานั้นต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ชำนานุอักษร
 (หลวงชำนานุอักษร)
 เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๑๙๗/๒๕๙๖

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๒ สิงหาคม ๒๕๙๖

เรื่อง ระเบียบการสอบสวนเรื่องราวร้องกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

อนุสนธิหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นว.๒๖๓/๒๕๙๕ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๙๕
แจ้งคำสั่งนายกรัฐมนตรีวางแนวทางปฏิบัติการสอบสวนเรื่องราวร้องกล่าวโทษข้าราชการมานั้น

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ลงมติได้ ก.พ. พิจารณาวางระเบียบคุ้มครองผู้กล่าวโทษข้าราชการ
อย่าให้ต้องได้รับภัยอันเนื่องมาจากการร้องเรียน ซึ่งบัดนี้ ก.พ. ได้พิจารณาและเสนอระเบียบคุ้มครองผู้ร้อง
กล่าวโทษข้าราชการมา เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการแล้ว ดังนี้

๑) เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องราวกล่าวโทษข้าราชการจากราษฎรในเบื้องต้น ให้ถือเป็น
ทางลับทางราชการ

๒) ส่งสำเนาเรื่องราวกล่าวโทษข้าราชการโดยปิดชื่อผู้ร้องให้ผู้บังคับบัญชาไม่ต่ำกว่าชั้นเอก
ทำการสืบสวนทางลับว่ามีมูลความจริงเพียงใดหรือไม่ ถ้าเป็นส่วนภูมิภาค ซึ่งไม่มีข้าราชการชั้นเอก จะให้
ข้าราชการไม่ต่ำกว่าชั้นโททำการสืบสวนก็ได้

๓) ถ้าปรากฏว่ามีความจริงอันเป็นกรณีความผิดทางกฎหมายบ้านเมือง ให้ดำเนินคดีทาง
อาญา ถ้าปรากฏว่ามีมูลความจริงเป็นกรณีความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการสอบสวนหรือตั้งกรรมการสอบสวน
ไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

๔) ให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจสั่งการที่สมควรเพื่อคุ้มครองผู้ร้อง อย่าให้ต้องรับภัยหรือ
ความไม่ชอบธรรม ซึ่งอาจเนื่องมาจากการร้องเรียนนั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ศกนี้ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่ ก.พ.
เสนอ และให้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อจักได้สั่งให้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไปได้

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๒๙

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการธนาคารออมสิน (ปฏิบัติการ)

อ้างถึง หนังสือธนาคารออมสิน ที่ สส ๓๙/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง ธนาคารออมสินขอความอนุเคราะห์ในการให้ความหมายหรือคำจำกัดความคำว่า “ละทิ้ง” และ “ทอดทิ้ง” พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบด้วย ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า คำว่า “ละทิ้ง” หมายถึงกรณีที่พนักงานไม่อยู่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ซึ่งอาจเป็นกรณีที่ไม่มาปฏิบัติงานเลย หรือมาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ตัวไม่อยู่ปฏิบัติงานโดยออกไปนอกสำนักงานหรือไป ณ จุดอื่นซึ่งอยู่นอกจุดที่กำหนดให้อยู่ประจำทำงาน ส่วนคำว่า “ทอดทิ้ง” หมายถึงกรณีไม่เอาเป็นธุระ ไม่เอาใจใส่ ตัวอยู่แต่ไม่ทำงาน เช่นมาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วและยังอยู่ในบริเวณที่ทำงานแต่ไม่สนใจเอาเป็นธุระในการใช้เวลาทุ่มเททำงานในหน้าที่ของตนให้เรียบร้อยแล้วเสร็จไปตามที่ควรจะทำปล่อยให้งานค้างค้ำ

สำหรับตัวอย่างกรณีละทิ้งหน้าที่ และทอดทิ้งหน้าที่ มีดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี กองคลัง ไม่มาปฏิบัติงานในวันที่ ๓-๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗ โดยมีได้ยื่นใบลาตามระเบียบและไม่ปรากฏเหตุผลข้อเท็จจริงอื่น เป็นกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการ
๒. เจ้าหน้าที่ธุรการ มีหน้าที่อยู่เวรรักษาการณ์ ตั้งแต่เวลา ๑๖.๓๐ น. - เวลา ๘.๓๐ น. ของวันรุ่งขึ้น มาลงชื่ออยู่เวรแล้ว แต่ได้ออกไปนอกสำนักงานเวลา ๑๘.๐๐ น. แล้วไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่อีกเป็นกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการ
๓. เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วไม่อยู่ปฏิบัติงานในห้องพิมพ์ดีด แต่เดินออกไปคุยที่โต๊ะเจ้าหน้าที่ธุรการ เป็นกรณีที่ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **อดุล จันทรศักดิ์**
(นายอดุล จันทรศักดิ์)

ผู้อำนวยการส่วนรักษามาตรฐานวินัย
แผนกเลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

ส่วนรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๕๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗/๐๘.๒/๑๐๐๐

สำนักงาน ก.พ.
ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

เรื่อง หรือปัญหาการนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการ

เรียน ปลัดกระทรวงการคลัง

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๒๐๒/๓๘๘๘๓ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงการคลังหรือปัญหาการนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการตามนัย มาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่บัญญัติว่าการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควรอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ไปยัง ก.พ. รวม ๒ กรณี คือ

๑. กรณีที่ข้าราชการได้ละทิ้งหน้าที่ราชการไปและมีได้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลย
๒. กรณีที่ข้าราชการได้ละทิ้งหน้าที่ราชการไปและต่อมาภายหลังได้กลับมาปฏิบัติหน้าที่

ราชการอีก

ทั้งสองกรณีนี้ การนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการจะนับวันหยุดราชการซึ่งอยู่ในระหว่างวันละทิ้งหน้าที่ราชการรวมเป็นวันละทิ้งหน้าที่ราชการด้วยหรือไม่ อย่างไร ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า ปัญหาทำนองเดียวกันนี้ ก.พ. ได้เคยพิจารณาวินิจฉัยไว้แล้วว่าการนับวันสำหรับความผิดวินัยฐานละทิ้งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติว่า ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันนั้น จะต้องนับวันที่ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันทุกวันรวมทั้งวันหยุดราชการด้วย

สำหรับกรณีที่หารือนี้เป็นกรณีที่ข้าราชการได้ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันทั้งสองกรณี จะแตกต่างกันบ้างในส่วนที่กรณีที่หนึ่งเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีก ส่วนกรณีที่สองเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการแล้วกลับมาปฏิบัติราชการอีก ดังนั้น การนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการของทั้งสองกรณีดังกล่าว จึงต้องนับวันหยุดราชการรวมด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์

(นายธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

ส่วนรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๘๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๘๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗/๐๙.๒/ป ๓๓๔

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๓๘

เรื่อง ทหารือปัญหาการสั่งเพิ่มโทษหรือลดโทษ

เรียน หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร ลับ ที่ กท ๙๑๐๐/๑๖๘
ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครได้ทหารือปัญหาการสั่งเพิ่มโทษหรือลดโทษ โดยแจ้งข้อเท็จจริงไปประกอบพิจารณาด้วยว่า สำนักงานเขตบางกระบือได้มีคำสั่งที่ ๖๗/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๖ ลงโทษภาคทัณฑ์นาย ก. เจ้าพนักงานปกครอง ๔ งานปกครองกรณีไม่อยู่ปฏิบัติงานในช่วงเวลาป่วยของวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๖ และมักมาปฏิบัติราชการสายบ่อยครั้งต่อมากกรุงเทพมหานครได้มีคำสั่งที่ ๒๕๕๓/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๖ เพิ่มโทษนาย ก. จากภาคทัณฑ์เป็นตัดเงินเดือน ๑๐% เป็นเวลา ๓ เดือน โดยให้มีผลย้อนหลังไปตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๓๖ เป็นต้นไป ซึ่งเรื่องนี้ อ.ก.ก. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ (อ.ก.ก.วินัยฯ) พิจารณาเห็นว่าคำสั่งกรุงเทพมหานครที่เพิ่มโทษนาย ก. โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงเดือนเมษายน ๒๕๓๖ นั้น เป็นการปฏิบัติตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๑๒/ว ๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ แต่โดยที่มาตรา ๑๐๘ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติว่า “เมื่อได้มีคำสั่งเพิ่มโทษ...คำสั่งลงโทษเดิมให้เป็นอันยกเลิก...” อ.ก.ก. วินัยฯ จึงมีมติให้ทหารือ ก.พ. ว่า คำสั่งเพิ่มโทษกรณีนี้จะออกคำสั่งให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษเดิมใช้บังคับได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามปัญหาที่ทหารือนี้ การสั่งเพิ่มโทษตัดเงินเดือนจะต้องสั่งโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์เดิมใช้บังคับโดยการดำเนินการดังกล่าวต้องไม่มีผลกระทบถึงสิทธิและประโยชน์ที่ข้าราชการผู้ถูกลงโทษได้รับไปแล้วตามคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีผลสมบูรณ์ในชั้นต้น ทั้งนี้ ตามนัยหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๑๒/ว ๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ และที่ นร. ๐๗๑๒/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๑ ซึ่งนำมาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามนัยบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์
(นายอีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์)รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

ส่วนรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๕๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๗๓๗

สำนักงาน ก.พ.
ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๘

เรื่อง ทหารหรือปัญหาการพิจารณาโทษข้าราชการ

เรียน อธิบดีกรมราชทัณฑ์

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมราชทัณฑ์ ปกปิด ที่ มท ๐๙๐๒/๕๒๒๖ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๗

๒. หนังสือสำนักงาน ก.พ. ปกปิด ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๓๗๐ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ กรมราชทัณฑ์ทหารหรือปัญหาการพิจารณาโทษข้าราชการรวม ๓ ข้อ และสำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง ๒ ตอบข้อหารือของกรมราชทัณฑ์บางส่วน คงเหลือแต่ข้อหารือในส่วนที่เกี่ยวกับการขาดราชการและการเลื่อนขั้นเงินเดือน ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาปัญหาในส่วนที่ยังค้างอยู่ที่ว่า ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญมาอยู่เวรรักษาการณ์ในวันหยุดราชการโดยมีสิทธิได้รับเงินค่าอาหารทำการล่วงเวลา แต่ข้าราชการผู้นั้นไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จะถือว่าข้าราชการดังกล่าวขาดราชการอันมีผลให้ไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือไม่ แล้วเห็นว่าโดยที่มาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า วันเวลาทำงาน วันหยุดราชการตามประเพณี วันหยุดราชการประจำปี และการลาหยุดราชการของข้าราชการพลเรือนให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ดังนั้น การที่จะถือว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดขาดราชการจึงต้องเป็นกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นไม่มาทำงานในวันทำการตามปกติตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด สำหรับเรื่องที่กรมราชทัณฑ์หารือนี้ เป็นกรณีที่ข้าราชการไม่มาอยู่เวรรักษาการณ์ในวันหยุดราชการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา มิใช่กรณีไม่มาทำงานในวันทำการตามปกติที่คณะรัฐมนตรีกำหนดจึงไม่ถือว่าข้าราชการดังกล่าวขาดราชการ ส่วนเรื่องการเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีซึ่งผู้บังคับบัญชาจะพิจารณาสั่งเลื่อนให้ได้หรือไม่ ก็ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน

สำหรับปัญหาที่ว่า ในกรณีที่เป็นวันทำการตามปกติ ข้าราชการจะต้องละทิ้งหน้าที่ราชการไปอย่างน้อยเป็นเวลาเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นการขาดราชการนั้น ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่าโดยที่ข้อ ๑๐ ของระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ข้าราชการลาหยุดราชการครึ่งวันได้ โดยการลาครึ่งวันในตอนเช้าหรือบ่ายให้นับเป็นการลาครึ่งวันตามประเภทของการลานั้นๆ ดังนั้นข้าราชการจะต้องไม่มาทำงานในวันทำการตามปกติตั้งแต่ครึ่งวันขึ้นไปโดยไม่ยื่นใบลา หรือยื่นใบลาแล้วแต่ผู้บังคับบัญชาไม่อนุญาตให้ลา จึงจะถือว่าข้าราชการผู้นั้นขาดราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์**

(นายธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

ส่วนรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๕๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๓/ป ๔๐๒

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๕ กรกฎาคม ๒๕๓๘

เรื่อง ทหารหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์
เรียน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ปกปิด ที่ ศธ ๐๒๐๔/๑๕๓๘๓ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่านาย ก. เจ้าหน้าที่บริหารงานศาสนา ๖ สังกัดฝ่ายบริหารของมหาเถรสมาคม สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม กรมการศาสนา ได้ร้องทุกข์ต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรณีไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ในขณะที่เรื่องอยู่ระหว่างการดำเนินการ ผู้ร้องทุกข์ได้ยื่นหนังสือขอถอนเรื่องร้องทุกข์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้หารือว่ากรณีเช่นนี้จะใช้คำว่า “ยุติเรื่อง” “จำหน่ายเรื่อง” “อนุญาต” หรือถ้อยคำอื่นใด และเมื่อได้มีการสั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ควรแจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ทราบหรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. เห็นว่า การอุทธรณ์หรือการร้องทุกข์เป็นการใช้สิทธิอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นสิทธิแล้วก็ชอบที่จะสละสิทธิไม่อุทธรณ์ ไม่ร้องทุกข์ หรือขอถอนอุทธรณ์ ขอถอนร้องทุกข์ได้โดยเฉพาะเรื่อง การถอนอุทธรณ์ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เมื่อข้าราชการผู้ยื่นอุทธรณ์แล้ว ภายหลังเมื่อเรื่องยังไม่สิ้นสุด ผู้อุทธรณ์ย่อมมีสิทธิขอถอนอุทธรณ์ได้ และโดยที่ไม่ได้มีบทบัญญัติกำหนด เรื่องการอนุญาตการถอนอุทธรณ์ จึงให้ถือว่าไม่จำเป็นต้องมีการอนุญาต และคณะรัฐมนตรีลงมติเห็นชอบกับความเห็นดังกล่าว

สำหรับเรื่องร้องทุกข์ตามที่หารือนี้ก็เช่นเดียวกัน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องทุกข์ได้ขอถอนเรื่องร้องทุกข์เมื่อเรื่องยังพิจารณาไม่สิ้นสุด ผู้ร้องทุกข์ย่อมมีสิทธิขอถอนได้และไม่จำเป็นต้องมีการอนุญาตหรือการสั่งการใด ๆ ก็ทำให้การถอนเรื่องร้องทุกข์มีผลสมบูรณ์แล้ว ส่วนกรณีที่ว่าเมื่อได้สั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดไปแล้วจำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ทราบหรือไม่นั้น ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ข้อ ๘ กำหนดว่า “ให้ผู้บังคับบัญชาตามข้อ ๗ พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับเรื่องร้องทุกข์นั้น แล้วแจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้ร้องทุกข์ทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว..” แต่โดยที่เรื่องนี้ยังไม่ได้มีคำวินิจฉัยในเรื่องที่ผู้ร้องทุกข์ได้ร้องทุกข์ขึ้นมาแต่ประการใด จึงไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์
(นายธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์)รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

ส่วนอุทธรณ์และร้องทุกข์

โทร. ๒๕๑๘๕๕๑

โทรสาร ๒๕๑๘๕๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๑๖๑

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

เรื่อง ขอรื้อการลงโทษลดขั้นเงินเดือน

เรียน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ ๐๒๐๓/๗๓/๒๕๑๘๔ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๓๙ ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้หารือปัญหาเกี่ยวกับอำนาจการสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน ว่า ตามที่กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ข้อ ๕ ได้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งขั้นนั้นเมื่อมีข้าราชการหรือลูกจ้างประจำกระทำความผิดทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจะลงโทษลดขั้นเงินเดือนครั้งขึ้นได้หรือไม่ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า ความในข้อ ๕ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ได้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้กระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงมีอำนาจสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งขั้น ซึ่งเป็นการกำหนดอัตราโทษขั้นสูงของการลดโทษลดขั้นเงินเดือน โดยไม่มีข้อจำกัดว่าจะลงโทษลดขั้นเงินเดือนต่ำกว่าหนึ่งขั้นไม่ได้ ดังนั้นต่อมาเมื่อได้มีการจัดทำบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนโดยกำหนดให้มีอัตราเงินเดือนช่วงละครั้งขึ้น การที่ผู้บังคับบัญชาจะพิจารณาสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงโดยลดขั้นเงินเดือนครั้งขึ้นก็เป็นที่เห็นได้ชัดหรือแย้งกับความในข้อ ๕ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) แต่อย่างไร ก.พ. จึงมีมติว่า ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้กระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงมีอำนาจสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนครั้งขึ้นได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **อดุล บุญประกอบ**
(นายอดุล บุญประกอบ)
เลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๕๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๐๘๓

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๙

เรื่อง ทารอเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย

เรียน นาย ก.

อ้างถึง หนังสือของท่านฉบับลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้สอบถามปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูรวม ๓ ประการนั้น สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับข้าราชการพลเรือนสามัญเท่านั้น สำนักงาน ก.พ. จึงมีอาจให้ความเห็นในกรณีดังกล่าว อันจะเป็นการก้าวล่วงเข้าสู่การพิจารณาของสำนักงาน ก.ค. อย่างไรก็ตาม หากกรณีนี้เกิดขึ้นกับข้าราชการพลเรือนสามัญ สำนักงาน ก.พ. ขอให้ความเห็น ดังนี้

๑. การที่ผู้บังคับบัญชาไม่ดำเนินการทางวินัยใดๆ เลย กับผู้ใต้บังคับบัญชาที่พุดจาอุหมีนเหยียดหยามเพื่อนข้าราชการในเวลาปฏิบัติราชการจนถูกศาลพิพากษาลงโทษปรับ ๕๐๐ บาท ฐานดูหมิ่นซึ่งหน้านั้น ทำได้หรือไม่ และผู้บังคับบัญชาจะมีความผิดหรือไม่ นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๙๙ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้ว่า “ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่...และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย” และวรรคเจ็ด ยังได้บัญญัติอีกว่า “ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ และตามหมวด ๕ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้้นกระทำผิดวินัย” จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อได้ทราบกรณีกระทำผิดและพิจารณาเห็นว่ากรณีมีมูลตามที่มีการกล่าวหา หากผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเว้นไม่ดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการทางวินัยไม่สุจริต กรณีก็ถือได้ว่าผู้บังคับบัญชานั้นกระทำผิดวินัยด้วย

๒. ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ต้องโทษทางอาญาในลักษณะเช่นนี้จะมสิทธิขอเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือไม่ และถ้าผู้บังคับบัญชาทราบเรื่องราวแล้วปกปิดไว้และขอเลื่อนขั้นเงินเดือนจะมีความผิดหรือไม่ นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ข้อ ๖ (๒) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ข้าราชการพลเรือนสามัญจะได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีหนึ่งขั้นไว้ว่า “ในรอบปีที่แล้วมาจนถึงวันออกคำสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนต้องไม่ถูกลงโทษทางวินัยที่หนักกว่าภาคทัณฑ์ หรือไม่ถูกศาลพิพากษาในคดีอาญาให้ลงโทษในความผิดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือความผิดที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนซึ่งมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามกรณีนี้ ปรากฏว่าศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษปรับ ๕๐๐ บาท ในความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าอันเป็นความผิดลหุโทษ กรณีจึงไม่ต้องห้ามตามข้อ ๖ (๒) ของกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวกับการถูกศาลพิพากษาในคดีอาญาให้ลงโทษ

๓. ตามที่ท่านต้องการทราบว่า กรณีความผิดเล็กน้อยได้แก่ความผิดลักษณะหรือประเภทใด นั้น สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐๓ ได้บัญญัติว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงให้ผู้บังคับบัญชา

สั่งลงโทษภาคทัณฑ์... แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อน ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน...” แต่กฎหมายมิได้อธิบายว่าการกระทำอย่างไรเป็นการกระทำผิดวินัยเล็กน้อย ดังนั้น การใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาจึงต้องเทียบเคียงจากแนวทางการลงโทษที่ ก.พ. ได้เคยตอบรับทราบการลงโทษในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๔ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้เขียนข้อความลงในหนังสือพิมพ์พาดพิงถึงผู้บริหารโรงเรียนแห่งหนึ่งซึ่งศาลจังหวัดสมุทรปราการ มีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลงโทษปรับ ๕๐๐ บาท ฐานดูหมิ่นผู้อื่นด้วยการโฆษณา

ถูกลงโทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่ตรวจสรรพสามิต ๕ และนายตรวจสรรพสามิต ๒ กองตรวจกรมสรรพสามิตได้ทะเลาะวิวาทกับราษฎร ซึ่งแม้ข้อเท็จจริงจะเป็นที่ยึดตามคำพิพากษาของศาลทหารกรุงเทพฯ (ศาลอาญา) ว่าสาเหตุแห่งการทำร้ายร่างกายกันเกิดจากโทสะจริต ซึ่งราษฎรมีส่วนสานก่อด้วยก็ตาม แต่การที่ข้าราชการไปเกิดเรื่องทะเลาะวิวาทกับราษฎรในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการดังกล่าวเป็นการกระทำการซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

ถูกลงโทษ ภาคทัณฑ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อดุล จันทรศักดิ์

(นายอดุล จันทรศักดิ์)

นิติกร ๙

แทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๕๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๘๘๔

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๖ กันยายน ๒๕๓๙

เรื่อง หรือปัญหาการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง

เรียน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ ๐๒๐๓/๗๐/๖๒๔๔

ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๙ และด่วนมาก ที่ สธ ๐๒๐๓/๗๐/๒๕๗๙๑

ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๓๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้หารือปัญหาการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงว่า ตามที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การดำเนินการทางวินัยให้สอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมและมาตรา ๑๐๒ วรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรนั้น หากกรณีเป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาจะมีวิธีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง และจำเป็นต้องสอบสวนทุกกรณีหรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า การสอบสวนตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรตามนัย มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น ผู้บังคับบัญชา อาจดำเนินการโดยตั้งเรื่องกล่าวหาแล้วทำการสอบสวนด้วยตนเอง ให้เจ้าหน้าที่ทำการสอบสวน หรือแต่งตั้ง คณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็ได้ หรือในกรณีที่มีการสืบสวนตามมาตรา ๙๙ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วผู้บังคับบัญชาเห็นว่า กรณีมีมูลที่ควร กล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง โดยในการสืบสวนดังกล่าวได้มีการ สอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องที่กล่าวหาแล้ว หากผู้บังคับบัญชาได้นำข้อเท็จจริงจากการสืบสวน ข้างต้นมาพิจารณาและเห็นว่าข้าราชการผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ก็ถือได้ว่าผู้บังคับบัญชาได้ ดำเนินการสอบสวนตามวิธีการที่เห็นสมควรตามนัยมาตรา ๑๐๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้นแล้ว เช่นกัน ทั้งนี้ สำหรับกรณีที่มีมูลอันควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย และเป็นกรณี ความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดให้กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการ ทางวินัยแก่ข้าราชการผู้นั้นโดยไม่สอบสวนก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์**
(นายธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๕๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๖๔๑

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๐

เรื่อง ขอสำเนาหนังสือราชการ

เรียน นาย ก.

อ้างถึง หนังสือของท่าน ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้หารือกรณีที่นาย ข. ได้เบิกความในศาลจังหวัดบุรีรัมย์โดยอ้างหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙/๑๑๒๗๓๖ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๓ ตอบข้อหารือของกรมการแพทย์ว่า การที่ผู้บังคับบัญชาจะลงโทษทางวินัยผู้ใต้บังคับบัญชากรณีทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงโดยไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ และหนังสือดังกล่าวนี้ได้เวียนให้ส่วนราชการต่างๆ ถือปฏิบัติเช่นเดียวกัน ซึ่งท่านเห็นว่าเอกสารดังกล่าวน่าจะเป็นเอกสารที่ถูกยกเลิกแล้ว เนื่องจากเป็นการอ้างเจตนากรณีในมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ท่านจึงได้หารือไปยัง ก.พ. พร้อมทั้งได้ขอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ด้วยความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่มีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น จะต้องดำเนินการสอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรมโดยไม่ชักช้าเสียก่อนทุกกรณี ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ สำหรับกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงนั้น มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง ก็ได้บัญญัติให้ดำเนินการสอบสวนตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร คือจะสอบสวนโดยวิธีใดก็ได้ เช่น ตั้งเรื่องกล่าวหาแล้วผู้บังคับบัญชาสอบสวนด้วยตนเอง มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ทำการสอบสวน หรือแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง หรือในกรณีที่มีการสืบสวนตามมาตรา ๘๕ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วผู้บังคับบัญชาเห็นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงโดยในการสืบสวนดังกล่าวได้มีการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องที่กล่าวหานั้นไว้แล้ว หากผู้บังคับบัญชาได้นำข้อเท็จจริงจากการสืบสวนข้างต้นมาพิจารณาและเห็นว่าข้าราชการผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ก็ถือได้ว่าผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสอบสวนตามวิธีการที่เห็นสมควรแล้วเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การสอบสวนในกรณีที่มีการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงดังกล่าว จะต้องมีการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าคุณอยู่ในฐานะผู้ที่ถูกกล่าวหา และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงเหตุผลแก้ข้อกล่าวหาด้วย

หลักการในเรื่องการดำเนินการทางวินัยที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงแตกต่างและมีผลเป็นการยกเลิกหลักการตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด โดยผู้บังคับบัญชาจะไม่สอบสวนก็ได้ หนังสือตอบข้อหารือของ ก.พ. ฉบับที่นาย ข. ได้ยกขึ้นกล่าวอ้างนั้น เป็นการตอบตามหลักการของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปแล้วตามหลักการใหม่ที่กำหนดให้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) นางน้อย วิศวโยธิน

(นางนางน้อย วิศวโยธิน)

ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

แทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๖๒๕๖๒๐๔

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๘.๒/๕๗

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

เรื่อง ทหารือปัญหาเกี่ยวกับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการผู้ถูกลงโทษทางวินัย

เรียน อธิบดีกรมการผังเมือง

อ้างถึง หนังสือกรมการผังเมือง ด่วนที่สุด ที่ มท ๑๒๐๑/๖๒๔๖ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมการผังเมืองได้ทหารือปัญหาเกี่ยวกับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนนาย ก. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ผังเมือง ๖ สำนักงานผังเมืองจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งถูกลงโทษตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน ตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๓๙ เป็นต้นไป และกรมการผังเมืองได้งดเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ ผู้นี้ด้วย แต่โดยที่ได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ กรมการผังเมืองจึงทหารือว่า การที่กรมการผังเมืองงดเลื่อนขึ้นเงินเดือนนาย ก. เป็นการถูกต้องหรือไม่ กรณีนี้อยู่ในเกณฑ์ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฉบับที่อ้างถึงข้างต้นหรือไม่ หากอยู่ในเกณฑ์ดังกล่าว และนาย ก. เป็นผู้อยู่ในเกณฑ์ที่สมควรจะได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีหนึ่งขึ้น กรมการผังเมืองจะเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ได้หรือไม่ และจะต้องตัดเงินเดือนนาย ก. ในเดือนตุลาคม ๒๕๓๙ อีกหรือไม่ แต่หากไม่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการล้างมลทิน กรมการผังเมืองจะต้องตัดเงินเดือนนาย ก. ในเดือนตุลาคม ๒๕๓๙ ใช่หรือไม่และผู้นี้จะได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๑ หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า “ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ถูกลงโทษทางวินัยในกรณีซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ และได้รับโทษหรือรับทัณฑ์ทั้งหมดหรือบางส่วนไปก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยในกรณีนั้นๆ” ซึ่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฉบับนี้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๙ ประกอบกับคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้เคยพิจารณาปัญหาที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทหารือเกี่ยวกับมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๓๐ กรณีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้มีคำสั่งภายหลังวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติล้างมลทิน ฯ ใช้บังคับ ลงโทษตัดเงินเดือนพนักงานในสังกัด ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๓๐ เป็นต้นไปว่า ในขณะที่พระราชบัญญัติล้างมลทิน ฯ ใช้บังคับ พนักงานดังกล่าวยังไม่ได้ถูกลงโทษและยังไม่ได้รับโทษแต่อย่างใด จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการล้างมลทิน ดังนั้น กรณีของนาย ก. ที่ได้กระทำผิดวินัยระหว่างวันที่ ๙-๒๐ เมษายน ๒๕๓๙ และกรมการผังเมืองได้มีคำสั่ง ที่ ๔๙๓/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๙ ลงโทษตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน โดยให้มีผลตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๓๙ จึงมิได้รับการล้างมลทิน เนื่องจากในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๙ ผู้นี้ยังมีได้รับโทษทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามคำสั่งดังกล่าว

สำหรับกรณีที่กรมการผังเมืองงดเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ นาย ก. ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๓๙) เนื่องจากในรอบปีที่แล้วมาจึงถึงวันออกคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนได้ถูกลงโทษทางวินัยที่หนักกว่าโทษภาคทัณฑ์ นั้น ก.พ. เห็นว่า คำว่า “ถูกลงโทษทางวินัย” ตามข้อ ๖ (๒)

ของกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว หมายความว่า การที่ผู้ถูกลงโทษได้รับโทษจริงหรือคำสั่งลงโทษมีผลใช้บังคับกรณีของนาย ก. นี้ คำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนมีผลใช้บังคับในเดือนตุลาคม ๒๕๓๙ และก่อนที่คำสั่งลงโทษนี้จะมีผลใช้บังคับ กรมการผังเมืองได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๓๙ เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ ให้แก่ข้าราชการพลเรือนสามัญในสังกัด ดังนั้น ในวันที่มีคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนดังกล่าว นาย ก. จึงมิได้เป็นผู้ถูกลงโทษทางวินัย และไม่ต้องห้ามมิให้เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ ตามข้อ ๕ (๑) ข้อ ๖ (๒) ข้อ ๗ และข้อ ๘ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่อ้างถึงข้างต้น เนื่องจากในรอบปีที่แล้วมาจนถึงวันออกคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือน ผู้นี้มิได้ถูกลงโทษทางวินัยที่หนักกว่าโทษภาคทัณฑ์ การที่กรมการผังเมืองงดเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ นาย ก. จึงเป็นการไม่ถูกต้อง

ส่วนการตัดเงินเดือนนาย ก. นั้น โดยที่ผู้นี้มีได้รับการล้างมลทิน กรมการผังเมืองจึงต้องตัดเงินเดือนในเดือนตุลาคม ๒๕๓๙ ตามที่ได้ระบุไว้ในคำสั่งลงโทษ อันเป็นผลให้นาย ก. มิได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๑ เนื่องจากเป็นกรณีที่อยู่ในเกณฑ์ต้องห้ามตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘)

อนึ่ง ตามปัญหาที่หารือในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้างต้น หากกรมการผังเมืองมีความเห็นเป็นประการอื่น ก็สามารถหารือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาได้โดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อีริยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์
(นายอีริยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๕๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ว ๘

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖

เรื่อง การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยกรณีเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทางและเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จ

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม และจังหวัด)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๖ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ่มติ ก.พ. ว่าการที่ข้าราชการทุจริตฉ้อโกงเงินของทางราชการ โดยทำการเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าพาหนะเดินทางตลอดจนเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง และความร้ายแรงแห่งกรณีและพฤติการณ์มิได้ยิ่งหย่อนไปกว่าการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ แต่ส่วนมากมักจะลงโทษกันเพียงสถานเบาหรือให้ออกจากการมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ จึงยังมีการกระทำผิดกันอยู่เนืองๆ ก.พ. เห็นว่าเพื่อประโยชน์แก่การป้องกันและปราบปรามในเรื่องนี้ กระทรวงทบวงกรมควรลงโทษผู้กระทำผิดดังกล่าวในสถานหนักทำนองเดียวกับความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ ก.พ. พิจารณาเห็นว่า มติดังกล่าวได้มีไว้ตั้งแต่ขณะที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ใช้บังคับ ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนเกี่ยวกับเรื่องการให้ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญได้เปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว และการพิจารณาโทษในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนใช้สิทธิเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าพาหนะเดินทางตลอดจนเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จเป็นกรณีที่ควรพิจารณารายละเอียดพฤติการณ์ในแต่ละรายซึ่งอาจไม่เสมอเหมือนกัน และองค์ประกอบความผิดก็แตกต่างกับความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ กรณีจึงเป็นเรื่องที่ควรพิจารณารายละเอียดพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดเป็นรายๆ ไป ถ้าเป็นกรณีที่ได้ความว่าเป็นการใช้สิทธิขอเบิกเงินจากทางราชการเป็นเท็จ โดยเจตนาทุจริตฉ้อโกงเงินของทางราชการอย่างแน่ชัด ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงที่จะต้องลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงตามควรแก่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ชนะ อินสว่าง

(นายชนะ อินสว่าง)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๘๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๘๑๔๙๗๓

(สำเนา)

ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๖

สำนักงาน ก.พ.

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๑

เรื่อง การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยกรณีทุจริตเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทางและเงินอื่นใน
ทำนองเดียวกันเป็นเท็จ

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยในการพิจารณารายงานการลงโทษข้าราชการที่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ รายงานไปยัง ก.พ. ปรากฏอยู่เสมอว่า มีข้าราชการจำนวนไม่น้อยกระทำการทุจริตเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะเดินทาง ในการไปราชการและเงินอื่นทำนองเดียวกันเป็นเท็จ เป็นเหตุให้เงินของทางราชการต้องสูญเสียไปเพราะ เหตุนี้ปีละมิใช่น้อย แต่กระทรวงทบวงกรมมักจะลงโทษต่ำกว่าระดับที่ควรอยู่เนื่องๆ ไม่เป็นไปในทาง ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ก.พ. พิจารณาเห็นว่า การที่ข้าราชการทุจริตฉ้อโกงเงินของทางราชการโดยทำการเบิกเงิน ค่า เบี้ยเลี้ยงและค่าพาหนะเดินทาง ตลอดจนเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จนี้เป็นความผิดทั้งทางอาญาและ ผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานไม่ประพฤติตนอยู่ในความสุจริตและอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการ หาประโยชน์ให้แก่ ตนเองตามมาตรา ๗๕ และประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๔ (ข) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ความร้ายแรงแห่งกรณีและพฤติการณ์มิได้ยิ่งหย่อนไปกว่าการทุจริต ต่อหน้าที่ราชการที่มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ น.ว. ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ กำหนดให้กระทรวงทบวงกรมถือเป็นหลักปฏิบัติควรลงโทษถึงไล่ออกจากราชการ จะปรานีลดหย่อนลงได้ก็เพียงปลดออกจากราชการเท่านั้น เหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุที่จะลดหย่อน โทษลงเป็นสถานอื่นได้ แต่การลงโทษในความผิดดังกล่าวส่วนมากมักจะลงโทษกันเพียงตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน หรือให้ออกจากราชการ ซึ่งผู้ถูกลงโทษยังมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ ส่วนทางคดี อาญาก็มิใคร่ได้ดำเนินการกัน จึงยังมีการกระทำผิดกันอยู่เนื่องๆ ก.พ. เห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่การป้องกัน และปราบปรามในเรื่องนี้ กระทรวงทบวงกรมต่างๆ ควรกำชับข้าราชการในสังกัดให้สำวรในเรื่องการทุจริต เบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าพาหนะเดินทางตลอดจนเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จฉ้อโกงเงินของรัฐเอาไป เป็นประโยชน์ส่วนตัวนี้ไว้ และข้าราชการผู้ใดยังขึ้นกระทำผิดก็ควรลงโทษสถานหนักทำนองเดียวกับความ ผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งจะเป็นทางยับยั้งการทุจริตในเรื่องนี้ให้น้อยลงได้ทางหนึ่ง ก.พ. จึงลงมติ ให้เวียนกระทรวงทบวงกรมทราบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พันเอก จินดา ณ สงขลา
(จินดา ณ สงขลา)
เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัยและเรื่องราว

หมายเหตุ มติ ก.พ. ฉบับนี้ได้ถูกแก้ไขโดยมติ ก.พ. ที่ นว. ๘/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ แล้ว

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๑๑/ป ๑๔๒๔

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๐

เรื่อง การส่งลดโทษให้มีผลย้อนหลัง

เรียน เลขาธิการ ก.ค.

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศธ ๑๕๐๕/๓๙๐๘ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๒๙

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า กรมสามัญศึกษาได้มีคำสั่งลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๘ ส่งลดโทษลดขั้นเงินเดือนข้าราชการครูผู้หนึ่ง จำนวน ๑ ขั้น ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๒๘ แล้วรายงานการลงโทษไปยังปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้นี้ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าวต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ด้วย ซึ่งในที่สุดปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งลดโทษเป็นตัดเงินเดือน ๑๐% มีกำหนด ๔ เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๘ เป็นต้นไป แต่ผู้นี้ได้ร้องขอความเป็นธรรมต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการว่า การส่งลดโทษเป็นตัดเงินเดือนในกรณีนี้จะต้องส่งให้มีผลย้อนหลังไปถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๒๘ ซึ่งเป็นเดือนที่คำสั่งลงโทษเดิมใช้บังคับ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้หารือเรื่องนี้มายัง ก.ค. และสำนักงาน ก.ค. ได้หารือเรื่องดังกล่าวไปยัง ก.พ. ว่าปลัดกระทรวงศึกษาธิการจะส่งลดโทษผู้นี้ เป็นลงโทษตัดเงินเดือนโดยให้คำสั่งมีผลย้อนหลังไปถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๒๘ ได้หรือไม่ ความแจ้งแล้วนั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่เรื่องนี้กรมสามัญศึกษาได้ส่งลดโทษลดขั้นเงินเดือนผู้นี้แล้วรายงานการลงโทษไปยังปลัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปและเมื่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณารายงานการลงโทษดังกล่าวประกอบกับอุทธรณ์ของผู้นี้แล้ว ได้มีคำสั่งลดโทษเป็นตัดเงินเดือน แต่กรณีมีปัญหาว่าปลัดกระทรวงศึกษาธิการจะส่งลดโทษ ให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษเดิมใช้บังคับได้หรือไม่ กรณีตามปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตาม มาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งได้บัญญัติเรื่องการรายงานและการพิจารณารายงานการลงโทษไว้ดังนี้ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ความว่า “เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ส่งลงโทษสั่งให้ออกจากราชการหรือดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไปแล้ว ให้ส่งรายงานการลงโทษการสั่งให้ออกจากราชการหรือการดำเนินการทางวินัยนั้นต่อผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นตามลำดับจนถึงปลัดกระทรวง” และวรรคสองบัญญัติไว้ความว่า “ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นซึ่งมีตำแหน่งเหนือผู้สั่งตามวรรคหนึ่งเห็นว่าการลงโทษ หรือการดำเนินการทางวินัยนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ก็ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวมีอำนาจที่จะส่งลงโทษ เพิ่มโทษ ลดโทษ หรือยกโทษ ตามควรแก่กรณีได้ แต่ถ้าจะลงโทษหรือเพิ่มโทษแล้ว โทษที่จะลงหรือเพิ่มขึ้นรวมกับที่สั่งไว้แล้วเดิมต้องไม่เกินอำนาจของผู้ซึ่งสั่งใหม่” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า ในการพิจารณารายงานการลงโทษนั้นกฎหมายมิได้บัญญัติว่าปลัดกระทรวงจะส่งลดโทษ ให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษเดิมใช้บังคับได้หรือไม่ แต่อย่างไรก็ดี การที่มาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นซึ่งเป็นผู้ส่งลงโทษต้องส่งรายงานการลงโทษไปยังผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือและผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือมีอำนาจสั่งเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือยกโทษได้นั้น แสดงว่าคำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นยังไม่เด็ดขาด เพราะผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือยังสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องหรือเหมาะสมได้อีก และในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือสั่งลดโทษนั้น ย่อมหมายความว่าคำสั่งลงโทษเดิมไม่เหมาะสม ประกอบกับ

การส่งลดโทษก็มีลักษณะเป็นการแก้ไขคำสั่งเดิม ซึ่งการแก้ไขคำสั่งเดิมนี้อาจต้องแก้ไขให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งเดิมใช้บังคับ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือส่งลดโทษจึงต้องสั่งให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลดโทษเดิมใช้บังคับด้วย

นอกจากนี้ ตามหลักการของการลงโทษทางวินัยนั้น ผู้ที่กระทำผิดครั้งเดียวควรถูกลงโทษเพียงครั้งเดียว แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่า เมื่อผู้บังคับบัญชาชั้นต้นได้มีคำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดแล้ว ทางราชการก็จะดำเนินการหักเงินเดือนข้าราชการผู้นั้น ตามผลของคำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนทันที และต่อมาเมื่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือได้พิจารณารายงานการลงโทษลดขั้นเงินเดือนแล้วสั่งลดโทษเป็นตัดเงินเดือน ทางราชการก็จะหักเงินเดือนข้าราชการผู้นั้นตามผลของคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนอีก กรณีเช่นนี้หากผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือไม่สั่งลดโทษเป็นตัดเงินเดือนให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนมีผลใช้บังคับ แต่สั่งลดโทษเป็นตัดเงินเดือนโดยให้มีผลตั้งแต่วันออกคำสั่งเป็นต้นไปแล้วก็จะทำให้ข้าราชการดังกล่าวถูกลงโทษ ๒ ครั้ง ในการกระทำผิดครั้งเดียวกัน คือทั้งโทษลดขั้นเงินเดือนและโทษตัดเงินเดือน ซึ่งจะไม่เป็นไปตามหลักการของการลงโทษทางวินัยดังกล่าวข้างต้น

สำหรับกรณีของผู้ซึ่งเดิมถูกลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ชั้น ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๒๘ แล้วรายงานการลงโทษไปยังปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเมื่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณารายงานการลงโทษดังกล่าวประกอบกับอุทธรณ์ของผู้แล้วมีคำสั่งลดโทษเป็นตัดเงินเดือน ๑๐% มีกำหนด ๔ เดือน นั้น การส่งลดโทษดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการแก้ไขคำสั่งลงโทษเดิมของกรมสามัญศึกษาดังนั้น ปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงต้องสั่งลดโทษผู้นี้เป็นลงโทษตัดเงินเดือนโดยให้คำสั่งมีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนของกรมสามัญศึกษามีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้นี้ต้องถูกลงโทษ ๒ ครั้ง ในการกระทำผิด ครั้งเดียวกัน คือทั้งโทษลดขั้นเงินเดือนและโทษตัดเงินเดือน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) เสริมสุข โกวิทวานิช
(นายเสริมสุข โกวิทวานิช)

รองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๑๑/ป ๒๓๖

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๓๐

เรื่อง หารือทางปฏิบัติ

เรียน เลขาธิการ ก.ค.

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.ค. ปกปิด ที่ ศธ ๑๕๐๕/๓๙๑๘

ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๒๙ และ ปกปิด ที่ ศธ ๑๕๐๕/๔๖๙๕

ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำนวนการสืบสวนและเอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๒๑๕ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รายงานการลงโทษให้ นาย ก. ข้าราชการครู ตำแหน่ง อาจารย์ ๑ โรงเรียน.....สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ออกจากราชการ กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงในเรื่องละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๑ (๒) มาถึง ก.ค. ปรากฏข้อเท็จจริงจากการสอบสวนว่าเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. ขณะที่นาย ก. กับนาง ข. มารดากำลังทำพิธีสะเดาะเคราะห์อยู่ที่บ้าน มีชาย ๙ คน แต่งกายแบบชาวบ้านไม่มีอาวุธเข้าไปในบ้านเรียกนาย ก. บอกว่าจะพานาย ก. ไปสอบสวนที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอสว่างแดนดิน แล้วได้พานาย ก. ลงมาจากบ้านขึ้นรถยนต์ไป เมื่อสอบถามที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอสว่างแดนดินได้ความว่านาย ก. ไม่ได้ถูกจับกุมมาที่สถานีตำรวจภูธรดังกล่าว และได้ไปติดตามสอบถามหาตัวนาย ก. อีกหลายแห่งก็ไม่พบหรือทราบข่าว จึงได้แจ้งความที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอสว่างแดนดิน จากนั้นได้ค้นหานาย ก. มาตลอดมายังไม่พบตัวหรือพบศพนาย ก. ไม่ทราบว่าจะมีชีวิตอยู่หรือไม่และตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๗ จนถึงปัจจุบันนาย ก. ยังไม่ได้กลับมาปฏิบัติราชการ

ก.ค. ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่านาย ก. มีเจตนากระทำผิดตามที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษ แต่การที่จะให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการต่อไปอย่างไรยังไม่เคยมีแนววินิจฉัยไว้ จึงมีมติให้สำนักงาน ก.ค. หารือไปยังสำนักงาน ก.พ. ว่า

๑. กรณีดังกล่าวจะถือได้หรือไม่ว่านาย ก. กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรตามมาตรา ๗๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๑ (๒) ซึ่งจะต้องพิจารณาลงโทษตามมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่ นว ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ คือ ไล่ออกจากราชการจะปรานีลดหย่อนผ่อนโทษลงได้ก็เพียงปลดออกจากราชการ

๒. หากกรณีดังกล่าวถือได้ว่านาย ก. มิได้มีเจตนาที่จะละทิ้งหน้าที่ราชการเนื่องจากถูกคนร้ายจับตัวไปตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษนาย ก. ได้เพียงใดหรือไม่ในสถานใด และหากไม่อาจพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยแก่บุคคลผู้นี้ได้ ที่ถูกต้องควรจะดำเนินการแก่นาย ก. เป็นประการใด จึงจะชอบด้วยกฎหมาย และส่งเอกสารสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปประกอบการพิจารณาด้วยความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ก.พ. ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วมีมติว่า โดยที่เรื่องนี้ข้อเท็จจริงไม่สามารถฟังได้แน่ชัดว่าการที่ นาย ก. ไม่มาปฏิบัติราชการนั้นเป็นเพราะผู้นี้มีเจตนาที่จะละทิ้งหน้าที่ราชการ หรือเป็นเพราะถูกคนร้ายจับตัวไป จึงไม่มีบทบัญญัติมาตราใดตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่จะนำมาปรับกับกรณีของนาย ก. โดยตรงได้ และจำเป็นต้องนำบทบัญญัติที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม สำหรับบทบัญญัติที่จะถือว่าใกล้เคียงอย่างยิ่งกับกรณีของนาย ก. นั้น ก.พ. เห็นว่าโดยที่มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน.....ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือ มาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เพื่อรอฟัง ผลการสอบสวน พิจารณาได้” และกรณีของนาย ก. ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้นี้ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนครก็ได้มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนนาย ก. ตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว แต่ผลการสอบสวนไม่สามารถฟังได้เป็นยุติว่านาย ก. ไม่มาปฏิบัติราชการเพราะเหตุใด กรณีจึงถือได้ว่ามาตรา ๙๐ เป็นบทบัญญัติที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งกับกรณีของนาย ก. ดังนั้นผู้บังคับบัญชาจึงอาจนำบทบัญญัติมาตรา ๙๐ ดังกล่าวมาอนุโลมสั่งให้นาย ก. ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ พร้อมนี้ได้ส่งสำนวนการสืบสวนสอบสวนและเอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๒๑๕ แผ่น คืนมาด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) เสริมสุข โกวิทวานิช
(นายเสริมสุข โกวิทวานิช)
ผู้ช่วยเลขาธิการ ก.พ.

รักษาราชการแทนรองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๘๑๘๖๗๗

(สำเนา)

ที่ นร ๐๖๑๑/ว ๗

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท. ๑๐๓๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๙

เรื่อง การพิจารณาโทษทางวินัยในกรณีที่เป็นเหตุในลักษณะคดี
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม และจังหวัด)

ด้วย ก.พ. ได้พิจารณาเห็นว่า ในกรณีที่ข้าราชการถูกลงโทษทางวินัยในความผิดที่ได้กระทำ
ร่วมกัน และเป็นความผิดในเรื่องเดียวกัน โดยมีพฤติการณ์แห่งการกระทำอย่างเดียวกัน เมื่อผู้ถูกลงโทษคน
ใดคนหนึ่งใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และผลการพิจารณาเป็นคุณแก่ผู้อุทธรณ์ แม้ผู้ถูกลงโทษคน
อื่นจะไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ หากพฤติการณ์ของผู้ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์เป็นเหตุในลักษณะคดีเหตุเดียวกันกับ
กรณีของผู้อุทธรณ์แล้วผู้ที่ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ก็ชอบที่จะได้รับการพิจารณาทบทวนการลงโทษให้มีผลใน
ทางที่เป็นคุณเช่นเดียวกันด้วย ก.พ. จึงลงมติให้นำความเห็นดังกล่าวเสนอรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ
ตามนัยมาตรา ๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๙ แล้ว ลงมติให้ความเห็นชอบ
ตามที่ ก.พ. เสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) โสรัจ สุจริตกุล
(นายโสรัจ สุจริตกุล)
เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๘๑๘๖๗๗

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๘๘/๒๕๕๗

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๑ เมษายน ๒๕๕๗

เรื่อง ข้าราชการอ้างว่าไม่รู้กฎหมายและระเบียบแบบแผนในหน้าที่
เรียน (เรียนกระทรวงทบวงกรมต่างๆ)

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๗ ได้พิจารณาเห็นว่า ข้าราชการแต่ละคนย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ของตน หากได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ กิติ หรือละเว้นมิได้ปฏิบัติกิติ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการแล้ว จะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายหรือ ระเบียบแบบแผนข้อบังคับของทางราชการมิได้

จึงได้ลงมติว่า ข้าราชการผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายหรือ ระเบียบแบบแผนข้อบังคับอันตนจำต้องปฏิบัติและอยู่ในหน้าที่ของตนมิได้ การที่ข้าราชการปฏิบัติงานไม่ ชอบด้วยกฎหมายระเบียบแบบแผนกิติ หรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายและระเบียบแบบแผน กำหนดกิติ ให้ถือว่าเป็นการผิดวินัยหรือหย่อนสมรรถภาพแล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา ลงโทษตามควรแก่กรณีต่อไป

จึงขอยืนยันมา

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๑/๒๕๐๑

สำนักงาน ก.พ.

๑๗ มกราคม ๒๕๐๑

เรื่อง การปฏิบัติราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ น.ว. ๑๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๐

ตามหนังสือดังกล่าวยืนยันมติ ก.พ. ให้ถือเป็นทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่า กรณีที่ผู้บังคับบัญชาให้การกลับไปกลับมาหรือกรณีที่ผู้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายเสนอความเห็นผิดพลาดอันเป็นเหตุให้ออกคำสั่งผิดกฎหมายหรือระเบียบควรได้รับการพิจารณาความผิดและโทษด้วย นั้น

บัดนี้ มีบางกระทรวงทบวงกรมได้หารือไปยัง ก.พ. ว่า มติ ก.พ. ดังกล่าวน่าจะหมายถึงเฉพาะกรณีที่ผู้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายเสนอความเห็นผิดพลาด โดยเจตนาไม่สุจริตเป็นเหตุให้ออกคำสั่งผิดกฎหมายหรือระเบียบเท่านั้น จึงจะได้รับการพิจารณาความผิดและโทษ คงมิได้หมายถึงการตีความหรือแปลความตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นอันสุจริตโดยอิสระ เพราะมีฉะนั้นแล้วจะทำให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาไม่กล้าตีความกฎหมาย

ก.พ. จึงได้พิจารณาลงมติให้ข้อมความเข้าใจมาว่า ตามมติ ก.พ. ดังกล่าวนั้นหมายความถึงกรณีที่ผู้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายเสนอความเห็นผิดพลาด โดยที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดอยู่แล้ว แต่ละเลยไม่ได้ดูกฎหมายให้ทั่วถึงตามนัยมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๘๘/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๙๗ ที่ว่า “ข้าราชการผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนข้อบังคับ อันตนจำต้องปฏิบัติและอยู่ในหน้าที่ของตนมิได้การที่ข้าราชการปฏิบัติงานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายระเบียบแบบแผนกิติ หรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนกำหนดกิติ ให้ถือว่าเป็นผิดวินัยหรือหย่อนสมรรถภาพ แล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษตามควรแก่กรณี” ดังนี้ ส่วนกรณีแสดงความคิดเห็นในการตีความหรือแปลความตัวบทกฎหมายที่ไม่ชัดนั้น ถ้าแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตก็ไม่เข้าข่ายตามมติ ก.พ. ดังกล่าว

จึงเรียนข้อมความเข้าใจมาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ขอได้โปรดแจ้งให้กรมและจังหวัดในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) สุขุมน้อยประดิษฐ์

(หลวงสุขุมน้อยประดิษฐ์)

เลขาธิการ ก.พ.

(สำเนา)

ที่ ศธ ๑๕๐๖ (สจว.)/๘๗๒

สำนักงาน ก.ค.

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๘

เรื่อง ทารือการลงโทษลดขั้นเงินเดือน

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปกปิด ที่ ศธ ๑๔๘๒/๑๕๕๕ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ทารือเกี่ยวกับการออกคำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนจำนวน ๑ ขั้น นาย.....ข้าราชการครู ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียน..... สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งบุคคลดังกล่าวรับเงินเดือนในระดับ ๗ ขั้น ๑๓,๖๘๐ บาท ซึ่งเป็นขั้นแรกของระดับ ๗ ว่า จะต้องสั่งลดขั้นเงินเดือนลงมาให้ได้รับเงินเดือนในขั้นใด ระดับใด ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ก.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันนาย.....ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่โรงเรียน..... สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน รับเงินเดือนในระดับ ๗ ขั้น ๑๓,๖๘๐ บาท หากจะลงโทษลดขั้นเงินเดือนนาย.....จำนวน ๑ ขั้น เงินเดือนที่นาย.....จะได้รับหลังถูกลงโทษคือขั้น ๑๓,๖๘๐ ถึงแม้ว่าอัตราเงินเดือนดังกล่าวจะเป็นขั้นอัตราเงินเดือนที่อยู่ในระดับ ๖ แต่ผลจากการลงโทษดังกล่าว ซึ่งกฎหมายกำหนดให้กระทำได้โดยให้ลดขั้นในอันดับต่ำหรือขั้นต่ำลงไป แต่มิได้ลดขั้น (ระดับ) ดังนั้น นาย.....ยังคงเป็นข้าราชการครูในตำแหน่งเดิมอยู่ เพียงแต่ให้ลดขั้นเงินเดือนลงมาเท่านั้น กล่าวคือนาย.....ต้องได้รับเงินเดือนในขั้น ๑๓,๐๔๐ บาท แต่ยังคงเป็นข้าราชการครูตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ รับเงินเดือนในระดับ ๗ เช่นเดิม ดั่งนัยมติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ น.ว. ๑๖/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ซึ่งนำมาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อนันต์ จินดารัตน์
(นายอนันต์ จินดารัตน์)ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและวินัย ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการ ก.ค.

กองวินัยและนิติการ

(สำนักเสริมสร้างจรรยาบรรณและวินัยครู)

โทร. ๒๕๑๓๓๕๘

โทรสาร ๒๕๐๑๑๐๓

(สำเนา)

ด่วน

ที่ น.ว. ๑๐/๒๕๐๖

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

เรื่อง แนวทางควบคุมป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานรัฐบาล

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางควบคุมป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ด้วยสำนักนายกรัฐมนตรี เสนอว่าสำนักคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ประมวลแนวทางควบคุมป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานของรัฐบาลเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินแล้ว มีรายละเอียดดังได้แนบมาพร้อมนี้จึงเสนอมาเพื่อพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ ลงมติให้ส่งกระทรวงทบวงกรมและหน่วยรัฐวิสาหกิจในสังกัดทราบ เพื่อประกอบการพิจารณาในการที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานต่อไปกับขอให้สอดส่องกวดขันเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับที่มีอยู่แล้วโดยเคร่งครัดด้วย

จึงขอขึ้นยันทมา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) **มนูญ บริสุทธิ์**
(นายมนูญ บริสุทธิ์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

แนวทางควบคุมป้องกันและปราบปรามการทุจริต

แนวทางควบคุมป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานรัฐบาล มีปัญหาที่น่าจะได้รับการพิจารณาดังต่อไปนี้

มูลเหตุแห่งการทุจริต

มูลเหตุอันเป็นมูลฐานแห่งการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐบาลนั้น อาจจะจำแนกได้เป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ และการจัดโครงการให้มีการควบคุมตนเอง

บรรดากฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ ถ้าหากเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามหรือพยายามหลีกเลี่ยงแล้วก็จะเกิดเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะให้เกิดมีช่องทางกระทำการทุจริตขึ้นได้ นอกจากนี้ควรจะพิจารณาว่าบรรดากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ใช้อยู่ในเวลานั้นอาจจะไม่รัดกุมไม่เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศ หรือที่กำหนดไว้นั้นไม่ครบถ้วนหรือรัดกุมพอที่จะได้มีการพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ หน่วยงานรัฐบาลบางแห่งมีระเบียบและข้อบังคับของตนเองแต่กระทำไว้ไม่ครบถ้วนและสมบูรณ์ตลอดจนมิได้รวบรวมระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ไว้ให้ครบถ้วนเพื่อเป็นคู่มือของเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติ น่าจะได้นำมาพิจารณาประกอบเช่นกัน

การจัดโครงการให้มีการควบคุมกันในตัวเองเป็นระบบที่ดีประการหนึ่งในการที่จะช่วยป้องกันทุจริตมิให้เกิดขึ้นได้ ในด้านโครงการปรากฏว่าหน่วยงานรัฐบาลส่วนมากจัดดำเนินงานโดยไม่มีโครงการหรือผังการแบ่งงาน ชอบที่จะได้กำหนดขึ้นเช่นกัน

๒. วิธีปฏิบัติงานและการสอบทานผลการปฏิบัติงาน

วิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ถ้าหากมิได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละบุคคลไว้ให้เป็นที่แน่นอนและรัดกุม หรือให้บุคคลเดียวกันทำงานหลายหน้าที่แล้วก็จะเป็นช่องทางที่จะก่อให้เกิดการทุจริตได้ง่าย การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของแต่ละบุคคลไว้ให้เป็นที่แน่นอนและรัดกุมนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก ในด้านการบัญชี การเงิน และพัสดุ ถ้าได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ให้มีการควบคุมสอบยันซึ่งกันและกันไว้ก็จะเป็นการป้องกันการทุจริตได้บ้าง

ในทางปฏิบัติ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินงานประจำวันแล้ว หัวหน้างานชอบที่จะได้มีการติดตามสอบทานผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ว่างานได้ดำเนินไปด้วยดีเพียงใดหรือไม่ การสอบทานงานนี้ชอบที่จะได้กระทำเสมอ ๆ โดยจะต้องกวัดขันเจ้าหน้าที่และยึดหลักว่าจะต้องไม่ช่วยเหลือผู้กระทำผิด

๓. ผู้ปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่ขาดสมรรถภาพในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเงิน การบัญชีและการพัสดุ หรือไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตตลอดจนความประพฤติและอุปนิสัยส่วนตัวไม่เรียบร้อย เช่นเป็นนักเลง การพนัน ดื่มสุราเป็นประจำ ลักษณะของบุคคลเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ หรือเป็นบุคคลที่สิ่งแวดล้อมบังคับ เช่น รายได้ไม่เพียงพอ หากเกิดกรณีจำเป็นเช่นเจ็บป่วยก็จะทำให้ต้องใช้เงินมาก ก็เป็นช่องทางประการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการทุจริตได้

การบรรจุบุคคลเข้าทำงานในด้านการเงิน ขอบที่จะได้มีการเรียกหลักประกันให้คุ้มกับจำนวนเงินที่จะมอบให้รักษา ในต่างประเทศได้มีวิธีการค้ำประกันการทุจริตโดยบริษัทประกันภัย การปฏิบัติงานไม่ควรจะมุ่งรักษาแต่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง ประวัติการทำงาน ความประพฤติ ความเป็นอยู่ ปัญหาทางครอบครัวของแต่ละบุคคลเป็นมูลเหตุที่น่าจะได้อีกขึ้นพิจารณา

ช่องทางที่จะก่อให้เกิดการทุจริต

มูลเหตุแห่งการทุจริตที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นหลักใหญ่ๆ ที่ก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ อย่างไรก็ตามในการกระทำการทุจริตนั้น นอกจากมูลเหตุดังกล่าวแล้ว ยังต้องประกอบกับโอกาสและช่องทางที่จะกระทำการทุจริตอีกด้วย ช่องทางและโอกาสที่จะกระทำการทุจริตเท่าที่ปรากฏมีดังนี้

๑. ด้านการเงิน

- ๑) เจ้าหน้าที่คนเดียวทำหน้าที่ทั้งการรับเงินและจ่ายเงิน เก็บรักษาเงินและเอกสารการรับจ่ายเงินตลอดจนลงบัญชี
- ๒) การเก็บรักษาเงินถึงแม้จะมีการแต่งตั้งกรรมการรักษาเงินไว้ แต่กรรมการอื่นประมาทหรือไม่ดูแล โดยมอบกุญแจเซฟให้กรรมการคนเดียวเป็นผู้เปิดและปิดเซฟ หรือไม่มีที่เก็บเงินเป็นสัดส่วน
- ๓) การรับและการจ่ายเงินไม่มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบหลักฐานก่อนการรับและจ่ายเงิน

๒. ด้านการบัญชี

- ๑) บัญชีทำไว้ยุ่งยากสับสน ไม่ถูกต้องตามหลักบัญชี รายการในบัญชีมีการขูดลบขีดฆ่า ไม่มีการรวมยอดหรือปิดบัญชีแสดงยอดคงเหลือ
- ๒) หลักฐานการรับและจ่ายเงินไม่มีเรื่องราวประกอบหรือมีแต่แยกเก็บไว้ต่างหาก
- ๓) ไม่มีการตรวจสอบกันเป็นการภายในว่า บัญชีที่ทำไว้ นั้นถูกต้องหรือไม่

๓. ด้านพัสดุ

- ๑) ไม่ปฏิบัติตามบัญชีตามระเบียบการพัสดุ
- ๒) พัสดูลิ่งของตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้มิได้เก็บรักษาไว้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนไม่มีที่เก็บรักษาไว้ให้เป็นสัดส่วนซึ่งใครผ่านไปมาก็อาจจะหยิบฉวยได้ง่าย
- ๓) พัสดูลิ่งของที่เบิกไปใช้ ไม่บอกว่าเบิกไปใช้งานอะไร ตลอดจนการเบิกใครๆ ก็เบิกได้ ไม่ได้กำหนดให้แน่นอนว่าใครบ้างที่จะเบิกได้
- ๔) ไม่มีการตรวจนับของจริงว่าของคงเหลือตรงกับยอดคงเหลือตามบัญชีหรือไม่

วิธีการทุจริต

๑. การบัญชีและการเงิน

ก. รับเงิน

- ๑) รับเงินแล้วไม่ลงบัญชี โดยไม่ออกไปรับหรือออก แต่ไม่นำเงินเข้าบัญชี
- ๒) ลงบัญชีรับต่ำกว่าหลักฐาน ยักยอกเงินที่เหลือ
- ๓) ทำลายหลักฐานการรับเงินแล้วไม่นำเข้าบัญชี
- ๔) เอาไปรับเงินของปีก่อน ๆ ที่เหลือและเลืกใช้ฉีกมาเขียนรับเงินโดยไม่ลงต้นซ้ำ
- ๕) รับเงินแล้วแต่หมายเหตุในต้นซ้ำหรือสำเนาว่ายกเลิกหรือไม่ใช้ แล้วยักยอกเงิน

๖) ปลอมแปลงใบรับเงินเก็บจากลูกค้า

๗) ใบรับเงินที่ไม่มีเลขที่พิมพ์ไว้ในแบบพิมพ์เมื่อรับเงินจึงเขียนเลขที่ ถ้ารายไหนจะยกยอกก็จะฉีกสำเนาหรือต้นขั้วทิ้ง

๘) การรับเงินเขียนในต้นขั้วหรือสำเนาต่ำกว่าต้นฉบับ

๙) แก้ไขตัวเลขในต้นขั้วหรือสำเนาใบเสร็จให้ตัวเลขต่ำกว่าที่ได้รับจริง

๑๐) พนักงานเก็บเงินรับเงินแล้วไม่นำส่ง หรือนำส่งล่าช้าโดยเอาเงินไปหมุนใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว

๑๑) เรียกเงินจากผู้มาติดต่อโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เอาเงินเป็นประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น

๑๒) แก้ไขตัวเลขในเช็คให้สูงขึ้น แล้วนำไปขึ้นเงินจากธนาคาร แล้วยกยอกเงินที่เกิน

๑๓) รับเงินจากลูกค้าแล้วไม่ลงบัญชี เมื่อค้างอยู่หลายปีก็ขออนุมัติตัดบัญชีเป็นหนี้สูญ

๑๔) ใช้ใบเสร็จรับเงินกลางเล่มออกให้ผู้ชำระเงินหรือชักตัวกลางแหงนออกจำหน่ายเพื่อยกยอกเงินไว้ใช้

๑๕) ทำใบเสร็จรับเงิน ๒ ชุด และแยกลงบัญชีชุดเดียว นอกนั้นนำเป็นประโยชน์ส่วนตัว

ข. จ่ายเงิน

๑) ลงรายการจ่ายเงินในบัญชีซ้ำแล้วยกยอกเงินที่จ่าย

๒) ลงบัญชีจ่ายสูงกว่าหลักฐาน ยกยอกเงินที่เกิน

๓) ลงรายการจ่ายโดยไม่มีหลักฐาน หรือจ่ายตามสำเนาอ้างว่าหลักฐานหาย

๔) ทำหลักฐานเท็จ เพื่อเบิกเงินจากทางราชการ เช่น

๔.๑ การจ่ายค่าแรงให้คนงานลงชื่อรับเงินล่วงหน้าแล้วรอกจำนวนเงินภายหลังให้สูง

กว่าที่จ่ายจริง

๔.๒ ไม่มีการทำงานจริง แต่ทำใบสำคัญเบิกจ่ายเงินค่าแรง

๔.๓ ไม่ได้ไปราชการ แต่ทำหลักฐานว่าไปราชการ แล้วเบิกเบี้ยเลี้ยงและค่าพาหนะ

เดินทาง

๔.๔ ไปราชการไม่มีผู้ติดตาม แต่ทำใบสำคัญเบิกเงินว่ามีผู้ติดตาม

๔.๕ ให้เจ้าของโรงแรมออกใบเสร็จรับเงินให้โดยไม่มีกรรมการโรงแรมจริง แล้วนำใบ

สำคัญนั้นมาเบิกเงิน หรือขอใบเสร็จรับเงินจากโรงแรมมาเขียนขึ้นเอง

๕) ทำหลักฐานนำเงินฝากธนาคารแล้วลงจ่ายในบัญชีโดยไม่มีกรรมการนำเงินไปฝากจริงหรือนำฝากแต่เพียงบางส่วน

๖) เอาใบสำคัญจ่ายปีเก่า ๆ มาเบิกเงินซ้ำอีก หรือโดยวิธีส่งใช้เงินยืมทดรอง

๗) แก้ไขจำนวนเงินในใบสำคัญคู่จ่ายให้สูงขึ้นเพื่อยกยอกเงินส่วนที่เกิน

๘) จ่ายเงินให้แก่ผู้รับเงินแทนโดยไม่มีใบมอบฉันทะ

ค. ยืมเงิน

๑) ยืมเงินไปใช้ส่วนตัวโดยไม่มีระเบียบอนุญาต

๒) ยืมเงินไปใช้จ่ายในราชการ แต่ความจริงนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว แล้วทำหลักฐานเท็จ

ส่งใช้เงินยืม

๓) การจ่ายเงินยืมให้ไว้เป็นประจำ เพื่อทดรองจ่ายในกิจการในหน้าที่ แต่นำไปหมุนใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว

- ๔) สมคบกันทำลายหลักฐานใบยืมเมื่อค้างอยู่เป็นเวลานานผู้ยืมก็ปฏิเสธการยืมรายนั้น
- ๕) ผู้ยืมนำใบสำคัญส่งหักล้างเงินยืมแต่เจ้าหน้าที่การเงินไม่หักล้างเงินยืมให้กลับลง

จ่ายในบัญชี แล้วยกยอกเงินเท่าที่ลงจ่าย

ง. อื่น ๆ

- ๑) นำแสดมปีที่ใช้แล้วมาใช้อีก
- ๒) ขยายเชื่อให้บุคคลที่ชอบพอและคุ้นเคยกับคนในรัฐวิสาหกิจ เมื่อทวงถามไม่ได้

ต่อไปก็ขอตัดเป็นหนี้สูญ

- ๓) ทำหลักฐานเท็จเป็นขายเชื่อ ตั้งลูกหนี้ซึ่งไม่มีตัวตนไว้ลอย ๆ แล้วนำสินค้าออกไปขายเอาเงินมาหมุนใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว

๔) นำรายการรับไปลงเป็นรายการจ่าย แล้วยกยอกเงินที่ลงบัญชีผิด

๕) ลงบัญชีผิดพลาดและแก้ไขบ่อย ๆ เพื่อนำเงินลงบัญชีผิดพลาดไปใช้เป็นประโยชน์

ส่วนตัว

- ๖) เขียนยอดยกมาต่ำกว่ายอดยกไป แล้วยกยอกเงินส่วนที่แตกต่างเป็นประโยชน์

ส่วนตัว

๗) ขอให้ผู้ชายออกไปรับเงินให้ก่อนเพื่อนำไปเบิกเงิน เมื่อเบิกเงินได้แล้วจ่ายให้บางส่วนหรือไม่จ่ายเลย เอาเป็นประโยชน์ส่วนตัว

ส่วนหรือไม่จ่ายเลย เอาเป็นประโยชน์ส่วนตัว

๒. การพัสดุและการจ้างเหมา

๑) ชื่อของที่คุณภาพหรือปริมาณต่ำในราคาสูง และรับประโยชน์ตอบแทนจากผู้ขาย

๒) ชื่อของในราคาแพงกว่าปกติ หรือแพงกว่าราคาตลาด แล้วรับประโยชน์ตอบแทน

จากผู้ขาย

๓) การประกวดราคา กรรมการเปิดซองประกวดราคา รู้กันกับพ่อค้าพลิกแพลงด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้พ่อค้าที่ตนรู้จักประกวดราคาได้ แล้วรับประโยชน์จากพ่อค้า

๔) เพื่อไม่ให้มีการประกวดราคา เจ้าหน้าที่ทำเรื่องให้เป็นเรื่องด่วน แล้วขออนุมัติพิเศษชื่อตรงจากพ่อค้าที่ตนรู้จัก แล้วรับประโยชน์จากพ่อค้า

๕) ทำหลักฐานสืบราคาหรือประกวดราคาเท็จ แล้วซื้อหรือจ้างจากร้านค้าที่ตนรู้จัก และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากร้านค้า

๖) เจ้าหน้าที่มีผลประโยชน์ร่วมกันกับร้านค้า เช่นเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นกรรมการ เป็นต้น ในการซื้อของก็ซื้อจากร้านค้าที่มีส่วนได้เสียนี้ ในราคาแพงและคุณภาพต่ำ

๗) กรรมการตรวจรับพัสดุหรือการจ้างไม่ได้ตรวจรับเงิน เพียงแต่เซ็นชื่อรับเฉย ๆ ทั้ง ๆ ที่ของที่ตรวจรับไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน และไม่ตรงตามสัญญา โดยได้รับประโยชน์

๘) ผู้ตรวจงานก่อสร้างรู้เห็นเป็นใจกับผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยลดขนาดและคุณภาพของวัตถุก่อสร้างให้ผิดไปจากสัญญา แล้วรับประโยชน์จากผู้รับเหมา

๙) สัญญาครบกำหนด งานไม่แล้วเสร็จส่งมอบไม่ได้ แล้วไม่ปฏิบัติตามสัญญา กลับต่ออายุสัญญาให้อีกโดยไม่มีเหตุผลสมควร โดยได้รับประโยชน์จากผู้รับเหมา

๑๐) เอาของราชการไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น โดยไม่ชอบด้วยระเบียบ

๑๑) แจกวงเงินที่จะใช้ในการประกวดราคาให้พ่อค้าที่รู้จักทราบเป็นการส่วนตัวเพื่อไม่ให้ยื่นประกวดราคาสูงกว่าวงเงินโดยได้รับประโยชน์

๑๒) เจ้าหน้าที่ผู้ออกและเขียนแบบแปลนการก่อสร้างกับกรรมการประกวดราคาสมคบกันช่วยเหลือผู้เข้าประกวดราคาที่เป็นพรรคพวกหรือที่ให้ประโยชน์แก่ตน โดยเปลี่ยนแปลงแบบแปลนท้ายสัญญาทำเป็น ๒ ชุด

๑๓) สัญญาก่อสร้างระบุข้อความรายการสิ่งที่ใช้ในการก่อสร้างไม่ละเอียดและรัดกุมเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้รับเหมา ซึ่งเป็นพวกของตนใช้ของที่มีคุณภาพต่ำกว่าที่ควร

๑๔) แจ้งให้ผู้เข้าประมูลทราบเป็นการภายในว่า ถ้าไม่จ่ายเงินให้ตามอัตราที่กำหนดแก่ตนหรือผู้อื่น จะไม่มีโอกาสประมูลได้งาน

๑๕) ทำการเปิดประมูลโดยจะให้รายละเอียดบางส่วนในภายหลัง ครั้นผู้อื่นซึ่งมิใช่พรรคพวกของตนประมูลได้ก็บิดเบือนรายละเอียดหรือแบบแปลนให้เปลี่ยนไปจากมาตรฐานเดิมที่ใช้ หรือให้รายละเอียดข้างนอกจะหมดอายุสัญญา

๑๖) สืบราคาหรือประกวดราคาโดยอาศัยแผนผัง (SPECIFICATION) ของสิ่งของที่ต้องการซื้อจากที่แห่งหนึ่งซึ่งเจ้าหน้าที่มีประโยชน์ร่วมอยู่ แต่ทำการสืบราคาหรือประกวดราคาพอเป็นพิธี

๑๗) ผ่อนผันจ่ายเงินล่วงหน้าให้พ่อค้าทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้รับของตามสัญญา โดยได้รับประโยชน์

๑๘) ทำสัญญาให้ทางราชการเสียเปรียบโดยได้รับประโยชน์

๑๙) ขายหรือแลกเปลี่ยนทรัพย์สินของทางราชการต่ำกว่าราคาที่เหมาะสมโดยได้รับประโยชน์

๒๐) ชื่อของใช้ส่วนตัวแต่เบิกเงินจากราชการ หรือชื่อใช้ส่วนตัวโดยนำเอาชื่อส่วนราชการไปอ้าง

วิธีการป้องกันการทุจริต

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า วิธีการป้องกันการทุจริตในกิจการต่างๆ นั้น ปัญหาสำคัญที่นำจะได้พิจารณาก็คือ ระบบการควบคุมภายใน ระบบนี้หมายถึงแผนจัดแบ่งส่วนงาน และวิธีปฏิบัติงานที่ประสานกัน ซึ่งใช้ปฏิบัติเพื่อดูแลรักษาทรัพย์สินของกิจการเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของรายละเอียดทางบัญชี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และเพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายที่ผู้บริหารได้วางไว้

การวางวิธีการป้องกันการทุจริต ขอบที่จะได้นำเอาลักษณะของการควบคุมภายในที่ดีเข้าไปใช้ในหน่วยงานรัฐบาล คือ

๑. การแบ่งแยกหน้าที่ เนื่องด้วยขนาดและงานของหน่วยงานรัฐบาลส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้ขยายกว้างมากขึ้น จนทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถควบคุมงานทุกด้านด้วยตนเอง จึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องทำผังการแบ่งงานที่เหมาะสมขึ้นใช้ในกิจการ มีการแบ่งแยกหน้าที่การดูแลรักษาทรัพย์สินระหว่างการดำเนินงานฝ่ายหนึ่งกับการบัญชีอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินเหล่านั้นไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว ตลอดจนเพื่อทราบปริมาณทรัพย์สินซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีจึงต้องเป็นบุคคลอื่นซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาทรัพย์สินและการดำเนินงาน

๒. การแบ่งแยกความรับผิดชอบ ควรกำหนดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละคนให้แน่นอนลงไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันเจ้าหน้าที่จะปิดความรับผิดชอบไปยังผู้อื่น เมื่อมีการกำหนดความรับผิดชอบแน่นอนแล้ว เจ้าหน้าที่แต่ละคนย่อมใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานของตน

๓. วิธีปฏิบัติงานที่ดี เมื่อได้มีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบแล้ว วิธีปฏิบัติงานที่ดีเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาคือจะต้องดูว่าได้มีการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายดีเพียงไรหรือไม่ เช่น พนักงานพัสดุ เมื่อได้รับหรือจ่ายพัสดุแล้วจะต้องลงนามในเอกสารประกอบ

นอกจากนั้น ควรมีการสอบทานงานที่ทำแล้วโดยบุคคลอีกคนหนึ่งเป็นประจำเพื่อเป็นการยืนยันว่าได้มีการปฏิบัติงานแล้วโดยถูกต้อง การสอบทานงานนี้มีประโยชน์ในการช่วยให้เจ้าหน้าที่ต่างๆ ได้ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง และมีประสิทธิภาพขึ้น หากไม่มีการสอบทานงานแล้วเจ้าหน้าที่บางคนอาจจะไม่ตั้งใจทำงาน ปลดปล่อยห้ค้างไว้เพราะถือว่าไม่มีบุคคลใดสามารถล่วงรู้ได้

๔. การดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างเหมาะสม ทรัพย์สิน หนี้สิน ที่นี้หมายความว่าถึงทรัพย์สินประเภทเงินสด และขยายกว้างออกไปจนถึงยานพาหนะ เครื่องใช้สำนักงานและเครื่องจักร การดูแลรักษานี้หมายถึงการป้องกันการโจรกรรม การยกยอกไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว การรักษาทรัพย์สินมิให้แตกแตก ฝนหรือเสียหายไปก่อนเวลาอันสมควร ตลอดจนการประกันภัยทรัพย์สินที่มีค่า การประกันความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ด้วยก็ได้

๕. การใช้เจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพ ในด้านการพิจารณาว่าหน้าที่ใดจะควรใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถและชำนาญเหมาะสมกับหน้าที่อย่างใด เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารจะพิจารณาเป็นรายๆ ไป หากได้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วจะทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพสูงและเป็นการประหยัด เช่นถ้าเลือกบุคคลที่มีความรู้ทางบัญชีสูง และมีความชำนาญงานมาเป็นอย่างดี ให้ทำหน้าที่เสมียนลงบัญชี ผลงานที่ได้รับจะมีประสิทธิภาพสูง แต่ไม่ประหยัดเพราะอาจจะใช้ให้บุคคลนั้นทำงานในด้านอื่น ซึ่งต้องรับผิดชอบได้มากกว่า ตรงกันข้าม ถ้าให้บุคคลที่ขาดความรู้ความชำนาญต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่สูง อาจเกิดการเสียหายขึ้นได้เพราะสมรรถภาพไม่เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับ

ในทางปฏิบัติ นอกเหนือไปจากการวางระบบการควบคุมภายในที่ดีดังได้กล่าวมาแล้ว มีข้อที่ควรจะต้องปฏิบัติดังนี้

ก. การเงินและการบัญชี

๑. โดยปกติให้ถือว่า บรรดาเงินรายรับ รายจ่าย ทั้งหมดอันเกิดหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐบาล อยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าหน่วยงานนั้นๆ ที่จะต้องชดใช้ในกรณีที่เกิดการเสียหายขึ้นตามกฎหมายข้อบังคับและรายละเอียดแบบแผนซึ่งกำหนดไว้

๒. ให้ทุกหน่วยงานจัดให้มีที่เก็บเงินและเอกสารการเงินที่มั่นคงของทางราชการตามสมควรแก่การเงิน ห้ามมิให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินเก็บเงินของทางราชการไว้นอกที่เก็บเงินของทางราชการ

๓. ให้ผู้บังคับบัญชาดูแล และตรวจตราเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชี ให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้โดยเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำเงินเข้าและออกจากตู้รับฝาก กรรมการผู้ถือกุญแจจะต้องไปร่วมตรวจด้วยทุกครั้ง

๔. ให้แต่ละหน่วยงานจัดเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบบ่อยครั้งที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ว่าเจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่การบัญชีได้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ได้วางไว้หรือไม่

๕. กำหนดแบ่งแยกความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่การบัญชี เจ้าหน้าที่พัสดุ จะต้องไม่เป็นบุคคลเดียวกัน

๖. เจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับการเงิน ควรจะมีการกำหนดหลักประกันความเสียหายให้พอเพียง ซึ่งอาจจะเป็นตัวเงินหรือหลักทรัพย์อื่นๆ ตามที่เห็นควร

๗. มีการประมวลคู่มือข้อบังคับและระเบียบที่ใช้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้เข้าใจในระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเงิน หรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้บรรยายในโอกาสอันสมควรเป็นครั้งคราว

๘. เมื่อมีการทุจริตเกิดขึ้น ให้พิจารณาลงโทษให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการโดยเคร่งครัด

๙. จัดให้มีแบบพิมพ์ที่เกี่ยวกับการเงินโดยมี เลขที่ เสมอที่ พิมพ์ไว้แล้วโดยลำดับ และมีทะเบียนคุม รับจากที่ใดตั้งแต่เล่มที่และเลขที่เท่าใด จ่ายให้ที่ใด เล่มที่และเลขที่เท่าใด

๑๐. ในกรณีที่ยกเลิกหรือใช้แบบพิมพ์ที่เกี่ยวกับการเงิน ต้องเก็บไว้ให้ตรวจสอบได้

๑๑. วางระเบียบให้ผู้เก็บเงินนำเงินที่เก็บได้ และหลักฐานการเกิดหนี้พร้อมกันใบเสร็จรับเงินที่ยังเก็บไม่ได้ ส่งผู้มีหน้าที่ตรวจสอบ เพื่อทำการตรวจสอบเป็นประจำวัน

๑๒. ไม่ควรให้ทำการชดเชยรายการในบัญชีและเอกสารเกี่ยวกับการเงิน และไม่ควรจ่ายเงินตามใบรับเงินที่มีรอยชดเชย

ข. การพัสดุและการจ้างเหมา

๑. ให้ผู้บังคับบัญชาดูและตรวจตราให้เป็นไปตามระเบียบการพัสดุและการจ้างเหมาโดยเคร่งครัด

๒. การยืมต้องให้เป็นไปตามระเบียบและต้องมีหลักฐานการอนุมัติ เป็นลายลักษณ์อักษร

๓. ไม่ควรให้ทำการชดเชยรายการในบัญชี และเอกสาร เกี่ยวกับการพัสดุและไม่ควรจ่ายพัสดุให้ตามใบเบิกที่มีการชดเชย

การปราบปราม

การทุจริตในหน่วยงานรัฐบาลจะยึดเยื่อหรือหมดไปนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา ซึ่งถ้าได้หาทางป้องกันกวดขัน และพิจารณาลงโทษกันจริงจังให้สมกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ก็จะเป็นการปราบปรามการทุจริตให้หมดสิ้นไปได้ หากผู้บังคับบัญชาล่องลอยปละละเลยหรือกระทำการใดให้ผู้บังคับบัญชาเห็นความอ่อนแอในการบังคับบัญชาหรือการมุ่งประโยชน์ส่วนตัว โดยใช้อุบายวางไว้เพื่ออกุฬหมายไม่สามารถจะเอาโทษได้ แต่การกระทำนั้น ๆ ก็แสดงผลออกมาให้ประชาชนเห็นโดยทั่วไป เช่น มีฐานะร่ำรวยผิดปกติทั้ง ๆ ที่มีได้ประกอบอาชีพอื่นใด นอกจากรับราชการ

ในการปราบปราม น่าจะได้กระทำดังนี้

๑. ออกกฎหมายพิเศษ เช่นในต่างประเทศบางประเทศว่าหน่วยงานรัฐบาลใด หากปรากฏว่ามี การทุจริตใดเกิดขึ้น ให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาผู้ควบคุมจะต้องรับผิดชอบ และตกเป็นจำเลยร่วมในกรณีที่ต้องชดใช้จำนวนเงินที่เสียหายนั้น ๆ โดยถือว่าเป็นความบกพร่องต่อหน้าที่

๒. การบรรจุเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะในชั้นหัวหน้าจะต้องสอบประวัติความเป็นมาและการทำงานว่ามีความซื่อสัตย์ และมีสมรรถภาพเพียงใด ถ้าเป็นตำแหน่งเกี่ยวกับการเงินควรต้องมีประกันตามสมควร

๓. รายชื่อพนักงานผู้กระทำหรือเกี่ยวข้องกับ การทุจริต หากปรากฏว่ามีขึ้น ให้มีหนังสือเวียนแจ้งชื่อบุคคลนั้น พร้อมทั้งเล่าพฤติการณ์ที่กระทำเวียนให้หน่วยงานรัฐบาลทั่วไปทราบ และห้ามรับเข้าทำงาน

๔. เมื่อปรากฏการทุจริตขึ้นโดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจ ให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือของรัฐวิสาหกิจนั้นๆ รายงานผลการดำเนินคดีต่อคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจกระทรวงเจ้าสังกัดทราบตามลำดับ และติดตามผลการดำเนินคดีจนถึงที่สุด

๕. ให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือที่จะพิจารณาสอดคล้องฐานะความประพฤติและความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่การเงินการบัญชีและพัสดุว่ามีความเป็นอยู่พอควรแก่ฐานะ หรือร่ำรวยผิดปกติ มีหนี้สินรุงรัง ชอบอบายมุขหรือไม่

๖. วางระเบียบให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ

๗. ขอให้ผู้สอบบัญชีรายงานการตรวจสอบบัญชีอย่างกว้างขวางถึงการดำเนินงานด้วย

(สำเนา)

ปกปิด

ที่ มท ๐๒๐๘.๓/ว ๑๐๒

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๗ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องราร้องทุกข์และกล่าวโทษข้าราชการ

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๘.๓/ว ๑๒๒ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเมื่อได้รับเรื่องราร้องทุกข์หรือกล่าวโทษข้าราชการ โดยให้ดำเนินการเป็นความลับและระมัดระวังในการเก็บรักษาเอกสารคำร้องเรียนอย่าให้ผู้ร้องต้องได้รับภัยหรือความไม่ชอบธรรมอันเนื่องมาจากการร้องทุกข์ รายละเอียดแจ้งแล้วตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

เนื่องจากในขณะนี้ยังปรากฏว่า ผู้ถูกร้องเรียนได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ตนถูกร้องเรียน ซึ่งเป็นผลให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน ดังนั้น จึงขอให้กำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนถือปฏิบัติตามนัยหนังสือ ลับ ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๘.๓/ว ๑๒๒ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยเคร่งครัด อย่าให้ข้อมูลการร้องเรียนรั่วไหลไปถึงผู้ถูกร้องเรียน อันอาจจะทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับอันตรายหรือได้รับความเดือดร้อนได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สุชาติ ธรรมมงคล

(นายสุชาติ ธรรมมงคล)

ผู้ตรวจราชการกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง

กองตรวจราชการและเรื่องราร้องทุกข์

โทร./โทรสาร. ๒๒๑๑๑๓๓

ปกปิด

(สำเนา)

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๒๐๘.๓/ว ๒๐๗

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอิษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๔๒

เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ และการสอบสวนเรื่องราว
ร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย

เรียน หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และ
ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๒๖๓/๒๔๙๕ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๕
๒. หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๙๗/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๔๙๖
๓. หนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๔๘/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๒
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๒๐๖/๑๗๐๘๕ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม
๒๕๔๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะรัฐมนตรีได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ และมีมติยกเลิก
หนังสือดังกล่าว จำนวน ๓ ฉบับ และกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษ
ข้าราชการว่ากระทำผิดวินัยขึ้นใหม่ ดังนี้

๑. เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องราวกล่าวโทษข้าราชการ ในเบื้องต้น ให้ถือเป็นความลับ
ทางราชการ หากเป็นบัตรสนเท่ห์ ให้พิจารณาเฉพาะรายละเอียดหลักฐาน กรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้ง
ตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอนเท่านั้น

๒. ส่งสำเนาเรื่องราวกล่าวโทษข้าราชการโดยปิดชื่อผู้ร้องหรือสำเนาบัตรสนเท่ห์ให้ผู้บังคับ
บัญชาของผู้ถูกกล่าวโทษทำการสืบสวนทางลับว่ามีมูลความจริงเพียงใด หรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควร
กล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย จึงจะยุติเรื่องได้ ทั้งนี้ ให้รีบดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วรายงานให้ผู้บังคับ
บัญชาที่ได้รับเรื่องราวทราบ

๓. ให้ผู้บังคับบัญชาที่เป็นผู้ได้รับเรื่องราวฯ แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบในทางลับหลังจากที่ได้
รับเรื่องราวร้องทุกข์ และภายหลังการสืบสวนในเวลาอันสมควร

๔. ถ้าปรากฏว่า มีความจริงอันเป็นกรณีความผิดทางกฎหมายบ้านเมือง ให้ดำเนินคดีทาง
อาญาถ้าปรากฏมีมูลความจริงเป็นกรณีความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการสอบสวนหรือตั้งกรรมการสอบสวน
ไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

๕. ให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลยพินิจสั่งการที่สมควรเพื่อคุ้มครองผู้ร้องพยานและบุคคลที่ให้
ข้อมูลในการสืบสวน สอบสวน อย่าให้ต้องรับภัยหรือความไม่ชอบธรรม ซึ่งอาจเนื่องมาจากการร้องเรียน
การเป็นพยานหรือการให้ข้อมูลนั้น

๖. ในการดำเนินการตามขั้นตอนสืบสวนในทางลับเพื่อหาข้อเท็จจริง หากเจ้าหน้าที่ผู้สืบสวนในทางลับได้กระทำละเมิดต่อข้าราชการผู้ถูกกล่าวโทษหรือบุคคลภายนอกและความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำในหน้าที่แม้มิได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์**
(นายชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์
โทร./โทรสาร. ๒๒๑๑๑๓๓

(สำเนา)

ที่ นร ๐๒๐๖/๑๗๐๘๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กท ๑๐๓๐๐

๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๑

เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวนเรื่องราวร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๘.๓/๕๑๒๕ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บัญชีรายชื่อมติดคณะรัฐมนตรี/คำสั่งนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการร้องเรียน กล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวนเรื่องราวร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย ที่ยกเลิก
๒. สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๕๘๐ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑
๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

ตามที่ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่อง หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวนเรื่องราวร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย ไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เสนอความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ซึ่งสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาความเห็นของกระทรวงมหาดไทย สำนักงาน ก.พ. และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วเห็นสมควรพิจารณายกเลิกมติคณะรัฐมนตรีและคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องทั้ง ๓ ฉบับ และกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวนเรื่องราวร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัยขึ้นใหม่ ดังนี้

๑. เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องราวกล่าวโทษข้าราชการ ในเบื้องต้น ให้ถือเป็นความลับทางราชการ หากเป็นบัตรสนเท่ห์ ให้พิจารณาเฉพาะรายที่ระบุหลักฐาน กรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้ง ตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอนเท่านั้น

๒. ส่งสำเนาเรื่องราวกล่าวโทษข้าราชการโดยปิดชื่อผู้ร้องหรือสำเนาบัตรสนเท่ห์ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวโทษทำการสืบสวนทางลับว่ามีมูลความจริงเพียงใด หรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย จึงจะยุติเรื่องได้ ทั้งนี้ ให้รีบดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับเรื่องราวทราบ

๓. ให้ผู้บังคับบัญชาที่เป็นผู้ได้รับเรื่องราวฯ แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบในทางลับหลังจากที่ได้รับเรื่องราวร้องทุกข์ และภายหลังการสืบสวนในเวลาอันสมควร

๔. ถ้าปรากฏว่า มีความจริงอันเป็นกรณีความผิดทางกฎหมายบ้านเมือง ให้ดำเนินคดีทางอาญา ถ้าปรากฏว่ามีมูลความจริงเป็นกรณีความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการสอบสวนหรือตั้งกรรมการสอบสวนไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

๕. ให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลยพินิจสั่งการที่สมควรเพื่อคุ้มครองผู้ร้องและพยาน อย่าให้ต้องรับภัยหรือความไม่ชอบธรรม ซึ่งอาจเนื่องจากการร้องเรียนหรือการเป็นพยานนั้น

๖. ในการดำเนินการตามขั้นตอนสืบสวนในทางลับเพื่อหาข้อเท็จจริง หากเจ้าหน้าที่ผู้สืบสวนในทางลับได้กระทำละเมิดต่อข้าราชการผู้ถูกลงโทษหรือบุคคลภายนอกและความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำในหน้าที่แม้มิได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงขอเสนอคณะกรรมการพิจารณาต่อไป ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ ลงมติว่า

๑. อนุมัติให้ยกเลิกคำสั่งนายกรัฐมนตรี เรื่อง การสอบสวนเรื่องราวร้องทุกข์ กล่าวโทษข้าราชการ มติคณะกรรมการเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๖ เรื่อง ระเบียบการสอบสวนเรื่องราวร้องกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย และมติคณะกรรมการเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ เรื่อง บัตรสนเท่ห์ ทั้ง ๓ ฉบับ

๒. เห็นชอบหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวนเรื่องราวร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย ตามที่สำนักเลขาธิการคณะกรรมการเสนอ โดยปรับปรุงข้อ ๕ เป็นว่า “ให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลยพินิจสั่งการที่สมควรเพื่อคุ้มครองผู้ร้อง พยาน และบุคคลที่ให้ข้อมูลในการสืบสวนสอบสวน อย่าให้ต้องรับภัยหรือความไม่ชอบธรรม ซึ่งอาจเนื่องมาจากการร้องเรียน การเป็นพยาน หรือการให้ข้อมูล นั้น” และให้ส่วนราชการถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วิชาญ เครื่องงาม
(นายวิชาญ เครื่องงาม)
เลขาธิการคณะกรรมการ

สำนักบริหารงานสารสนเทศ

โทร. ๒๘๐๑๔๔๕

โทรสาร ๒๘๐๑๔๔๖, ๒๘๒๔๐๔๕

**บัญชีรายชื่อมติคณะรัฐมนตรี/คำสั่งนายกรัฐมนตรี
เกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวน
เรื่องราวร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำผิดวินัย ที่ยกเลิก**

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	เลขที่หนังสือ
๑	การสอบสวนเรื่องราวร้องทุกข์ กล่าวโทษข้าราชการ	คำสั่งนายกรัฐมนตรีแจ้งตามหนังสือ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๒๖๓/๒๕๙๕ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๙๕
๒	ระเบียบการสอบสวนเรื่องราวร้อง กล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำ ผิดวินัย	มติคณะรัฐมนตรี (๒๑ สิงหาคม ๒๕๙๖) แจ้งตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๙๗/๒๕๙๖ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๙๖
๓	บัตรสนเท่ห์	มติคณะรัฐมนตรี (๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๒) แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๔๘/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๒

(สำเนา)

ที่ กค ๐๕๒๖.๕/ว ๔

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กท ๑๐๔๐๐

๑๑ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง การรับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการซึ่งมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำความผิดวินัยแล้วออกจากราชการ โดยกรณียังไม่ถึงที่สุด

เรียน (เวียน กระทรวง ทบวง กรม)

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๔/๒๗๘๓๔ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๒๒

และ กค ๐๕๑๔/๓๔๒๖๔ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบหนังสือสัญญาการใช้เงินคืน

๒. แบบหนังสือสัญญาค่าประกัน

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอรับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการผู้ซึ่งถูกผู้บังคับบัญชาส่งลงโทษให้ออกจากราชการโดยไม่ต้องรอหนังสือยืนยันตอบรับทราบว่าการณีเป็นการถึงที่สุดขององค์การกลางบริหารงานบุคคลไปก่อน โดยให้มีการประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญและเพื่อความรวดเร็วในการส่งจ่ายบำเหน็จบำนาญที่จะไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ จึงให้ยกเลิกหลักเกณฑ์ตามนัยหนังสือกระทรวงการคลังที่อ้างถึงข้างต้น และให้ใช้หลักเกณฑ์การขอรับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการผู้ซึ่งออกจากราชการโดยมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำความผิดวินัยก่อนออกจากราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะหย่อนความสามารถ เพราะประพฤติตนไม่เหมาะสม เพราะบกพร่องในหน้าที่ เพราะมีมลทินมัวหมอง หรือมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญา และกรณียังไม่ถึงที่สุด โดยไม่ต้องรอหลักฐานการพิจารณาตอบรับทราบว่าการณีเป็นการถึงที่สุดแล้วจากกระทรวงเจ้าสังกัดหรือองค์การกลางบริหารงานบุคคล โดยให้มีการประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดดังต่อไปนี้

๑. ให้ข้าราชการซึ่งออกจากราชการโดยมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำความผิดวินัยหรืออาญาดังกล่าว แต่กรณียังไม่ถึงที่สุดและได้ยื่นเรื่องขอรับบำเหน็จบำนาญต่อทางราชการดำเนินการจัดหาบุคคลหรือทรัพย์สินไว้เป็นประกันการรับเงินบำเหน็จบำนาญกับส่วนราชการเจ้าสังกัดด้วย

สำหรับการประกันด้วยบุคคลให้หมายถึงบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่น

๑.๑ กรณีเป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีความสามารถในการทำนิติกรรมได้ตามกฎหมายและประกอบอาชีพเป็นข้าราชการประจำ (เช่น ข้าราชการกระทรวงกลาโหม ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการอัยการ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร หรือข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ฯลฯ) หรือลูกจ้างประจำของส่วนราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ และได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างไม่ต่ำกว่าอัตราเงินเดือนของผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญดังกล่าวจึงจะทำการค้ำประกันได้ในกรณีที่ไม่สามารถ

หาบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเป็นผู้ค้าประกันได้ก็อาจจัดให้บุคคลไม่เกินสองคนซึ่งมีเงินเดือนหรือค่าจ้างรวมกันไม่ต่ำกว่าอัตราเงินเดือนของผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญให้ทำการค้าประกันได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี หรือเมื่อกรณีถึงที่สุดและได้มีการตอบรับทราบการลงโทษจากกระทรวงเจ้าสังกัดหรือองค์การกลางบริหารงานบุคคลแล้ว

๑.๒ กรณีเป็นนิติบุคคลจะต้องมีข้อกำหนดไว้ในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้งให้มีสิทธิที่จะค้าประกันการชำระหนี้ได้ (เช่น ธนาคาร บริษัทจำกัด บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ฯลฯ) โดยค้าประกันภายในวงเงินที่ผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญดังกล่าวจะได้รับไป ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลา ๓ ปี หรือเมื่อกรณีถึงที่สุดและได้มีการตอบรับทราบการลงโทษจากกระทรวงเจ้าสังกัดหรือองค์การกลางบริหารงานบุคคลแล้ว

๑.๓ กรณีประกันด้วยทรัพย์สิน ให้หมายถึง ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังต่อไปนี้

๑.๓.๑ อสังหาริมทรัพย์ (บ้านและหรือที่ดิน) ให้คิดตามราคาประเมินการเสียภาษีของทางราชการ และมีราคาไม่ต่ำกว่าวงเงินที่ผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญดังกล่าวจะได้รับไปโดยจดทะเบียนจำนองไว้เป็นประกันการชำระหนี้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลา ๓ ปี หรือเมื่อกรณีถึงที่สุดและได้มีการตอบรับทราบการลงโทษจากกระทรวงเจ้าสังกัด หรือองค์การกลางบริหารงานบุคคลแล้ว

๑.๓.๒ สงหาริมทรัพย์อื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะกาลให้มีราคาประเมินไม่ต่ำกว่าวงเงินที่ผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญดังกล่าวจะได้รับไปโดยจดทะเบียนจำนองไว้เป็นประกันการชำระหนี้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลา ๓ ปี หรือเมื่อกรณีถึงที่สุดและได้มีการตอบรับทราบการลงโทษจากกระทรวงเจ้าสังกัด หรือองค์การกลางบริหารงานบุคคลแล้ว

๑.๓.๓ หลักทรัพย์อื่น ๆ เช่น ตัวเงินคลังหรือพันธบัตรตัวเงิน หรือตราสารพาณิชย์อื่น หรือหุ้น หรือหุ้นกู้ ฯลฯ โดยมีราคาไม่ต่ำกว่าวงเงินที่ผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญดังกล่าวจะได้รับไป และได้จดทะเบียนไว้เป็นประกันการชำระหนี้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลา ๓ ปี หรือเมื่อกรณีถึงที่สุดและได้มีการตอบรับทราบการลงโทษจากกระทรวงเจ้าสังกัด หรือองค์การกลางบริหารงานบุคคลแล้ว

๒. เมื่อกระทรวงการคลังได้ส่งจ่ายบำเหน็จบำนาญแล้ว ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดบันทึกหลังฎีกาเบิกเงินบำเหน็จหรือบำนาญให้ชัดเจนว่า ผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญดังกล่าวได้จัดทำหนังสือสัญญาการใช้เงินคืนและหรือหนังสือสัญญาค้ำประกันแล้ว

๓. ในกรณีที่การออกจากราชการถึงที่สุดว่าเป็นประการใดแล้ว ขอให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดส่งสำเนาหนังสือที่แจ้งเรื่องราว หรือรับรองการถึงที่สุดของกระทรวงเจ้าสังกัด หรือองค์การบริหารงานบุคคลพร้อมกับคำสั่งถึงที่สุดนั้นไปให้กระทรวงการคลังโดยด่วนต่อไป เพื่อว่าหากกรณีถึงที่สุดนั้นปรากฏว่าได้มีการสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ กระทรวงการคลังจะได้พิจารณาดำเนินการเรียกเงินคืนให้เสร็จสิ้นไป

๔. เมื่อใกล้จะครบกำหนดระยะเวลา ๓ ปี หากกรณียังไม่ถึงที่สุดให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดรีบแจ้งให้ผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญดังกล่าวดำเนินการประกันการรับบำเหน็จบำนาญด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน

ติดต่อไปอีกตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดเพื่อจะได้รับบำเหน็จบำนาญต่อเนื่องไปได้ พร้อมกันนี้ ส่วนราชการเจ้าสังกัดจะต้องเร่งรัดการดำเนินการทางวินัยให้แล้วเสร็จโดยเร็วด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ศุภชัย พิศิษฐวานิช

(นายศุภชัย พิศิษฐวานิช)

ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง

สำนักการเงินการคลัง ๓

ส่วนกฎหมายและระเบียบการคลัง

โทร. ๒๗/๓๙๖๖๔

หนังสือสัญญาการใช้เงินคืน

เขียนที่.....(๑).....

วันที่.....เดือน.....(๒).....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....(๓).....อายุ.....ปี ผู้ให้สัญญาอยู่

บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ก่อนออกจากราชการดำรงตำแหน่ง.....สำนัก/ส่วน/กอง.....

กรม.....กระทรวง.....ผู้ยื่นเรื่องราวขอรับเงินบำเหน็จ/บำนาญ

ได้ทำหนังสือสัญญาให้ไว้กับ.....(๔).....ผู้รับสัญญาดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่ข้าพเจ้าได้ยื่นเรื่องขอรับเงินบำเหน็จ/บำนาญ และกระทรวงการคลังได้สั่ง.....(๔).....จ่ายเงินบำเหน็จ/บำนาญให้แก่ข้าพเจ้าตามหนังสือ.....(๕).....ลงวันที่.....

เป็นเงิน.....บาท.....สตางค์ ถ้าปรากฏในภายหลังว่าข้าพเจ้าได้รับเงินบำเหน็จ/บำนาญไปโดยไม่มีสิทธิ ข้าพเจ้ายินยอมคืนเงินที่ได้รับไปโดยไม่มีสิทธิให้แก่ทางราชการภายใน ๓๐ วันนับจากวันที่ข้าพเจ้าได้รับแจ้งจากทางราชการ

๒. หากข้าพเจ้าไม่คืนเงินให้แก่ทางราชการภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๑ ข้าพเจ้ายินยอมให้ทางราชการเรียกจ่ายเงินคืนและค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

๓. เพื่อเป็นการประกันการปฏิบัติตามสัญญา ข้าพเจ้าขอมอบทรัพย์สินดังที่ระบุไว้ ต่อไปนี้กับ.....(๔).....คือ

(๑)(๖).....

(๒)(๖).....

(๓)(๖).....

และข้าพเจ้าขอรับรองว่าจะไม่ก่อให้เกิดการรอนสิทธิ หรือภาระผูกพันแก่ทรัพย์สินดังกล่าว

๔. ถ้าข้าพเจ้าได้รับเงินบำเหน็จ/บำนาญ ไปโดยไม่มีสิทธิ เมื่อ.....(๔).....ได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ ข้าพเจ้าจะนำเงินไปชำระให้.....(๔).....ภายในกำหนด ๓๐ วัน

นับตั้งแต่วันที่ข้าพเจ้าได้รับแจ้งหากข้าพเจ้าไม่นำเงินไปชำระภายในกำหนดเวลาดังกล่าวข้าพเจ้ายอมให้.....(๔).....ดำเนินการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินดังกล่าวได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าว

ในการแจ้งเรื่องใดๆ แก่ข้าพเจ้านั้น หาก.....(๔).....มีหนังสือถึงข้าพเจ้าตามที่อยู่ข้างบนนี้ ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้รับทราบเรื่องนั้นๆ แล้ว

๕. เมื่อ.....(๔).....ได้รับเงินจากการบังคับชำระหนี้ตามข้อ ๔ ได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้จัดสรรชำระหนี้ของข้าพเจ้าจนครบ ถ้ามีเงินเหลือ.....(๔).....จะแจ้งให้ข้าพเจ้า

ทราบเพื่อมารับเงินดังกล่าว หากข้าพเจ้าไม่มารับเงินที่เหลือนี้ภายในเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่.....(๔).....แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ ข้าพเจ้ายอมให้เงินที่เหลือนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ถ้า.....(๔).....ได้รับเงินจากการบังคับชำระหนี้ไม่ครบตามจำนวนที่ข้าพเจ้า
ได้รับเงินบำเหน็จ/บำนาญไปโดยไม่มีสิทธิ ข้าพเจ้ายินยอมชำระเงินจำนวนที่ขาดอยู่ให้ครบถ้วนทันทีเมื่อได้
รับแจ้งจาก.....(๔).....

๖.(๔).....โดย.....
ตำแหน่ง.....ผู้แทน ได้รับมอบทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในข้อ ๓ จำนวน.....สิ่ง
ไว้ถูกต้องแล้วและจะเก็บรักษาไว้ที่แผนก/ฝ่าย.....สำนัก/ส่วน/กอง.....
กรม.....กระทรวง.....จังหวัด.....

หากปรากฏว่าข้าพเจ้าได้خذใช้หนี้ตามสัญญาถูกต้องครบถ้วนแล้ว หรือในกรณีที่ข้าพเจ้า
ไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย.....(๔).....จะคืนทรัพย์สินตามข้อ ๓ แก่ข้าพเจ้าภายใน ๓๐ วัน นับแต่
วันที่ข้าพเจ้ายื่นคำขอรับทรัพย์สินคืน

๗. เนื่องจากข้าพเจ้าไม่ได้นำทรัพย์สินมาประกันตามข้อ ๓ ข้าพเจ้าได้นำ.....
.....มาเป็นผู้ค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้นสองฉบับข้อความตรงกัน เก็บรักษาไว้ที่.....(๔).....หนึ่งฉบับ
เก็บไว้ที่ข้าพเจ้าหนึ่งฉบับ ข้าพเจ้าจึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....(๗).....ผู้รับสัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

- หมายเหตุ ๑. กระทรวง ทบวง กรม เจ้าสังกัด หรือจังหวัด
๒. วัน เดือน ปี ที่ทำสัญญา
๓. ชื่อผู้ทำสัญญาพร้อมทั้งรายละเอียด
๔. ส่วนราชการเจ้าสังกัด ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือจังหวัด
๕. หนังสือส่งจ่าย บำเหน็จ บำนาญ
๖. ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่นำมาประกัน
๗. หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

หนังสือสัญญาค้ำประกัน

เขียนที่.....(๑).....

วันที่.....เดือน.....(๒).....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....

สังกัด.....อัตราเงินเดือน.....บาท

อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ขอทำสัญญาค้ำประกันให้ไว้กับ.....(๑).....ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑. ตามที่.....(๒).....ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิบำเหน็จ/บำนาญได้ทำหนังสือสัญญาการใช้เงินคืน ฉบับลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ไว้ต่อ.....(๑).....นั้น

ข้าพเจ้าได้ทราบข้อความดังกล่าวโดยตลอดแล้วยินยอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกัน.....
.....(๒).....ต่อ.....(๑).....

เป็นเงินไม่เกิน.....(๓).....บาท

ข้อ ๒. หาก.....(๒).....ปฏิบัติผิดสัญญาไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใด
ซึ่ง.....(๑).....มีสิทธิเรียกให้.....(๒).....ชำระหนี้
รวมทั้งค่าเสียหายต่างๆ จากนี้ดังกล่าวจาก.....(๒).....ได้แล้ว

ข้าพเจ้ายินยอมชำระเงินตามจำนวนที่เรียกร้องให้แก่.....(๑).....ทันที
โดย.....(๑).....ไม่ต้องเรียกร้องให้.....(๒).....ชำระก่อน

ข้อ ๓. ข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันตลอดระยะเวลาที่.....(๒).....
.....ต้องรับผิดชอบอยู่ตามหนังสือสัญญาการใช้เงินคืน

ข้อ ๔. ข้าพเจ้ายอมรับรู้และยินยอมด้วยในการที่.....(๑).....ได้
ผ่อนเวลาหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามเงื่อนไขในหนังสือสัญญาการใช้เงินคืนให้แก่.....(๒).....
ในทุกกรณี โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ

ข้อ ๕. หาก.....(๒).....ตกเป็นบุคคลล้มละลาย หรือตาย
หรือกลายเป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือสาบสูญ หรือไปเสียจากถิ่นที่อยู่โดยมิได้แจ้งให้.....(๑).....
ทราบหรือด้วยเหตุอื่นๆ อันทำให้.....(๒).....ไม่สามารถชำระหนี้ตาม
หนังสือสัญญาการใช้เงินคืนได้ ข้าพเจ้ายินยอมให้.....(๑).....เรียกร้องเงิน
ทั้งหมดที่.....(๒).....ค้างชำระจากข้าพเจ้าได้ทันที

ข้อ ๖. ข้าพเจ้าขอแสดงทรัพย์สินที่ข้าพเจ้ามีอยู่โดยปลดภาระผูกพัน ดังนี้

(๑)

(๒)

(๓)

ข้าพเจ้าจะไม่ก่อหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆ ในทรัพย์สินของข้าพเจ้าตามที่ระบุไว้ข้างต้น ตลอดระยะเวลาที่สัญญานี้มีผลบังคับอยู่

ลงชื่อ..... ผู้ค้ำประกัน
(.....)

ลงชื่อสามี/ภรรยา
(.....) ผู้ให้ความยินยอม

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

- หมายเหตุ
๑. ส่วนราชการเจ้าสังกัดซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือจังหวัด
 ๒. ชื่อผู้มีสิทธิรับบำเหน็จ/บำนาญ
 ๓. จำนวนเงินบำเหน็จ หรือจำนวนเงินบำนาญ ถ้าเป็นจำนวนเงินบำนาญคิดกำหนดระยะเวลา ๓ ปี

(สำเนา)

ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๔

สำนักงาน ก.พ.

๑๘ มีนาคม ๒๕๐๙

เรื่อง การสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการ

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

อ้างถึง หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๔๑/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

ตามหนังสือที่อ้างถึงคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้ถือเป็นหลักในการสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการว่า กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดควรเร่งรัดทำการสอบสวนพิจารณาให้เสร็จสิ้นโดยเร็วไม่ควรปล่อยให้เรื่องค้างคั่งอยู่เป็นเวลานาน นั้น

ในการพิจารณารายงานการลงโทษข้าราชการที่กระทรวงทบวงกรมรายงานไปยัง ก.พ. ปรากฏอยู่เสมอว่า การสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการยังมีได้ปฏิบัติให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว สาเหตุแห่งความล่าช้าในการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยแก่ข้าราชการประการหนึ่งก็คือ ในกรณีที่การกระทำของข้าราชการเข้าลักษณะความผิดทางอาญาด้วย การดำเนินการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยมักจะรอฟังผลการดำเนินการทางคดีอาญาก่อน ซึ่ง ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนได้กำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยได้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากการดำเนินคดีอาญาอยู่แล้ว การสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยจึงไม่จำเป็นที่จะต้องรอฟังผลทางคดีอาญาแต่อย่างใด เพราะถึงแม้เรื่องนั้นพนักงานสอบสวนพนักงานอัยการ หรือศาลจะมีความเห็นแตกต่างกันไปผู้พิจารณาโทษทางวินัยก็ต้องรับผิดชอบแต่อย่างใดไม่ ถ้าการกระทำนั้นได้ทำไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและกระทำไปโดยสุจริตมิได้มุ่งให้เกิดผลเสียหาย ซึ่งเรื่องนี้ก็ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐานอยู่แล้วหลายเรื่อง

ก.พ. จึงลงมติให้เวียนกระทรวงทบวงกรมทราบเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้กรมในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พันเอก จินดา ณ สงขลา

(จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

(สำเนา)

ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๙

สำนักงาน ก.พ.

๖ ตุลาคม ๒๕๐๙

เรื่อง การสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการ

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๙ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง ก.พ. ได้ลงมติให้เวียนกระทรวงทบวงกรมว่า การสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือน ในกรณีที่มีการกระทำเข้าลักษณะเป็นความผิดทางอาญาด้วยนั้น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนได้กำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากการดำเนินคดีอาญาอยู่แล้ว การสอบสวนพิจารณาทางวินัยจึงไม่จำเป็นที่จะต้องรอฟังผลคดีอาญาให้เรื่องล่าช้า นั้น

บัดนี้ มีส่วนราชการบางแห่งหรือมาว่าในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งไม่ลงโทษข้าราชการ ผู้ต้องหว่ากระทำความผิดวินัยไปแล้ว โดยเห็นว่าหลักฐานไม่พอที่จะลงโทษได้แต่ภายหลังศาลได้พิพากษาลงโทษข้าราชการผู้นั้นในทางอาญาในกรณีที่ต้องหานั้น แต่ให้รอการลงโทษไว้ จะปฏิบัติอย่างไรเรื่องนี้ ก.พ. ได้พิจารณาลงมติให้เวียนกระทรวงทบวงกรมเพิ่มเติมว่ามติ ก.พ. ตามนัยหนังสือเวียนดังกล่าวทั้งคำปรารภและเหตุผลที่ชี้แจงไปมุ่งหมายถึงกรณีที่มีการสอบสวนมีพยานหลักฐานฟังได้ว่า ข้าราชการพลเรือนผู้ถูกกล่าวหาในกรณีนั้นกระทำความผิดวินัยแล้ว ก็ควรจะพิจารณาโทษทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนให้เสร็จสิ้นไปโดยไม่ชักช้า แต่ถ้าสอบสวนทางวินัยยังฟังไม่ได้ว่า ผู้นั้นกระทำความผิดวินัยกรณีเช่นนี้ ผู้นั้นก็ยังคงอยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาอยู่ ซึ่งถ้าไม่ใช่คดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทแล้ว แม้ผู้บังคับบัญชาจะเห็นว่ากรณีนี้มีมลทินมัวหมองไม่ปรากฏชัด มาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙ ก็ยังให้อำนาจผู้บังคับบัญชาสั่งพักราชการเพื่อรอฟังผลคดีอาญาได้ ฉะนั้นในกรณีเช่นนี้จึงสมควรรอการสั่งการเด็ดขาดทางวินัยไว้ก่อนจนกว่าจะทราบผลทางคดีอาญา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวิณ ฅ นคร

(นายประวิณ ฅ นคร)

รองเลขาธิการ ก.พ.

รักษาราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

(สำเนา)

ที่ นว ๓/๒๔๙๔

ก.พ.

๒๙ มกราคม ๒๔๙๔

เรื่อง การสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการต่างสังกัดกรมกระทรวงที่กระทำผิดร่วมกัน
เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วยปรากฏมีเรื่องข้าราชการต่างสังกัดกรมกระทรวงต้องหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกัน แต่กรมกระทรวงเจ้าสังกัดต่างแยกสอบสวนพิจารณาโทษผู้อยู่ในสังกัดของตนโดยมิได้ปรึกษาหารือกัน เป็นเหตุให้ผลการสอบสวนพิจารณาโทษผิดแผกแตกต่างกันไม่ไ้ระดับความยุติธรรม ก.พ. เห็นว่า กรณีเช่นนี้ กรมกระทรวงเจ้าสังกัดนั้นๆ ควรจะได้ปรึกษาหารือกันในการสอบสวนพิจารณาโทษเพื่อให้ได้ระดับกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตั้งกรรมการสอบสวน ถ้ากรมกระทรวงเจ้าสังกัดแต่ละฝ่ายได้ปรึกษาหารือกัน และให้ผู้มีอำนาจตั้งกรรมการสอบสวนแต่ละฝ่ายสั่งตั้งกรรมการประกอบด้วยตัวบุคคลชุดเดียวกันทำการสอบสวนแล้ว ก็จะได้รับความเที่ยงธรรมยิ่งขึ้น ก.พ. จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาว่าสมควรวางระเบียบในเรื่องนี้ประการใดหรือไม่ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยตามความเห็น ก.พ. และให้พิจารณาวางระเบียบในเรื่องนี้เพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ก.พ. จึงได้พิจารณาลงมติให้วางระเบียบในเรื่อง ดังนี้

๑. ในกรณีที่มีข้าราชการต่างสังกัดกรมกระทรวงต้องหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกันให้กรมกระทรวงเจ้าสังกัดปรึกษาหารือกันในการสอบสวนพิจารณาโทษเพื่อให้ได้ระดับกัน

๒. ในการตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีดังกล่าวในข้อ ๑ ให้ผู้มีอำนาจตั้งกรรมการสอบสวนแต่ละฝ่ายสั่งตั้งกรรมการประกอบด้วยตัวบุคคลชุดเดียวกันทำการสอบสวนเท่าที่จะทำได้เพื่อให้อ้างอิงจริงปรากฏไปในทางเดียวกัน

๓. ในกรณีที่ได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการสังกัดกรมหนึ่งแต่การสอบสวนมีมูลกรณีพาดพิงไปถึงข้าราชการสังกัดกรมอื่นซึ่งคณะกรรมการนั้นไม่มีหน้าที่สอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานไปยังผู้ตั้งกรรมการสอบสวน ถ้าผู้ตั้งกรรมการสอบสวนมีอำนาจตั้งกรรมการสอบสวนผู้ที่มีกรณีพาดพิงถึงนั้นด้วย ก็ให้สั่งเพิ่มเติมให้กรรมการคณะนั้นสอบสวนผู้นั้นด้วย แต่ถ้าผู้ตั้งกรรมการสอบสวนนั้นไม่มีอำนาจตั้งกรรมการสอบสวนผู้ที่มีกรณีพาดพิงถึงนั้น ก็ให้ผู้ตั้งกรรมการสอบสวนแจ้งไปยังกรมกระทรวงเจ้าสังกัดของผู้ที่การสอบสวนพาดพิงถึงนั้น เพื่อให้ผู้มีอำนาจตั้งกรรมการสอบสวนผู้นั้นสั่งตั้งกรรมการชุดใหม่ที่สอบสวนมาแล้วเป็นกรรมการสอบสวนผู้นั้นต่อไป หรือจะตั้งกรรมการสมทบด้วยก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร

๔. การสอบสวนโดยคณะกรรมการสอบสวนร่วมกันดังที่กล่าวมานี้ให้ใช้สำนวนการสอบสวนร่วมกันนั้นสำหรับพิจารณาตามมาตรา ๖๑ โดยกรมกระทรวงเจ้าสังกัดติดต่อหารือกันพิจารณาเพื่อให้ได้ระดับกัน

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) สุขุมภัยประดิษฐ์

(หลวงสุขุมภัยประดิษฐ์)

เลขาธิการ ก.พ.

(สำเนา)

ที่ นร ๐๒๐๒/ว ๕๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ มีนาคม ๒๕๓๗

เรื่อง การสอบสวนทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ด้วยคณะกรรมการ ป.ป.ป. แจ้งว่า เนื่องจากการดำเนินการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง (ตั้งแต่ระดับ ๘ หรือเทียบเท่าขึ้นไป) เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติให้ชี้มูลความผิด และส่งเรื่องให้ต้นสังกัดดำเนินการสอบสวนทางวินัยคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย (ที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาแต่งตั้ง) ส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม เดียวกัน ซึ่งจะมีความเกรงใจ เป็นเหตุให้การดำเนินการล่าช้าและไม่เป็นธรรม มีลักษณะโน้มเอียงไปในทางช่วยเหลือ ผู้ถูกสอบสวน คณะกรรมการ ป.ป.ป. จึงได้พิจารณาปรับปรุงมาตรการสอบสวนทางวินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐ ระดับสูงเสนอเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ดังนี้

๑. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติว่า เรื่องที่สอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดมีมูลว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าของรัฐระดับสูง (ตั้งแต่ระดับ ๘ หรือเทียบเท่าขึ้นไป) เมื่อส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นดำเนินการทางวินัย ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการสอบสวนทางวินัย ให้พิจารณาแต่งตั้งประธานกรรมการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานกลาง และกรรมการไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่ง แต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานกลาง ในกรณี จำเป็นจะแต่งตั้งกรรมการจากหน่วยงานต้นสังกัดก็ให้แต่งตั้งได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

๒. ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการประเภทอื่นที่มีกฎหมายกำหนดการสอบสวนทางวินัยไว้โดยเฉพาะในลักษณะเดียวกับข้าราชการตุลาการ ให้ดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น

๓. คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยที่ได้แต่งตั้งขึ้นมาก่อนวันที่คณะรัฐมนตรีมีมติในเรื่องนี้ ให้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการสอบสวนทางวินัยต่อไปจนแล้วเสร็จ

๔. หน่วยงานกลางที่กล่าวถึงข้างต้น ให้หมายความถึง หน่วยงานที่มีใช้ต้นสังกัดของผู้ถูกสอบสวน ไม่ว่าจะอยู่ในกระทรวงเดียวกันหรือต่างกระทรวง

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๓๗ ลงมติเห็นชอบมาตรการ เรื่อง การสอบสวนทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง และให้ถือปฏิบัติต่อไปได้ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เสนอ

จึงเรียนยืนยันมา และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วิษณุ เครืองาม
(นายวิษณุ เครืองาม)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๒๕๐๐๓๙๑

โทรสาร ๒๕๒๖๓๕๕

(สำเนา)

ที่ นร ๐๒๐๔/ ๖ ๖๑

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ มีนาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ
เรียน (เรียน กระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๑ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงการคลังเสนอให้ส่วนราชการและข้าราชการตรวจสอบสิทธิของตนเองว่าใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ หากไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมให้งดเบิกจ่าย และให้ส่วนราชการถือปฏิบัติต่อไปว่า เมื่อมีการตรวจสอบการใช้สิทธิแล้วพบว่าข้าราชการรายใดมีเจตนาใช้สิทธิเบิกไม่ถูกต้องขัดกับพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ ให้ถือว่าเป็นการทุจริตมีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงเมื่อมีการสอบสวนแล้วพบว่ามี ความผิดจริงให้ส่วนราชการพิจารณาลงโทษไล่ออก ซึ่งจะไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วิษณุ เครืองาม
(นายวิษณุ เครืองาม)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักนิติธรรม

โทร. ๒๕๑๐๐๐๗, ๒๕๒๓๖๕๕

โทรสาร ๒๕๒๕๑๕๕

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๗.๓/ว ๕

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๒ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง มาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้แจ้งข้อมูลเท็จเกี่ยวกับคุณสมบัติและผลงานของบุคคลในการ
ขอรับการประเมินบุคคล

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรมและจังหวัด)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๘.๔/ว ๑๖ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ่มติ ก.พ. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ (ตำแหน่งประเภททั่วไป) ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ
และตำแหน่งประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ มาเพื่อถือปฏิบัติ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ปรากฏว่า การขอประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามหนังสือที่อ้างถึงบางราย
มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติของบุคคลหรือเรื่องสัดส่วนการจัดทำผลงานเป็นเท็จ หรือมีการลอก
เลียนผลงาน หรือนำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นผลงานของผู้ขอรับการประเมิน หรือมีการจ้างวานผู้อื่นให้
จัดทำผลงานให้โดยผลงานที่นำมาจัดทำนั้นไม่ใช่ผลงานที่แท้จริงของผู้ขอรับการประเมิน การกระทำ
ดังกล่าวนอกจากเข้าข่ายเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๙๐
และฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว ยังก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบการประเมินบุคคลตามหนังสือที่อ้าง
ถึงอีกด้วย เพราะทำให้การสรรหาไม่ได้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญงานหรือความ
เชี่ยวชาญที่แท้จริงมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้ ฉะนั้น เพื่อมิให้เกิดการกระทำดังกล่าว ก.พ. จึงมีมติให้
กำหนดมาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้กระทำผิดไว้ดังต่อไปนี้

๑. การประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๘ ลงมา หากส่วนราชการ
เจ้าสังกัดตรวจสอบพบว่าข้าราชการรายใดแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติของบุคคล เรื่องสัดส่วนการจัดทำ
ผลงาน หรือเรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดทำผลงานเป็นเท็จหรือมีการลอกเลียนผลงานหรือนำผลงานของผู้อื่นมา
ใช้เป็นผลงานของตน หรือมีการจ้างวานผู้อื่นให้จัดทำผลงานให้โดยผลงานที่นำมาจัดทำนั้นไม่ใช่ผลงานที่
แท้จริงของตน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๒ สั่งระงับหรือยกเลิกการพิจารณาคำขอประเมินบุคคลของ
ข้าราชการรายนั้น แล้วดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการดังกล่าว รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณีต่อไป

ส่วนการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๙ ขึ้นไปนั้น หาก ก.พ.
หรือสำนักงาน ก.พ. ตรวจสอบพบว่าข้าราชการรายใดมีการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ก.พ. จะระงับหรือ
ยกเลิกการพิจารณาคำขอประเมินบุคคลของข้าราชการรายนั้น และให้สำนักงาน ก.พ. แจ้งให้ผู้มีอำนาจสั่ง
บรรจุตามมาตรา ๕๒ ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการดังกล่าว รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี
แต่ถ้าหากส่วนราชการเจ้าสังกัดเป็นผู้ตรวจสอบพบเรื่องดังกล่าวก็ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

๒. ห้ามมิให้ผู้ขอรับการประเมินบุคคลซึ่งถูกระงับหรือยกเลิกการพิจารณาคำขอตาม
ข้อ ๑ เสนอขอรับการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์

(ตำแหน่งประเภททั่วไป) ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ และตำแหน่งประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ ในระดับที่สูงขึ้น มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ถูกระงับหรือยกเลิกการพิจารณาคำขอ

๓. ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด ได้รับอนุมัติให้ผ่านการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ (ตำแหน่งประเภททั่วไป) ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ หรือตำแหน่งประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ ตั้งแต่ระดับ ๖ ขึ้นไป แล้ว หากภายหลังปรากฏว่ามีกรณีดังกล่าวในข้อ ๑ อยู่ก่อนได้รับอนุมัติให้ผ่านการประเมินให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๒ ระงับการแต่งตั้งผู้นั้น หรือดำเนินการเพิกถอนการแต่งตั้งผู้นั้นเสีย โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทุจริตในการขอรับการประเมิน และให้ผู้นั้นมีคุณสมบัติดำเนินการทางวินัยตามข้อ ๑ กับดำเนินการมาตรการตามข้อ ๒ ด้วย

๔. ให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการส่งคำขอประเมินบุคคลที่จะต้องตรวจสอบข้อมูลประกอบคำขอประเมินบุคคลให้ถูกต้อง และในกรณีที่ผู้ขอรับการประเมินหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีกรณีสมควรถูกดำเนินการทางวินัยตามที่กำหนดในข้อ ๑ หรือข้อ ๓ หากข้อผู้บังคับบัญชาผู้ใด ละเลยไม่ดำเนินการทางวินัย ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นกระทำความผิดวินัยตามมาตรา ๘๙ ด้วย

๕.ให้นำมาตรการที่กำหนดในหนังสือฉบับนี้ไปใช้บังคับแก่กรณีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและผลงานของบุคคลเป็นเท็จเพื่อขอรับคัดเลือกเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๗.๓/ว.๒ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ด้วยโดยอนุโลม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดต่างๆ ทราบ
ด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ทิพาวดี เมฆสุวรรณค์
(นางทิพาวดี เมฆสุวรรณค์)
เลขาธิการ ก.พ.

สำนักพัฒนาโครงสร้างส่วนราชการและอัตรากำลัง
กลุ่มเทคนิคทางวิชาการ
โทร. ๒๘๐๓๔๒๒ โทรสาร ๒๘๒๐๘๗๔

(สำเนา)

ที่ นร ๐๖๑๑/ว ๖

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท. ๑๐๓๐๐

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๙

เรื่อง คุณสมบัติของกรรมการสอบสวน
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม และจังหวัด)

ด้วยมีส่วนราชการบางแห่งได้หารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการสอบสวนไปยัง ก.พ. ว่าผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย และผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณาข้อ ๔ วรรคสาม นั้น หมายความว่าถึงบุคคลใดบ้าง

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วลงมติดังนี้

๑. คำว่า “ผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย” นั้นหมายความว่าถึง

(๑) ผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย ซึ่งสำนักงาน ก.พ. จัดขึ้น หรือ

(๒) ผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยของสำนักงาน ก.พ.

ซึ่งส่วนราชการต่างๆ จัดขึ้น หรือ

(๓) ผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยของส่วนราชการที่ ก.พ.

ได้พิจารณารับรองหลักสูตรนั้นแล้ว

๒. คำว่า “ผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย” หมายความว่าถึงบุคคลใดบ้างนั้น ก.พ. เห็นว่า ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ข้อ ๔ วรรคสาม กำหนดให้ แต่งตั้งผู้มีประสบการณ์ ด้านการดำเนินการทางวินัยเป็นกรรมการสอบสวนได้นั้นเนื่องจากบางส่วนราชการอาจมีอัตรากำลังนิติกรหรือ ผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยไม่เพียงพอที่จะ แต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน กฎ ก.พ. ดังกล่าวจึงได้กำหนดให้แต่งตั้งผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการ ทางวินัยเป็นกรรมการสอบสวนได้ด้วย ดังนั้น คำว่า “ผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย” ตามที่ กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ข้อ ๘ วรรคสาม จึงหมายความว่าถึงข้าราชการ ซึ่งผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะ สอบสวนในเรื่องที่กล่าวหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว เช่น เป็นผู้ที่มีความสนใจ และได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวน ความผิดทางวินัยของข้าราชการอยู่เสมอ หรือเป็นผู้ที่เคยทำหน้าที่ตรวจสำนวนการสอบสวนความผิดทาง วินัยของข้าราชการและเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาการสั่งลงโทษมาแล้ว เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรม และจังหวัดต่างๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) โสรัจ สุจริตกุล
(นายโสรัจ สุจริตกุล)
เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๘๑๘๖๗๗

(สำเนา)

ที่ นร ๐๖๑๑/ป ๙๓๔

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๙

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการ

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๑๕/๕๗๒๘ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๘ และ
ปกปิด ที่ มท ๐๔๑๕/๙๗๗ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีคำสั่งลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๒๘
สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ช่วยผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น (เจ้าพนักงานปกครอง ๔) ที่ทำการปกครอง
จังหวัดสุราษฎร์ธานีผู้หนึ่ง กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ประกอบด้วย ร.ต. โกมินทร์
สืบวิเศษ ผู้ช่วยปลัดจังหวัด (เจ้าหน้าที่บริหารงานปกครอง ๗) จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นประธานกรรมการ
สอบสวน นายพรสวรรค์ ศรีวโร หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นกรรมการและนายสมพงษ์
ทวิชศรี จำจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งกรมการปกครองได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่า
คณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ตามข้อ ๔ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘
(พ.ศ. ๒๕๒๘) แต่กรมการปกครองได้พิจารณาเห็นว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำ
กิ่งอำเภอ นายอำเภอ ผู้ช่วยปลัดจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง หัวหน้ากองและ
ผู้อำนวยการกองต่างๆ ในสังกัดกรมการปกครอง ซึ่งเคยสืบสวนหรือสอบสวนพิจารณาดำเนินการทางวินัย
น่าจะถือได้ว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย ตามข้อ ๔ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘
(พ.ศ. ๒๕๒๘) อันจะเป็นคุณสมบัติที่จะแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวนได้ แม้กรรมการผู้อื่นจะไม่มีผู้ใด
ดำรงตำแหน่งนิติกรหรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมายหรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการ
ทางวินัยร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ตาม คณะกรรมการดังกล่าวก็น่าจะชอบด้วยข้อ ๔ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘
(พ.ศ. ๒๕๑๘) แล้ว กรมการปกครองจึงหาหรือว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วมีมติว่า คำว่า “ผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย”
ตามข้อ ๔ วรรคสาม ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) นั้น หมายถึง ข้าราชการซึ่งผู้มีอำนาจสั่ง
แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะสอบสวนในเรื่องที่
กล่าวหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว เช่น
เป็นผู้ที่มีความสนใจและได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และวิธีการสอบสวนความผิดทางวินัยของ
ข้าราชการอยู่เสมอ หรือเป็นผู้ที่เคยทำหน้าที่ตรวจสอบส่วนงานการสอบสวนความผิดทางวินัยของข้าราชการ
และเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาการสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจสั่งลงโทษมาแล้ว เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **อุดล บุญประกอบ**
(นายอุดล บุญประกอบ)
รองเลขาธิการ ก.พ.
ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

หมายเหตุ ดุมติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ว.๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ประกอบด้วย

ปกปิด
(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ ป ๘๐

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๔๒

เรื่อง การร้องเพิ่มโทษข้าราชการ

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ปกปิด ที่ มท ๐๓๐๓/๖๐๔๔ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมการปกครองหรือปัญหาการส่งลงโทษนาย ท. เจ้าหน้าที่ปกครอง ๓ ที่ทำการปกครอง อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ซึ่งถูกจังหวัดลพบุรีส่งลงโทษภาคทัณฑ์ กรณีขาดราชการระหว่างวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ถึงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๙ และจังหวัดลพบุรีเห็นชอบด้วยแล้วแต่กรมการปกครองเห็นควรสั่งเพิ่มโทษเป็นตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน จึงเสนอความเห็น ต่อ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทย ระหว่างนี้ปรากฏว่าจังหวัดลพบุรีได้มีคำสั่งลงโทษปลด ผู้นี้ ออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ต่อมาภายหลัง อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณามีมติให้เพิ่มโทษนาย ท. ตามที่กรมการปกครองเสนอ กรมการปกครองจึงหรือว่าจะมีคำสั่งเพิ่มโทษให้เป็นไปตามมติ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทย ดังกล่าวได้หรือไม่ โดยจะต้องอาศัยเหตุผลตามบทกฎหมายใด ถ้าไม่สามารถเพิ่มโทษได้ กรมการปกครองจะต้องขอทบทวนมติ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยเป็นใ้คงโทษตามนัยมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้หรือไม่ ดังความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๐ และมาตรา ๑๐๐ ได้บัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติในหมวด ๔ โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ หากผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดวินัยและจักต้องได้รับโทษทางวินัย ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่ตกอยู่ในบังคับแห่งความข้างต้นจะต้องมีสภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ทั้งในขณะกระทำผิดและในขณะถูกลงโทษ เว้นแต่จะเป็นกรณีตามมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ที่บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจสืบสวนและดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ออกจากราชการไปแล้วได้ หากผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อนออกจากราชการซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องสั่งงดโทษหากผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

สำหรับกรณีที่หารือนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจังหวัดลพบุรีได้มีคำสั่งลงโทษปลดนาย ท. ออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ แล้ว ผู้นี้จึงไม่มีสภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญอันจะต้องได้รับโทษทางวินัยอีกต่อไป ประกอบกับกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยมีมติให้เพิ่มโทษจากภาคทัณฑ์เป็นตัดเงินเดือนตามความเห็นของกรมการปกครองนั้น ก็ไม่ต้องด้วยเงื่อนไขของมาตรา ๑๐๖ ที่จะใช้เป็นเหตุงดโทษ เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่มีการกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังนั้น

ปกปิด

ปกปิด

กรมการปกครองจึงไม่สามารถสั่งเพิ่มโทษนาย ท. และไม่อาจรายงาน อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยเพื่อขอให้ ทบทวนมติที่ให้เพิ่มโทษเป็นโทษจำคุกได้ โดยอาศัยเหตุผลตามมาตรา ๘๐ มาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

อย่างไรก็ตาม เพื่อความชัดเจนในทางปฏิบัติ กรมการปกครองควรรายงาน อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยว่า กรณีเช่นนี้ กรมการปกครองไม่สามารถดำเนินการสั่งเพิ่มโทษนาย ท. ตามมติ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยได้ เนื่องจากผู้นี้ได้ออกจากราชการไปแล้ว และควรหมายเหตุให้ปรากฏไว้ในรายงาน การลงโทษด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **อู๊ดล จันทรศักดิ์**

(นายอู๊ดล จันทรศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

แทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๖๒๘๖๒๐๔

ปกปิด

ปกปิด
(สำเนา)

นร ๐๗๐๙.๒/ป. ๔๐๓

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๒

เรื่อง ทหารหรือปัญหาการสั่งลงโทษข้าราชการ

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ปกปิด ที่ มท ๐๓๐๓/๓๙๖๐ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาสำนวนการสอบสวนและเอกสาร

๒. สำเนาภาพถ่ายหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๑๑๗

ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๙ จำนวน ๒ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมการปกครองแจ้งว่าจังหวัดอุดรธานีได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนาย ป. ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง ๗) อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีเมื่อครั้งนาย ป. ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง ๖) อำเภอฟากท่า จังหวัดอุดรธานี ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปลัดสุขาภิบาลฟากท่า ได้รายงานขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในสัญญาจ้างก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนราษฎร์อุทิศ ตามโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจกรรมพิเศษ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ โดยมีได้ตรวจสอบรายละเอียดของโครงการให้แน่ชัดและเพิ่งมาขอแก้ไขในภายหลังจากที่ก่อสร้างถนนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยได้รวบรวมพยานหลักฐานพร้อมกับสอบสวนนาย ส. ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง ๖) อำเภอตรอน เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง ๕ อำเภอฟากท่า และนาง ว. เจ้าพนักงานปกครอง ๕ อำเภอลับแล เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง ๕ อำเภอฟากท่า จังหวัดอุดรธานี ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจการจ้างร่วมกับนาย ป. ประธานกรรมการตรวจการจ้าง โดยสอบสวนบุคคลทั้งสองในฐานะพยาน ซึ่งได้ให้ถ้อยคำว่า ดนตรวจรับงานก่อสร้างถนนราษฎร์อุทิศโดยทราบว่าการก่อสร้างไม่ถูกต้องตามสัญญาจ้าง คณะกรรมการสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่านาย ป. ได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ แต่ได้กระทำไปโดยขาดเจตนา รู้เท่าไม่ถึงการณ์และเป็นความผิดครั้งแรก ประกอบกับสุขาภิบาลฟากท่าไม่ได้เสียประโยชน์แต่อย่างใด จึงเห็นควรลดโทษให้ว่ากล่าวตักเตือน จังหวัดอุดรธานีจึงว่ากล่าวตักเตือนนาย ป. แล้วรายงานไปยังกรมการปกครอง

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่านาย ป. เพิ่งจะมารายงานขอแก้ไขสัญญาจ้าง หลังจากที่ได้รับจ้างได้ดำเนินการก่อสร้างถนนเสร็จเรียบร้อยแล้ว และนาย ป. ได้ตรวจรับการจ้างการก่อสร้างถนนดังกล่าว ทั้งๆ ที่ผู้รับจ้างได้ทำการก่อสร้างไม่ถูกต้องตามสัญญาจ้าง ตามที่จังหวัดอุดรธานีว่ากล่าวตักเตือนนาย ป. นั้น ยังไม่เหมาะสมกับกรณีความผิด เห็นควรลดโทษตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน แต่เนื่องจากไม่เคยกระทำผิดวินัยมาก่อน และมีเหตุอันควรปรานี จึงเห็นควรลดโทษเป็นให้ลงโทษภาคทัณฑ์ นอกจากนั้น

ปกปิด

ปกปิด

เห็นว่านาย ส. กับนาง ว. ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจการจ้างการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนราษฎร์อุทิศ ได้ตรวจรับงานก่อสร้างถนนดังกล่าวไปทั้งๆ ที่ขณะนั้น ผู้รับจ้างได้ทำการก่อสร้างไม่ถูกต้องตามสัญญาจ้าง แต่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าบุคคลทั้งสองได้กระทำไปโดยมีเจตนาทุจริตและกรณียังไม่เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง จึงสมควรลงโทษภาคทัณฑ์ แต่เนื่องจากบุคคลทั้งสองไม่เคยกระทำผิดวินัยมาก่อน และมีเหตุอันควรปรานี จึงให้งดโทษแล้วให้จังหวัด อุดรดิตถ์ว่ากล่าวตักเตือนบุคคลทั้งสอง ซึ่งจังหวัดอุดรดิตถ์ได้ว่ากล่าวตักเตือน นาย ส. และนาง ว. ด้วยแล้ว

ต่อมากรมการปกครองได้ส่งเรื่องการดำเนินการทางวินัยรายนาย ป. พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการทางวินัยรายนาย ส. กับนาง ว. ไปยัง อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทย ตามนัยมาตรา ๑๐๔ วรรคสี่และวรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

เรื่องนี้สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่จังหวัดอุดรดิตถ์ว่ากล่าวตักเตือนนาย ส. และนาง ว. เนื่องจากกระทำผิดวินัย กรณีตรวจรับการจ้างการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนราษฎร์อุทิศ โดยมีขอบนั้น ยังถือไม่ได้ว่ามีการสอบสวนบุคคล ทั้งสองในฐานะเป็นผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องกล่าวหาดังกล่าว และเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งสองนำพยานหลักฐานมาหักล้างข้อกล่าวหาเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรม ตามนัยมาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ เพราะปรากฏว่าบุคคลทั้งสองได้ให้การฐานะเป็นพยานในการที่นาย ป. ถูกกล่าวหาเรื่องรายงานแก้ไขสัญญาจ้าง ภายหลังมีการก่อสร้างถนนราษฎร์อุทิศเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งมีชี้แจงเรื่องกล่าวหาเดียวกับที่นาย ส. และ ว. ถูกดำเนินการทางวินัยข้างต้นแต่อย่างใดอีกทั้งไม่ปรากฏว่าจังหวัดอุดรดิตถ์ได้ดำเนินการทางวินัยแก่นาย ป. กรณีตรวจรับถนนราษฎร์อุทิศสายเกิดเหตุโดยมิชอบ อย่างไรด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจึงส่งเรื่องคืนไปยังกรมการปกครองเพื่อพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่นาย ป. นาย ส. และนาง ว. กรณีตรวจรับถนนราษฎร์อุทิศ โดยมีขอบต่อไป กรมการปกครองจึงหารือว่า กรณีนี้ จะต้องดำเนินการไปตามความเห็นของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า มาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติหลักการดำเนินการทางวินัยไว้ว่า ผู้บังคับบัญชาจะต้องสอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรม ซึ่งการสอบสวนในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า กรณีนี้มีมูลควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงนั้น อาจจะดำเนินการโดยวิธีใดก็ได้ตามที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร แต่อย่างไรก็ตาม การสอบสวนในกรณีที่มีการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงดังกล่าว จะต้องมีการแจ้งให้ผู้นั้นทราบว่าได้ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยในเรื่องใด และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงเหตุผลแก่ข้อกล่าวหาด้วย (ดังปรากฏหลักการ ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ตามนัยหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๑๑๗ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๙ ที่แนบมาพร้อมนี้) ดังนั้น สำหรับกรณีที่หารือนี้ กรมการปกครอง ควรจะต้องดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว

ปกปิด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ พร้อมนี้ได้ส่งเอกสารตามสิ่งที่ส่งมาด้วย จำนวน ๑๕๕ แผ่น
คืนมาด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **อุดล จันทร์ศักดิ์**
(นายอุดล จันทร์ศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม
แทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม
กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย
โทร. ๒๕๑๘๖๗๗
โทรสาร ๖๒๕๖๒๐๔

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๑๑๗

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๙

เรื่อง ทหารีปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

เรียน หัวหน้าประถมศึกษาอำเภอปะคำ

อ้างถึง หนังสือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปะคำ ด่วนที่สุด ศธ ๑๔๓๔.๑๒/๑๘๖๙

ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๙

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนา กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง
๒. สำเนา กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปะคำได้ทหารีปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ รวม ๓ ข้อ นั้น

สำนักงาน ก.พ. พิจารณาแล้ว ขอเรียนดังนี้

๑. ตามที่ทหารีว่า คำว่า “สอบสวน” และ “วิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรตามมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕” หมายความว่าอย่างไร นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า คำว่า “สอบสวน” หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานหรือการดำเนินการใดๆ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ ในเรื่องที่กำลังกล่าวหา เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยได้ความจริงและยุติธรรม ส่วนคำว่า “วิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร” นั้น หมายถึงวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรจะใช้วิธีในการสอบสวน โดยการสอบสวนดังกล่าวจะต้องเป็นการสอบสวนในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ซึ่งอาจดำเนินการโดยวิธีใดก็ได้ เช่น ตั้งเรื่องกล่าวหาแล้วทำการสอบสวนด้วยตนเอง มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ทำการสอบสวน หรือแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง หรือในกรณีที่มีการสืบสวนตามมาตรา ๙๙ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วผู้บังคับบัญชาเห็นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง โดยในการสืบสวนดังกล่าว ได้มีการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องที่กำลังกล่าวหานั้นไว้แล้ว หากผู้บังคับบัญชาได้นำข้อเท็จจริงจากการสืบสวนข้างต้นมาพิจารณาและเห็นว่าข้าราชการผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ก็ถือได้ว่าผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสอบสวนตามวิธีการที่เห็นสมควรแล้วเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การสอบสวนในกรณีที่มีการกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงดังกล่าว จะต้องมีการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าคุณอยู่ในฐานะผู้ถูกกล่าวหา และต้องให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงเหตุผลแก้ข้อกล่าวหาด้วย

๒. ตามที่ทหารีว่า ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง โดยไม่ตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสืบสวนหรือสอบสวนข้อเท็จจริง หรือไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาชี้แจงข้อเท็จจริงก่อน ได้หรือไม่ เพียงใดนั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้ผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินการสอบสวนผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีกรณีอันควร

กล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามวิธีการที่เห็นสมควร ซึ่งผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๑ และเมื่อผู้บังคับบัญชาได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ก็มีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนตามควรแก่กรณี ให้เหมาะสมกับความผิดได้ ตามนัยมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีดังกล่าวผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษโดยไม่ทำการสอบสวนก่อนไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ผู้บังคับบัญชาจึงจะพิจารณาสั่งลงโทษโดยไม่สอบสวนก็ได้

๓. ตามที่หาหรือว่าผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ได้แก่ผู้ใดบ้าง นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า มาตรา ๑๐๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาใดจะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ในสถานโทษและอัตราโทษใดได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. ซึ่งกฎ ก.พ. ที่ใช้บังคับในปัจจุบันได้แก่กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **อุดล จันทรศักดิ์**
(นายอุดล จันทรศักดิ์)

นิติกร ๔

แทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๕๑๘๖๗๗

โทรสาร ๒๕๑๔๙๗๓

ปกปิด

สำเนา

ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ ป ๒๔๒

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๒

เรื่อง หรือการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ปกปิด ที่ มท ๐๓๐๓/๑๕๓๒ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมการปกครองได้หารือปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ไปยัง ก.พ. รวม ๗ ข้อ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ.ได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ตามข้อหารือที่ว่า การที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ได้ตรวจสอบบัญชีของสุขาภิบาล พังโคน จังหวัดสกลนคร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๔ โดยตรวจสอบสืบสวนแล้วพบว่า นาย ณ. เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ ๑ สุขาภิบาลพังโคน กระทำการทุจริตนำเงินสุขาภิบาลพังโคนไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว เป็นเหตุให้เงินสุขาภิบาลขาดบัญชีจำนวน ๕๘,๖๑๐ บาท แล้วแจ้งให้จังหวัดสกลนครส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมาย กับให้พิจารณาดำเนินการทางวินัยกับผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๔๐๓/ว ๘๙ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๑๒ นั้น ถือเป็นกรณีที่มีความผิดที่ควรกล่าวหา ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือ นาย ณ. กระทำผิดวินัย ตามมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า มาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย หากปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหา โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที แต่หากเป็นกรณีที่มีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหา หรือมีกรณีเป็นที่สงสัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐานให้ผู้บังคับบัญชารับดำเนินการสืบสวน หรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่..... ฯลฯ การดำเนินการทางวินัยดังกล่าว มาตรา ๑๐๒ ได้บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการสอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยการสอบสวน

ปกปิด

ปกปิด

กรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร ส่วนกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน เว้นแต่ในกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. เท่านั้น ผู้บังคับบัญชาจึงจะดำเนินการทางวินัย โดยไม่สอบสวนก็ได้

สำหรับกรณีนี้หาหรือนี้เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบบัญชีของสุขาภิบาลพังโคน โดยวิธีการตรวจสอบสืบสวนแล้วพบว่านาย ณ. กระทำการทุจริต สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือนาย ณ. ก็ไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย จึงถือได้ว่าสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อมูลความผิดที่ควรกล่าวหาผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือนาย ณ. ว่ากระทำผิดวินัย ตามนัยมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว

๒. ตามข้อหาหรือที่ว่า หากกรณีตามข้อ ๑. ยังไม่ถือว่าเป็นการชี้มูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือกระทำผิดวินัย การที่จังหวัดสกลนครได้ดำเนินการพิจารณาความรับผิดของนาย ว. ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง ๗) ทำหน้าที่สมุหบัญชีสุขาภิบาลพังโคน กับพวก โดยอาศัยข้อเท็จจริงตามการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงที่สุขาภิบาลพังโคนแต่งตั้ง แล้วมีความเห็นในห้วงดโชนาย ว. กับพวกดังกล่าว จะถือว่าเป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการในสังกัดแล้ว หรือไม่ อย่างไร เป็นเพราะเหตุผลตามบทกฎหมายใด และระเบียบข้อใด

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า มาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติวิธีการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญว่าให้สอบสวนให้ได้ความจริงและยุติธรรม ซึ่งการสอบสวนกรณีที่มีการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงไว้ว่า ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสอบสวนตามวิธีการที่เห็นสมควร ซึ่งคำว่า "ให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาที่เห็นสมควร" นั้น หมายถึงวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรจะใช้ในการสอบสวน โดยผู้บังคับบัญชาอาจตั้งเรื่องกล่าวหาแล้วทำการสอบสวนด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนหรือแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง หรือในกรณีที่มีการสืบสวนตามมาตรา ๙๙ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว ผู้บังคับบัญชาเห็นว่ากรณีนี้มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง โดยในการสืบสวนดังกล่าว ได้มีการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาแล้ว หากผู้บังคับบัญชาได้นำข้อเท็จจริงจากการสืบสวนข้างต้นมาพิจารณา ไม่ว่าผลการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาจะเป็นไปในทางควรลงโทษหรือยุติเรื่องก็ตามกรณีนี้ถือว่าเป็นการดำเนินการทางวินัยตามกระบวนการของกฎหมายแล้ว

ปกปิด

ปกปิด

๓. ตามข้อหาหรือที่ว่า หากถือว่ากรณีดังกล่าว เป็นเรื่องและผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัย กับข้าราชการในสังกัดแล้ว การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครได้พิจารณาเห็นชอบตามความเห็นของ คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงที่สุขาภิบาลพังโคนแต่งตั้ง โดยให้งดโทษ นาย ว. กับพวก โดยมีได้สั่ง การอย่างไร แล้วรายงานให้กรมการปกครองพิจารณานั้น กรณีถือว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๖ แห่ง พระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุผลใด

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี พ.ศ.๒๕๓๙ บัญญัติว่า สำหรับ บรรดาผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการ อันมิใช่เป็นการลงโทษทางวินัยก่อนหรือในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ และบรรดาผู้ถูกดำเนินการทางวินัยในกรณีกระทำผิดวินัยซึ่งผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาสั่งยุติเรื่องหรือ งดโทษก่อนหรือในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้ผู้นั้นไม่ต้องถูกพิจารณาเพิ่มโทษหรือถูกดำเนินการ ทางวินัยในกรณีนั้นๆ ต่อไป ดังนั้น เมื่อกรณีเป็นการดำเนินการทางวินัย ตามนัยความเห็นในข้อ ๒. และ ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครพิจารณาแล้วให้งดโทษนาย ว. กับพวก ตามที่คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเสนอ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ อันเป็นการสั่งงดโทษก่อนวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ ย่อมอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ต้อง ถูกดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นๆ ต่อไป ตามนัยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

สำหรับข้อหาหรือตามข้อ ๔-๗ ขอเรียนว่า เมื่อสำนักงาน ก.พ. ได้วินิจฉัยแล้วว่ากรณี ดังกล่าวเป็นการดำเนินการทางวินัยแล้ว จึงไม่เป็นปัญหาตามที่ยกขึ้นหาหรืออีกแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สีมา สีมานนท์
(นายสีมา สีมานนท์)
รองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

กลุ่มรักษามาตรฐานวินัย

โทร. ๒๘๑๘๖๗๗

โทรสาร ๖๒๘๖๒๐๔

ปกปิด

(สำเนา)

ปกปิด

ที่ นร ๐๗๐๗.๒/ป.๕๒๔

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การพิจารณาการดำเนินการทางวินัยเกี่ยวกับการลอกเลียนผลงาน

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ปกปิดที่ มท ๐๓๐๓.๓/๑๔๓๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔ และหนังสือ
กรมการปกครอง ปกปิด ที่ มท ๐๓๐๓.๓/๓๓๔๓ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔

ตามหนังสือกรมการปกครองที่อ้างถึง ขอรื้อหรือหลักเกณฑ์การพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการ
ลอกเลียนผลงานเพื่อเสนอพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นในประเด็นต่างๆ ความละเอียด
แจ้งแล้ว นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาประเด็นหารือต่างๆ ดังกล่าวแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. ประเด็นที่เกี่ยวกับความหมายของคำว่า ลอกเลียนนั้น คำว่า “ลอก” หมายถึง เขียน คัด
หรือจำลองออกจากต้นฉบับ ต้นแบบ และหมายรวมถึง อาการที่คล้ายคลึงกันเช่นนั้น เช่น ลอกความคิด
ส่วนคำว่า “เลียน” หมายถึง เอาอย่างทำหรือพยายามทำให้เหมือน หรือคล้ายคลึงกับแบบอย่าง ฉะนั้นการ
จะพิจารณาว่า ผลงานของผู้ขอรับการประเมินเป็นการลอกเลียนหรือไม่อย่างไร จึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง
ซึ่งส่วนราชการเจ้าสังกัดจะต้องตรวจสอบและใช้ดุลยพินิจพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นราย ๆ ไป

๒. ประเด็นหารือที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเกี่ยวกับการจ้างวานผู้อื่นจัดทำผลงานนั้น มาตรการ
ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๗.๓/ว ๕ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๒ ได้กำหนดไว้ว่า การ
ประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด หากมีการลอกเลียนผลงานหรือนำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็น
ผลงานของผู้ขอรับการประเมินหรือมีการจ้างวานผู้อื่นให้จัดทำผลงานให้ โดยผลงานที่นำมาจัดทำนั้น ไม่ใช่
ผลงานที่แท้จริงของตน การกระทำดังกล่าวนอกจากเข้าข่ายเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานรายงานเท็จต่อ
ผู้บังคับบัญชาแล้ว การกระทำดังกล่าวยังถือว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ แห่ง

ปกปิด

ปกปิด

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๗ ข้อ ๑๒ ที่กำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนพึงละเว้นจากการนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนด้วย ส่วนจะพิจารณาลงโทษเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับผลการสอบสวนและพฤติการณ์ของผู้กระทำผิดแต่ละราย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สีมา สีมานนท์
(นายสีมา สีมานนท์)

รองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักพัฒนาโครงสร้างส่วนราชการและอัตรากำลัง

กลุ่มพัฒนาระบบการกำหนดตำแหน่งฯ

โทร. ๒๕๒๒๐๓๐ โทรสาร ๒๕๒๐๘๗๔

(สำเนา)

ปกปิด

ที่ มท ๐๓๐๓.๓/๑๔๓๖

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ทหารหรือหลักเกณฑ์การพิจารณาการดำเนินการทางวินัย

เรียน เลขาธิการ ก.พ.

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗/๐๗.๓/ว ๕ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๒

ตามหนังสือที่อ้างถึงสำนักงาน ก.พ. ได้แจ้งมาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้แจ้งข้อมูลเท็จเกี่ยวกับคุณสมบัติและผลงานของบุคคลในการขอรับการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น โดยให้ถือว่าการแจ้งข้อมูลเท็จเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติของบุคคลหรือเรื่องสัดส่วนการจัดทำผลงานเป็นเท็จ หรือการลอกเลียนผลงานหรือนำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นผลงานของผู้ขอรับการประเมิน หรือการจ้างวานผู้อื่นให้จัดทำผลงานให้โดยผลงานที่นำมาจัดทำนั้นไม่ใช่ผลงานที่แท้จริงของผู้ขอรับการประเมิน เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและยังก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบการประเมินบุคคลดังกล่าวความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมการปกครองขอเรียนทหารหรือเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาความผิดตามมาตรการดังกล่าวข้างต้นเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติประกอบการพิจารณากรณีมีข้าราชการถูกกล่าวหาว่ามีพฤติการณ์มิชอบตามมาตรการดังกล่าวดังต่อไปนี้

๑. กรณีที่ผลงานของผู้ขอรับการประเมิน มีข้อความลักษณะเหมือนกันโดยตลอดแตกต่างกัน เฉพาะสถานที่ ผลสำเร็จของงานและปัญหาอุปสรรค เนื่องจากผู้ขอรับการประเมินมีหน้าที่และความรับผิดชอบเหมือนกัน กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการลอกเลียนผลงานตามมาตรการที่กำหนดไว้หรือไม่ คำว่า “ลอกเลียน” มีความหมายเฉพาะว่าอย่างไร หากผลงานนั้นผู้ขอรับการประเมินได้ปฏิบัติจริง แต่ได้ลอกเลียนเอกสารผลงานของผู้อื่นจัดทำเป็นเอกสารผลงานของตนเองกรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นการลอกเลียนผลงานหรือไม่

๒. กรณีการจ้างวานผู้อื่นจัดทำผลงานให้โดยผลงานที่นำมาจัดทำนั้นไม่ใช่ผลงานที่แท้จริงของผู้ขอรับการประเมิน กรณีดังกล่าวหากปรากฏว่าผู้ขอรับการประเมินได้ปฏิบัติงานในเรื่องนั้นจริงแต่ไม่ได้จัดทำเอกสารผลงานด้วยตนเองได้ว่าจ้างผู้อื่นจัดทำเอกสารผลงานให้โดยผู้รับจ้างได้คัดลอกผลงานของผู้อื่นมาดำเนินการให้ กรณีดังกล่าวนี้จะเข้าข่ายกรณีจ้างวานผู้อื่นให้จัดทำผลงานให้โดยผลงานที่นำมาจัดทำนั้นไม่ใช่ผลงานที่แท้จริงของผู้รับการประเมินซึ่งเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรการ ที่ ก.พ. ได้กำหนดไว้หรือไม่ หรือข้อเท็จจริงที่จะเข้าข่ายผิดวินัยตามมาตรการดังกล่าวควรเป็นประการใด

ปกปิด

ปกปิด

๓. กรณีตามข้อ ๒ หากผู้ขอรับการประเมินได้ว่าจ้างผู้อื่นจัดทำเอกสารผลงานให้ กรณีเช่นนี้ผู้ขอรับการประเมินจำเป็นต้องมีต้นร่างหรือต้นฉบับเป็นแบบอย่างในการจ้างวานให้ผู้อื่นจัดทำหรือไม่ และหากผลงานของผู้ขอรับการประเมินสองรายที่จ้างวานบุคคลคนเดียวก็มีลักษณะเหมือนกันโดยตลอดจะถือว่าเป็นการลอกเลียนผลงานกันหรือไม่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเพื่อกรรมการปกครองจะได้ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พีรพล ไตรทศาวิทย์
(นายพีรพล ไตรทศาวิทย์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรรมการปกครอง

กองการเจ้าหน้าที่

โทร. ๒๒๙๘๑๘, ๒๒๑๙๖๐๒

โทรสาร ๒๒๓๙๔๗๑

(สำเนา)
ปกปิด

ที่ นร (กขร) ๑๓๑๑/๓

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ทารือเกี่ยวกับการขอถ่ายเอกสารหนังสือร้องเรียน

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ปกปิด ที่ มท ๐๓๐๓/๖๗๓๕ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมการปกครองขอหารือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ของจังหวัดฉะเชิงเทรา กรณี นาย ป. ปลัดอำเภอบางคล้า ขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารหนังสือร้องเรียนของผู้ใช้นามว่า สมาชิกชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยขอถ่ายและรับรองสำเนาเอกสารหนังสือร้องเรียนตามที่ได้ร้องเรียนกล่าวโทษว่า นาย ป. เป็นผู้มีความประพฤติและหรือมีพฤติการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบซึ่งได้มีการสอบสวนข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้ว ปรากฏผลการสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องเรียนไม่มีความผิดตามข้อกล่าวหา นาย ป. จึงร้องขอข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำไปปรึกษาหารือกับทนายความในการดำเนินคดีผู้ร้องเรียนต่อไป ในการพิจารณาเรื่องหารือนี้ จังหวัดฉะเชิงเทราความเห็นเบื้องต้นว่า หนังสือร้องเรียนตามที่ขอ เป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่สามารถเปิดเผย ตามนัยมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๔) และ (๖) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่จังหวัดฉะเชิงเทราจะเปิดเผยเฉพาะคำวินิจฉัยและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเรื่องดังกล่าวเท่านั้น โดยไม่อาจให้ข้อมูลข่าวสารตามที่มีการร้องขอ สำหรับผู้ที่จะอนุมัติในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ซึ่งน่าจะเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ได้แก่ ปลัดจังหวัด แต่กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า หนังสือร้องเรียนกล่าวโทษ นาย ป. มิได้ระบุชื่อผู้ร้องเรียนไว้โดยชัดเจนว่าเป็นผู้ใด การเปิดเผยหนังสือร้องเรียนนี้ไม่อาจก่อให้เกิดอันตราย ต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด จึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ แต่ควรปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ผู้ที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสีย เพื่อเสนอคำคัดค้านการเปิดเผยได้ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งในทางปฏิบัติควรแจ้งไปยังชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอบางคล้า เพื่อให้เสนอคำคัดค้านภายในกำหนดดังกล่าวต่อไป และผู้ที่จะอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวก็เป็นไปตามกฎกระทรวง ดังกล่าวแล้วข้างต้นเช่นกัน แต่น่าจะหมายถึงข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งระดับ ๖ ขึ้นไป และเป็นผู้ที่ครอบครองหรือควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยตรงหรือ

ปกปิด

ปกปิด

มีหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเอกสารนั้น ซึ่งอาจมิใช่หัวหน้าส่วนราชการก็ได้ กรมการปกครองจึงขอหารือคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อพิจารณาว่า ความเห็นของกรมการปกครองดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับเรื่องในทำนองเดียวกันนี้ต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ตอบข้อหารือและวิทยากรบรรยายการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ พิจารณาแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของกรมการปกครองตามที่หารือ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การเปิดเผยหนังสือร้องเรียนดังกล่าวไม่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้หนึ่งผู้ใด เนื่องจากหนังสือร้องเรียนนั้นมีได้ระบุชื่อผู้ร้องเรียนไว้โดยชัดเจนว่าเป็นผู้ใดนั้น ถือเป็นการใช้ดุลพินิจตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ สำหรับการจะแจ้งไปยังผู้ที่อาจถูกระทบถึงประโยชน์ได้เสียจากการเปิดเผยข้อมูลตามนัยมาตรา ๑๗ นั้น เนื่องจากในกรณีนี้ยังไม่ปรากฏตัวผู้ที่จะได้รับผลกระทบประโยชน์ได้เสียอย่างชัดเจนว่าเป็นผู้ใด จึงน่าจะไม่ต้องแจ้งการเสนอคำคัดค้านแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามจังหวัดฉะเชิงเทราอาจเปิดเผยหนังสือร้องเรียนโดยลบหรือปกปิดชื่อ หรือส่วนที่ทำให้สามารถพิสูจน์ทราบตัวบุคคลได้ หากเห็นว่าการเปิดเผยหนังสือร้องเรียนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ตามนัยมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๔) และในการพิจารณาไม่เปิดเผยข้อมูลให้แก่ผู้ร้องขอ ให้ถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามนัยมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งต้องจัดให้มีเหตุผลตามบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้ผู้ร้องขอข้อมูลข่าวสารทราบด้วยว่าที่เปิดเผยไม่ได้เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใด และเพราะเหตุใด ตามนัยมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ อีกทั้งควรแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ร้องขอได้ทราบ ตามนัยมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย เพื่อให้ผู้ร้องขอข้อมูลข่าวสารจะสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายต่อไป

สำหรับผู้พิจารณาการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามมาตรา ๑๕ จะเป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ดังกล่าวมาแล้ว โดยให้พิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบการดำเนินการ คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ด้วย กล่าวคือ ผู้ที่จะอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเป็นไปตามความเห็นที่กรมการปกครองได้เสนอมาดังกล่าว

ปกปิด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) รองพล เจริญพันธุ์

(นายรองพล เจริญพันธุ์)

รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

ฝ่ายเลขานุการ

โทร. ๒๘๑-๘๕๕๒, ๒๘๒-๑๓๖๖

โทรสาร ๒๘๑-๘๕๕๓

ปกปิด

(สำเนา)

ที่ คป ๐๐๐๓/๐๖๒-๒๕๔

สำนักงานศาลปกครอง
อาคารเอ็มไพร์ทาวเวอร์ ชั้น ๓๑-๓๕
เลขที่ ๑๔๕ ถนนสาทรใต้
เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๔

เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครองตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

เรียน หน่วยงานของรัฐตามบัญชีแนบท้าย

- สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) คำแนะนำของสำนักงานศาลปกครอง ที่ ๑/๒๕๔๔ เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง
- (๒) สำเนาคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่ ๑/๒๕๔๐ เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง

ตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาคดีปกครอง นั้น

สำนักงานศาลปกครองขอเรียนว่า มาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังกล่าวบัญญัติว่า คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งระงับวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าว ถ้าไม่มีการแจ้งข้อความดังกล่าว กฎหมายบัญญัติให้ขยายระยะเวลาในการยื่นคำฟ้องออกไปเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ดังนั้น เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานทางปกครองต่างๆ ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวได้โดยถูกต้อง สำนักงานศาลปกครองจึงได้จัดทำคำแนะนำเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง (สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑)) มาให้หน่วยงานทางปกครองทุกแห่งได้ทราบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง ในการนี้สำนักงานศาลปกครองขอเรียนด้วยว่า หน่วยงานทางปกครองนอกจากจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังกล่าวแล้ว ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในเรื่องการแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง ให้ครบถ้วนและสอดคล้องกันด้วยซึ่งในเรื่องนี้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้เคยออกคำแนะนำ ที่ ๑/๒๕๔๐ แจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบและปฏิบัติด้วยแล้ว และเพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายทั้ง ๒ มาตรา ได้อย่างครบถ้วน สำนักงานศาลปกครองจึงได้แนบคำแนะนำที่ ๑/๒๕๔๐ มาพร้อมกันนี้ด้วย (สิ่งที่ส่งมาด้วย (๒))

สำนักงานศาลปกครองจึงขอจัดส่งคำแนะนำของสำนักงานศาลปกครองที่ ๑/๒๕๔๔ เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง มาเพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และกรุณาแจ้งเวียนให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของท่านได้ทราบต่อไปด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ชาญชัย แสวงศักดิ์**
(นายชาญชัย แสวงศักดิ์)
รักษาการในตำแหน่ง
เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

สำนักส่งเสริมงานคดีปกครอง

โทร. ๖๗๐-๑๒๐๐-๖๓ ต่อ ๒๐๔๖, ๒๐๔๗

โทรสาร ๖๗๐-๑๓๐๐

(สำเนา)

คำแนะนำของสำนักงานศาลปกครอง

ที่ ๑/๒๕๕๔

เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง

ด้วยสำนักงานศาลปกครองมีความเห็นว่า ตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ บัญญัติไว้ใน มาตรา ๕๐^{*} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าว ดังนั้น เพื่อเป็นการวางแนวทางในการปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง สมควรแนะนำให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองปฏิบัติให้ครบถ้วนถูกต้องตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี พ.ศ. ๒๕๕๒ และเนื่องจากมาตรา ๔๐^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองทราบด้วยเช่นกัน คำแนะนำนี้จึงได้กำหนดขึ้นโดยเชื่อมโยงกับการแจ้งสิทธิอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙^๗ ด้วยดังนี้

๑. รายละเอียดในการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง มี ๓ ประการดังนี้

(๑) คำสั่งทางปกครองใดที่อาจถูกฟ้องต่อศาลปกครองได้ให้ผู้ออกคำสั่งทางปกครองระบุว่าผู้มีส่วนได้เสียอาจฟ้องต่อศาลปกครองไว้ท้ายคำสั่งหรือในหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

* พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๕๐ คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ให้ผู้ออกคำสั่งระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ปรากฏต่อผู้ออกคำสั่งใดในภายหลังว่า ตนมิได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นดำเนินการแจ้งขอความซึ่งพึงระบุตามวรรคหนึ่งให้ผู้รับคำสั่งทราบโดยไม่ชักช้า ในกรณีนี้ให้ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเริ่มนับใหม่นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความดังกล่าว

ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ตามวรรคสองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องมีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปีให้ขยายเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

^๖ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๐ คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งการยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปีให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง

^๗ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ออกคำแนะนำที่ ๑/๒๕๕๐ เรื่องหลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๓๙ และแจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบและปฏิบัติแล้ว

(๒) ระเบียบวิธีการยื่นคำฟ้องว่ากรณียื่นคำฟ้องอาจทำเป็นหนังสือไปยื่นต่อศาลโดยตรงหรือยื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์ลงทะเบียน และศาลที่จะยกฟ้องได้แก่ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง หรือศาลปกครองจังหวัดใด

(๓) ระยะเวลาสำหรับการยื่นคำฟ้องตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ตัวอย่างเช่น ใช้ข้อความว่า “ถ้าหากท่านประสงค์จะฟ้องโต้แย้งคำสั่ง (หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์) นี้ให้ทำคำฟ้องเป็นหนังสือยื่นต่อศาลปกครอง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังศาลปกครอง..... (ระบุชื่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง หรือศาลปกครองจังหวัดใด) ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำสั่ง (หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์)

๒. วิธีการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีในกรณีต่างๆ ซึ่งอาจแยกเป็น ๓ กรณี ดังนี้

(๑) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นออกโดยผู้ออกคำสั่งทางปกครองซึ่งต้องอุทธรณ์หรือโต้แย้งก่อนจึงจะฟ้องต่อศาลปกครองได้

กรณีนี้ ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่ ๑/๒๕๔๐ ตามนัยของมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พร้อมทั้งแจ้งสิทธิฟ้องคดีปกครองตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วย โดยอาจแยกวิธีการแจ้งสิทธิเป็น ๔ กรณี ดังต่อไปนี้

(๑.๑) กรณีกฎหมายกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้ และกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลไว้ด้วย

ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองนอกจากจะต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ด้วยว่า

ก. ถ้ามีการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว

ผู้รับคำสั่งมีสิทธิฟ้องคดีคัดค้านคำวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือภายในเวลาที่กฎหมายเฉพาะกำหนดซึ่งอาจสั้นหรือยาวกว่า ๙๐ วันก็ได้

ข. ถ้าในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์แล้วแต่ผู้มีอำนาจยังไม่วินิจฉัยอุทธรณ์

^๔ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๙ การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองในประเด็นการพิจารณาอุทธรณ์ล่าช้า รวมทั้งสามารถฟ้องในประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาของคำสั่งทางปกครองนั้นว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ด้วยก็ได้ โดยต้องใช้สิทธิฟ้องภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ หรือภายในระยะเวลาที่กฎหมายเฉพาะกำหนดซึ่งอาจสั้นหรือยาวกว่า ๙๐ วันก็ได้

ตัวอย่างของบทบัญญัติตาม (๑.๑) นี้ ได้แก่

มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๕๒ ผู้ขอรับใบอนุญาต ผู้ได้รับใบอนุญาต ผู้แจ้งตามมาตรา ๓๙ ทวิ และผู้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือและยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้ออกคำสั่งดังกล่าวและให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดส่งอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไปยังคณะกรรมการพิจารณาการอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ แล้วแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยังผู้อุทธรณ์และเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เสนอคดีต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ ผู้ใดไม่พอใจในราคาของอสังหาริมทรัพย์หรือจำนวนเงินค่าทดแทนที่คณะกรรมการกำหนด ตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๔ วรรคสาม มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับนั้นภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ให้มารับเงินค่าทดแทนดังกล่าว

ในการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้มีความรู้ความสามารถในการตีราคาอสังหาริมทรัพย์ มีจำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่าห้าคน เป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๒๖ ในกรณีผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนยังไม่พอใจในคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕ หรือในกรณีที่รัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีหรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑.๒) กรณีกฎหมายเฉพาะกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้และกำหนดให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์นั้นเป็นที่สุดท้าย หรือมิได้กำหนดให้ถึงที่สุด แต่มิได้กำหนดวิธีการหรือระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลไว้

ในกรณีนี้ นอกจากเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนดไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย เช่นเดียวกับกรณี ก. และ ข. ของข้อ (๑.๑) ข้างต้นการที่กฎหมายกำหนดให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นที่สุดท้ายนั้น มีผลเป็นที่สุดท้ายฝ่ายบริหารเท่านั้นไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ตัวอย่างของบทบัญญัติตาม (๑.๒) นี้มี ๓ มาตรา ได้แก่

มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมแร่ดิบ ก พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๑๐ ผู้รับใบอนุญาตแร่รายใดไม่พอใจในจำนวนแร่ทำเหมืองของตนให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันรับใบอนุญาตแร่ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดท้าย”

มาตรา ๑๙ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๑๙ จัตวา ผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา ๖ ทวิ หรือผู้ขนส่งน้ำมันตามมาตรา ๑๓ ทวิ ที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ทวิ หรือมาตรา ๑๙ ตริ แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดท้าย

ฯลฯ

ฯลฯ”

มาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการพาณิชย์สงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๓๙

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้เพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่กรรมการของสมาคมพาณิชย์สงเคราะห์คนหนึ่งคนใดมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อปลัดกระทรวงได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของปลัดกระทรวงให้เป็นที่สุดท้าย”

(๑.๓) กรณีที่กฎหมายมิได้กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้ และไม่ได้กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลไว้ด้วย

ในกรณีนี้ นอกจากเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งทราบว่าจะยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วยว่า

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๔ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มียกกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา ๕๖

ในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ไม่ว่าจะมีความวินิจฉัยของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์หรือไม่ ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถที่จะยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยแยกออกเป็น ๒ กรณีเช่นเดียวกับ ก. และ ข. ของข้อ (๑.๑) ข้างต้น

(๑.๔) กรณีคำสั่งทางปกครองที่ไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องแจ้งให้คู่กรณี ทราบถึงการอุทธรณ์ หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คำสั่งด้วยวาจาโดยสุภาพไม่สามารถแจ้งวิธีการและระยะเวลาอุทธรณ์ได้แต่ถ้าผู้รับคำสั่งร้องขอโดยมีเหตุอันสมควรภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่มิคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือตามมาตรา ๓๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และในคำสั่งยืนยันเป็นหนังสือดังกล่าวเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ ตลอดจนระบุวิธีการและระยะเวลายื่นฟ้องต่อศาลปกครองไว้ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ (๑.๑) (๑.๒) หรือ (๑.๓)

(๒) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นออกโดยผู้ออกคำสั่งทางปกครองที่เป็นรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ หรือคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท

โดยหลักแล้วคำสั่งดังกล่าวไม่ต้องมีการอุทธรณ์ (เว้นแต่กรณีที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องอุทธรณ์) ดังนั้น ในการแจ้งคำสั่งดังกล่าวจะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ครบถ้วนตามคำแนะนำในข้อ ๑.

(๓) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นเป็นคำสั่งในชั้นอุทธรณ์โดยผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ (ซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่คนเดียวหรือคณะกรรมการ)

(๓.๑) กรณีที่กฎหมายกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการฟ้องคดีไว้

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ (เจ้าหน้าที่คนเดียวหรือคณะกรรมการ) จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่าผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองด้วยวิธีการอย่างไรและภายในระยะเวลาที่กฎหมายเฉพาะเรื่องกำหนดไว้ นับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์

^๖ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔๕ ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย ถ้าเจ้าหน้าที่มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช้กับกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

^๗ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๕ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองเป็นคำสั่งด้วยวาจา ถ้าผู้รับคำสั่งนั้นร้องขอและการร้องขอได้กระทำ โดยมีเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือ

(๓.๒) กรณีที่กฎหมายเฉพาะเรื่องมิได้กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการฟ้องคดีไว้
 ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จะต้องแจ้งวิธีการและระยะเวลา
 ในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเช่นเดียวกันโดยแยกเป็น ๒ กรณี คือ

ก. กรณีที่กฎหมายกำหนดให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์มีผลเป็นที่สิ้นสุด

แม้กฎหมายจะบัญญัติให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์มีผลเป็นที่สิ้นสุด แต่เป็นที่สิ้นสุดใน
 ฝ่ายบริหารเท่านั้นไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะฟ้องต่อศาลปกครองได้ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์
 (เจ้าหน้าที่คนเดียวหรือคณะกรรมการ) จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับ
 คำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่า ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา
 ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล
 ปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ข. กรณีที่เป็นการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ แห่ง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติ
 วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตาม
 ความในพระราชบัญญัติดังกล่าว จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับ
 คำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่าผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา ๙๐ วัน
 นับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามระยะเวลาที่ระบุในมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัด
 ตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒
และเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองมิได้ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลา
สำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งทางปกครอง

บรรดาคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติ
 จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับเป็นต้นมา ถ้าเจ้าหน้าที่มิได้ระบุวิธีการ
 ยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำสั่งทราบผลทางกฎหมายจะทำให้ระยะเวลาสำหรับ
 ยื่นคำฟ้องซึ่งมีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปีขยายไปเป็นหนึ่งปี ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ควรพิจารณาว่าจะแจ้งวิธีการ
 ยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำสั่งทราบหรือไม่ เพื่อให้ระยะเวลายื่นคำฟ้องเริ่มนับใหม่
 นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความดังกล่าวซึ่งจะสั้นกว่าหนึ่งปี ทั้งนี้ เพื่อมิให้การใช้สิทธิในการฟ้องคดี
 ปกครองทุกเรื่องต้องขยายระยะเวลาออกไปเป็นหนึ่งปี อันจะทำให้ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับคำสั่งทาง
 ปกครองขยายออกไปซึ่งจะมีผลกระทบต่อการบริหารราชการและไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อนึ่ง สำหรับคำสั่งทางปกครองที่ออกก่อนวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ ไม่อยู่ในบังคับ
 ที่จะต้องแจ้งวิธีการและระยะเวลาการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองแต่ประการใด

(ลงชื่อ) นายชาญชัย แสวงศักดิ์

(นายชาญชัย แสวงศักดิ์)

รักษาการในตำแหน่ง

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

(สำเนา)

ที่ มท ๐๓๑๓.๖/ว ๒๕๗๓

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดกรณีเงินขาดบัญชี หรือมีการทุจริตทางการเงินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๒/ว ๑๐๓๑ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๒๑
 ๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙/ว ๑๒๖ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๒
 ๓. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๒/ว ๑๐๔๕ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕
 ๔. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๘/ว ๓๕๕๖ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘
 ๕. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด มท ๐๓๐๒/ว ๑๔๘๖ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๙
 ๖. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๖/ว ๒๐๙๒ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ตามที่กระทรวงมหาดไทยสั่งการให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและสภาตำบลถือปฏิบัติเมื่อเกิดกรณีทุจริตทางการเงิน หรือเจ้าหน้าที่ทุจริต และหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตามหนังสือที่ อ้างถึงหมายเลข ๑-๔ นั้น

เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานกลางเร่งรัดการดำเนินการของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ กรณีเกิดการทุจริตทางการเงิน ซึ่งรวมถึงหน่วยของราชการส่วนท้องถิ่นด้วย โดยกรมการปกครองได้แจ้งให้จังหวัดทราบและถือปฏิบัติแล้ว ตามหนังสือที่อ้างถึงหมายเลข ๕ เรื่อง การดำเนินการเร่งรัดติดตามกรณีเงินของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล สุขาภิบาล และรัฐวิสาหกิจ ขาดบัญชี หรือเจ้าหน้าที่ทุจริต ประกอบกับเพื่อให้แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดกรณีเงินขาดบัญชี หรือมีการทุจริตทางการเงินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อยและไม่เกิดความสับสน กระทรวงมหาดไทยจึงยกเลิกหนังสือที่อ้างถึงหมายเลข ๑-๓ ส่วนหมายเลข ๔ ให้ยกเลิกบังคับใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบล และให้คงใช้บังคับเฉพาะสภาตำบลเท่านั้น จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทุกหน่วย คือ เทศบาล เมืองพัทยา สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลถือปฏิบัติเพิ่มเติมดังนี้

๑. เมื่อเกิดกรณีเงินขาดบัญชี หรือเจ้าหน้าที่ทุจริต ที่ตรวจพบโดยการตรวจสอบภายในของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เสียหายโดยตรง ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นแจ้งกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคทราบโดยตรงทันที พร้อมกับแจ้งจังหวัดทราบด้วย
๒. ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการทั้งทางแพ่ง ทางอาญาและทางวินัยไปพร้อมกัน ให้สมควรแก่เหตุโดยเร็ว และให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง โดยเคร่งครัด

๓. การดำเนินการทางแพ่ง ให้ดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง หมายเลข ๖ เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

สำหรับกรณีเงินขาดบัญชี หรือเจ้าหน้าที่ทุจริต ที่ตรวจพบโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นการตรวจสอบภายใน และกรณีนั้นได้มีการชี้มูลความผิดแล้วให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เสียหายเร่งรัดการดำเนินการทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางวินัย โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงอีกเพื่อป้องกันความเสียหายแก่ทางราชการอันอาจจะเกิดขึ้น เนื่องจากคดีขาดอายุความและอื่น ๆ

๔. การดำเนินการทางวินัย ให้พิจารณาทางวินัยแก่ผู้กระทำผิด ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี และให้ถือปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่งหรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ทุจริตเกิดขึ้นเนื่องจากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลยให้มีการพิจารณาโทษผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชาด้วยทุกครั้ง

๕. ในการดำเนินการทางอาญา ห้ามนำสำนวนการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยมาวินิจฉัยเพื่อไม่ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำผิดแต่เพียงอย่างเดียว แต่ให้พิจารณาพยานบุคคล พยานพฤติเหตุแวดล้อม และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ประกอบด้วย และให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้รับมอบอำนาจไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดอย่าให้คดีขาดอายุความพร้อมทั้งติดตามผลคดี และส่งตัวผู้กระทำผิดให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีด้วย

๖. การรายงานผลการดำเนินการ ให้จังหวัดรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบทุก ๖ เดือน

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สวัสดิ์ ส่งสัมพันธ์

(นายสวัสดิ์ ส่งสัมพันธ์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

โทร. (๐๒) ๒๔๓๒๑๙๓, ๒๔๑๔๕๘๘

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๕๖๕๖

(สำเนา)

ที่ มท ๐๓๑๓.๖/ว ๑๕๒๕

กระทรวงมหาดไทย

ถนนรัชฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหากรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเงินขาดบัญชี หรือมีการทุจริตทางการเงิน
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด
อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๖/ว ๒๕๗๓ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดกรณีเงินขาดบัญชี หรือมีการทุจริตทางการเงิน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

เพื่อแก้ไขปัญหากรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ทุจริตทางการเงิน กระทรวงมหาดไทย จึงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เสียหายดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๖/ว ๒๕๗๓ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดกรณีเงินขาดบัญชี หรือมีการทุจริตทางการเงินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยเคร่งครัด

๒. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เสียหายแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ (ผู้ตรวจสอบภายใน) และหรือขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดินเป็นตัวแทนร่วมในการร้องทุกข์เพื่อทำหน้าที่ประสานงานให้ข้อมูลข้อสังเกต หรือคำแนะนำกับพนักงานสอบสวนเพื่อความถูกต้อง รวดเร็ว ในการพิจารณาคดี

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งภายในเขตจังหวัดทราบ และถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ดำริ วัฒนสิงหะ
(นายดำริ วัฒนสิงหะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ส่วนการคลังท้องถิ่น

โทร. (๐๒) ๒๒๒๕๕๕๕, ๒๒๒๗๘๓๒

โทรสาร (๐๒) ๒๒๓๖๗๘๐

(สำเนา)

ที่ สร ๑๐๐๖/๑๔๐๐๗๔

สำนักงาน ก.พ.

๒๙ ตุลาคม ๒๕๑๙

เรื่อง หรือปัญหาสำนวนการสอบสวนทางวินัยสุญหาย

เรียน อธิบดีกรมตุลาการ

อ้างถึง หนังสือกรมตุลาการ ที่ กค ๐๗/๐๓/๐๕๑๑๕ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๙

ตามหนังสือที่อ้างถึงหรือว่า กรมตุลาการได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งนายท้ายเรือ ซึ่งมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ คณะกรรมการได้ทำการสอบสวนเสร็จเสนอความเห็นและสำนวนการสอบสวนมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ แล้ว แต่สำนวนการสอบสวนได้สูญหายไปโดยยังไม่มีคำสั่งการ กรมตุลาการได้ติดตามค้นหาแล้วแต่ค้นหาไม่พบ จะสมควรดำเนินการต่อไปอย่างไร นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีข้าราชการพลเรือนถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั้น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนได้บัญญัติไว้ให้ตั้งคณะกรรมการทำการสอบสวนและพิจารณาให้เสร็จสิ้นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ฉะนั้นในกรณีที่สำนวนการสอบสวนได้สูญหายไปโดยผู้มีอำนาจยังมีได้วินิจฉัยสั่งการให้เสร็จไป ถ้าไม่มีสำเนาสำนวนการสอบสวน หรือสำเนารายงานการสอบสวนหรือเอกสารใดๆ ที่พอจะยืนยันได้ว่าสำนวนการสอบสวนที่สูญหายไปนั้นมีพยานหลักฐานอย่างไรบ้าง พอจะวินิจฉัยได้เหลืออยู่เลย ก็ควรให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนใหม่หรือแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนใหม่และพิจารณาดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปตามกระบวนการของกฎหมายต่อไป ส่วนการสอบสวนจะมีพยานหลักฐานและสามารถรับฟังข้อเท็จจริงได้เพียงใดหรือไม่เป็น เรื่องที่ผู้มีอำนาจจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) จินดา ณ สงขลา

(จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัยและนิติการ

โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗๐๖/๘๕๒๙๘

สำนักงาน ก.พ.

๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ทารื้อแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการออกคำสั่งลงโทษทางวินัย

เรียน อธิบดีกรมสรรพสามิต

อ้างถึง หนังสือกรมสรรพสามิต ปกปิด ด่วน ที่ กค ๐๗๐๘/๕๒ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง ทารื้อว่ากรมสรรพสามิตได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการจำนวนมาก โดยบางคนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนหลายคณะเพราะมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยต่างกรรมต่างวาระและต่างสถานที่ และผลการพิจารณาของกรมสรรพสามิตปรากฏว่าข้าราชการบางคนจะต้องถูกพิจารณาลงโทษทางวินัย เช่น ลดขั้นเงินเดือน และถูกพิจารณาให้ออกจากราชการตามมาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้วย จึงมีปัญหาในทางปฏิบัติว่าจะออกคำสั่งโดยถือผลที่ผู้ถูกสอบสวนได้รับในสถานหนักที่สุดเพียงอย่างเดียวได้หรือไม่ หรือจะต้องออกคำสั่งทั้ง ๒ กรณี อย่างไรก็ดี จะเป็นการถูกต้องและเหมาะสมที่สุด นั้น

สำนักงาน ก.พ. มีความเห็นว่า กรณีเช่นนี้ควรออกคำสั่งทั้ง ๒ กรณี คือ สั่งลงโทษทางวินัย เช่น ลดขั้นเงินเดือนเสียก่อน แล้วจึงสั่งให้ออกจากราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) โสรัจ สุจริตกุล

(นายโสรัจ สุจริตกุล)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัยและนิติการ

โทร. ๒๘๑๘๔๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗๐๙/๑๒๗๖๓๖

สำนักงาน ก.พ.

๘ กันยายน ๒๕๒๐

เรื่อง ข้าราชการเมาสุราในเวลาปฏิบัติราชการ

เรียน อธิบดีกรมทางหลวง

อ้างถึง หนังสือกรมทางหลวง ด่วนมาก ที่ คค ๐๖๐๖/๗๔๙๒ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๒๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง หรือข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งช่างโยธา ๒ มีพฤติการณ์ชอบเสพสุรามึนเมาพุดจาอะอะบนสำนักงานเป็นประจำจนไม่สามารถจะปฏิบัติราชการได้ กรมทางหลวงเห็นว่าข้าราชการผู้ี้มีความผิดฐานเสพสุรามึนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่งยังไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง จึงไม่เข้าข่ายที่จะตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แต่กรณีเข้าข่ายมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือที่ น.ว. ๒๐๘/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๙๖ ให้ถือเป็นทางปฏิบัติลงโทษสถานหนักถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ดังนั้นกรมทางหลวงจะลงโทษข้าราชการผู้ี้ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ ได้หรือไม่ นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า ความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์ของกรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยคำนึงถึงเกียรติของข้าราชการและความรังเกียจของสังคมเป็นแนวทางพิจารณา สำหรับความผิดวินัยฐานประพฤติชั่วโดยเสพของมึนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง นั้น ถ้าพฤติการณ์ของกรณีมีความร้ายแรงถึงขนาดได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง ได้ ส่วนมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๒๐๘/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๙๖ ที่กำหนดให้ถือเป็นทางปฏิบัติว่าข้าราชการผู้ใดเสพหรือเมาสุราในกรณีต่อไปนี้ อาจถูกลงโทษสถานหนัก ถึงให้ออกปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ เช่น ๑. เสพสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ๒. เมาสุราเสพยาหารการ ๓. เมาสุราในที่ชุมชนจนเกิดเรื่องเสียหายหรือเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ นั้นก็เป็นการกำหนดทางปฏิบัติว่าการเสพหรือเมาสุราในกรณีดังกล่าว อาจเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติอย่างร้ายแรงนั่นเอง ฉะนั้น กรณีนี้ถ้ากรมทางหลวงจะลงโทษข้าราชการผู้ี้ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวก็ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เสียก่อน เว้นแต่ถ้าเข้ากรณีตามมาตรา ๘๗ จะสั่งลงโทษโดยไม่สอบสวนก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ไสรัจ สุจริตกุล

(นายไสรัจ สุจริตกุล)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

กองอุทธรณ์และร้องทุกข์

โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗๐๘/๑๙๑๒๙๑

สำนักงาน ก.พ.

๔ ธันวาคม ๒๕๒๑

เรื่อง ปัญหาการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

เรียน อธิบดีกรมศุลกากร

อ้างถึง หนังสือกรมศุลกากร ที่ กค ๐๖๐๓/๐๑๗๓๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

และ ที่ กค ๐๖๐๓/๑๒๕๒๖ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณาข้อหาหรือ รวม ๑๒๖ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง หรือโดยแจ้งข้อเท็จจริงว่า กรณีข้าราชการผู้หนึ่งถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดีอาญาในข้อหาร่วมกันลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ เป็นเจ้าพนักงานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ สมคบกันนำสินค้าหนีภาษีเข้ามาในราชอาณาจักร และกรมศุลกากร ได้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยในกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ผลการสอบสวนไม่มีหลักฐานว่าผู้นี้กระทำผิดที่สุดได้สั่งยุติเรื่อง ต่อมาศาลอาญาได้พิพากษาว่าผู้นี้มีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ และถูกกักขังแทนค่าปรับแล้ว ภายหลังได้รับพระราชทานอภัยโทษ ต่อมาผู้นี้ได้ยื่นเรื่องขอกลับเข้ารับราชการตามเดิม จึงมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยเนื่องจากกรมศุลกากรได้เคยสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนและยุติเรื่องในข้อหาทุจริตต่อหน้าที่ไปแล้ว แต่เมื่อศาลพิพากษามีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากรซึ่งเป็นกรณีเรื่องเดียวกัน กรมศุลกากรจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนข้าราชการผู้นี้อีกได้หรือไม่ และถ้าทำได้จะตั้งข้อกล่าวหาฐานความผิดใด จึงหารือไปเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ตามเรื่องที่หารือนี้เห็นได้ว่ามูลกรณีเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรมศุลกากรย่อมสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัยใหม่ในข้อหาที่ศาลพิพากษาลงโทษนั้นได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวีณ ณ นคร

(นายประวีณ ณ นคร)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

กองอู่บรรณและร้องทุกข์

โทร. ๒๙๑๙๔๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗๐๙/๔๗๐๔๒

สำนักงาน ก.พ.

๒๗ มีนาคม ๒๕๒๒

เรื่อง หารือกรณีข้าราชการขาดราชการ

เรียน อธิบดีกรมทางหลวง

อ้างถึง หนังสือกรมทางหลวง ด่วนมาก ที่ คค ๐๖๐๖/๑๒๘๐๐ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง หารือกรณีเจ้าหน้าที่ธุรการ ๒ แขวงทางนครราชสีมา ๒ ลาหยุดราชการและขาดราชการหลายครั้งติดต่อกัน ซึ่งเขตการทางนครราชสีมาได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนและกรมทางหลวงพิจารณาเห็นว่าผู้นี้ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ๒ ครั้งๆ แรก ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มกราคม ถึง ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๐ แล้วได้กลับมาปฏิบัติราชการในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๐ โดยมาให้การต่อคณะกรรมการสอบสวน และตั้งแต่วันที่ ๑๖ ถึง ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๐ ได้รับอนุญาตให้ลาพักผ่อน ส่วนครั้งหลังละทิ้งหน้าที่ราชการตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคมถึง ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เป็นการกระทำผิดวินัยตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๑ (๒) ควรไล่ออกจากราชการ ดังนี้ถูกต้องหรือไม่ หากถูกต้อง กรมทางหลวงจะต้องมีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการตั้งแต่วันใด นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า การละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่าสิบห้าวัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือเห็นว่ามีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๗๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๑ (๒) สำหรับกรณีของผู้นี้นั้น เมื่อกรมทางหลวงเห็นว่าควรลงโทษไล่ออกจากราชการก็เป็นกรณีที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๘๖ ทวิ ตามนัยที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ และความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรนี้มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ กำหนดให้ถือเป็นหลักปฏิบัติลงโทษไล่ออกจากราชการ จะปราณีลดหย่อนผ่อนโทษลงได้ก็เพียงปลดออกจากราชการ

ส่วนการที่จะไล่ออกหรือปลดออกตั้งแต่วันใด ตามที่ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๑๘ ข้อ ๔ กำหนดว่า “การสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ห้ามมิให้สั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่.....(๒) การสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการในกรณีความผิดละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีก ให้สั่งตั้งแต่วันที่ราชการนั้น” หมายถึงว่า ถ้าเป็นกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลยจนถึงวันออกคำสั่งลงโทษ ก็ให้สั่งให้มีผลย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ราชการคราวนั้น

ได้ แต่ถ้าเป็นกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน หลายครั้ง แต่ละครั้ง ไม่ติดต่อกัน และครั้งสุดท้ายไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลยจนถึงวันออกคำสั่งลงโทษ ก็ให้สั่งให้มีผลย้อนหลังไปได้เพียงตั้งแต่วันที่ละทิ้งหน้าที่ราชการครั้งสุดท้ายโดยไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย แต่ถ้าในขณะที่จะออกคำสั่งลงโทษ ผู้นั้นได้กลับมาปฏิบัติราชการตามปกติก่อนแล้ว ก็ให้สั่งให้มีผลย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ละทิ้งหน้าที่ราชการหาได้ไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวีณ ณ นคร

(นายประวีณ ณ นคร)

รองเลขาธิการ ก.พ.

รักษาราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

กองอุทธรณ์และร้องทุกข์

โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗๐๙/๑๒๓๖๓

สำนักงาน ก.พ.

๒๔ มกราคม ๒๕๒๓

เรื่อง ทหารือปัญหาการพิจารณาโทษทางวินัย

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ปกปิด ที่ มท ๐๖๐๒/๒๑๘๗ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง ทหารือว่าจังหวัดขอนแก่นได้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัย พนักงานที่ดิน ๔ อำเภอัญจาตรี จังหวัดขอนแก่น ตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ และต่อมาได้สั่งให้ผู้นี้พักราชการในวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๒๒ ระหว่างที่ถูกสั่งพักราชการและการสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จ กรมที่ดินได้มีคำสั่งลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๒๒ แต่งตั้งให้ผู้นี้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ที่ดิน ๔ งานโครงการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ กองหนังสือสำคัญ ต่อมาการสอบสวนทางวินัยแล้วเสร็จผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้มีคำสั่งลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๒๒ ลงโทษให้ผู้นี้ออกจากราชการตามมติ อ.ก.พ. จังหวัด ตั้งแต่วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นวันที่พักราชการเป็นต้นไป จึงมีปัญหาว่าขณะออกคำสั่งลงโทษจังหวัดขอนแก่นยังเป็นผู้บังคับบัญชาตามนัยมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ของผู้นี้หรือไม่ และกรณีก็ไม่น่าจะปรับเข้าได้กับมติ ก.พ. ซึ่งได้เคยตอบข้อหารือของกระทรวงศึกษาธิการว่ากรณีผู้ถูกกล่าวหาย้ายออกนอกเขตอำนาจบังคับบัญชาของผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวน ตราบใดที่ผู้ถูกกล่าวหา ยังไม่ได้มอบหมายหน้าที่การงานและเดินทางไปรับตำแหน่งใหม่ ให้ผู้บังคับบัญชาเดิมมีอำนาจสอบสวนพิจารณาต่อไปได้เพราะกรณีของผู้นี้เป็นการสั่งย้ายในระหว่างพักราชการ ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าโดยที่มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้ผู้นี้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๙๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี สั่งให้ข้าราชการที่ถูกสั่งพักราชการกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งในระดับเดียวกัน ซึ่งหมายความถึงว่า ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนถูกสั่งพักราชการตำแหน่งดังกล่าวยอมว่างลงแต่อัตราเงินเดือนไม่ว่างข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการจึงพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่อถูกสั่งพักราชการส่วนการย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นนั้น มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติข้างต้นบัญญัติว่า “การย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งใดไป แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นในกรมเดียวกันต้องย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับเดียวกัน” เมื่อผู้ถูกสั่งพักราชการมิได้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งแล้วผู้บังคับบัญชาจึงไม่อาจย้ายผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ ฉะนั้น คำสั่งกรมที่ดินซึ่งสั่งย้ายผู้นี้ไปดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ที่ดิน ๔ ในกองหนังสือสำคัญ จึงไม่มีผลใช้บังคับ ดังนั้น จังหวัดขอนแก่นจึงยังเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้นี้ตามนัยมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และสั่งลงโทษผู้นี้ตามมติ อ.ก.พ. จังหวัดขอนแก่นได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวีณ ฒ นคร
(นายประวีณ ฒ นคร)
เลขาธิการ ก.พ.

กองอุทธรณ์และร้องทุกข์
โทร. ๒๘๑๙๕๕๑

(สำเนา)

ที่ สค ๐๗๑๐/๒๑๐๖๕๖

สำนักงาน ก.พ.

๔ ธันวาคม ๒๕๒๓

เรื่อง ฐานะการเป็นข้าราชการ

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส ๐๗๐๓/๑๘๕๕๕ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๒๓

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้หนึ่ง ตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ ๔ กองบำรุง กรมป่าไม้ ได้ถูกอธิบดีกรมป่าไม้สั่งลงโทษปลดออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๑๘ และผู้รับมอบอำนาจให้เป็นผู้วินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลแทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว อาศัยอำนาจตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ สั่งลงโทษเป็นให้ผู้นี้กลับเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ แล้วลงโทษลดขั้นเงินเดือนผู้นี้ ๑ ขั้น ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๒๐ เป็นต้นไป กรมป่าไม้จึงหารือว่า ระหว่างวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๑๘ ถึงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ข้าราชการผู้นี้ยังมีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและนับเวลาราชการต่อเนื่องกันได้หรือไม่ความแจ้งแล้ว นั้น

ขอเรียนว่าเมื่อผู้รับมอบอำนาจให้เป็นผู้วินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลแทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ สั่งลงโทษแล้ว กรณีย่อมถือได้ว่าข้าราชการผู้นี้ไม่เคยถูกลงโทษปลดออกจากราชการมาแต่ต้น ดังนั้น ในช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๑๘ ถึงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ผู้นี้จึงยังคงมีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและนับเวลาราชการต่อเนื่องกันได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวิณ ฅ นคร

(นายประวิณ ฅ นคร)

เลขาธิการ ก.พ.

กองกฎหมายและระเบียบ

โทร. ๒๘๑๕๔๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗/๐๙/๘๘๘๗๑

สำนักงาน ก.พ.

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๒๓

เรื่อง สภาพและฐานะของข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออก ปลดออก ไล่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
เรียน ปลัดกระทรวงการคลัง
อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๓/๔๓๖๗ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่าคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงการคลังพิจารณา
วางหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ซึ่งกรณีดังกล่าวจะต้องพิจารณาถึงสภาพและฐานะของข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วย
กฎหมายเสียก่อน จึงขอให้ ก.พ. ตีความและพิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก ไล่ออกอันไม่
ชอบด้วยกฎหมาย จะมีผลให้ข้าราชการต้องออกจากราชการตามความในมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่ เพียงใด และเมื่อได้มีการเพิกถอนคำสั่งให้ออก ปลดออก
ไล่ออก อันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นแล้ว คำสั่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมายจะมีผลใช้บังคับได้หรือไม่ เพียงใดจะ
เสียเปล่ามาแต่ต้นหรือไม่ หรือจะมีผลตั้งแต่วันที่ได้มีการเพิกถอนคำสั่ง ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า คำสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกที่ไม่ชอบด้วย
กฎหมายไม่มีผลบังคับตามกฎหมายมาแต่ต้น จึงไม่ทำให้ข้าราชการผู้ถูกลงโทษต้องออกจากราชการตาม
มาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และเมื่อคำสั่งดังกล่าวไม่มีผลใช้
บังคับตามกฎหมายแล้ว โดยนิตินัยก็ไม่จำเป็นต้องออกคำสั่งยกเลิกคำสั่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น
แต่เพื่อให้สะดวกในทางปฏิบัติก็อาจมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวเสียได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวีณ ฅ นคร

(นายประวีณ ฅ นคร)

เลขาธิการ ก.พ.

กองอุทธรณ์และร้องทุกข์

โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗๐๘/๑๓๖๐๐

สำนักงาน ก.พ.

๒๗ มกราคม ๒๕๒๑

เรื่อง การขอกลับเข้ารับราชการ

เรียน อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข

อ้างถึง หนังสือกรมไปรษณีย์โทรเลข ที่ คค ๐๗๐๑/๖๕๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐
และ ที่ คค ๐๗๐๑/๒๐๙๗ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง หรือกรณีข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลขถูกฟ้องดำเนินคดีอาญาต่อศาล
กรมไปรษณีย์โทรเลขได้มีคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ต่อมาศาลฎีกาได้มีคำพิพากษายกฟ้อง ภายหลัง
ได้ขอกลับเข้ารับราชการ แต่ตำแหน่งนี้ผู้ที่เคยครองอยู่ถูกโอนไปเป็นของการสื่อสารแห่งประเทศไทยตั้งแต
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ แล้ว และขณะนี้กรมไปรษณีย์โทรเลขไม่มีตำแหน่งว่างที่จะรับกลับเข้ารับราชการ
ในกรณีเช่นนี้กรมไปรษณีย์โทรเลขจะบรรจุผู้นี้กลับเข้ารับราชการได้หรือไม่ ถ้าได้จะสั่งให้กลับตั้งแต่วันที่
และบรรจุในตำแหน่งใด ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเมื่อผู้นี้มีได้กระทำความผิด ไม่มีมลทินหรือมัวหมองและไม่มีกรณี
ที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุใดๆ แล้ว อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลขก็ต้องออกคำสั่งให้กลับเข้ารับ
ราชการในตำแหน่งเดิม หรือตำแหน่งในระดับเดียวกันที่ต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะที่ผู้นี้มีอยู่ ตามนัยมาตรา ๙๐
แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยให้กลับเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง
เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) โสรัจ สุจริตกุล
(นายโสรัจ สุจริตกุล)รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการ ก.พ.กองอู่ทอรรถและร้องทุกข์
โทร. ๒๘๑๙๕๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗๑๑/๔๙๘๖๗

สำนักงาน ก.พ.

๒๘ เมษายน ๒๕๒๕

เรื่อง หารือการสั่งให้ข้าราชการกลับเข้ารับราชการ

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๗/๑๐๗๓ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕
และที่ มท ๐๓๐๗/๑๔๔๘ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๕

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า อธิบดีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งให้ข้าราชการพักราชการ รวม ๕ คน กรณีต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา และถูกพนักงานอัยการฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลอาญาแล้ว ภายหลังปรากฏว่าศาลอาญาได้มีคำพิพากษาคดีรายนี้เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๒๔ ว่าจำเลยทุกคนไม่มีเจตนากระทำความผิดให้ยกฟ้องโจทก์พนักงานอัยการได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ ว่า การกระทำของจำเลยไม่เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายที่โจทก์ฟ้องจึงพิพากษายืน บัดนี้ ข้าราชการดังกล่าว ๓ คน ได้ยื่นคำร้องขอกลับเข้ารับราชการ และกรมการปกครองได้พิจารณาเห็นสมควรให้ข้าราชการทั้ง ๓ คน กลับเข้ารับราชการตามเดิม แต่โดยที่การสั่งพักราชการและการสั่งให้ผู้ถูกสั่งพักราชการกลับเข้ารับราชการในกรณีนี้ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครองจึงหารือว่า หากจะสั่งให้ข้าราชการดังกล่าวเข้ารับราชการแล้ว สำนักงาน ก.พ. จะมีความเห็นประการใด เพื่อนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกอบการพิจารณาสั่งการต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักราชการข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาเว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสั่งพักราชการให้เป็นไปตามกำหนดในกฎ ก.พ. และข้อ ๓ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ซึ่งออกตามบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสั่งพักราชการว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการร้องทุกข์ การพักราชการให้พักรงตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา” ประกอบกับข้อ ๗ ของกฎ ก.พ. ฉบับข้างต้นกำหนดว่า เมื่อ “ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นว่า การสอบสวนหรือพิจารณากรณีหรือคดีนั้นจะไม่แล้วเสร็จไปโดยเร็ว ก็ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนได้” จึงเห็นได้ว่า คำว่า “สอบสวนพิจารณา” ดังกล่าวนั้น หมายถึงการสอบสวนพิจารณาในเรื่องที่ถูกสอบสวนทางวินัย และหมายความรวมถึงการพิจารณาคดีอาญาของศาลด้วย ดังนั้น เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้ดุลพินิจสั่งพักราชการข้าราชการดังกล่าวโดยอาศัยเหตุที่บุคคลดังกล่าวถูกฟ้องคดีอาญา การพักราชการเรื่องนี้จึงต้องพักรงตลอดเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือต้องพักราชการตลอดเวลาที่คดีเรื่องนี้ยังไม่ถึงที่สุด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะสั่งให้ข้าราชการดังกล่าวกลับเข้ารับราชการได้ต่อเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พันตรี อรรถ วิชัยกุล

(อรรถ วิชัยกุล)

รองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๘๑๕๔๕๑

(สำเนา)

ที่ สร ๑๐๐๖/๘๖๖๘

สำนักงาน ก.พ.

๒๘ มกราคม ๒๕๑๘

เรื่อง ข้าราชการเข้าราชการถูกฟ้องคดีอาญา

เรียน อธิบดีกรมธนารักษ์

อ้างถึง หนังสือกรมธนารักษ์ ลับ ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๐๑/๑๑๑๐ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๘

และ ที่ กค ๐๔๐๑/๑๔๔๔๔ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา รวม ๕๘ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึงหรือว่า ข้าราชการผู้หนึ่งถูกฟ้องคดีอาญาในข้อหาสมคบกับพวกทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ ซึ่งมีใช้ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทแล้วได้ยื่นใบลาออกจากราชการต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยระบุในใบลาออกว่าตนเป็นผู้ไม่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัยหรือทำผิดคดีอาญาผู้ว่าราชการจังหวัดจะเชิงเทรา จึงได้มีคำสั่งลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ สั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัดทราบความจริงว่าข้าราชการผู้นั้นถูกฟ้องคดีอาญาดังกล่าวอยู่ก่อนขอลาออกต้องห้ามมิให้อนุญาตการลาออกตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗ จึงได้มีคำสั่งลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ สั่งยกเลิกคำสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการแล้วขอให้กรมธนารักษ์เรียกข้าราชการผู้นั้นกลับไปปฏิบัติราชการตามเดิม กรมธนารักษ์ได้มีหนังสือแจ้งให้ข้าราชการผู้นั้นทราบแล้ว แต่ข้าราชการผู้นั้นโต้แย้งว่าคำสั่งอนุญาตให้ลาออกสมบูรณ์แล้วและไม่กลับมารายงานตัวเข้าปฏิบัติราชการ กรมธนารักษ์จึงขอให้ ก.พ. พิจารณาว่าคำสั่งจังหวัดจะเชิงเทราที่สั่งอนุญาตให้ข้าราชการผู้นั้นลาออกจากราชการนั้นเป็นโมฆะหรือไม่ ถ้าเป็นโมฆะจะถือว่าข้าราชการผู้นั้นรายงานเท็จและขาดราชการเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่และควรปฏิบัติอย่างไร ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดจะเชิงเทราที่สั่งอนุญาตให้ข้าราชการผู้นั้นลาออกจากราชการไปโดยสำคัญผิดเนื่องจากข้าราชการผู้นั้นแสดงเท็จในใบลาออก และเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่ห้ามมิให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตอนุญาตการลาออกนั้น เป็นคำสั่งที่ไม่มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย และเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดจะเชิงเทราทราบความจริงในเวลาต่อมาว่าข้าราชการผู้นั้นมีกรณีต้องห้ามมิให้อนุญาตการลาออก ก็ย่อมสั่งยกเลิกคำสั่งอนุญาตให้ข้าราชการผู้นั้นลาออกจากราชการที่ได้สั่งไปโดยสำคัญผิดและไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นเสียได้ กรณีเช่นนี้ผู้บังคับบัญชาควรแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ในเรื่องข้าราชการผู้นั้นถูกกล่าวหาว่าร่วมกับพวกทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ ยื่นใบลาออกเป็นเท็จ และเมื่อได้รับแจ้งการยกเลิกคำสั่งอนุญาตให้ลาออกและเรียกให้มาปฏิบัติราชการแล้วยังไม่กลับมาปฏิบัติราชการ แล้วดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป ส่วนการจะดำเนินการฐานขาดราชการเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรได้หรือไม่ นั้น ควรพิจารณาไปตามข้อเท็จจริงจากการสอบสวนนั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) จินดา ณ สงขลา
(จินดา ณ สงขลา)
เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัยและนิติการ
โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

หมายเหตุ

หลักการเรื่องการลาออกจากราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แตกต่างกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ กล่าวคือ ตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติว่าในกรณีขอลาออกเพื่อสมัครรับเลือกตั้งให้การลาออกมีผลนับแต่วันที่ขอลาออกและแม้จะออกจากราชการไปแล้วถ้าข้าราชการผู้นั้นถูกฟ้องคดีอาญาอยู่ก่อนออกจากราชการ ผู้นั้นยังมีอำนาจสั่งดำเนินการลงโทษได้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

(สำเนา)

ที่ นร ๐๗๑๑/ล ๕๖

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๓๐

เรื่อง หารือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการที่ออกจากราชการไปแล้ว

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง หนังสือกรมป่าไม้ ลับ ที่ กษ ๐๗๐๒/๕๑๗ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๒๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่าสำนักงาน ป.ป.ป. ได้ชี้มูลความผิดของข้าราชการผู้หนึ่งกับพวก ไปยังปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้สั่งเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๙ ให้กรมป่าไม้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้หนึ่งกับพวก ซึ่งในวัน เดียวกันนั้นเอง กรมป่าไม้ได้อนุญาตให้ข้าราชการผู้นี้ลาออกจากราชการ กรมป่าไม้จึงหารือว่า กรมป่าไม้ จะดำเนินการตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยและพิจารณาโทษข้าราชการผู้นี้ตามมาตรา ๘๙ แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้หรือไม่ อย่างไร ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า ก.พ. ได้เคยพิจารณาปัญหาทำนองนี้แล้วมีมติว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจตามกฎหมายจะดำเนินการทางวินัยและพิจารณาโทษข้าราชการพลเรือนผู้ใดในสังกัดส่วนราชการ นั้นตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้ก็ต่อเมื่อข้าราชการ พลเรือนผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงในขณะที่ข้าราชการดังกล่าวยังรับราชการอยู่ และการกล่าวหาจะต้องเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาด้วย สำหรับกรณีตามข้อหารือ ของกรมป่าไม้นั้น โดยที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้แจ้งเรื่องสำนักงาน ป.ป.ป. ชี้มูลความผิดของข้าราชการผู้หนึ่งกับพวก ให้กรมป่าไม้ทราบเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๙ อันเป็นวันที่ ข้าราชการผู้นี้ได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการ กรณีจึงมีปัญหาเพิ่มเติมว่า ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าว หาจะต้องรับทราบข้อกล่าวหาโดยตรงก่อนที่ข้าราชการผู้นี้จะได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการ หรือไม่

เกี่ยวกับปัญหานี้ ก.พ. ได้เคยพิจารณามีมติไว้ว่า บทบัญญัติมาตรา ๘๙ ดังกล่าวข้างต้น มิได้มีข้อความตอนใดกำหนดว่าจะต้องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาโดยตรง เพียงแต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้มีการกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และข้อกล่าวหาได้ส่งถึงผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาแล้วตั้งแต่ก่อนที่ผู้ถูกกล่าวหาจะออกจากราชการ แม้ผู้บังคับบัญชาจะยังไม่ทราบเนื้อความในข้อกล่าวหาโดยตรงก็ตาม ก็ย่อมถือได้ว่าข้าราชการพลเรือน ผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๙ แล้ว ดังนั้น สำหรับ กรณีของข้าราชการผู้นี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ป. ชี้มูลความผิดของข้าราชการผู้นี้เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๙ อันเป็นวันก่อนที่ข้าราชการผู้นี้จะได้รับ อนุญาตให้ลาออกจากราชการก็ถือได้ว่าข้าราชการผู้นี้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตาม มาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๙ แล้ว ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา จึงมีอำนาจที่จะดำเนินการทางวินัยและพิจารณาโทษผู้นี้ตามนัยบทบัญญัติดังกล่าวได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) เสริมสุข โกวิทวานิช
(นายเสริมสุข โกวิทวานิช)

ผู้ช่วยเลขาธิการ ก.พ.

รักษาราชการแทนรองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๔๑๘๖๗๗

(สำเนา)

ที่ สร ๐๗/๑๑/๑๒๑๖๒๑

สำนักงาน ก.พ.

๒๘ กันยายน ๒๕๒๔

เรื่อง ทหารหรือการส่งลงโทษข้าราชการหลังจากที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

อ้างถึง หนังสือกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ กส ๑๐๐๒/๓๒๖๐๑ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ทหารหรือกรณีที่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้มีคำสั่งลงโทษให้เกษตรอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ออกจากราชการ ในขณะที่ผู้นั้นได้ถึงแก่กรรมไปก่อนแล้วว่า คำสั่งของจังหวัดกาฬสินธุ์จะมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่ และจะต้องดำเนินการยกเลิกคำสั่งดังกล่าวหรือไม่ประการใด นั้น

ก.พ. พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๘๙ บัญญัติไว้ว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง... แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี ก็ยังมีอำนาจสั่งดำเนินกลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปหมวดนี้ได้ เว้นแต่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นจะออกจากราชการเพราะตาย” ดังนั้นการที่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้มีคำสั่งลงโทษให้เกษตรอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ออกจากราชการ หลังจากที่ผู้นั้นได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว จึงเป็นคำสั่งที่ไม่มีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย ซึ่งโดยนิตินัยแล้วไม่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการยกเลิกคำสั่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เพื่อให้สะดวกในทางปฏิบัติก็อาจมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งดังกล่าวเสียได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ประวิณ ฅ นคร
(นายประวิณ ฅ นคร)
เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

(สำเนา)

ที่ นร ๐๖๑๑/ป ๗๔๕

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๘

เรื่อง ข้าราชการไม่มาปฏิบัติราชการ

เรียน อธิบดีกรมแรงงาน

อ้างถึง หนังสือกรมแรงงาน ที่ มท ๑๑๑๖/๒๘๑ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๘

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า ข้าราชการผู้หนึ่งได้หายไปจากบ้านพักตั้งแต่วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๒๘ ผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วไม่มีผู้ใดทราบว่าหายไปโดยสาเหตุใด จะเป็นการถูกลักพาตัวไปกักขัง หรือยังคงมีชีวิตอยู่หรือไม่ ทางญาติได้แจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้ว จึงหารือว่า กรณีของข้าราชการผู้นี้จะถือเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรได้หรือไม่ หากกรมแรงงานดำเนินการให้ข้าราชการผู้นี้ออกจากราชการเพราะเหตุหนึ่งเหตุใด ต่อมาเหตุการณ์ปรากฏว่าข้าราชการผู้นี้ถูกกักขัง หรือถูกควบคุมตัวไว้โดยผิดกฎหมายและไม่สามารถติดต่อบุคคลภายนอกได้ กรมแรงงานจะดำเนินการอย่างไรกับเรื่องเงินเดือนระหว่างที่ข้าราชการผู้นี้ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการเพราะเหตุถูกควบคุมตัวไว้ และกรมแรงงานจะสั่งให้ข้าราชการผู้นี้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งระดับเดิม อัตราเงินเดือนเดิมได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนชี้แจงว่า กรณีของข้าราชการผู้นี้จะถือเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการหรือไม่ นั้น ก.พ. ไม่อยู่ในฐานะที่จะพิจารณาให้ความเห็นได้ เพราะตามกฎหมายเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาโดยตรงที่จะต้องใช้ดุลยพินิจพิจารณาจากรายละเอียด และข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป แต่ถ้าหากกรมแรงงานสั่งให้ข้าราชการผู้นี้ออกจากราชการไปแล้ว ต่อมาเหตุการณ์ปรากฏว่าข้าราชการผู้นี้ถูกกักขัง หรือถูกควบคุมตัวไว้โดยผิดกฎหมาย และไม่สามารถติดต่อบุคคลภายนอกได้ ก็ให้ข้าราชการผู้นี้ขอทูลเกล้าต่อ ก.พ. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง และในกรณีที่ผู้ขอทูลเกล้ากลับเข้ารับราชการ ก็มีสิทธิได้รับเงินเดือนในระหว่างถูกสั่งให้ออกจากราชการ ตามนัยมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สำราญ ถาวรยศม์

(นายสำราญ ถาวรยศม์)

รองเลขาธิการ ก.พ. ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัย

โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

(สำเนา)

ที่ นร ๐๒๐๒/ว ๑๘๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๑

เรื่อง การปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี
เรียน เลขาธิการ ก.พ.

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่วนราชการกำชับเจ้าหน้าที่ให้ยึดปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีโดยเคร่งครัด กรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีได้ ให้ขอทบทวนมติ และหากฝ่าฝืนให้พิจารณาลงโทษทางวินัยทุกราย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) อนันต์ อนันตกุล
(นายอนันต์ อนันตกุล)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี
โทร. ๒๘๒๕๘๔๔

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๒๐๖/๒๔๙๗

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๒๐ สิงหาคม ๒๔๙๗

เรื่อง ข้าราชการลาป่วยแล้วไปทำงานที่อื่น

เรียน (เวียน กระทรวง ทบวง กรม)

อ้างถึง หนังสือ ที่ น.ว. ๕๗/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๔๙๗

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรีให้กระทรวงสาธารณสุขกวดขันในเรื่องการออกไปรับรองแพทย์ และให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ สั่งให้ผู้บังคับบัญชาสอดส่องกวดขัน มิให้ข้าราชการลาป่วยแล้วไปทำงานที่อื่น ซึ่งเป็นการรายงานเท็จและเอาเปรียบราชการ นั้น

บัดนี้ ท่านนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า เพื่อกวดขันให้การได้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งในเรื่องนี้ จึงมีคำสั่งให้วางระเบียบเพิ่มเติมขึ้นไว้ว่า การลาป่วยนั้นเมื่อผู้ใดป่วยต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ ๑๐ วันขึ้นไปให้ผู้บังคับบัญชาที่อนุญาตให้ลาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายไปสอบสวนให้ได้ความจริงว่าป่วยจริงหรือไม่อย่างไร ส่วนการลากิจก็ควรอนุญาตเฉพาะกรณีจำเป็นจริงๆ ไม่ใช่ลากิจเพื่อไปรับจ้างหารายได้พิเศษอื่น เป็นต้น หากข้าราชการผู้ใดลาเท็จ ให้ลงโทษทางวินัยโดยเคร่งครัด และถ้าผู้บังคับบัญชาคนใดรู้เห็นเป็นใจอนุญาตให้ข้าราชการผู้ใดลาเท็จหรือไม่ปฏิบัติตามที่กล่าวข้างต้น ก็ให้ถือว่ามีความผิดในทางวินัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ชำนานุกษร**

(หลวงชำนานุกษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

กองกลาง

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๕๗/๒๕๕๗

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๑ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ข้าราชการลาป่วยแล้วไปทำงานที่อื่น

เรียน รัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือ ที่ น.ว. ๑๑๖/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรีให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ กวดขันในเรื่องลาป่วยอยู่แล้วไปทำงานที่อื่น ดังความแจ้งอยู่แล้วนั้น

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ศกนี้ ที่ประชุมได้เห็นว่า ในเวลานี้ยังปรากฏว่ามีข้าราชการบางคนลาป่วยแต่ตัวไปทำงานอยู่ตามองค์การรัฐบาล หรือบริษัทต่าง ๆ อยู่อีก ซึ่งเป็นการรายงานเท็จและเอาเปรียบราชการ ในที่สุดได้ลงมติให้กระทรวงสาธารณสุขกวดขันในเรื่องการออกใบรับรองของแพทย์และให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ สั่งให้ผู้บังคับบัญชาสอดส่องกวดขันในเรื่องนี้ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อจักได้สั่งการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

กองกลาง

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๑๑๖/๒๕๕๕

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ข้าราชการลาป่วยแล้วไปทำงานที่อื่น
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทบวงกรมต่างๆ

ด้วย ก.พ. ได้รายงานเสนอมาว่า เนื่องจากปรากฏว่า มีข้าราชการบางนายขอลาป่วยเป็นเวลานาน และในระหว่างที่ลาป่วยนั้นได้ไปทำงานในองค์การของรัฐบาลแห่งอื่นและรับเงินเดือนจากองค์การของรัฐบาลที่ตนไปทำงานอยู่นั้นอีกทางหนึ่ง ครั้นเมื่อลาครบกำหนด ๑๒๐ วันแล้ว เจ้ากระทรวงก็ดำเนินการสั่งให้พ้นจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน และกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นไปทำงานที่อื่นในระหว่างลา เจ้ากระทรวงได้พิจารณาลงโทษภาคทัณฑ์ไว้ ก.พ. เห็นว่าการที่ข้าราชการลาป่วยซึ่งยังได้รับเงินเดือนอยู่แล้วไปทำงานที่อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์การของรัฐบาลรับเงินเดือนอีกทางหนึ่งเช่นนี้ เป็นการเอาเปรียบรัฐบาล การที่เจ้ากระทรวงปล่อยให้ลาป่วยจนครบ ๑๒๐ วันแล้วมาพิจารณาลงโทษภาคทัณฑ์ และสั่งให้พ้นราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนเช่นนี้เป็นการไม่สมควร น่าจะได้กำชับกวดขันเพื่อมิให้ถือเป็นตัวอย่างปฏิบัติต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ศกนี้ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่ ก.พ. เสนอ และให้กระทรวงทบวงกรมต่างๆ กวดขันในเรื่องนี้ มิให้ถือเป็นตัวอย่างปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อจักได้สั่งการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ชำนานนท์อักษร**
(หลวงชำนานนท์อักษร)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

(สำเนา)

ด่วนมาก

ที่ น.ว. ๑๐๑/๒๔๙๕

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๘ เมษายน ๒๔๙๕

เรื่อง จัดเวรรักษาราชการประจำสถานที่ราชการ
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

ด้วยปรากฏว่า ได้เกิดอัคคีภัยขึ้นในสถานที่ราชการเนื่อง ๆ แต่ครั้งทรัพย์สินของชาติ ได้ถูกทำลายสูญหายเป็นจำนวนไม่น้อย เพื่อที่จะป้องกันความเสียหายในต้นที่จะบังเกิดขึ้นต่อไป คณะรัฐมนตรีจึงได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๔๙๕ ลงมติให้จัดเวรรักษาราชการประจำสถานที่ราชการดังนี้

๑. ให้กระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการต่าง ๆ รวมทั้งภาค จังหวัด อำเภอสำนักงานเทศบาลทุกแห่ง ตลอดจนองค์การของรัฐบาล จัดให้มีการรักษาราชการตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน
๒. ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าขึ้นไป ผลัดเปลี่ยนกันคอยสอดส่องตรวจตราเพื่อความปลอดภัยและเพื่อให้เวรได้อยู่ประจำ ถ้าปรากฏว่าเวรละทิ้งหน้าที่ ให้ถือเป็นความผิดอย่างร้ายแรงและให้พิจารณาลงโทษอย่างน้อยให้ออกจากราชการ ถ้าปรากฏเสียหายเกิดเพราะอัคคีภัยแล้ว นอกจากจะดำเนินคดีตามกฎหมายแล้วให้พิจารณาโทษทางวินัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อได้พิจารณาสั่งการต่อไป และโปรดส่งส่วนภูมิภาค

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(สำเนา)

ที่ น.ว. ๓๘/๒๕๕๗

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ข้าราชการแตกความสามัคคี
เรียน รัฐมนตรี

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ เดือนนี้ ท่านนายกรัฐมนตรีเสนอว่าตามที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะให้ข้าราชการมีความสามัคคีเพื่อร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติราชการให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยจนได้บัญญัติไว้เป็นวินัยในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนแล้วนั้น บัดนี้ก็ยังปรากฏว่ามีข้าราชการในส่วนราชการบางแห่งแตกสามัคคีกันอยู่เสมอโดยเฉพาะข้าราชการในส่วนภูมิภาค เป็นการสมควรที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องสอดส่องกวดขันเพื่อป้องกันมิให้เกิดแตกสามัคคีกันขึ้น ถ้าผู้ใต้ฝ่าฝืนก็ควรพิจารณาลงโทษทางวินัย และถ้าไม่เช็ดหลาบก็ไม่ควรให้รับราชการต่อไป คณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย จึงลงมติให้กระทรวงทบวงกรมถือเป็นหลักปฏิบัติตามข้อเสนอของท่านนายกรัฐมนตรีดังกล่าวนี้

จึงขอเรียนยืนยันมาเพื่อสั่งการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) **ชำนานฎอักษร**

(หลวงชำนานฎอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

กองกลาง

(สำเนา)

ลับ

ที่ ๑๓๓๓๓/๒๕๕๘

กระทรวงมหาดไทย

๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การรายงานกรณีพนักงานประจำต้องหาคดีอาญา

เรียน นายกเทศมนตรีกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพระนคร)

ด้วย ก.ท. ได้พิจารณาเห็นสมควรที่จะได้วางระเบียบการรายงานกรณีพนักงานประจำต้องหาคดีอาญาขึ้นไว้ เพื่อให้เทศบาลและจังหวัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ จึงวางระเบียบขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

๑. เมื่อพนักงานประจำผู้ใดต้องหาคดีอาญาไม่ว่าในกรณีใดๆ ให้เทศบาลเจ้าสังกัดรับรายงานตามลำดับจนถึง ก.ท. การรายงานให้รายงานเมื่อมีการจับกุม หรือเรียกตัวมาสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาแล้ว

๒. การรายงานให้ถือเป็นราชการลับ และต้องรายงานโดยด่วน

๓. การรายงานให้ปรากฏข้อความสำคัญดังต่อไปนี้

ก. ชื่อตัว ชื่อสกุล ของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหา

ข. สถานที่เกิดเหตุ และวันเดือนปีที่เกิดเหตุ

ค. มีข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานใด ถ้าเป็นกรณีเกี่ยวกับทรัพย์สินก็ให้ปรากฏว่าทรัพย์สินที่เสียหายมากน้อยเท่าใด ถ้าเกี่ยวแก่การประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายก็ให้ปรากฏโดยชัดเจนว่าถึงตายเพราะถูกทำร้ายหรือเหตุอื่น ถ้าเพียงบาดเจ็บก็ลงให้ชัดว่าบาดเจ็บอย่างไร ถ้าสาหัสเพียงใดหรือไม่ แพทย์ตรวจลงความเห็นว่รักษากี่วันหาย

ง. สาเหตุแห่งการกระทำผิด

จ. ผู้ต้องหาถูกจับเมื่อใด ถูกควบคุมอยู่หรือปล่อยชั่วคราวแต่เมื่อใดโดยมีประกันตัว

หรืออย่างไร

ฉ. ผู้ต้องหาเป็นพนักงานประจำชั้นใด ดำรงตำแหน่งหน้าที่อะไร สังกัดเทศบาลใด

ช. พฤติการณ์ของผู้ต้องหา และหลักฐานแห่งคดีมีอย่างไร ในระหว่างสอบสวนพิจารณา หากให้คงอยู่ในหน้าที่การงานจะเกิดการเสียหายแก่การงานของเทศบาลอย่างไรหรือไม่ เทศบาลได้สั่งให้พักงานแล้วแต่เมื่อใดหรืออย่างไร

๔. กรณีพนักงานประจำต้องหาคดีอาญานี้ นอกจากจะดำเนินคดีทางอาญาแล้วให้รีบดำเนินการทางวินัยไปพร้อมกันด้วย เช่น สอบสวนพิจารณาความผิดทางวินัยในเมื่อพนักงานตำแหน่งนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่เทศบาลหรือจังหวัดจะสอบสวนได้ ทั้งนี้ โดยมีจำต้องรอฟังผลทางคดีเสียก่อน

๕. เมื่อการสอบสวนทางอาญาคดีมีมูล พนักงานอัยการสั่งฟ้องแล้ว ให้สำเนาคำฟ้องของอัยการไปให้ทราบเสียชั้นหนึ่งก่อน และต่อไปให้รายงานให้ ก.ท. ทราบทุกระยะ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด และเมื่อคดีถึงที่สุดประการใดให้รายงาน ก.ท. ทราบอีกครั้งหนึ่ง พร้อมด้วยสำเนาคำพิพากษาของศาล แต่ถ้าเป็นกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ก็ให้แจ้งไปด้วยว่าเพราะเหตุใด

ทั้งนี้ ให้จังหวัดและเทศบาลถือเป็นทางปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลเรือโท สุนาวิณวิวัฒน์

(หลวงสุนาวิณวิวัฒน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประธาน ก.ท.

บรรณานุกรม

- กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง. รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาวิชาตินแดน, ๒๕๔๓.
- กองราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง. คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยพนักงานเทศบาล. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๘.
- กองราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง. กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับวินัยและสมรรถภาพของพนักงานเทศบาลและเมืองพัทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๖.
- เจสตา มลิินทางกูร (รวบรวม). คู่มือปฏิบัติงานบุคคลว่าด้วยวินัยข้าราชการและพนักงานเทศบาล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, ๒๕๒๔.
- จ่านง ทรงฤกษ์. คู่มือปฏิบัติการสอบสวนการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของข้าราชการพลเรือนสามัญและข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: นิติธรรม, ๒๕๒๕.
- ธานี ศักดิ์เศรษฐ์. ทิศทางท้องถิ่นไทย รวมกฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาวิชาตินแดน, ๒๕๔๓.
- ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ (รวบรวม). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๔๒.
- ประวีณ ณ นคร (เรียบเรียง). คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการสำหรับผู้บังคับบัญชา.สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., กรุงเทพฯ: บริษัทประชาชนจำกัด, ๒๕๒๘.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวินัยข้าราชการพลเรือน (สามัญ). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. อักษรเจริญทัศน์: กรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๕.
- สำนักงาน ก.พ. คู่มือการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘. กรุงเทพฯ: ไทยพิมพ์, ๒๕๓๑.
- สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง. ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๐
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๔
- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานส่วนตำบล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย การให้ออกจากราชการ สิทธิการอุทธรณ์ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๔

ที่ปรึกษา

นายอภัย จันทนจุลกะ

นายพีรพล ไตรทศวิทย์

นายรัชชัย พักอังกูร

อธิบดีกรมการปกครอง

รองอธิบดีกรมการปกครอง (ฝ่ายราชการบริหารส่วนท้องถิ่น)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

คณะผู้จัดทำ

นายวสันต์ วรรณวโรทร

นายบำรุง มระกุล

นายเฉลิมพล มั่งคั่ง

นายพิเชษฐ์ เงินสว่าง

นายสายสิญจน์ วงษ์ชะอุ่ม

นายประวิทย์ เปรื่องการ

นายไตรภพ วงศ์ไตรรัตน์

นายภาณุพันธ์ โอปอ เปรมมานะดี

ว่าที่ ร.ต. บุรินทร์ อินทรเสนีย์

นายพราหมณ์ นิยะบุตร

นายกรวุฒิ บรรยงวรพินิจ

นางสาวสุรัตน์ แซ่หน้า

นางเยาวลักษณ์ สุพิพัฒน์โมลี

นางสาวนิลวรรณ บัวแย้ม

นางสาวเจษฎาภรณ์ ยาหอม

ผู้อำนวยการส่วนการบริหารงานบุคคล

หัวหน้ากลุ่มงานกฎหมายวินัยและเรื่องราวร้องทุกข์

หัวหน้ากลุ่มงานคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

หัวหน้างานระเบียบกฎหมาย

หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป

หัวหน้างานมาตรฐานอุทธรณ์และร้องทุกข์

หัวหน้างานรับเรื่องราวร้องทุกข์

หัวหน้างานมาตรฐานวินัย

นิติกร ๖ ว

นิติกร ๖ ว

นิติกร ๕

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕

พนักงานพิมพ์ดีด ๔

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๓

เจ้าพนักงานธุรการ ๒